

E·J·W·GIBB·

of vol
461-1-

Digitized by the Internet Archive
in 2007 with funding from
Microsoft Corporation

لِلَّهِ كُنُوزٌ تَحْتَ الْعَرْشِ مَفَاتِيحُهَا أَلْسِنَةُ الشُّعَرَاءِ

'God hath Treasuries aneath the Throne, the Keys
whereof are the Tongues of the Poets.'

Hadís-i Sheríf.

G. J. W. F. W.

~~C. 137A~~

A
HISTORY
OF
OTTOMAN POETRY

BY
THE LATE
E. J. W. GIBB, M. R. A. S.

VOLUME VI,
CONTAINING THE TURKISH ORIGINALS,

260419
26.10.31

EDITED BY
EDWARD G. BROWNE, M. A., M. B.,

SIR THOMAS ADAMS' PROFESSOR OF ARABIC AND FELLOW OF PEMBROKE
COLLEGE IN THE UNIVERSITY OF CAMBRIDGE; FELLOW
OF THE BRITISH ACADEMY.

LONDON
LUZAC & CO., GREAT RUSSELL STREET
1909

PL
217
G52
1900
V. 6

EDITOR'S PREFACE.

Seven years have elapsed since I undertook the labour which the publication of this sixth volume, containing the originals of the Turkish poems translated by Gibb in the preceding portion of his work, brings to a conclusion, so far, at least, as I am concerned. In the Preface to the last volume (p. VI) I expressed a hope that "Gibb's unfinished work may still be completed by a very able Turkish man of letters, whose name I am not now at liberty to mention". While, however, this volume was passing through the Press, on July 24, 1908, just a month after the sister State of Persia had been cruelly and violently robbed of her new-found freedom, there took place that Resurrection of the Ottoman Empire which filled the Western world with wonder, and the friends of Islám in general and the Turks in particular with joy. Turkey is again a free country, constitutionally governed; the bad old days have passed away, it is to be hoped for ever; the spies and censors are gone; and once more Turkish literature revives. Reticence is, therefore, no longer necessary, and I may, without indiscretion, state that the Turkish man of letters to whom I referred is the learned and talented Dr. Rizá Tevfîq Bey, commonly known as "*Feylesüf Rizâ*", or "*Rizâ the Philosopher*", whose personal acquaintance I was privileged to make when I was last at Constantinople in April, 1908. Then he used to visit me by stealth; now he is one of the most prominent public

men in Turkey. My only fear is that the arduous duties with which he is now charged may prove an even more formidable obstacle to the continuation of his literary labours than the intolerable restrictions under which he was compelled to work until a few months ago. The chapter which he has written on Kemál Bey, the chief founder of the "Young Turkish" party, both from the literary and the political points of view, is, however, already in my hands; and I hope that, when the new régime in Turkey shall have settled down on a firmer basis, I may in due course receive further instalments towards the supplementary seventh volume of this work from my gifted coadjutor.

Meanwhile I need say little more, save to express my profound thankfulness that I have been enabled to acquit myself of the obligation which I took upon myself seven years ago. The labour has been great, but not a labour to be grudged, since I have been privileged thereby to render to my dead friend that service which he would most have valued; to raise to his memory a monument "*aere perennius*"; and to enrich the domain of Oriental scholarship with a contribution which could ill have been spared. His memory will also be kept alive by the Gibb Memorial Trust, founded by the generosity of his mother, the late Mrs. Jane Gibb; while in this University of Cambridge his name will be remembered by the valuable collection of Turkish and other Oriental books, printed and lithographed, which his widow, Mrs. E. J. W. Gibb, bestowed on the Library, and by the special room therein which her liberality has equipped for their reception, and for the reception of other kindred collections and volumes.

December 12, 1908.

EDWARD G. BROWNE.

وېسه ورامين (لامعی)، ۱۲۱-۱۲۲،	معراجیه (ثابت)، ۲۴۴-۲۴۵،
هوس نامه (جعفر چلبی)، ۱۰۰،	مقالات (گلشنی)، ۱۱۱-۱۱۲،
	مناظره بهار و شتا (لامعی)، ۱۱۹-۱۲۱،
یوسف وزلیخا (حمدی)، ۷۴-۷۹،	مولد نبی (حمدی)، ۸۲-۸۳،
یوسف وزلیخا (ابن کمال)، ۱۱۷-۱۱۸،	مولد نبی (سلیمان چلبی)، ۲۱-۲۵،

فرقت نامه (خلیلی)، ۱۱۲-۱۱۴،	زنان نامه (فاضل بگ)، ۴۱۲-۴۱۴،
قصیدۀ بهاریہ (جعفر چلبی)، ۹۷،	ساقی نامه (حالتی)، ۱۸۶-۱۸۷،
قصیدۀ بہادریہ (ریاضی)، ۲۰۴-۲۰۵،	ساقی نامه (عطائی)، ۱۸۸،
قصیدۀ بہاریہ (نفعی)، ۱۹۳-۱۹۶،	ساقی نامه (عینی)، ۳۴۹-۳۵۱،
قصیدۀ داریہ (نوعی)، ۱۶۸-۱۶۹،	ساقی نامه (نفعی)، ۱۹۷-۱۹۸،
قصیدۀ شکاریہ (جعفر چلبی)، ۹۸،	سرای قصیدہ سی (احمد پاشا)، ۵۳،
قصیدۀ عدم (عاکف پاشا)، ۴۴۴-۴۴۷،	سہام قضا (نفعی)، ۲۰۱،
قصیدۀ عزلیہ (نابی)، ۲۴۰،	شاہ و گدا (یحیی بگ)، ۱۵۰-۱۵۱،
قیافت نامه (حمدی)، ۸۵،	شاہنامہ نگ ترجمہ منظومہ سی (شریف)،
	۱۱۵،
کتاب اصول (یحیی بگ)، ۱۵۱،	شمع و پروانہ (ذاتی)، ۱۲۸-۱۲۹،
گل و بلبل (فضلی)، ۱۴۶-۱۴۹،	شہر انگیز (عزیزی)، ۱۶۹-۱۷۱،
گلشن عشق (عزت ملا)، ۲۳۸-۲۴۹،	شہر انگیز (مسیحی)، ۹۴-۹۶،
گونش قصیدہ سی (احمد پاشا)، ۵۴،	ظفرنامہ (ثابت)، ۲۴۹-۲۵۰،
لیلی و مجنون (حمدی)، ۷۹-۸۲،	ظفرنامہ (ضیا پاشا)، ۲۷۰-۲۷۸،
لیلی و مجنون (فضولی)، ۱۴۲-۱۴۵،	عشرت نامه (روانی)، ۱۰۴-۱۰۶،
مثنوی شریف ترجمہ سی (نجفی)، ۲۶۶-۲۶۷،	غریب نامه (عاشق پاشا)، ۸-۱۶،
محنت کشان (عزت ملا)، ۴۴۹،	فخریہ (فہیم)، ۲۰۹-۲۱۰،
	فخریہ (نفعی)، ۱۹۸-۱۹۹،

نورس، ۲۸۷-۲۹۰،	هدائی، ۱۸۲-۱۸۳،
نوعی، ۱۶۶-۱۶۹،	هوائی (سروری)، ۴۱۷-۴۲۰،
نیازی (مصری)، ۲۱۷-۲۲۰،	یازجی اوغلی محمد، ۴۴-۴۶،
نیلی، ۲۶۷-۲۶۸،	یحیی افندی (شیخ الاسلام)، ۲۰۱-۲۰۴،
واصف اندرونی، ۴۲۱-۴۲۸،	یحیی بگ، ۱۰۴-۱۰۵،
وجدی، ۲۱۴،	یونس امره، ۵-۸،
وهبی، سید -، ۲۷۲-۲۷۹،	
ویسی، ۱۷۹-۱۸۲،	

فهرست اشعار و منظومات،

ادم و هما (ثابت)، ۲۴۸-۲۴۹،	خسرو و شیرین (آبی)، ۱۰۱،
اسکدرنامه (احمدی)، ۲۶-۲۹،	خسرو و شیرین (شیخی)، ۴۲-۴۷،
	خمسه عطائی، ۱۸۷،
بحر الغرائب (علی)، ۱۱۴-۱۱۵،	خیاط نامه (بلخ)، ۲۸۴-۲۸۶،
بنگ و باده (فضولی)، ۱۴۵،	خیر آباد (نابی)، ۲۴۲-۲۴۴،
	خیریّه (نابی)، ۲۴۱-۲۴۲،
تحفة العشاق (حمدی)، ۸۲-۸۵،	ده مرغ (شمسی)، ۱۱۴-۱۱۴،
جاماسب نامه (موسی عبیدی)، ۴۷-۴۸،	رباب نامه (سلطان ولد)، ۱-۴،
حسن و عشق (غالب)، ۴۰۲-۴۰۶،	رساله محمدیه (یازجی اوغلی)، ۴۴-۴۶،
حلیه شریفه (خاقانی)، ۱۷۷-۱۷۸،	
حیام نامه (بلخ)، ۲۸۲-۲۸۴،	

عینی، ۲۴۹-۲۵۱،	محمد فاتح، سلطان - (عونی)، ۴۹، ۵۰-
غالب، ۲۰۸-۲۰۲،	محمود پاشا (عدنی)، ۵۰-۵۱،
غزالی، ۱۲۴-۱۲۴،	مراد پاشا، ۱۹۶،
فاضل بك اندرونی، ۲۱۴-۲۱۲،	مراد ثالث، سلطان -، ۱۶۶،
فضلی، ۱۴۹-۱۴۶،	مراد رابع، سلطان -، ۱۹۱،
فضولی، ۱۴۶-۱۴۲،	مراد، سلطان -، ۱۹۷،
فطنت خانم، ۲۹۶-۲۹۲،	مسیحی، ۹۶-۸۶،
فغانی، ۱۲۲،	مصری (نیازی)، ۲۱۷-۲۲۰،
فهم، ۲۱۰-۲۰۸،	مصطفی پاشا قپودان (مدیحه)، ۲۵۱، ۲۵۲-
کافی، ۲۹۶-۲۰۲،	منیف، ۲۶۱-۲۶۰،
ابن کمال، ۱۱۹-۱۱۷،	مهری خاتون، ۷۴-۷۰،
کمال ای، ۴۶،	موسی عیدی، ۴۷-۴۸،
کمال پاشا زاده، ۱۱۰-۱۰۷،	نابی، ۲۲۴-۲۲۵،
گلشنی، ۱۱۲-۱۱۱،	نائل، ۲۱۷-۲۱۲،
لامعی، ۱۲۲-۱۱۹،	نجاتی، ۷۰-۶۲،
لطیفی، ۱۶۵-۱۴۶،	نحیفی، ۲۶۷-۲۶۵،
لیلی خانم، ۲۵۴-۲۵۱،	ندیم، ۲۵۷-۲۴۰، ۲۷۶-۲۷۷،
مُحِبِّ (سلطان سلیمان اول)، ۱۱۶-۱۱۷،	نسی، ۴۴-۴۷،
	نشأت، خواجه -، ۴۱۰-۴۱۱،
	نظای، ۱۱۱-۱۱۰،
	نظم، ۲۲۴-۲۲۱،
	نفعی، ۲۰۱-۱۹۲،

ذاتی، ۱۲۶-۱۲۹،	شریف، ۱۱۵،
راشد، ۲۶،	شمسی، ۱۱۳-۱۱۴،
راغب پاشا، ۲۶۹-۲۷۳،	شناسی، ۴۵۶-۴۶۱،
رحمی افندی (قریبی)، ۲۶۲-۲۶۳،	شیخی، ۴۲-۴۷،
رضا، ۲۶۸-۲۶۹،	صبری، ۲۰۸-۲۰۶،
روانی، ۱۰۲-۱۰۷،	صنعی زاده (مدیحه)، ۲۱۴،
روحی، ۱۷۱-۱۷۷، ۲۶۰،	ضیا پاشا، ۴۶۲-۴۷۸،
ریاضی، ۲۰۴-۲۰۶،	
زینب خاتون، ۷۳-۷۴،	طالب، ۲۲۴-۲۲۵،
سای، ۲۵۷-۲۶۰،	عارف حکمت، ۴۵۴-۴۵۵،
سروری (هوائی)، ۴۱۷-۴۲۰،	عاشق پاشا، ۸-۱۶،
ابو السعود، ۱۵۰،	عاصم، ۲۶۲-۲۶۵،
سلطان مصطفی؛ شهزاده - (مرثیه)،	عاکف پاشا، ۴۴۴-۴۴۸،
۱۵۴-۱۵۲،	عدنی (سلطان بایزید ثانی)، ۵۱-۵۲،
سلطان ولد، ۱-۵،	
سلیم ثانی، سلطان -، ۱۶۵،	عدنی (محمود پاشا)، ۵۰-۵۱،
سلیمان اوّل، سلطان -، ۱۵۷-۱۶۱، (مُحِبِّی)،	عذاری، ۱۱۰،
سلیمان چلبی، ۲۱-۲۵،	عزّت ملّا، ۴۳۸-۴۴۴،
سنبلزاده وهبی، ۴۱۴-۴۱۷،	عزیزی، ۱۶۹-۱۷۱،
	عطائی، ۱۸۷-۱۹۰،
	علی، ۱۱۴-۱۱۵،
شاهی (شهزاده بایزید)، ۱۱۷،	عونى (سلطان محمد فاتح)، ۴۹-۵۰،

فهرست اسائ شعرا و غیرهم

پرتو افندی، ۲۱۱-۲۱۲،	ابن کمال، ۱۱۷-۱۱۹،
پرتو پاشا، ۲۴۸-۲۴۹،	ابو السعود، ۱۵۰،
ثابت، ۲۴۴-۲۴۵،	احمد داعی، ۲۵-۲۶،
جعفر چلی، ۹۷-۱۰۱،	احمد پاشا، ۵۲-۵۷،
جلال الدین روی، ۱،	احمدی، ۲۶-۲۲،
جم، شهزاده -، ۵۷-۶۳،	اسحق چلی، ۱۲۴-۱۲۵،
جوری، ۲۱۰-۲۱۲،	اسرار دده، ۲۰۸-۲۱۰،
حافظ پاشا، ۱۹۰،	اسکندر چلی (مرثیه)، ۱۲۲-۱۲۴،
حالی، ۱۸۳-۱۸۷،	اصولی، ۱۲۶،
حامی آمدی، ۲۶۱-۲۶۳،	آهی، ۱۰۱-۱۰۲،
حشمت، ۲۹۰-۲۹۲،	باقی، ۱۵۴-۱۶۴، ۲۵۲-۲۵۴،
حمدی، ۷۴-۸۵،	بایزید ثانی، سلطان -، ۵۱-۵۲،
خاقانی، ۱۷۷-۱۸۷،	بایزید، شهزاده - (شاهی)، ۱۱۷،
خلیلی، ۱۱۲،	برهان الدین بن جلال ارغون،
خیالی، ۱۲۹-۱۳۲،	۴۷-۴۶،
	برهان الدین، قاضی -، ۱۶-۲۰،
	بلیخ، ۲۷۹-۲۸۶،
	بهائی افندی شیخ الاسلام، ۲۱۰،

اولیوب کندیزی آزرده دل بود نبود
 قیلہ حق کندینی وارستہ تعریض حسود
 قد مطبوعی یونجه اولہ ظلّی مدود
 لطف و احسانی گبی عمری اولہ نا معدود
 دین و ایمانی قدر کسب اید فیض و اقبال

بو عثمانلی اشعاری تأریخننگ مؤلّی اولان مرحوم جون الیاس ولکنسون
 گیب افندینک وفاتندن اشبو جلد اخیر انجام پذیر اولنجہ دگین تمامًا
 یدی سنہ مرور ایتدی،

فی ۷ کانون اوّل افرنجی سنہ ۱۹۰۸،

هر بلاي سکا بالذات ايدر لر نسبت
مسلمان لعنت ايدر غير مسلمان لعنت
کيمسه لر قيمتکي بيلمدي حالا بونه حال

* * * * *

اوله رق مستند شيمه عفو و صفحک
نعتکي فاضل ايدر خيري قولکله شرحک
گنج ايکن سويله ممشدي بيه ذم و قدحک
فاضل پيره عتبه گلسته ده سويلر مدحک
صوى کوپک فالسه ده ديشلري طورمر بقال

* * * * *

باس و حرمان ايله بگرم صراروب صولش ایدی
اهل مطلوب صاحبله صفالم بولش ایدی
غالبا محنت ايله جله دخی طولش ایدی
منصرفلغه بر قطعه سبب اولمش ایدی
بو قصيدهم بنی والیلکه ایلر ایصال
نته کیم شهر مایس طبیحه شفا موسمیدر
اهل حاجانه سحر وقتی صفا موسمیدر
ایکلم صدق ايله مولایه رجا موسمیدر
یتراي خامه قو نصديعی دعا موسمیدر
طوت بوزک قبله یه آج باشکی با صفوت بال
ناکه آتشد بوله مرغ سمندر ماوی
ایک خاکستری ققنوسی دمام احیا
گوستره نسر فلك جنبش پرواز نما
ناکه پرواز اینده آفاقه سمرغ و هما
کبک دارانتي چاک ایتیمه شاهین زوال

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

نفری اولسده فاضلرہ اول کامورگ
 اوغلنی تربیہ ایتک گی در بر پدرگ
 یوقسہ تمیز ایدر بیننی شاب و شکرگ
 خانمانی بیقلوردے نیچہ اہل ہنرگ
 جانب عنوہ اگر اولسہ طبعی میال

* * * * *

بوزدے اخلاقی ہب ملت عثمانیہ
 قالمدی کیسہدہ ہیچ غیرت عثمانیہ
 گندی اسکی شرف و شوکت عثمانیہ
 گیردی بر حالتہ کیم دولت عثمانیہ
 حسن اولمزگی در شائبہ اضمحلال

گرچہ پک چوق ہنر استر یوغی وار گوسترمک
 آئی دوزمکدن ایناندرمی مشکل دمر پک
 ایلدی خیلی وقوعات دہ یاردمر گرچک
 نہ درایت بو کہ یگری سنہ در وعد ایدرک
 آلدادوب اوروپایی عالی ایتدک اغفال

اولدی مغلوب و مستخر سکا سلطان جہان
 نیچہ پیل ایتدک آنک نامنہ حکم و فرمان
 قدیم فکر تعجب ایدیلورسہ شایان
 بو نہ طالع کہ جہان خصمک ایکن بونجہ زمان
 مستقلاً اولہسک تخت نشین اقبال

وعد اصلاحہ دخی ایلیموب امنیت
 حکمت آمیز اولان افعالی صانورلر جنت

* * * * *

اولمز فارس اقباله یورنگِ اغرب
 سوطِ غیرت ایلہ دیواری مثال مرکب
 آرزماند شو قدر فیضہ نہ در بشقہ سبب
 اسپ دولت بو ترقید گیدرمیدی عجب
 اولسه همتی مهیز زن استعجال

* * * * *

حرمِ خاصنه داخل اولمز لر اجلاف
 علانگ ایدر آمالنی دائم اسعاف
 ایلمز نسلِ رسولی علنا استخفاف
 اویله دستور معظم که نقیب الاشراف
 گلسه گر مجلسنه جایی اولور صف نعال

* * * * *

گچدی شهرند ملوک عرب و ایرانی
 اتخاذا ایلدی القاب حکمدارانی
 مونیتورلرده «صون آلتس» یازیلور عنوانی
 چوققیدر اوروپایه گتسه عقاب شانی
 بکفوزه گگبوزه دن گلسه عجبی قرنال

مظهر اولسه غضبِ پاکنه شیر نره
 دهشتندن طاغیلور جسی مثال ذره
 موزیات اولسون آسایش حاله غره
 قهرنیه اوغرامدے اوغراسه لر بر کره
 نه طوانلرده گرر فناره نه طاغلرده چقال

* * * * *

ویردے لبنانہ نصاریہ امارت حکمی
مصدرہ ایلدے تغیر وراثت حکمی
ایتدی یر یوز باشی بی مملکت اوزره قرال

ترك املاك ایدوب اسلامدن اون بیگ خانہ
ہجرت ایتمشدے اطاعت ایدرک فرمانہ
شرط ایدوب رکز علم ایتمگی قہارانہ
بلغراد قلعه سن احسان ایلہ صربستانہ
دولتک قیلدے تمامتنی استمال

کترے نصیح بلاغت اثری قوبدی بولہ
۱۰ سالہمز غیری مقدمکی گبی صاغہ صولہ
اولہ مأمند نہ حاجت اولہجی قارہ قولہ
قارہ طاغ قلہ لرین پیقدی ایسہ حکمی نولہ
پشہ توفیق خدا ایلہ ایدر قلع جبال

عزمنہ یاور اولور ایسہ اگر قصد خدا
۱۵ قبطیان جایی اولور مسند صدر والا
بالگز ایتدے یہودیلر ایچون استثنا
رومدن ارمنیدن پادی مشیر و بالا
ایلدی رسم مساوات حقوقی اکمال

* * * * *

شامہ نام برافتنسہ فؤادگ کای
۲۰ قتل عام ایتمگہ حاجت نہ ایدی اسلامی
ایتسہ تقلید یتشیزی او نیک انجامی
بویلہ ایش گورملی ابقا ایسہ مقصد نامی
۲۲ نہ روا شهرت ایچون زمزمہ اولوق بوال

سیرینہ گوز ایرہ مز کلکِ هنر جامہ سنگ
 نور معنی اوزرنک طولاشور ہامہ سنگ
 اوقو بو بیتنی دقتلہ ظفر نامہ سنگ
 زلفِ بارہ طوقنور مسئلہ خامہ سنگ
 تارِ معنی دوکیلور پائینہ قنغال قنغال

نہ یزارسہ اولور اطراسنہ مجبور جہان
 نہ پیارسہ ایدر البتہ نعجب انسان
 یا نصل اولسون آثارینہ آدم حیران
 یازدینی شیلرہ ممتاز و فواد آفش خوان
 گوردیگی ایشلرہ نقوم و جریہ دلال

* * * * *

بر ایشی یاپمغی ذہننہ اگر بیلر ایسہ
 آئی اجرا ایدر البت نہ ایدر نیلر ایسہ
 اولیور خارج امکان صانیلان شیلر ایسہ
 اولیلہ بر قدرنہ مالک کہ مراد ایلر ایسہ
 گورینور صورتِ امکانہ نیچہ امر محال

* * * * *

شو دوران ایلہ بوق بیننہ حائل پردہ
 یاد اولنمز شو قدر وار کہ آدے منبردہ
 بوقسہ اول رتبہ بورر حکمی کہ ہر بر پردہ
 پادشاہک آدے وار در بالکڑ دیلردہ
 ذاتیدر تخت حکومتہ حقیقی فعال

* * * * *

قتل والیہ و بروٹ شامہ دولت حکمی
 قیلدے تالیفِ معاداتِ رعیت حکمی

ابتدی بو قاعدہ حکمتی کندے ایجاد
دولتی ایلدی بر اوپله بلادن آزاد
یوقسه پک مشکل اولوردی شو زمانه احوال

صباحی خلوت ایکن جاریه لر ایله برے
طرفه گویالتی ایدرکن گچهلر بندلری

بی سبب ترک ایدرک بویله حضور حضری
اختیار ایلدی بو قیشک شو شکل سفری
یوقسه کیم ایتیش ایدی کندیسنی استغفال

* * * * *

یگری بش قطعه سفینه ایدی حکمنه فیدل
طوندی بر روم واپورک بر سنه اقدامه بدل

هیچ بحرینه دن آگاه دگلکن اول
ویرمدی آبلوقده شان دونمایه خلل
انگلیز دولتنه اولسه سزادر آمرال

* * * * *

ذات حیدر شیمی عزم ایللی بو سفره
باش کسرلر قیلجی نامنه جمله کفره

ویرمدی رخصت تعقیب عدو بر نفره
افتنا ایلدی العفو ذکوة الظفره
ایتمده طائفه باغیه بی استیصال

گرچه هر فنک مسلم در او صدرک ذاتی
علم انشاده خصوصی ایله معلوماتی

بشفه دعواده بولمز دیلم اثباتی
یا او تقریر که تفصیل ایدر اجرا آتی
حسن تعییر و بلاغتد بولمز امثال

اشنہ تاریخ سلف لازم ایسہ بحث ایتک
 سطح عالمہ نیچہ معرکہ گجڈے گرچک
 ہونی دیر متفقاً یردہ بشر گوکہ ملک
 حق ہو کیم گورمدی آغاز ابدلی دورہ فلک
 بویلہ بر فتح و ظفر بویلہ شکوہ و اجلال

یر گوکہ گوکہ یرہ ایلدے دہشتلہ نگاہ
 حیرتندن آرادی ہر بری بر جای پناہ
 ایتدے سگانِ سماوات و زمین نالہ و آہ
 لرزہ صالدے فلکہ نعرۂ حیاتِ اللہ
 رعشہ و یردے کرہ بہ غلغلۂ یا متعال

ایہلم دقت ایلہ جملہ تواریحہ نظر
 مطلع شرفدن اقصائے اقالیمہ قدر
 گرچہ گلدی نیچہ صاحب حشم و فتح و ظفر
 کیمسہ لڑ اولدے بو فتح مبینہ مظهر
 نہ سکندر نہ ہلاکو نہ سزار و آنبال

* * * * *

موج اوروب قندیہ بُرجندہ مظنر علی
 اوروپا اولدی دل آشفتنہ حُسنِ رقی
 چونکہ بر خدمت ایدے دولتنہ ملتوی
 گریدی آلدے گروہِ سیف و قلی
 خلقنہ گلش ایکن داعیۂ استقلال

دولتی حُسنِ ادارہ ایسہ مقصود و مراد
 آکا پک مانع ایش کثرتِ امصار و بلاد

وله ایضاً،

(۴۶۹) شرقی (Vol. V, pp. 95-96).

افشام اولور گونش گیدر شمدی بورادن
غریب غریب قوال چالار چوبان دره دن
پک کورپه سین اسرگه سون سنی برادن
گیر سوری به قورت قاپه سون گل فوزوجم
صکره یاردن ایرلیر سین آه یاوریجم

۵

چونکه مولام قول ایلدے سکا اوزی
باصدیغک برلره سورسم یوزم گوزی
اویمه اغیارک فندینه دگلہ سوزی
گیر سوری به قورت قاپه سون گل فوزوجم
صکره یاردن ایرلیر سین آه یاوریجم

۱۰

طاغلری دومان بوریدے اغیار سچلمز
آوحی یولک دوزاق قورمش یاره گچلمز
وفاسزک مجلسند باده ایچلمز
گیر سوری به قورت قاپه سون گل فوزوجم
صکره یاردن ایرلیر سین آه یاوریجم

۱۵

وله ایضاً،

(۴۷۰) ظفرنامه دن (Vol. V, pp. 96-111).

حبذا نصر هما یون بدیع الاحوال
نعمذا فتح بشارت علم فرخ فال
دیسہ عقبی ده سزا غبطه ایلہ رستم زال
بارک الله زهی کوکبه عال العال
لوحش الله عجب نصرت و فیض و اقبال

۲۰

مشرَب اولور شرابه ایچوب حرمتن ییلور
 مذهب اولور حقوق عبادی گورر حلال
 بر عاقل مسلّم الاطواره محرم اول
 مشوار و طورینی نظیر اعتباره آل
 سیر ایت نه دگلو وضع غریبی ایدر ظهور
 کیم هر بری جنونه اولور بشقه بشقه دال
 وا بسته در خیالنه افعالی هر کسک
 کیمسه امورینه ایدمز نسبت حلال
 عقد جنونی باطل و حقّ بیان ایچون
 یوقدر جهانک حیف که میزان اعتدال
 سُبْحَانَ مَنْ تَخَيَّرَ فِي صُنْعِهِ الْعُقُولُ
 سُبْحَانَ مَنْ يَقْدِرُ بِهِ يَعْجَزُ الْفُقُولُ

ایلر صباح شامی و لیلی بهار ایدر * صیفی قیلر شتا و خزان بهار ایدر
 نزع حیات حی ایدر امواته جان ویرر * ایلر غباری آدم و جسی غبار ایدر
 ۱۰ جسم خلیله ناری ایدر نور قدرتی * نوری کلیمه حکمتی هرنک نار ایدر
 لیلی حُسنی چشمه شیرین گوستروب * فرهادی درد عشقیله مجنون زار ایدر
 دملرجه بر طعله قیلر قلبی بی حضور * بیلرجه بر امله دلی بیقرار ایدر
 بر ملکی بر حرّیص ستمکار ایچون ییقر * بر قوی بر منافق ایله تار مار ایدر
 بر جسی عزّو نازیله صد سال بسلیوب * انجام کُتار پنجه مرگه شکار ایدر
 ۲۰ یوز بیلک بر وجودی قیلوب گنج معرفت * آخر برین نشین خاک مزار ایدر
 عارف اودر که معترف عجز اولوب ضیا * بو حادثات جاریه دن اعتبار ایدر
 ملکدن حق نصرف ایدر کیف ما یشاء * استرسه گونی یوق ایدر استرسه وار ایدر

سُبْحَانَ مَنْ تَخَيَّرَ فِي صُنْعِهِ الْعُقُولُ
 سُبْحَانَ مَنْ يَقْدِرُ بِهِ يَعْجَزُ الْفُقُولُ (فی محرم ۱۲۷۶)

کیمدر بو کارگاهه چکن پرده خفا * کیمدر ویرن نصور تفتیش آدمه

سُجَّانَ مَنْ تَحَيَّرَ فِي صُنْعِهِ الْعُقُولُ

سُجَّانَ مَنْ يَقْدَرْتَهُ يَعْجُزُ الْعُقُولُ

ایتمش کیمسی راحتن اقبال ایچون فدا * اولش کیمی بلیه ادباره مبتلا
 اولش کیمی توانگر دوران ایکن ذلیل * اولش کیمنه دولتی سرمایه عنا
 طولیر کیمسی وارث و حادث ایچون نقود * ایلر کیمسی ثروت ایچون عمریقی هبا
 دوشمش کیمی تجسس کبریت احمره * اولش کیمنه موجب افلاس کیمیا
 ایتمش کیمی حریص قتال آرزوی شان * قیلش طمع کیمسنی جانداده و غا
 اولش کیمی مسخر افسون چشم یار * اولش کیمی مقید گیسوی دلربا
 ایتمش هوای لاله کیمین داغدار غم * اولش کیمنه درد گل و یاسمن بلا
 تفریق ایچون کیمسی او قوررقیه فسون * تسخیر ایچون کیمسی بازار نسخه دعا
 اولش کیمی صفا ایله رند پیاله کش * اولش کیمسی حرص ایله افتاده ریا
 ایتمش خلاصه بر امل خاص بی لزوم * هر شخص حرّی قید اسارنله مبتلا

سُجَّانَ مَنْ تَحَيَّرَ فِي صُنْعِهِ الْعُقُولُ

سُجَّانَ مَنْ يَقْدَرْتَهُ يَعْجُزُ الْعُقُولُ

۱۵

مظلومه ظالم ایلر ایکن ظلم و غدر و آل

کارنده آثم اولدیغنی ایلمز خیال

اموال خلقی سارق آلوب سارق دیمز

قاتل و بال قتلہ دخی ویرمز احتمال

بر وجه حق بیان ایدر البته فعلنه

۲۰

هر قنغیسندن ایلر ایسک ایروجه سوال

بر مملکتک صلب اولنور قاطع طریق

بر یرده موجب شرف و فخر اولور بو حال

بر بلسه ده حجاب زنان عیب اولور ینه

بر شهرده بو حالت اولور باعث جمال

۲۵

نادانی کامپروور ایدر طالع بلند
 اهل کمالی سائل ایدر بخت وازگون
 سُبْحَانَ مَنْ تَحَيَّرَ فِي صُنْعِهِ الْعُقُولُ
 سُبْحَانَ مَنْ يَقْدَرُ بِهِ يَعْجُزُ الْعُقُولُ

دوشدی خدا نعیم صفادن ابوالبشر * اولدی خلیله تجربه گه گردن پسر
 یعقوبی قیلدی فرقت فرزند اشکبار * اولدی جناب یوسفه چاه بلا مفر
 ابوبی علت بدن ایگتندی زار زار * منشاره ایلدی ذکر یا فدای سر
 باشی کسلدی غدریله یحیای مُرسلک * دوشدی هزار محنته عیسی بی پدر
 طائنه نعلی لعله دونوب اولدی هم شکست * یوم اُحده دُرّه ناب پیامبر
 ۱۰ طاش باغلادی مجاعه ایله بطن پاکنه * دنیا به رغبت ایلدی سید البشر
 تأثیر سمله ایلدی صدیق ارنحال * اولدی شهید تیغ قضا عاقبت عمر
 انجام ابردی جامع قرآن شهادته * آخر جناب حیدره ده ایتدی تیغ اثر
 مسموماً ایتدی ذات حسن عدنه انتقال * مظلوماً اولدی شاه شهیدان برید سر
 هر کیمه عشقی غالب ایسه قرب حضرته * اول دگلو آنکه درد و بلادر فروتر

سُبْحَانَ مَنْ تَحَيَّرَ فِي صُنْعِهِ الْعُقُولُ
 سُبْحَانَ مَنْ يَقْدَرُ بِهِ يَعْجُزُ الْعُقُولُ

۱۵

کیمدر بو عجزی خاص قیلان نوع آدمه * کیمدر بونوعی اشرف ایدن جمله عالمه
 شیطان و نفسی کیمدر ایدن آلت شرور * کیمدر قویان زبون هوا بی جهنمه
 منصوری کیم دوشدی انا الحق دیارینه * کیم ویردی حکم قتلی ایچون شرع اکرمه
 ۲۰ کیمدر شرابی حرمت ایله تلخکام ایدن * اعمال جام و باده بی کیم اوگردن جمه
 کیمدر یهودی منکر اعجاز حق ایدن * کیمدر مسیحی نفخ قیلان ذات مریمه
 کیمدر ویرن جسارت شر و فضاحتی * سفیانه جعدیه شمره ابن مُلجمه
 کیمدر نصیر طوسی هلاکویه سوق ایدن * مستعصمی کیم ایتدی قرین ابن علقمه
 کیمدر ویرن علیده نداوی به احتیاج * کیمدر قویان مزیت اصلاحی مرهمه
 ۲۵ زنبور کیمدن ایلدی تحصیل هندسه * بلبلره کیم ایلدی تعلیم زمزمه

گامی مختَرِ جَهْلًا شاعرِ بلیغ
 گامی مختَرِ حُفّا فاضلِ ادیب
 بر عاجزک معیشتی نقصان پذیر اولور
 بر ظالمک اموری ایدر کسبِ فرّ و زیب
 سُبْحَانَ مَنْ یُخَيِّرُ فِی صُنْعِهِ الْعُقُولُ
 سُبْحَانَ مَنْ یُقَدِّرُ تَبَعُجَ الْفُتُوحِ

یا رب نهدر بو دهرده هر مردِ ذو فنون
 اولش بلای عقل ایلّه آرامدن مصون
 یا رب نیچون بو عرصه ده هر شخصِ عارفک
 مقدارِ فضلنه گوره دردی اولور فزون
 هر فتنی سوبه عطفِ نگاه ایتسه بی حضور

هر فتنی شیئه صرفِ خیال ایتسه عقلی دون
 ممکنیدر حقیقتِ اشیایه وزن و درک

میزان عقله درّه تعدیل ایکن ظنون
 گنجینه بصیرت اولوری بو عجز ایلّه

حیثیتِ حوادث و کیفیتِ شئون
 گویا که بونجه محنت و غم آزر گلوب اولور

برده تحکم جَهْلًا ایلّه بغری خون
 ییلممکه مقتضای نظام جهانبیدر

دائم جهانک جاهل اولور مسعدت نمون
 جاری جهان جهان اوله لیدر بو قاعده

بر احمق دنییه اولور اهل دل زبون
 نادان فرازِ عزّ و سعادتک سرفراز

دانا حُضِیضِ عجز و مذلتک سرنگون

یکدیگرہ نہ رتبہ مخالفہ شخص و عقل
 عالم اولقدر متخالفدر اعتقاد
 حکمت بودر کہ آخرینہ خصم اولور بیلوب
 ہر قوم کندی مسلکی منہج سداد
 اما بو اختلاف ایلہ مقصودی جملہ ننگ
 بر خالفہ خلوص ایلہ ایتمکدر انقیاد
 سُبْحَانَ مَنْ تَحَيَّرَ فِي صُنْعِهِ الْعُقُولُ
 سُبْحَانَ مَنْ يَقْدِرُ بِهِ يَعْجِزُ الْفُجُولُ
 گلر گولر فغانلہ گجر عمر عندلیب
 بیمار احتضارده اُجرت دیلر طیب
 مانند لاشہ نعلش توانگر ذلیل و خوار
 کرگس مثال وارث و غسال نا شکیب
 بالین نازہ خواجہ شہر ایلر اتکا
 خاک مذلت اوزرہ یاتور آج بر غریب
 پرتو فروز بزم طرب شمع خندہ ریز
 پروانہ شکستہ پیر افتادہ لہیب
 نوم و بصل چو نرگس و لالہ کشادہ لب
 محبوس کُنجِ محفوظہ تنگادہ طیب
 بستر نواز عز و صفا احمقِ خسیس
 کُنجِ نشینِ ذل و هوان عاقلِ حسیب
 گہ دولتِ جہاندن ایدر جہل بہرہ یاب
 گہ لقمہ عشادن ایدر عقل بی نصیب
 مقبول بزم صحبت اولور مُفسدِ لئیم
 منفورِ طبعِ عالم اولور ناصحِ مصیب

بی جُرْمِ ایکن غذای عناکب اولور مگس * معصوم ایکن کبوتری شاهین ایدر شکار
عاجز ایکن عقابه گرفتار اولور کشف * غوک ضعیفی قوت ایدینور بی وسیله مار
بی جنجه ماکیان بجه بی چاک ایدر زغن * بی سابقه دوپاره ایدر موشی موخخوار
گنجشک زاری باشه پُران هلاک ایدر * ایلر تذروی پنجه غدرنه باز خوار
مار زمبنه لقمه اولور مرغ نیز پر * مرغ هوا به طعمه اولور ماهی بحار
غواصی حرص گوهر ایدر لقمه نهنگ * کبکی امید دانه ایدر تله به شکار
دُر دانه درونی ایچون چاک اولور صدف * آوازیدر قفسه ایدن بللی نزار
بید سترگ هلاکه خابه اولور سبب * قتل سمور زاره اولور پوستی مدار
غالب زبونی قاعده در ایلک تلف * برده هواده مجرد جاری بوگیر و دار

سُبْحَانَ مَنْ تَحَيَّرَ فِي صُنْعِهِ الْعُقُولُ ۱۰

سُبْحَانَ مَنْ يَقْدِرُ بِهِ يَعْجُزُ الْعُقُولُ

که آفتاب و گاهی کواکب گهی جماد
اولدی اله معتقد زمره عباد

که عجل و گاه آتش و یزدان و اهرمن
که نور و ظلمت اولدی قضایای اعتقاد ۱۰

عقل و جمال و عشق اله اولدی بر زمان
بُتْلَرله طولدی بر نیجه پیل جمله بلاد

انجام ایردی نوبت توحید ذات حق
گلدی ظهوره بونده ده بیگ فتنه بیگ فساد

که عین و گاه غیر صانوب خلق و خالق ۲۰
که جمعه گاه فرقه عقول ایتدی اعتماد

اولدی هزار ذات دینوب که صفاته عین
بر اصله گهی نیجه اصل ایتدی اتحاد

هر شخص نفس عنصرینه نسبت ایلوب
عقلجه بر اله مشخص ایدر مراد ۲۰

هر جمله وسیعده مبسوط بیگ وجود
 هر قطعه فسیحده مشهود بیگ جهان
 هر بر وجود مصدر اولور بیگ وجود ایچون
 هر بر جهان هزار جهانندن ویرر نشان
 هر ذرهده طریقه مخصوصه اوزره فیض
 هر جسمه طبیعت مخصوصه اوزره جان
 هر عالمک سنین و توارنجی مختلف
 هر بر زمینک بشقه حساب اوزره در زمان
 پیوسته در سواحلی گرداب حیرت
 بر بحر در که حاصلی بو بحر بیکران
 سُبْحَانَ مَنْ تَحَيَّرَ فِي صُنْعِهِ الْعُقُولُ
 سُبْحَانَ مَنْ يَقْدَرْتَهُ يَعْجِزُ الْعُقُولُ

۱۰ بر ذره در که ذره نا منتهای خاک * بر ذره خارجه ایدر از آدن انفکاک
 لَبِّ لَهیب نار ایلر بر گوی آتشین * قشری مجاری هم و نهر ایلر چاکچاک
 نسبتله قشری مجینه اول لب آتشک * شول قبه در که فرش اولنه آند برک ناک
 بو قشر در که جمله حیوانه روز و شب * احضار رزق و توشه ایچون ایلر انهماک
 گاهی تنفس ایلیک اژدر زمین * کوه شرر فشانلر ایدر ارضی لرزه ناک
 اول ذره جسمه بی فانوس شمع وار * اولش محبط توده بتوده نسیم پاک
 کیم روز و شب اوسفره عالم شمولدن * هر نفس رزقن آلمک بر وجه اشتراک
 ۲۰ بو نقطه در بین و شمالی بیان ایدن * ایلر جهانه عقل بو مرکزدن انسلاک
 ذرات کون بوند بولور نشوه حیات * افراد خلقی بوند چکر جرعه هلاک
 خُسبید فراش اماندر نفوس هپ * بر طوب شعله ناکه بی قید و هم و باک
 سُبْحَانَ مَنْ تَحَيَّرَ فِي صُنْعِهِ الْعُقُولُ
 سُبْحَانَ مَنْ يَقْدَرْتَهُ يَعْجِزُ الْعُقُولُ

۳۰ دندان شیر لقمه اولور آهوان زار * بر گوسفندی طعمه قیلر گرگ جانشار

ضیا پاشا،

(۷۶۸) ترجیع بند (Vol. V, pp. 87-95)

بو کارگاهِ صنْع عجب در سخانه در * هر نقشی بر کتابِ لَدُنْدن نشانه در
 گردون بر آسیابِ فلاکت مدار در * گویا ایچند آدم آواره دانه در
 مانند دیو بچه لرین التفام ایدر * کهنه رباط دهر عجب آشیانه در
 تحقیق اولنسه نقشِ تمائیلِ کائنات * یا خواب و یا خیال و یا خود بر فسانه در
 مُنْجَر اولور اُمورِ جهان بر نهایت * صیفَنگ شتایه میلی بهارک خزانه در
 کسبِ یقینه آدم ایچون یوقدر احتمال * هر اعتقاد عقله گوره غائبانه در
 یا رب ندر بو کشمکشِ درده احتیاج * انسانک احتیاجی که بر لقمه نانه در
 یوقدر سپر بو قُبّه فیروزه فامد * ذرات جمله تیر قضایه نشانه در
 اصلِ مرادِ حکمِ ازل بوله ده وجود * ظاهرده کی صواب و خطا هپ بهانه در
 بر فاعلک مآثریدر جمله حادثات * نه اقتضای چرخ و نه حکم زمانه در

سُبْحَانَ مَنْ تَحَيَّرَ فِي صُنْعِهِ الْعُقُولُ

سُبْحَانَ مَنْ يَقْدِرُ بِهِ يَعْجِزُ الْعُقُولُ

اجرام بی نهایت ایله پُر در آسمان
 نسبت اولنسه ذره دگلدر بو خاکدان

ییک شمس تابدار و هزاران مه منیر

۱۵

یوز ییک ثوابت و نیجه سیاره عیان

هر شمس ایدر توابع مخصوصه سیله سیر

هر تابعه توابعِ اخری ایدر قران

هر شمس ایدر لواحقته نشرِ فیضِ خاص

هر لاحتک طبعی امثالنه نهان

۲۰

هر جمله مرکزنده ایدر سیر بی وقوف

هر قطعه یخوَرند بولور فیضِ جاودان

۲۲

وله ایضاً،

(۴۶۴) بر مصوّرک زوجه سنه خطاب در (Vol. V, p. 39).

سزادر گوگلکه اینسم خیالِ صورنک ارقام
 نته کم لوحه یه روی ملک تصویر ایدر رسام
 عجب نورِ جمالکمی یاخود حسنِ خصالکمی
 دلِ اهلِ تماشا به ایدن فکر مُنیر الهام

وله ایضاً،

(۴۶۴) قطعه (Vol. V, p. 40).

گورن صاچک آراسندن یوزک پارلدیسنی
 صانور که قرا بلودک ایچنه گون طوغمش
 یانککه قان ایله باش ایچره قالدیغم گوروب ال
 دیز می کیم برینی صو قیزی صویه بوغمش

وله ایضاً،

(۴۶۵) رباعی (Vol. V, p. 40).

زینتِ روضه جنت اید حق عزّ وجل
 میوه فلیکی کیم خاکه قودی دستِ اجل
 نه اجل بگرر او ریجه کیم اسوب نا بحل
 قوپارر غنجه یی نخلندن ایدر وقفِ وحل

وله ایضاً،

(۴۶۶) بیت (Vol. V, p. 40).

وارلغم خالفمک وارلغنه شاهد در * غیرى برهان قوی واریسه ده زائد در

وله ایضاً،

(۴۶۷) پارسه نظم اولندی (Vol. V, p. 40).

۱۴ نه غم اوچوب وطنمدن بعید دوشدم سه * یاپار غریب قوشک آشیانی الله

گاہی حسرت ایکن اول سینہ بہ سینہ قاووشور
 صائمہ گوگلمہ اولان درد محبت صاوشور
 یاسمیدن بیلہ نازک در او بوی و بوس آنک
 صارمشق واری صارسم اکیلیر اول آنک
 جانندن اُلفت ایدلو اولہ جوان دلبر ایلہ
 ایستم غیر یسینی حور و ملک اولسہ بیلہ
 مست اولوب نشئہ شہوتلہ او گوزلر بایلیلر
 سربلنجہ بوزینہ گوز یاشم اما آیلیر
 باغرم ایرمزی سوزلدکچہ او بایغین گوزلر
 بنی امرندرر آغزینکی طاتلو سوزلر
 کندی حسندن اوتامش ده قرارمش یناغی
 یوزن اورتوب قاپہ مش صاچلری باشند آشاغی
 اوغرا در زلفی خیالیلہ قرا سودایہ
 بویلہ مجنون دخی دوشکونی ایدی لیلا یہ
 جان چکشمکدن ایسہ جانی ویرسم باری
 جان فدا ایلہ بر ایشی سونجہ یارے
 بن شہید اولمہ دن عشقیلہ مزارم قازہم
 طاشی گوزلرمک قاتلو یاشیلہ یازہم
 ولہ ایضاً،

(۴۶۲) تناسخ حکایتی (Vol. V, p. 39).

یاسہ بر فیلسوف نا مشہور * کندینی زعم ایدردے فیثاغور
 اعتقادے تناسخ ارواح * اعتقادے نفسخ اشباہ
 دیدی کیم قویروغی دیکن حیوان * بولور البتہ صورت انسان
 دگلیوب بر سخنور اول اوکوزی * آغزینہ طقدی اوت گبی بوسوزی
 فصل ایتم بو مذہبہ ایمان * سن اولورکن نمونہ و برہان

اویویوب نانی گئی ذوق و صفا چوق آنک
 صو ایچوب بم یه‌دن غیری جفا یوق آنک
 آنک ساکن دیشیلرده او لطافت بشفه
 هله بر کره باقک دوشمیهک اما عشقه
 یاقلشنجه اشک آینه آبه باقدی
 یوزی عکسی سزه‌رک آغزی صوبی پک آقدی
 (اشک)

واقعا گورمه‌دهم دلبر و نازک بر باش
 (تلکی)

چاغرک تیز آنی گلسون سزه اولسون اویناش
 بورایه گل دیه فریاد ایدرک طاشدی حمار
 قیودن عکس صداسن ایشدوب شاشدی حمار
 (تلکی)

گوردیگری سزی شمدی ایدبورلر دعوت
 بو ضیافتد عجب یوقی بگا بر خدمت
 بوند فالسون یوککرتک اینکرت سز آشاغی
 آرقه‌کردن گلرم اولغه طویلله اوشاغی
 اشک آتدی یوکنی برلره کندین قیویه
 تلکی میرات یدی نا آکا رحمت اوقویه
 وله ایضاً،

(۴۶۱) عرض محبت. (Vol. V, pp. 38-39).

اشی یوق بر گوزلی سودی بگندی گوکلر
 قیصقاتور کندی گوزمدن یینه کندی گوکلر
 سینه‌سند یاقشور اول مملر کیم گویا
 بر فدان اوزره ایکی فار طویلی اولمش پیدا

دیرکن آج فارینه بر تلکی گورنجه گلدی
 بویله بر تازه اوزوم حسرتی بغرین دلدی
 اوتہ کی چفته پی آتدے بو یانشد قجه بر آز
 صکره لیکن آرادن قالدی بتون ناز و نیاز
 (تلکی)

گلسمر اولمزوی حضوره آبنم آرسلام
 نا یقیندن باقمیم حسنکزه حیرانم
 دائم اولسون بگمک سایه لطف و کرمی
 گل بتر باصدیقی یرلرده مبارک قدی
 بکرر اول خوش قوقولو قویروغی اعلا مسکه
 قوقلم بورونمه اورمزسه افندم فسکه
 ایلمر عرفاننی ایما او سخنگو گوزلر
 یاقشور آغزینه موزون و مفتی سوزلر
 اشک افراط نشاطندن آگردی دیرکن
 صانکه قارپوز قابوخی گوردی یاخود تازه دکن
 (تلکی)

جانمه ایشلدی گندی بو فرحناک هوا
 سز سکوت اینسه کز اما پینه وار بشقه صفا
 چونکه بلبل ایشدوب نغمه گزی سرقت ایدر
 چاغرر بلکه گلیر دگله یینه حزن و کدر
 تلکی بویله نیجه دللر دوکهرک ذوق ایتدی
 اشگی بر قیونک باشه دک سوق ایتدی
 (تلکی)

بوراده بر گوزل آخور ایله یملک وار در
 نه ایلیهم بوکله گرلمز قپوسی پک طار در

وحدتِ ذاتنه عقلجه شهادت لازم
جان و گوگلمه مناجات و عبادت لازم
نشئه شوق ایله آیاتنه طایبق دیلرم
اگله وار خالقمه غیری نه یاپیق دیلرم
ای شناسی ایچی خوفِ الهی داغلم
صورتم گرچه گولر قلب و گوزم قان آغلم
ایدر عصیانمه گوگلمه ندامت غلبه
نیلهم یوز بولم یأس ایله عفو طلبه
نه دیدم توبه لر اولسون بوده فعلی شر در
بنم عذرم گنهدن ایکی قات بدتر در
نورِ رحمت نه گولدرمه روعه سیم
تکرینک مغفرتندن بیوکی گنم
بی نهاییه کری عالمه شاملی دگل
یوقسه عالمه قوی عالمه داخلی دگل
قولنک ضعفه نسبت چوغیسه نقصانی
یا آنک فهرینه غالبی دگل احسانی
سهوینه اولدے سبب عجزِ طبعی قولنک
هم او در عالم معنیه شفیع قولنک
بنی عفو ایلکه فضلِ الهی بر
صائم حاشا کرم نامتناهی بر
وله ایضاً،

(۴۶۰) اشک ایله تلکی حکایه سی (Vol. V, pp. 36-38).

چقدی بز باغک ایچندن بوله بر یاشلو حمار
نقل ایچون بلکه به یوکلنش ابدی روی نگار

شناسی،

(۲۵۹) مناجات (Vol. V, pp. 35-36)

حق تعالیٰ عظمت عالمنگ پادشہی
لا مکان در اولمز دولتنک تختگی
خاص دم ذات الہیسنہ مُلکِ ازلی
بحدود آنک اولان کوکبہ لم یزلی
اثر حکمتی در برلہ گوگک بنیادی
طولی بوش جملہ بد قدرتنک ایجاد
عزت و شأنی تقدیس قیلار جملہ مَلک
اکیلور سجد ایدر پیش جلالند فلک
امری اوزرہ یر ابلر گیجہ و گوندز حرکت
دگیشور تازہلنور موسم فیض و برکت
پرتو رحمتنگ لمعہ سیدر ایلہ گوش
تاب خشمندن آلور آلسہ جہنم آتش
شرر ہیبت علویہ سیدر بیلدزلر
آنلرک شعلہ سی گولق قُبہ سنی بالددزلر
کیمی ثابت کیمی سیار بتقدیر قدیر
تکرتنگ وارلغنہ ہر بری برہان مُنیر
وارلغن بلہ نہ حاجت کُورہ عالم ایلہ
بتر اثباتنہ خلق ایلدیگی ذرہ بیلہ
گورہمز ذاتی مخلوقنگ عادے نظری
حس ایدر نورینی اما کہ بصیرت بصری

۵

۱۰

۱۵

۲۰

مست ایتدی هوشی بزم چراغانِ ماهتاب
 لاله پیاله ژاله می ناب در بو شب
 شام اولکه سیله چرخِ چراغ ایتدی ماهتاب
 کم زیب دوشی فروه سنجاب در بو شب
 آئینه جمال هنر بخت تیره در
 ظلمت مدار تابش شبتاب در بو شب
 حکمت بو آتشین سخن دلفروزبیه
 روشن چراغ مجلس احباب در بو شب
 وله ایضاً،

(۴۵۸) غزل (Vol. IV, pp. 356-357).

گلگون شراب جام صفا شر آب در * تاشیطی شر آب دگل سر آب در
 ۱۰ عشاقی آب تیغنه دل نشنه ایلین * سوز غمگنه سینه ده کی التهاب در
 بزم امید نشئه عالمه دم بدم * هرکس برر خیال ایله مست شراب در
 ماهه قصوری عضو ایله فیض مستعار * معیار تربیت نظر آفتاب در
 اوله حضور اهل هنر ده غلط نویس * زیرا غلط مصحح اهل حساب در
 یک نفعه نه قبابی بر دمه محو ایدر * بحر حوادث اوزره فلک کم حباب در
 ۱۵ چشم گورردی عالی برگلستان اودم * عمرک بهار موسی عهد شباب در
 حکمت شناس کثرت بحث معارفه
 خیر جلیس گوشه وحدت کتابدر

گنور هر دم خیالِ خاطره اول چشمِ فتّانی
سرشکک وار ایکن یاد ایتمه لیلی بحرِ عُمّانی
سنگ سایه گن پیدا ایتدیگم در هپ جگر فانی
باشم دریادر ای باقی ایچنده شاخ مرجانی
خیالِ نخلِ بالای نهالِ ارغوانم در

ولها ایضاً،

(۴۵۶) مستزاد (Vol. IV, pp. 348—349).

دُنْیایی طونشدرمد افلاکه چیقوب آه * یار اولمدی آگاه
حالِ دلِ زاره بنه رحم ایتدی اول شاه * یاندم بوگه بالله
کا کلّری سوداسی بنی ایلدی مجنون * چشتی ایدوب افسون
دوشدی یکیدن دشته بنه بو دلِ گمراه * امداد ایلد الله
قان آغلیورم یاد لبگله بنه جانا * سن طویمدک اما
یوق راه محبتک بگا هیچ مدد خواه * نه یار و نه همراه
ایتم او مهی کلبه احزانمه دعوت * ایلردی اجابت
بر اولیه حق برده می آخشاملدی اول ماه * صُبح اولمد ایواه
لیلی بی هلاک ایلدی بر گوزلری آهو * بر زلفی سمن بو
اگلنجه بگا شمدی هان آه سحرگاه * تا صبحه قدر واه

عارف حکمت،

(۴۵۷) غزل (Vol. IV, pp. 355—356).

گلشن که فیضِ نوریله سیراب در بو شب
هر غنچه بر کلیچّه مهتاب در بو شب
بیدار ایدرمی بانگِ نیازم سپید دم
بختِ سیاه روز گران خواب در بو شب

هر دردگه بن صبر ایدم شوخ جهانم * لیلی به جفا عادتگ اواسون ینه جانم
تأثیر ایدر البت سکا بو آه و فغانم * ظالم بنی سولتیه دروغه نهلر وار
ولها ایضاً،

(۴۵۵) مخمس باقی (Vol. IV, pp. 347-348).

بنی سرمست و حیران ایلین اول یار جانم در
طراوت بخش ایدن باغه بنم سرو روانم در
محبت گلشنه مرغ گوگلر باغانم در
رُخک عکسینه صحن دینه باغ گلستانم در
خیال نخل قدک خیلدن خاطر نشانم در

جهانده چشمه زندان اولوبدر سودیگم باغلر
سنگ عشقکه پیدا ایتدیگم هپ سینه ده داغلر
فراقکه گوزم باشی دمامد صو گبی چاغلر
گوگلر اکلر غمگدن دمبدم روح روان آغلر
بو باغک چشمه ساری هپ بنم اشک روانم در

بلورکن نثار عشقکه بنم حال پریشانم
نگاه مرحمت قیلزمیسین ای ورد خندانم
ترحم ایلر بر کره گوروب بو آه و افغانم
نماشای گل و گلشنه آرام ایلهمز جانم
سر کوبینه جانانک غرض آرام جانم در

لیال غمه باد ایتدکجه بن اول قد شمشادی
اونوتدردی فسانم قصه مجنون و فرهادی
اورتبه چکدم افلاکه این و آه فریادی
شرار نثار آمله سپهرک طلاس پولادی
دونر هر دم بلا بزمه جام زر نشانم در

لیلی او پری رویه بر آز عرض خلوص ایت
دوش پاینه تنهاده نه دیرلرسه دیسونلر
ولها ایضاً،

(۴۵۲) غزل. (Vol. IV, p. 348)

ایچ باده بی گلشنه نه دیرلرسه دیسونلر
عالم سن این ده نه دیرلرسه دیسونلر
شینم ی صانیر سیل سرشکم او جفاجو
گل گبی ایدر خند نه دیرلرسه دیسونلر
عاشق قولکم صادقکم بنه کم ای شوخ
تا حشره قدر بنه نه دیرلرسه دیسونلر
گیر قویمه یانگنه اگر وارسهده اغیار

نسته نه در اوف سنه نه دیرلرسه دیسونلر
لیلی او قمر طلعت ایله ذوق و صفا ایت
عالم سن این ده نه دیرلرسه دیسونلر
ولها ایضاً،

(۴۵۴) شرقی. (Vol. IV, p. 347)

پُر آتشم آچدرمه صاقن آغزی دوگار * ظالم بنی سویلتمه درونمده نهلر وار
بلزمیم ایتدکلرگی ایلمه انکار * ظالم بنی سویلتمه درونمده نهلر وار

۱۵ عشقکه یورک یاره لرم ایشلر اوکلز * میدان محبت بو هجران اونودلر
عاشق سکا چوقسه بگا دلبر ی بولمز * ظالم بنی سویلتمه درونمده نهلر وار

بد چهره رقیبی عجب آدمی صانورسین
برگون اولور آندن دخی ای شوخ اوصانورسین
ایتدکلرگه نادم اولورسین اوتانورسین
ظالم بنی سویلتمه درونمده نهلر وار

بهر نوع شراب و سازه عالم * عیوب ظاهری دن پاک و سالم
 اچیق مشرب شکرلب طائلی دلی * اون اوچ اون دُرت یاشنک مه مثلی
 اداسندن بوله مجلس شطارت * صداسندن گله رندانه حالت

* * * * *
 گومش بازو النک جام بللور * علی نُورِ علی نُورِ علی نُورِ
 گلنجه ماهوش بزم شرابه * ویره رونق جمالی آفتابه
 ایدوب طلوس وش بگ درلوعشوه * دوکه بزم شرابه رنگ نشوه

* * * * *
 خرام اینسه آیاق اوزره او آفت * قوپه بزم شراب ایچره قیامت
 قدح نوش ایله کجه چشم نازی * شکاز ایلر اوچارکن شاه بازی

لیلی خانم،

(۴۵۲) غزل (Vol. IV, pp. 345-346).

قیل مجلسی آماده نه دیرلرسه دیسونلر
 ایچ دلبریله باده نه دیرلرسه دیسونلر
 عنبر گئی کاکلرینی برگیجه عاشق
 شَم ایلدی رویاده نه دیرلرسه دیسونلر
 بند ایتدی دلی سلسله زلفنه دلدار
 حالا بن او سوداده نه دیرلرسه دیسونلر
 غمی بوگون ایلرسه احبّا بنی تعیب
 بر بر چیقار عقیّاده نه دیرلرسه دیسونلر
 بو قاره یوزم آق اوله ده روز جزاده
 شمدی بگا دنیاده نه دیرلرسه دیسونلر
 فرقی نه در عالم بگا مدح ایله ذمّک
 صاغ اولسون احبّاده نه دیرلرسه دیسونلر

۱۰

۱۵

۲۰

انیس مجلس برجیس اولوب بن * نجوی ایلدم سرمست و روشن
ایدوب سیاره دن مرنجی سرخوش * سپهر پنجهی قیلدم قدح نوش
آلوب پیانه خورشیده دسته * نخسر ایلدم بزم آسته
نگار زهره یی خنیاگر ایتدم * سماء ثالثی رقص آور ایتدم
عطار ددن ایدوب تحصیل عرفان * گهی عایله گهی اولدم سخندان
ایچوب جام هلالی خوره دونددم * فروغ نشو سندن نوره دونددم
کره آتشی میخانه صانددم * شرار شوخی پیانه صانددم
هوایی فیض یاب نشو ایتدم * خروش مایی راه عشوه ایتدم
گلوب بزم صحابه مست و حیران * ندیم خاصم اولدم فیض باران
۱۰ گوروب مستانه نادئ زمینی * سیه مست ایلدم طین مبینی
درون حبسه اولدم قدح نوش * اوطور دم آنکه نه گون مست و مدهوش
بولوب نشو و نما در ساق گندم * درون حنطه یی کندیم بگندم
ایدوب ممزوج نقل باده ناب * گلوب کیموسه اولدم چوق صفا یاب
دم غلظت درد باده اولدم * دم رفقت راح ساده اولدم
۱۵ برے کیموسدن حاصل جگرده * لطیف اولدی دگر صلب پدیده
نهایت باده نطفه اولوب بن * و خمر رحر ایتدم بزم مامن
دوشوب زندان رحمه ساقیا آه * نه فان یونددم نلر چکدم طغوز ماه
چغوب بو غرشته نه اینسم گرکدر * وطن سینن طونوب گتسم گرکدر

وله ایضاً،

(۴۵۱) ساقی نامه دن (Vol. IV, pp. 340-341).

اوله ساقی ادیب و صاحب اسرار * ملک خو ماه سیما مهر رخسار
۲۰ اوله طور و اصول بزمه عارف * مزاج و مشرب رندان و واقف
کیمیسی صرف ایچر صهای نابی * کیمیسی جمع ایدر آتله آبی
قز اوغلان قز اوله زئی پسرده * بر اشی اولیه جنس بشرده
۲۲ ایدر عرفانی بنده خاص و عاقی * ابوسی اولماق ائی و عاقی

پرتو ایدم لم بلبل ایلہ نغمہ ایلہ آغاز
 اول غنچہ سرمست صباح اولدی اویانسون
 آئینہ مُل گل بوزینی گورسون اوانسون
 وله ایضاً،

(۴۴۹) مستزاد (Vol. IV, pp. 334-335).

حسرتله بو شب گاه اویودم گاه اویاندم * هپ اول مہی اگدم
 ایلچہ ایدوب خواب و خیال اویالاندم * نا صبحہ طیاندم
 فان آغلادم ایچدکجه م بزم فراقی * بی منت ساقی
 پیانہ گئی گاه طولوب گاه بوشاندم * ہر رنگہ بویاندم
 ویردم بو گچہ شمعیلہ پروانہ بہ حیرت * پُرسوزش حسرت
 یانوب یاقلوب گاه طوروب گاه دولاندم * آتشرہ یاندم
 درد المکک چکمگہ یوق تاب و توانم * اے روح روانم
 دل ویردم ایسہ بن سنی انصاف ایدہ صاندم * جانندن اوصاندم
 نقدینہ جان الک گروب دہری طولاشدم * چوق شوخہ صاناشدم
 پرتو دل پیچارہ بہر چارہ آراندم * بک درد قزاندم

عینی

(۴۵۰) ساقی نامہ دن (Vol. IV, pp. 338-340).

یرم اولدی سراے لوح محفوظ * بو کیفیتلہ اولدم مست محفوظ
 ۱۰ گوروب بزم طبائع حرارت * برودتلہ رطوبتلہ بیوست
 گلوب کاشانہ عرش برینہ * نگاہ مسئلہ باقدم زمینہ
 بر آز خدمت ایدوب پیر مغانہ * اوطوردم کرسی اوزرہ داورانہ
 گوروب اون ایکی مینای بروچی * اونوتدم مست اولوب راہ عروجی
 ایدوب سبع سماوانی گذرگاہ * اودم سرمست ایدم اولدم دل آگاہ
 ۲۰ اولوب کیوان ایلہ ہم بزم اُلفت * بر آز ایتدم آنکله عیش و عشرت

نغیرلر گلوب جسم سیمینه * دوکلدی سیاه ابرو جینه
صیرمه صاچار یاپیلدی زمینه * طاغلدی قوفلادیغر سنبللر
فلکک کینه سی برین بولدی * گل بناغک رنگ روی صولدی
عجا چوریدی طوبراق اولدی * اوبوب اوقشادیغر او پاموق اللر

پرنو پاشا،

(۴۴۸) شرقی (Vol. IV, pp. 333-334).

گلشنه ینه مجلس زندان دونانسون
گل دورے در الہی گلگون طولانسون
بز ذوق ایللم جام جمک آغزی صولانسون
اول غنچه سرمست صباح اولدی اویانسون
آئینه مل گل یوزینی گورسون اوتانسون

نرگس نیکه چشم سیه مستنه حیران
سنبل سکن پرچم سرستننه حیران
شاخ گل تر ساغر در دستنه حیران
اول غنچه سرمست صباح اولدی اویانسون
آئینه مل گل یوزینی گورسون اوتانسون

آشفته ادا پرچی چقدنجه فسدن
شوریدلرک آه چیقار هر نفسندن
جان بللی فریاده گلیر تن فسدن
اول غنچه سرمست صباح اولدی اویانسون
آئینه مل گل یوزینی گورسون اوتانسون

اولدق بو گیجه بز بزه فی ایلہ دمساز
می دردیہ محرم ایدی می آهمه هراز

طوغریسی راحت ایدردك گدوب عالم عدمه
برینه گلسه آنك ساحه پهنای عدم

* * * * *

* * * * *

چاك چاك ایلر ایدم جیب قباى عمری
اولسه ذیلی طرازید طمغای عدم
بن او بیزار وجودم كه دل غمزده
أنس موطن گورینور وحشت صحرای عدم
شقی صبح بقا در نظرمد گویا
موجه بحر سیاه شب یلداى عدم

* * * * *

* * * * *

اختر مطلب آفاق فلکدن طوغمز
گونده بگ شی طوغرر لیلہ حلی عدم

* * * * *

* * * * *

بوکا طاقتی گلیر یا بوکا جانی طیانور
مگر امداد اید هستی ده اجزای عدم

وله ایضاً،

(۴۴۷) حقیقہ سی حقنہ مرثیه (Vol. IV, pp. 331—332).

طفل نازنینم اونوتم سنی * آیلر گونلر دگل گچسه ده بیللر
تلخکام ایلدی فراقك بنی * چیقاری خاطر دن او طانی دیلر

قبیلہ مز ایکن اوپمگه تنك * شمدی نه حاله در نازك بدنك
آكدقجه گلشنه غنچه دهنك * یانسون آم ایلہ گل اولسون گللر

[صانیرم مصرف و ابرادی گلیر هپ باشه باش
 اولدی سَرای وجوده گوره سَرایه عدم
 زید وارد ایله صلح اولدی عَمَر و عائد
 یوغیسه عالمک اصلی نه بو غوغای عدم
 قیس و ایلی سی دخی زید یله عَمَر و ی گبی رر
 دیه جک اولسه اولور اول دخی اسمای عدم
 فرق گویا بو ایکی صورتک عقلمه بنم
 بریسی حُب فنا در ییری بغضای عدم]
 نقش نامقله عجب نامق اولور و خاتم
 وار گبی بوند وجود اهلنه ایمای عدم
 [شیخ افندی سکا دیرمیدی که وارکدن گچ
 وارلغک اولسه ده سدره مأوای عدم
 خدمت ایت سن آکا وارکله که ناهیت ایدوب
 ایله سن اول ده سنی عارف معنای عدم]
 چکه دنیالق ایچون غم دل نا بودی ده
 وار ایکن ما حصل رزق عطایای عدم
 هر کسه بار بلا کند یسنگ وارلغی در
 غم و آلامدن آزاده برایای عدم
 صرف ایدوب وار یکی عقلک واریسه وار یوق اول
 راحت استرسه ک اگر ایله تمنای عدم
 بز بو محنت گو هستی یه کوچکدن گلک
 یوخسه کم ایلر ایدی ترک کهن جای عدم
 [طورمه بویله فلک باری پیقله گتسه
 بر زمان اولسه بری خیمه بالای عدم]

[بوق دیدیجه وار اولور یوقی غرابت بوند
 نام هستی ی نه در حل معنای عدم]
 اینسه بر کره تلاطم هپ ایدر کونی
 غرقه موی فنا جوش دریای عدم
 [مادر دهر موالیدی که طورمز طوغر
 در کنار ایتک ایچون در آتی بابای عدم]
 چرخک اولادینی باشند چقارر دایه دهر
 ایتسه ترینه صیق صیق آتی لالای عدم
 [هر کسک قسمتی یوقدن گلیر اما بیلر
 بری وار عالمه من ایلسه سلوای عدم
 مردی نشأت آدمه بوق اولدی گندی
 وجهی وار دینسه بنی آدمه انبای عدم
 ایکی کاغذدن عبارت نسخ کون و مکان
 بری انبای وجود و برے انبای عدم
 سلب ایجاب تعین ایدرک عالمدن
 بر نتیجه ویرر البتہ قضایای عدم
 میم امکانتی محو ایلسه مولا اول
 یوخسه نفی ایتسه ده آخری در لای عدم
 شیخه باق کتم عدمدن دیو تقریر ایلر
 بلر اما که نه در معنای اخفای عدم]
 صیغز اول دائره کون و مکانه نه بیلر
 گچمین عرشی نه در ملک معلای عدم
 بوق بره زاهد اورر دعوای هستی دن دم
 یاقهسن طومش ایکن پنجه گیرای عدم

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۴

رفاعيلرگ مرشدی شيخ كل * طريفند هادي خير سبل
فقايت ايله ايلش امتزاج * ولي صوره لا ابالي مزاج
اولوب ايكي اوج گيجه جك ميهان * اوزون كوپري به اولدي آخروان
گورلش دگل اويله ذات و صفات * حقيقتده اضحوكه كائنات
گورمز آنك بر مثيلن فلك * نه ممكن گوروب شكلني گولملك
آني گوش ابدن اهل عرفان كشي * اگر يوقسه ده روم ايلده ايشي
طانشهر هان مير و پاشاسنه * گذر اول عزيزگ تماشاسنه

عاكف پاشا

(۴۴۶) قصيده عدم دن. (Vol. IV, pp. 330-331).

جان و بر آدمه اندیشه صهای عدم
جوهر جان می عجب جوهر مینای عدم
چشم امعانیله باقدنجه وجود عدم
صحن جنت گورینور آدمه صحرای عدم
غلط ایتدم نه رول جتته تشبیه ایتمک
بشفه در نعمت آسایش مأوای عدم
طوتهلم آنده اولش نعم گوناگون
اولیه محتاج تناول می در آلائے عدم
[کسه اینجندی وضعیت آنک ذره قدر
بسلدی بونجه زمان عالی بابای عدم]
وار ایسه آنک در انجی یوغیسه یوقدر یوق
راحت استرسهک اگر آیله نمنای عدم
نغم و غصه نه رنگ الم نه بیم و امید
اولسه شایان جهان جان اویله جویای عدم

بزه اهل دل محرم راز در * گورنلر صانورلر که بر ساز در
 بزی تربیت قلدی اهل کمال * ایدوب محرم مجلس حال و قال
 خدا آنلری بر دوام ایلیه * بزی جاهلانیه حرام ایلیه
 کرم ایلیوب دم بدم اهل حال * بزمه ایدرلر خنی قیل و قال
 فالوردق اگر اولسه عالمان * بو مرغان بی نان و بی آشیان
 دواتی ایدرلر معاذ و مأب * بولور آنده اطفالر خورد و خواب
 نیز بزر اوله بزده لا و نعم * پینه عالمان در ولت النعم
 وله ایضا،

(۴۴۵) محنت کشان دن (Vol. IV, pp. 321-322).

- ایشتبش ایدم مفتی ارگه * قوجهلقه بکزر ایش ارگه
 نصیب اولماش التحاستی * جوانلقه قالمق ایش نیتی
 بولوک باشیلرگی باشنده شال * ایدرمش آنک ایله ستر کمال
 صقالسلغن فکر ایدوب مو بمو * جمالن گوکل ایلده آرزو
 ایدوب بو رباعیمزی نامهزب * آراردم مناسب بریدر ادیب
 ای مفتی بی ریش کرامت اندیش * بو عزت دلریشدن اولکمر آگاه
 دیدارگی اوزلر سنی گوزلر دائم * اولدی شوکشانه گلهلی بر قاج ماه
 تصادف ایدوب عزمه طلعتک * بریدی اولوب نامه الفتک
 عجب منهل العذب اولوب خامه مز * ایرشدی اوزون کوپری به نامه مز
 واروب نامه مز شهر شعبان ده * قدوم ایلدی ماه غفران ده
 نه گوردم او اعجوبه روزگار * صالوب شالنی باشنه تار و مار
 اوطوردی گلوب نوجوانلرگی * بیقلرله فاشلر کانلرگی
 میانده سیف عدو التفام * ویرر رستم داستاندن پیام
 او سمین طاقم ارناود پشتوی * برنه هلاک ایتمده مسقوی
 کلامر ایدی شاهد بهره سی * آتی گرچه تکذیب ایدر چهره سی
 خبردار هر فن ایدی طوغریسی * دگل صورت و سیرتک اوغریسی

دهانده فالورسه بر پاره آب * لب کاتب آندن اولور حصه ياب
 بر آزن دخي نوش ايدر دستمال * بو در اشته روزي اهل کال
 فلله درّه چه خوش گفته است * که سعدی در این معنی در سفته است
 بشهر این مثل شهره عالم است * که هرکس هنر بیش روزی کم است
 وله ایضاً،

(۴۴۴) محنت کشان دن (Vol. IV, pp. 319—320).

- ۵ دیدی دائماً لطفگزار اوله * هنر دشمنان زمان خوار اوله
 نه حاصل بزم گبی بر چویدن * نه در فرقمز چوب و جاروبدن
 اگر تربیت ایتسه قبالان * نه قابلدی اولوق کشاده زبان
 نیستانده فالسقی دی خوار و زبون * اولورمیدی دل واقف هر فنون
 نیم بن که حاشا اوله قدرتم * بنان افاصل ده دیر قوتم
 ۱۰ بزم شهرتم آنلرک نطقی در * جهانگیر او خاقانلرک نطقی در
 بنی نوعزدن نیجه دردمند * زنانک اولور نار جورنده بند
 سبب ایلدی حق تعالی سزی * خلاص ایتدگر اول جفادن بزی
 مداد فحوله ایدوب سر فرو * او آب کرامتله ایتدک وضو
 اولوب جبهه مز لایق سجده گاه * پرستشده قیلدی موفق اله
 ۱۵ وضویه فحول اولسه ابتدا * نه ممکنده مس کلام خدا
 هنر پرورانه ایدوب انتساب * دخي اولدق هیزم هر کباب
 اولوب جسممز مستعد لب * یاقردی بزی جاهلان بی تعب
 نیستانده وارمیدی آب حیات * نیچون بولدق تشنه لکن نجات
 دخي طفل نوساله ایکن هنوز * یاقردی دل و جانی تاب غموز
 ۲۰ چایر چایر ایتش ایدک التهاب * گلوب ویرمدی کیمسه بر قطره آب
 فحوله نوله ابله سک سر فدا * بزه اولدیلر خضر آب بقا
 اگر ایتسک انتساب کبار * بندری بزه کودک فی سوار
 ۲۲ اولور ابعضز مولوسه یه نفیر * مولی یه بدن صغیر و کبیر

و لها ایضاً،

(۴۴۲) محنت کشان دن. (Vol. IV, pp. 316—318).

قلم کاف و نونه اولوب واسطه * ظهور ایتدی اشباهه هم رابطه
 تمی آیتند ایدری قسم * طرازند خامه و آلفلم
 قلم اولسه نقطه بخشای نون * ییلمزدی سر و مایسپرون
 او ظلمند پنهان در آب حیات * مدادند جوشان در آب حیات
 دگلدر او آب بقا لذتی * اولور اولز اسکندرک قسمتی
 جمالی اگرچه سیه گون در * کالی گونش گبی افزون در
 جهان گرد گیتی نشاند قلم * گزر دهری بر داستاندر قلم
 اولور زیب بزم شهان جهان * بیلر هرلسان استمز ترجمان
 گزر ملک غیری او محسود جم * ولی پای نختی دیار عجم
 او در حاکم حاسم هر دیار * موالی آنکله ایدر افتخار
 اودر معنوی بر ولی النعم * دو شق زبانند لا و نعم
 دهان کشاد ایلز نا کسه * مگر کیم بر اهل معارف کسه
 اگر از قضا آله نادان اله * ویرر رعشه سی صفحه به زلزله
 ره معرفتد ویرر گرچه باش * ایدر دست جاهلدن آنجق تلاش
 مزاجند وار در تلون بر آرز * ایدر بختی که قصر و گاهی دراز
 گچوب ظلمت وصف گیسویدن * ایدر گاه رنجیک بر مویدن
 کمالاته هیچ اچلمز دهن * باقر آغزینه آنک اهل سخن
 بتون فاضلانہ معاصر در اول * جمیع مباحثه حاضر در اول
 زبان نارسا وصف تالیفه * عقول ایرمز اعداد تصنیفه
 بو رتبه کالاتی مشهور ایکن * جهان آب لطیفله معور ایکن
 قورر چشمه سار مداد سیاه * اولور قطره آب محتاج گاه
 فالور نا ابدنجه بر آرز نوش آب * مداد ایچره پا در گل پیچ و تاب
 او بیچاره آنجق چکر زحمتی * آکور صفحه آغزند کی نعمتی

او بگا بن آگا ایدوب سرفرو * بر آگردن ایلر ابدک گفتگو
 برابر بقارده نگاه ایلم * باقوب بر حرامه گناه ایلم
 آئی دخی نفی ایش پادشاه * مگر ایشیز ایکیز بر گناه
 باقوب آگا مرات گردونه ده * آجر دم گوکلدن او مجنونه ده
 ایدردی بن آه ایلم اول ده آه * او بن بن اوم صانکه بی اشتباه
 آتک مخلصی دخی عزت ایش * هیولی ایدم بن او صورت ایش
 قلم کم غزل نظم و تحریر ایدر * هان اول ده عنبیلہ تنظیر ایدر
 یلنیز آتک ی بو رنگین غزل * یاخود بن ی طرح ایدم مرتجل

غزل

صور بر ظل زائل اولدیغن تقریر ایدر مرات
 لسانِ حاله اول میجی تنویر ایدر مرات
 نکدر ایشیز اصحاب صفا عکس مظاهردن
 مراد اهلِ حالی دائما تحریر ایدر مرات
 آچوب ابحاث شیخ گلشنی وش سر وحدندن
 مال کل شیء هالکی تفسیر ایدر مرات
 قرین پاک ایدر ی خلقتِ اصلیه سن تغییر
 بو سر مہمی اربانہ تعبیر ایدر مرات
 حماقتدر سپهره حسن و قبح خلق عزو ایشمک
 جمال خوب و زشتی صانہ کیم تغییر ایدر مرات
 اثر قالمز جهانہ مہمانک خوب و زشتندن
 مسافر خانہ دهری نہ خوش تصویر ایدر مرات
 باقوب دیوانِ حسنه مطلع ابروے جانانی
 مثال طبع عزت در عقب تنظیر ایدر مرات

۱۰

۱۵

۲۰

۲۲

یاقدی یا ندردی خاندانزے * اولہم آل الہی جانزے
 مجتہ عشقی ایلوب دُشوار * امتحان ایتدک آنلری اے یار
 کیمی لیلی دیدے کیمی مولا * لفظی دیگر مالی بر معنا
 کیمیی دوسنہ آلوب تیشہ * ہدم کُہساری ایلدے پیشہ
 کیمی بلبل گئی فغان ایتدے * کیمیی دردینی نہان ایتدے
 کیمی زنجیرہ گیردے شیر گئی * کیمی صحراہ دوشدی تیر گئی
 کیمی میخانہدہ شراب آشام * کیمی خون جگرلہ مست مدام
 کیمی ویرانہ لردہ صافلانده * عشق او دیوانہ لردہ صافلانده
 کیمی آغلار کیمی گولر یا رب * نہ بو ماتم نہ در بوشوق و طرب
 یا الہی بحق حضرت قیس * بتراب سیاہ تربت قیس
 یا الہی بحق مہر و وفا * بخرابی وامق و عذرا
 بسرشک دو چشم خون افشان * بفرغان کارئ دل نالان
 دل خرام الہی معمور ایت * گہ بفارسن دہ گاہی معمور ایت
 [عاشقانک بلاسی حرمتینہ * دلبرانک جفا سی حرمتینہ
 بنی زار ایتدیگک گئی شادایت * ببقدیگک خاندانی آباد ایت]
 بنی پروانہ یارے شمع ایلہ * یاقمدن آتشیلہ جمع ایلہ
 ہرنہ ایلرسن ایلہ یا اللہ * بگا چکدیرمہ ہجر یاریلہ آہ
 ولہ ایضاً،

(۴۴۲) محنت کشان دن (Vol. IV, pp. 315-316).

رفیق ایدے بر مخنور کشی * بگا محرم اولسونی یا ہر کشی
 عجب شاعر پاک عذب البیان * سخندان سحر آفرین زمان
 ادیب و نطوق و وظائف شناس * لیب و خلوق و لطائف شناس
 بو عالمہ آنجق ہنرور او در * نظیرم بنم وار ایسہ گر او در
 مشابہ بگا صورت و سیرنی * ہندہ ہان آگدر عزنی
 اوزون بولی کوسخ جسم الوجود * جہانہ عدلی عدم الوجود

حایقرمه پیکه طویسون اما خانی طوطو
بند ایلدکجه اول گوزه بن اینی قونو
اون بش یاشنک کندیمه بر اویناش آره‌م

غوغایی کسسون ايله ننه واصفه سؤال
گور ایمدی سنی فاحشه بوخسه بنی مال
آکه فالورسه دیر ایکیگرده قوری قوال
یاز گلدی غیری اوده اونورمه نه احتمال
اون بش یاشنک کندیمه بر اویناش آره‌م

عزت ملا،

(۴۴۱) گلشنِ عشقندن (Vol. IV, pp. 312-314).

- ۱۰ ای طراوت نمای گلشنِ عشق * وی حرارت فزای کلخنِ عشق
جمع اضداده قدرتک جاری * آشته دل آشته بار ای باری
یاره بو باقشی ویرن سن سین * آتسه یاقشی ویرن سن سین
آتش سینه‌دن ویروب مجرا * سن سین اشک تری ایدن اجرا
گل داغی ایدرسن ای مولا * اشک آتش مزاجله اروا
هرنه استرسن آنی ایلرسن * بنی محبوب ایدوب ده نیلرسن
عاشقک حالی بیلورسن سن * ازلی عشق نور احمددن
عشقی معشوق و عاشقه تعلیم * ایلین سن سین ای خدای علیم
زار ایدن مبتلاری سن سین * پینه یا رب دوالری سن سین
معنی عشق حبّ ذانک در * آغلادن گولدرن صفاتک در
گریه عاشقان جلالک در * خند دلبران جمالک در
۲۰ یا رب احوالز دگرگون در * دردمز عمرمزدن افزون در
یا الهی نه در بو آتش عشق * آنی فهم ایتیمور بلاکش عشق
۲۲ گرچک آتشی بشقه بر شی در * بوخسه جام ازله کی می در

باش قورنه حق ناطره ویرمدی طاس تمام
شربتك اچون اوسته لره وار بیوک طاسام
حمام اناسی گپی گلوب گر یولوز قوجام
طاسی طراغی صالنه اوموز اینه دن جدام
اون بش یاشنه کنده بر اویناش آره م

صوبه گلورسه صارنجه یارین مرین قرین
اوروب باشینه صاپلاغی یا دستی سن قرین
زیرا که حظی یوق او قدر پکنه ظرفین
گوش ایتیوبه فاین انامک غیری در درین
اون بش یاشنه کنده بر اویناش آره م

اذن آله نیش اردن آقیزلر دخی نه لر
ایچ گویگیسی دارغین اولور ی یا بو قدر
بوخسه یکی ی چیقدی بو قانون نو اثر
آردندن ایتوب آتی قوبیه تکر مکر
اون بش یاشنه کنده بر اویناش آره م

بیلم نکن دگلدر او ایچنه مزبله
دیدم تو تو تو اوچ کر او بر شیلره هله
یوقی بریسی اورنالغی سوپره گله
بن ینه طاقوب آردیه بر سورو خر گله
اون بش یاشنه کنده بر اویناش آره م

بو گیجه بشه گل آپاشام دینیوب شو بو
دی شهنشینگ آتنه گلده پنه هو

گېوت باشمه پول دونادوب نوظهور قسم
گېروب قوچینگ ایچنه اوپله قیرق کسم
اون بش یاشنه کندیمه بر اویناش آره‌م

بلواره‌م طوطیدن آکوت ساقز آینی
ایچنه بلیمه صارینه‌م صارے شالینی
مانوف بابامگ ال ایله صایوب صفالنی
مانند سزو ناز اوپله صالینی صالینی
اون بش یاشنه کندیمه بر اویناش آره‌م

گندی بزمکی خدمتله بو گون آیدینه
قیز چیدم اوسته دوستلریه قوش کوز آیدینه
اصلی نه تخته پوشه دوشه کیمی بایدینه
اون دردی اولدی بوگیچه حاضر آی آیدینه
اون بش یاشنه کندیمه بر اویناش آره‌م

قاپو چالنده باقسه‌گرا آبو کیمدر او
چک ایپی گلدی باجی قادین خوراطه‌نی قو
ساگه نه موتلو قز چلبگ دیمبور شو بو
قال صاغلیقله دگله‌مم آرتق اونو بونو
اون بش یاشنه کندیمه بر اویناش آره‌م

بر آفتابه گچدیکه هیچ صورمه صیغام
یاندی اریدی عشقی ایله سینده یاغم
گچدے صوغوق صو باشمه بلم صولم صاغم
عهد ایلدم بو شرطیله که گچمدن چاغم
اون بش یاشنه کندیمه بر اویناش آره‌م

برال اولاغی جاریه آل بشیوزی صوله
رقص اوگرت ویرده امینه طوطییه قوله
قالیونجیلرگ اوطهسنه ایتمک موله
گیچوب قایقله یاغ قپاندن استانبوله
اون بش یاشنک کندیمه بر اویناش آره‌م

واروب قوجایه آلم اوگ ایچنه ارکک قوین
کمز بچاقله استر ایسه‌ک گل دریم صوین
آنجی قومشونه بی حالمه قوین
الرقنارسه اوغر اولسون ایدوب اوین
اون بش یاشنک کندیمه بر اویناش آره‌م

صانوب یمکدن اولدی اوگ ایچی طلم طاقر
دترر گورنجه براری ایچم صافر صافر
قالوبک بویله اوله‌دن آلتون آدم باقر
اخشام اولنجه باری گروب بایر ایله قر
اون بش یاشنک کندیمه بر اویناش آره‌م

سودام صارلدی چربی‌ده‌کی پنبه‌زار بزه
یاندم گونشک بزدم اوصاندم گزه گزه
آلوب قایقک دشمه بر ترشه یلپزه
بر باش چکیلوب ایلم ایله سوی کورفزه
اون بش یاشنک کندیمه بر اویناش آره‌م

بن گلستان شیوه‌ده بر نخل نو رسم
باغلرده ترکی سویله‌دن قالمدی سسم

یاپوب بر ایکی درلو بیهجك قبا صبا
دعوت ایچون قوناغه چیقوب بارین ابتدا
اون بش یاشنك کندیمه بر اویناش آره‌م

چوق یاشه‌بنی بیلور ایش یوخسه چوق گزن
ناگزمکجه اوله‌مدن بن بوزق دوزن
تحسین ایدر جمالی گوردکجه مرد و زن
کندیمه و یروب آینه‌ده بر چکی دوزن
اون بش یاشنك کندیمه بر اویناش آره‌م

کندی کسر گوینگی اوکسوز اولان صاول
یانشق فارشمه دردر ایدوب قالمی طول
ایش ایدیمکه ساکه گوروب صاچلریگی یول
قومشو قاپوسن آچوب المله اصول اصول
اون بش یاشنك کندیمه بر اویناش آره‌م

گور واریمک نسبتمه بن بر اشبه
ایب طاقسون فلکک گورن مهرله مه
دیسون گورن ادای روشن ایه ایه
طور خرام قاتمی شایسته په په
اون بش یاشنك کندیمه بر اویناش آره‌م

بازوب یوزیمی اسما خانم کا کلی کس
بر آشنایه وارهجف سن چیقرمه سس
پک پوص بیقلی پریری به ایلمر هوس
درت قاشلی یوصمه شوخ جهان تازه دال قس
اون بش یاشنك کندیمه بر اویناش آره‌م

درت اوستیوی گچیده ویر میله قاباله
اشلرمیم اویومیوب آوجگی باله
ایو واردم اویناق اولدم ایسه باق شو پوسطاله
قوبور ایلی طونه بنی قاچ جانم خاله
اون بش یاشند کندیمه بر اویناش آره‌م

بن استدکجه بیرامه آندن بلا قوزه
دیر بکا قجه ساگه یازق اکیلن توزه
یازق دگلی گچلگمه باقی شو یللوزه
گیرمزدن اول آبلانغم یاشم اوتوزه
اون بش یاشند کندیمه بر اویناش آره‌م

آلمش پاره‌یله صانکه خلاق گبی بنی
صوقاقلق استر آش اوینه گیده کلخن
یاغلی پچاوره گبی آتوب بن دخی سنی
بارین آلوب لاجه قارانلقه روشنی
اون بش یاشند کندیمه بر اویناش آره‌م

لازمیدر که اوگر نه‌م چامشورم یومق
بن بو پتی المله آفوص صاره‌م یومق
باگه دوشورم اپیلک اگیروبد بز قومق
طورسون موصندرده هله اورکه طراق
اون بش یاشند کندیمه بر اویناش آره‌م

یوفقه مفرنه آچمنی آچمیک بکا
بن ییلم اویله خامور ایشی صامسه بقلول

بازاری دیرلر آ بو حرامزاده در بوزان
صانوب صاونک ینسه صحن تجره قزان
اون بش یاشنک کندیمه بر اویناش آره‌م

ایکله برده دیر سکا قز گورینور قوجان
چغلقی اوله حاسبه گونوره‌سی افاجان
قوجامک سنه لی قوروپوب اولک قوجان
چیقوب صوقاغه تنک ایکن حاصلی بو جان
اون بش یاشنک کندیمه بر اویناش آره‌م

طرناغم اولدی کور یومه‌دن بولاشقرلر
بابام باشیگه چالسون او چمشیر فاشقرلر
اول طوبوبوب اوه گان آشفقرلر
صکره دوزلدوب اوطه‌ده کی قارشقرلر
اون بش یاشنک کندیمه بر اویناش آره‌م

دیدي قوديله گجدي بتون یازيله قشم
دعواجی گندی بورسیه بوق غیری هیچ ایشم
یاشدی قالدی بر برینه ایکی آپشم
چیمزدن اول آبو آفر یگری یاش دیشم
اون بش یاشنک کندیمه بر اویناش آره‌م

گلسه گوریمی قوجه ییق الی گره‌جک
دیر بو رنجیله آغزی بیوک دیشی سیره‌جک
بوق بوق یاشید اگلایشم قرقی گیمک
صرف ایلیوب واری یوغی باری شمدیمک
اون بش یاشنک کندیمه بر اویناش آره‌م

دل اوله غیری قاپه قوطونگ قباغی
 گوش ایتدگی دونکی اولان باش باغی
 اوله صوفاق سوپرگسی قادین قادنچی اول
 وله ایضاً،

(۴۴۰) جوابنامه پسندیک اثر از دهان دختر زینک گهر

(Vol. IV, pp. 297-304).

پند ایلر ایسه بر دخی آغاچه صارهم
 باغش اودونله باشینی گوزینی یارهم
 باشلی باشمه بن دخی بر ایش باشارهم
 بر آشنایه یلوارهم صکره وارهم
 اون بش یاشند کندیمه بر اویناش آره‌م

سوزک طوترسم ای بونامش گر یشمه‌م
 سن یات بابامله هر گجه‌ده بن سوشمه‌م
 بر دخی بنک نافله مطبخه یشمه‌م
 بر بلدیکمه اوغرامیم هیچ آلمه‌م
 اون بش یاشند کندیمه بر اویناش آره‌م

باق سوز لرینه جوص دیو ویرسون آفوص عجب
 گنج ایکن اوده تنها اوتوردگی بی سبب
 گندی عربله قونو قومشی سیره هب
 شعبان اولوب آدادی امان گلدن رجب
 اون بش یاشند کندیمه بر اویناش آره‌م

چیترق مثال دیرلایه جفکه هی اوزان
 گیر دستگاهه دوقو بزک پاره‌جق قزان

بیون آلتونیک گردنگه طاق دیزم دیزم
زندوستانی صالن اوغوندر صیزم صیزم
ایتمه هوس سوپیلگه گل قادین قزم
گوروب بیجافله صگره اورر سنی بالدیزم
اوله صوقاق سوپرگسی قادین قادنچی اول

۵

های های باری بور دامگه گوله لم بر آز
طورپ صیفهیم ظرافتگه فوس چوغه بو ناز
گل طوزلهیم قومه سنی وای زواللی قاز
بیگ کره ساگه ایتمدی سود ننهک نیاز
اوله صوقاق سوپرگسی قادین قادنچی اول

۱۰

دیک باشلی قجه یانصله یوب گنجه دیکه
پای وپروب اوله طاش باشنه ننهک دیه
یازق دگلی آبو چکیلان امیکه
صگره سنی حریفلر اوموزلرسه کیم کیمه
اوله صوقاق سوپرگسی قادین قادنچی اول

۱۵

دل دوک بیانه سویله یوب دورمه هیچو بوت
ایچم صقلدی خورتلایه سی معنوی اوبوت
کیسه دن ایلک اومه داود گوکلکی آووت
آل ایلدن اورنک اشله گیچن قوت لا موت
اوله صوقاق سوپرگسی قادین قادنچی اول

۲۰

واصف شکسته ایله دن چله باغنی
گوسترمه خلفه گی طونک اورنوب بیاغنی

۲۲

بز ویرمه صفین ارشونه گوره هر کسه
گاه ترکی ایرله گاهی نقش ایشله گه کیسه
اوله صوفاق سوپرگهسی قادین قادنچی اول

دبک چوجغنگ باشنه چورك اوقی صارمساق
سوسینلر اونجو نسخهسی آلوب بشیکه طاق
سوندر کومر که کوتو نظردن اوله اوزاق
گرمک سنگ نکه گرک اونور ایشه باق
اوله صوفاق سوپرگهسی قادین قادنچی اول

دعوت ایدوب اویکه بکوجیله باقیچی
یوم یورمه اوله اوستینه خلفنگ آشفچی
اوله اوقورقه اویز آنک طیشه ایچی
آزدرمسون سنی صفین اول قرناغنگ پیچی
اوله صوفاق سوپرگهسی قادین قادنچی اول

چکدیر چچکلی عنتریکه تللی بر شربت
اقرانلریکه پاچه گونی گیکه گورلک ایت
کا کللریکی باغله صاچی دوکونینه گیت
آلور سنیکه بلکه بو گونلرده بر یگیت
اوله صوفاق سوپرگهسی قادین قادنچی اول

کیرلن گوله گوله قادینم هاید یون اریت
خانم قادینک اوغلی یوزک گوندرر یارین
طاق الماسم جواهریکی گیکه شلوارین
حمد اولسون اشته سلسله مز پاک یدی قارین
اوله صوفاق سوپرگهسی قادین قادنچی اول

بوز صوبي دوکمه کیمسه به بوق شمیدن نری
 آلدرد باباگه عنتریک مائی برگری
 گلدی تمام بر حریفه وارسه مرکری
 غیرى عیدر اوپله بورنوب نماز بزى
 اوله صوقاق سوپرگهسى قادین قادنچى اول

۵

الله یتشه اولمغه قز بویه یاره‌ماز
 گلدک یتشدک اشته آقوص اوصلو دور برآز
 پک آله بارده قوپدک آحاسبه آدلنواز
 طوطی سن اوتور اوده قپار سنی شاه باز
 اوله صوقاق سوپرگهسى قادین قادنچى اول

۱۰

ارلرله ایتمه پیغره‌لردن آتش ویرش
 دادگه گاهی یاردم ایدوب سنه گورکه ایش
 باغ باغلسون یوره کی ننه‌گش قارش قارش
 نک طور کوچکدن اوده اوتورمقلغه آتش
 اوله صوقاق سوپرگهسى قادین قادنچى اول

۱۵

یک تخته‌دن گورمه ایلر تخته پرده‌دن
 گلیمکه هر گون اشته گوریمی نومن نومن
 باغلق بویامه چوره کیسه حاوی پیرهن
 باصدر قو سروی صندوقه دیز جهیز چمن
 اوله صوقاق سوپرگهسى قادین قادنچى اول

۲۰

قاصدر قاصندی دزری به وبر آل جانفسه
 صار بر دگرى پوللی مینی فینو فسه

۲۲

الویرمز ایسه پنبه خام چوزمه حالنه
طوقوبتی حلالیسی گیدر حالانه
اوله صوقاق سوپرگهسی قادین قادنچق اول

قر قاج یانندن ویزله سیوری سڭک گبی
فنک اورمه ایکی یانگه قرنق کوچک گبی
بره گجر عارندن ارڭ کوستیک گبی
آیاق باغیله صکره فالورسن اشک گبی
اوله صوقاق سوپرگهسی قادین قادنچق اول

ساڭه دوشری قومشودن ات اتمک استمک
طویار حریفه ساڭه چکر بر ایو کونک
گیر بسمله یله آش اوینه سنه چک امک
اوتور حاضرله اخشامه بر قاج صحن یک
اوله صوقاق سوپرگهسی قادین قادنچق اول

بولدڭ بلاڭی دڭله مدڭ چونکه صحتیم
دوگسون قوا حاسبه اوخ مهل اولسون نه حاجتم
گورسون نه حالی وارسه ایلک ساڭه منتم
منکوس گوش فاخره قیل بو نصیحتیم
اوله صوقاق سوپرگهسی قادین قادنچق اول

شینم مثال آغله اے گلتهال نر
خواجه قادیڭ اوردیغی برلرده گل بتر
اوقومش اول که دو گبیله قلفهڭ داخی بتر
جیلاز قالمه منلا خام گل بتر بتر
اوله صوقاق سوپرگهسی قادین قادنچق اول

باباڭ ویریدی سنی بولایکر موالی به
 سایه‌گد بزده طاشینورز باری یالی به
 بالدیری چپلاق آلوب اوتورتدرمه خالی به
 نه پرپری به ایله میل نه پاشالی به
 اوله صوقاق سوپرگسی قادین قادنچی اول

پوللر دیزوب ابریشم ایله طرف طزیوشه
 ایپ طاقمه صاقین ایپسر ادبسر سرخوشه
 یان چیز قوپارمه دستملن اللرک بوشه
 باشک طوتر بتر یوریلورسن قوشه قوشه
 اوله صوقاق سوپرگسی قادین قادنچی اول

نیش پانسته تللی پاته کوتاه یوق دوه
 ساڭه سولای کسیدیرم گی سوه سوه
 گیجه یاریسی گرمه دونوب دُزْد شَبْرَوَه
 قوغلر باباڭ قوشو قونو هاید گل اوه
 اوله صوقاق سوپرگسی قادین قادنچی اول

نا محرمه آچیلمه چوزوب سینه بندینی
 ایتمه دوشک اسپری قوجاڭ دردمندینی
 رسولای عالم ایلمه‌دن کندی کندی
 قوشی باباڭک اوپوب الن دڭله پندینی
 اوله صوقاق سوپرگسی قادین قادنچی اول

دستگاه اوگرن ایللرک آلدانه آله
 دیسون گورنلر ایشکی به به کالنه

حاصلز اوله اول حمارات اوده ایش بشار
فاکیر بورجی صکره سنی هر آلان بوشار
اوله صوفاق سوپرگهسی قادین قادنچی اول

دستگاه قورمه آلوب اوه تازه بر اوشاق
بز چوز گوجیکه چوزمه قزم کسه به قوشق
وای باشکه اولورسک اگر یوزی یومشق
ایلر بریسی گوبیککک آتن ایکی شق
اوله صوفاق سوپرگهسی قادین قادنچی اول

باق بیوک آبلانک اولدی کوچک توبه ده گلین
سزده باجکله دایه دادی بر بره گلین
ال برلکیله ینگه قادنلر طوتوب الین
وار بر کبار زادهیه ساردیره گور بلین
اوله صوفاق سوپرگهسی قادین قادنچی اول

گوروب گیلی ایللری یوکسنه ای دودک
البت پیر سگاده صاغ اولسون قوجه کونک
صویسزلق ایتمه غیری دگلسن قزم کوچک
اولدک شکر یتشدرنه اشته بوسیووک
اوله صوفاق سوپرگهسی قادین قادنچی اول

اولدی گلن باق عانکه داریمی باشنه
نا قز طاشنک گیردی برینگ فراشنه
دوشمه پک اوله چنگی چغانه نلاشنه
گیردک آدلبار ارتق اون اوچنجی باشنه
اوله صوفاق سوپرگهسی قادین قادنچی اول

قر یشاغله چقمه صوغه گورر بری
 آشرمه قولاک آشیر آو کاه پربری
 دلبازلق ایتمه اونور آغرله مسافری
 برلر نظرله سنی احاسبه دیری دیری
 اوله صوفاق سوپرگهسی قادین فادنچی اول

۵

چیفوب پکاره قالمه بکر باشه دن گبه
 بکرله پاک و پاکیزه سن اوله نیبه
 اول گیرر بوزر صکره گتورمز سکا ابه
 کیرلنمه پاک پندی قیل گوشکه کوپه
 اوله صوفاق سوپرگهسی قادین فادنچی اول

۱۰

هر مردم شابه طافله سوبک گبی
 هر گوردیگنک اوستنه دونه کوپک گبی
 هر یوصمه بی گورنجه یایله دوشک گبی
 گیدوب فنا گیجه سینه سورتک تولک گبی
 اوله صوفاق سوپرگهسی قادین فادنچی اول

۱۵

بر نوجوان قوجابه واروب ایت دید کلرین
 بش آلتی پاچه کسدير گور یدیلکلرین
 اکسکلرگ ار دوزر اکسک گدکلرین
 یارم پاپوشله گیوب آپوسطال چدکلرین
 اوله صوفاق سوپرگهسی قادین فادنچی اول

۲۰

بویله قلقله گورسه آقر اویناشک شاشار
 بر کر آلان میانگی آغوشه بیگ یشار

۲۲

لعلینه رشك ایلر شراب * پك دلریا در ماهتاب
 گردن بیاض و سینه صاف * آلتی دیلرسنگ سینه صاف
 آلتون ویر اولمز او یله لاف * پك دلریا در ماهتاب
 دل ویرن اول اینجه بله * یانسون مثال مشعله
 مجبورگ اولدم بن هله * پك دلریا در ماهتاب
 چیق حیق ایدر چار پاره سی * هر دله وار در یاره سی
 جان سودی واری چاره سی * پك دلریا در ماهتاب
 اولمزسه اول روم دلیری * اولمز دوگونگ هیچ فری
 خلق آگه گلور اکثری
 پك دلریا در ماهتاب

وله ایضاً،

(۴۲۸) رباعی (Vol IV, p. 289).

او گل اندام بر آل شاله بورنسون یوریسون
 اوجی گوگلم گبی آردنجه سورنسون یوریسون
 آلوب آغوشه بوجاغند او نازك بدنی
 صاران اول سزو قدی واصل اوکسون یوریسون
 وله ایضاً،

(۴۲۹) مخمس (Vol. IV, pp. 289-297).

قر دگله نصیح و پندی فولگه صادق اول
 گوزله رضای قاین آتایی قول خلاق اول
 کیم دیر سگا که بر چاموره وار بولاشق اول
 نه کثر تیله زاهند نه پکه آچیق اول
 اوله صوفاق سوپرگه سی فادین قادنچق اول

وله ایضاً،

(۴۳۵) شرقی (Vol. IV, p. 287).

بر اینجه بَلَسَن پَك بی بَدَاسَن * وصفه مجلسن غایت گوزلسن
رخسارِ آلک گُلدر جمالک * یوقدر مثالک غایت گوزلسن
گل دلپسندم اول سینہ بندم * سوز یوق افندم غایت گوزلسن
رنگین اداسن پَك دلرباسن * وصفه سزا سن غایت گوزلسن
ای قَدَر بالا حسنک دلارا
قیلدم تماشا غایت گوزلسن

وله ایضاً،

(۴۳۶) شرقی (Vol. IV, pp. 287—288).

چونکہ اے شوخ فدائی * گوکلی ایتدک هوائی
ایله بارے ادایی * سورہلر ذوق و صفایی
نوش ایدوب مجلسن سن مُل * رخلرک اولدغجه گل گل
بن گوروب مانند بلبل * ایلرم زامر و نوایی
نوله اے ورد سمن تن * گاه تنہا بزمہ گلشن
دکلمز سن نیلیم بن * سن آهرجا بی رجایی
عید اے گلبرگ نازم * برگد گلدن جامہ لازم
ساگہ زیرا سرفرازم * بار اولور تلی سوایی
اشته واصف ساگہ عاشق * جوری قو لطف ایله یازق
عاشقه ایتک نہ لایق
بوyle وضع نا روایی

وله ایضاً،

(۴۳۷) شرقی (Vol. IV, pp. 288—289).

بر دلبر پُر آب و تاب * ایتدم جهانک انتخاب

واصف اندرونی،

(۴۲۴) شرقی (Vol. IV, pp. 285-286).

کیم گورسه اول لعلی ملی * اولور اسیر کا کلی
اولسم سزادر بللی * آچلمش بر سافز گلی
یوق مثلی شوخ ایجه بل * غایت اداسی بی بدل
اطواری کندندن گوزل * آچلمش بر سافز گلی
رنگ روینک گبی گل آز * گل پنبه به مائل بر آز
گلر آچلمدن بو یاز * آچلمش بر سافز گلی
بلبل گلک افکنده سی * بلبل گلک نالنده سی
دنیا دگر بر خنده سی * آچلمش بر سافز گلی
دون گلستانه واصفا * بلبل خبر ویردی بکا
شمدنگرو مژده سکا * آچلمش بر سافز گلی

وله ایضا،

(۴۲۴) شرقی (Vol. IV, pp. 286-287).

روئیا اولدی بو شب بر ماهتاب * ابر زلفن روینه فیلمش نقاب
گوردم مثان مثال آفتاب * حسنی پرلانطه گبی پُر آب و تاب
روز در رخساری گلزار در شبی * قیمرزی یاقوتدر لعل لی
گوردم اول شوخ ظرافت مشربی * حسنی پرلانطه گبی پُر آب و تاب
ایشلدوب مندیلنه زرین اویه * عارض نایابنه ویرمش فویه
دون تماشا ایلدم طویه طویه * حسنی پرلانطه گبی پُر آب و تاب
شعله ناک الماس وش سمین بلک * بویله سن سیر ایتمش چشم فلک
نازنینم صانکه بر جوهر چچک * حسنی پرلانطه گبی پُر آب و تاب
گیش اول مه زمردی شال عنتری * سروه دونمش قامت ناز کتری

واصفا نازنه نازک هر بری

حسنی پرلانطه گبی پُر آب و تاب

چکشه دخی لازم در نائی کم اورر صکره
 خردلی ایلوب اوّل کلاب آهسته آهسته
 طریق غمه بیتاب اولدم اولسه شمده بر مرکب
 رکوبن ایلریدم ارتکاب آهسته آهسته
 یانورکن تکیه‌سند شیخ افندی طویاسون دبو
 مُرید آمردین اوپ شاب شاب آهسته آهسته
 سزی گوزلر گلوب شاید هوایی سزمسون اغیار
 او یارک ایلہ آردنجه شتاب آهسته آهسته
 وله ایضاً،

(۴۲۲) غزل. (Vol. IV, p. 278).

بلبل گبی رقیلر اوتش غراب ایکن
 بیقوش آشیان جهان خراب ایکن
 اوچش او کبک حسنی گوروب باردن گوکل
 حیفه که آوینی آله‌ماش عقاب ایکن
 اکسکی در بزم اوده وزلدی عنکبوت
 آغن قوروب حریص شکار زباب ایکن
 ای خواجگی سنگله بدستانده مشتری
 آلس ویرش ایدری هر ایشک دولاب ایکن
 هی استا قالدیم آل دبو شاگرد ایاق باصر
 یارم پاپوچله گیدیکی اسکی چوراب ایکن
 اولدم ینه هوایی قشرله امتحان
 خط اولدی قالدی مسخره حاضر جواب ایکن

نوله اینسه شبِ وصلتہ عاشقِ گریبہ شادی
 تَجفَرکن در آغوشِ ابتدگیِ دلداری گولدردی
 دلک آدی اکلدَجہ نوله رحمتِ اوقورلرسہ
 جهانی خواجہ نصر الدین قدر آثاری گولدردی
 بو وادیلرده طبعِ پی روانی ایلدی خندان
 خرامائی زان کبکِ خوش رفتاری گولدردی
 تبسمِ قیلدی نشأتِ خواجہ مضمونِ سروری به
 سلیمان در کہ مورِ کمتَرکِ گفتاری گولدردی
 وله ایضاً،

(۴۳۰) غزل (Vol. IV, p. 277).

دمادم عرصہ عالمہ آہیلہ دوانز بز
 عجب آوارہ بز دنیادہ حقاً یلقوانز بز
 مسافر اولماش عقل و فطانت بزده بر کرہ
 گذرگاهِ جہانک گرچہ کم مانند خانز بز
 میان چارسوی معرفتک کارمز یوقدر
 کنار شہرلرده روز و شب ایت طاشلیانز بز
 بزِ سرگشتہ ایلر ہر نفس بو نفس امارہ
 کفِ طنلِ فلاخن بازده صانکم صپانز بز
 ہوائی تلخ کام اینسہک عجیبی دانش اربابن
 جہالت طرلاسنہ حاصل اولش بر صوغانز بز
 وله ایضاً،

(۴۴۱) غزل (Vol. IV, pp. 277-278).

یاتوب قالمز اولور بو قارلر آب آہستہ آہستہ
 ایریدر آتش آسا آفتاب آہستہ آہستہ

چوق هواپیلری وار ایدی که یازلسه بتون
 بوش قالور بونجه مرکچیلرک دُکانی
 ابن سینایی ایدمشدی شمار اوغلانی
 اکتری شاشقین اولورکن توفادک تَرَکانی
 لا اُبالی ایدی صحبت و لی قیلسه سکوت
 خلقی شرمند ایدردی ادبک ارکانی
 رغبت ایتزدی شو دنیا دینان مرداره
 دارِ عقیقه ده بوله مرتبه پاکانی
 طوندی تب لرزه موت ایدی یرنه تحریک
 خلدی حق اینسون آنک جایگه اسکانی
 اوردی گوی کُره ارضه آنی اولدییچون^۱
 قدیم گشته سی دست اجلک جوگانی
 سنگ منزله قبرین گورچک حسرنه
 ناولک آهرک طاشه گجر پیکانی
 ای سروری دیسون ارباب سخن نارین
 هر سوزی معدن جوهر ایدی گندی کانی
 وله ایضاً،

(۴۲۹) غزل. (Vol. IV, pp. 275-276).

ظهورِ صُره زر صوفی جزاری گولدردی
 نه خاصیت در اول کم زعفران غمخواری گولدردی
 مخادم اولسونی دولت دنیا ایله خندان
 اویانجن چهره صیان لعبت کاری گولدردی

^۱ بشقه نسخهلرده بوه صرع بویله در: -

اورسه گوی کُره ارضه نوله اولمش ایدی،

نیلر ایدوب نغمه‌ری آگذره اسکی دملری
ایله نوایی مُطَرِبَا تازَه بتازَه نو بنو
وادی کُهَنه مُبْتَدَل گَل گبی اولمالی غزل
تازَه زمینده وَهَّیَا تازَه بتازَه نو بنو
وله ایضاً،

(۴۲۷) قصیده طُتَانَه‌دن (Vol. IV, pp. 264—265).

نوله شیرازی ویرسم بن او خالِ عبیر افشانه
بولماز هند و کشمیر و خَتَنک بویله بر دانه
عدنک گورمدم دُر دانه دندانک گبی لَوَلُو
لِبِ لعلن نظیرن بولدم گندم بدخشانه
بو حسن و جذبه‌لر افتاده ایلر ماءِ کنعانی
عجب ی ماه نخشب دوشسه اول چاهِ رنخدانه
مصادف اولدم فرخار و چین و سند و کابلک
سیه خال و سیه‌مو بویله بر کاکل پریشانه
قرل المایی سیمِ غیغه بخش ایلدم اما
نه چاره پورتنال اولمز بدل نارنج پستانه
شکر گفتارئ قند لب شیرینکه وهی
سمرقند ایله ملک قندهاری ویردی شکرانه

سروری (هوائی)،

(۴۲۸) قطعه تاریخ (Vol. IV, pp. 274—275).

ضحکی قویسون ظُرفا گریه‌دن اورسون دم کم
اولدی هم بزمِ خموشان او لطافت کانی
شهری دور ایتش ایدی دف چالهرق سورگی
رقصی قیلمشده گذر دائره امکانی

اهلِ هَنَرَلَه داد و سَنَد اَیْمَه ای فَلَک
 بر پوله ویرسه جوهرِ عرفانِ آلورمِیسن
 وهبی غریب دوشدی سر کوپْگَه یَنه
 خلوت سرای وُصَلْتَه مِهْمَانِ آلورمِیسن
 وله ایضاً،

(۴۲۵) غزل. (Vol. IV, p. 283).

گهی دریائی منع ایلر گهی اغیار اولور مانع
 بزه بو بابسک البتّه بر بدکار اولور مانع
 مُغیلان تازه گل در ره نورد کعبه عشقه
 برهنه پالره صانمه بو یولک خار اولور مانع
 کمریندن چوزوب چکسم اوشوخی بسترِ وصله
 یَنه حلّ مرامه عَفْدُ شلوار اولور مانع
 بلایه اوغرادم زاهد گلوب بو سمته یرلشدی
 عصاسیله چقوب ده ذوقه هر بار اولور مانع
 قضایای امل مُنْجِ دگلدر بلدم ای وَهَبی
 نصوّر ایلسم ترتیبی درکار اولور مانع
 وله ایضاً،

(۴۲۶) غزل. (Vol. IV, p. 284).

کُهنه شراب ویر بَکّا تازه بتازه نو بنو
 تازه له کیفی ساقیا تازه بتازه نو بنو
 طفل ایسه ده او عشوه کار یوقدر المک اختیار
 پیره جوان ایش سزا تازه بتازه نو بنو
 غنچه مثال تازه لر سینده داغی تازه لر
 صحن چمنک رونما تازه بتازه نو بنو

وله ایضاً،

(Vol. IV, pp. 261-262). غزل (۴۲۴)

عرفیندک اولش طرّه دلدار پیچاپیچ
 باتور البت درون لانه‌سندک مار پیچاپیچ
 میانی حده دن گچش دیو سر رشته ویرمکدن
 او شوخ سیمکش دستک اولدی نار پیچاپیچ
 دوشر اژدرگی گویا که گچ شایگان اوزره
 طلسم محکم اولش عقد شلوار پیچاپیچ
 نه ممکن طوغری چفتی ذروه جاہ معلایه
 طریقت رسمی مانند ره کُفسار پیچاپیچ
 رجالک باشی باغلو اولدیغندن امر شاهی به
 خراسانی ده اولش هیئت دستار پیچاپیچ
 منار آسا اگرچه استقامت گوستر زاهد
 درون یوفلادم اما او نا هموار پیچاپیچ
 بو جسم نا توانم نار حجر بار له و هَمِی
 مثال موی آتش دیدک در هر بار پیچاپیچ

وله ایضاً،

(Vol. IV, pp. 262-263). غزل (۴۲۴)

عشاقی عید وصلک قربان آلورمیسن
 جانا بو دمه بوسه ویروب جان آلورمیسن
 بر دوش ایدوب او پای مُحنّایی گیزله جه
 زاهد بو گونه بوینک سن فان آلورمیسن
 آلدن خبر بهاسنی کم نقد جان ایش
 کالای وصل دلبری ارزان آلورمیسن

فتنه سن هوش رباسن کافر * بن ده بلم نه بلاسن کافر
روح سن یوخسه پری سن بلم * مریمک سنک نه سی سن بلم
غیمه مریم عمرانی سن * شعله خام رهبانی ی سن
بگرمز ملت رومه جنسک * حوری سن آگلادیغم یا جن سگ
وله ایضا،

(۴۲۱) زنان نامه‌دن (Vol. IV, pp. 241-242).

ای که خال سیاهی هندستان * طره سی ملک افغانستان
انگیزک زنی خوش سیما در * خوش ادا خوشجه روش زیبا در
رُخ آلی گله صد رنگ ویرر * دهنی بلبه آهنگ ویرر
جمله سی پاک طبیعتلر در * مائل زیور و زینتلر در
نه در او طنطنه آرایش * سرلر نه در اول آرایش
طلسم گنج نهانی بوزیلور * آکا ال اورمه‌دن اول چوزیلور ۱۰

سُنْبُلَزَادَه وهی،

(۴۲۲) غزل (Vol. IV, pp. 260-261).

کشتی کامه دور گوردی کنار حیف
نوندن تونه آتار بنی بو روزگار حیف
برایکی قطره زالهیه دل نشنه اُمید
قالدم مثال لاله هان داغدار حیف
گلچین بی امان قوپاروب گندی گلری ۱۰
صد ناله ابتدی بلبل شیدا هزار حیف
دشت طلبه اردینه دوشمندی عاشقان
برسگ نهاده اولمش او آهو شکار حیف
کان معارف اولسده وهی گهر گی
قالدی درون سنگ بی اعتبار حیف ۲۰

ديه بگ ناز ايدرك غنچه لي * حسرتنگ باده اچرسن سَلِي
 طولور بوس اوله بوسلر طولسون * سن همان ايچ پاسام عشق اولسون
 جان قانار ناز و اداسي جانہ * طوغريسي بويله گرگ جانانہ
 اسكي مُغَلَم داخی اولسه قاپلور * گورسه اول کافري زنباره اولور
 قطعہ جسي سراسر موزون * صانکه بر مصراع رعنا موزون
 چالشير آنلري تقليد زبَان * يراشور آنلره فخر و عنوان
 نه در او قامتِ والا و خرام * جمله سنه او تناسپ اندام
 سورينور يرله برابر ياقه * دلِ عشاقی تا کيم ياقه
 او پريشانی حُطُوز بر يانہ * او روش او قریش مستانہ
 او روشلر نوله گوگلم واري * ايکي انگشت ايله اول رفتاري
 بولنه صانکه دوشردی آتش * يانه جق می اياغک ای مَهْوش
 صانه سن راهنه قلبِ عشاق * دوکلوب ايليه جکدر احراق
 نقدر فائق ايسه نسوانی * اوقدر خويسز اولور غلامی
 ليک غلامی اولور اهلِ عناد * بونلر اما که ايدر عاشقی شاد
 باصيلور هر نه قدر سرکش ايسه * صوبي بومشاق نه قدر آتش ايسه
 امان ای غنچه دهن گل مهلي * عاشقک اغلار ايکن گوله ملي
 کيمه چفدک عجبای ای خورشيد * کيمه صارلدک ايا نار اميد
 قنغی بولاشغه چامور اولدک * قنغی کارخانلره نور اولدک
 قنغی بازوده يازلش اسمک * قنغی دلدرده چيزلش رسمک
 اورنه مالی ميسن ای روحِ روان * کيمه دراورنده بو گنج نهمان
 آه کم چفدی بو قز قلّه سنه * کيملر اوغرا دی طوپ گلّه سنه
 قنغی دامک بو غزاليسي عجب * کيمه در عرصه خاليسي عجب
 طونه لم اسمنه دينلور قوقونه * يا او صاحجه کی خوش بو قوقونه
 خالک پايه سوريلور قوشاغک * اول دخی بوس ايدجک اياغک
 فانی دستنه ايلر غبطه * ال ال اولدی قزل بورطه

دوکه پرچم بویله چوق چوق دوشسه ای نورس نهال
 بار اولوب خوفگ بو در که بی مجال ایلر سنی
 سنده بو سینه بو حسن اولجه ای ابرو هلال
 شُبه یوقدر کم مه بدر جمال ایلر سنی
 خانه دل جلوه گاهگ اولهلی ای کینه جو
 جمله حسرتکشلرک بدن سوال ایلر سنی
 پزنو حیرانی تعیب ایله ای رشک حور
 سنه گورسهگ حسنی آشفته حال ایلر سنی

اندرونی فاضل بگ،

(۴۲۰) زنان نامه‌دن. (Vol. IV, pp. 238—241).

- ای کلیسای بلا ناقوسی * ملت عیسوی نگ ناموسی
- زنه مائل ایسهگ عرم واری * سودیگک روم قزی اولسون باری
- مشرب اهل صفاده زیبرا * دختر رومه اذن وار جانل
- جلوه گچینه سی روم قزلری در * هپ نسانک دخی فائز لری در
- نه در اول ایجه میان نازک * نه در اول غنچه دهان نازک
- نه در اول ناز و کلام دلکش * او نمایل او خرام دلکش
- نه در اول قامت سرو والا * نو فدان چین صنع خدا
- آنک اول جنبش بیگانه نه در * آنک اول غمزه مستانه نه در
- آکا مخصوص او نغافل او ادا * آکا موقوف او تکلم او صدا
- دل اوجیله او حروف اجرا * شبه لره او کلام زیبا
- دُر شهرار کلامی دیزیلور * صانکه آغزینه گلجه ازیلور
- دلنه گلسه ده بر حرف ثقیل * فر پاکی آلی ایلر تحلیل
- دهنی تربیه ایلر سختی * که مربای سخن در دهنی
- هر بری ناطقه طی طوطی در * قوش دلی آنلره مشروطی در

گردن فراز خواهشی مرغان دولنگ * اوج همه اوچسه دخی پینه قاز ایش
کبک خرای دامن کھسار عشوه ننگ * نخیرگاه جان و دله شاهباز ایش
چوق حسن و آن جاذبه سی اولنگ دریغ * ایمان و دین و مرحمتی غایت آرایش
پروانه تجلی دیداری شمع آنک * سوز و گدازی آگلادیم هپ نیاز ایش
بکر که صور بانگ خروسی سحرگهی * یارب فراق شای نه طول و دراز ایش

بو نشانگه ده نشأت ناکامه داد حق

مست محبت اولمغیله امتیاز ایش

پرتو افندی،

(۴۱۸) غزل (Vol. IV, p. 219).

بی نقاب و با نقاب عرض جمال ایلردی یار
که هلالی بدر و گه بدری هلال ایلردی یار
که تغافل که تجاهل که جفا گاهی عتاب
ایتدیگی جوزی گهی بدن سوال ایلردی یار
گاه گستاخانه حرف انداز وصل اولدقچه بن
دست نازن پرده رخسار آل ایلردی یار
گاه نشوبی وصال و گاه تنبیه فراق
که فراغ عشقه امر محال ایلردی یار
گلهز ایدم گه وفا مانند پرتو یادینه
که بنچون غیرله جنگ و جدال ایلردی یار

وله ایضاً،

(۴۱۹) غزل (Vol. IV, p. 219).

باده نخوت قحان سرخوش مثال ایلر سنی
هر گورن جانا شراب اچمش خیال ایلر سنی

فخنه فلاطون خرد عاجز در * دل نامنه بر نکته غرا در بو

وله ایضاً،

(۴۱۵) رباعی (Vol. IV, p. 211).

اولدم می عشقکه خراب ای ساقی * سر تا بدم غرق شراب ای ساقی
می ویر غم فردایی لسانه آلمه * عینک دگل روز حساب ای ساقی

خواجه نشأت،

(۴۱۶) غزل (Vol. IV, pp. 216-217).

حسرتله گوزم یاشی که زیب چین اولدی
روم ایللری کُھسار بدخش و بین اولدی
بر خانه بدوش بلبل مهجور خیالر
غُرْبَه بگا زیر جناح وطن اولدی
یعقوب غم و یوسف کنعان فراقک
عالم بگا زندان ایله بیت الحزن اولدی
قاله گله تا غربت و فرقه کی حالم
سینه مد بتم شرحلرم هپ دهن اولدی
وادی فراق اچره که یعقوب حزینم
یوسف منشان نامه لری پیرهن اولدی
بیلسم بگا ی یوخسه بو دم جمله جهانک
شوق و طربی رنج بلا و محن اولدی
نشأت وطن خانه زین بارم آغوش
سینی دینلیر نامنه بر سیم تن اولدی
وله ایضاً،

(۴۱۷) غزل (Vol. IV, p. 217).

۱۸ آداب عشق عاشقه انجق نیاز ایش * آیین شوق دلبر طنازه نیاز ایش

وله ایضاً،

(۴۱۳) غزل (Vol. IV, pp. 209-210).

هپ کون و مکان عاشق یارب بو نه حالت در
 عیوقه چنار فریاد گویا که قیامت در
 اول یار جنا پیشه لطف ایلش اندیشه
 عالم بو مسرتله ممنون شطارت در
 مجلس اولوب آماده اورته ده طورر باده
 میخواره و دلدادده سرمست عنایت در
 پیمانلری لبریز انوار جمالیله
 نه جرعه لری خون منصور حقیقت در
 هر ساغر سرشاری بر نهر جنانی در
 هر رطل می افشانی بر بحر کرامت در
 هر جلوه سی ساقینک بگ نکته بیان ایلر
 قرآن محبتدن هر طوری بر آیت در
 بر نکته در عشق اما تکمیلی محال انجق
 سریند نهایی حیران بدایت در
 فقر عین غنا اولش درد عین دوا اولش
 عارف ابکیسندن ده مستغنی اُلفت در
 میخانه عشقنه رندان قدح نوشه
 گستاخ روشک هپ آئینه طاعت در
 اشار تجلی در صورنه نموداری
 بی سایه لرگت اسرار عصیان طاعت در

وله ایضاً،

(۴۱۴) رباعی (Vol. IV, p. 211).

سینه من بزار نار تجلی در بو * نکریم اولتان آدم معنی در بو

باقِ دَوْرِ واژگونِ فلکِ نیلِدی بزه
 جمِ مجلسند ساغرِ سرشارِے گورمدک
 اولدقِ حریمِ کعبه‌یہ مجنونِ وشِ روان
 گجِدی دعایِ خیرمز آثارِے گورمدک
 مراۛه گردیِ عکسِ گبیِ معوِ اولوبِ گوکل
 حیرندِ ام که صورتِ دلداریِ گورمدک
 بو طالعِ ابله خواہشِ فیضِ ایلمز دخی
 خاورِ زمیندِ مہرِ پُر انواریِ گورمدک
 غالبِ نخواندِ قالدیِ بزمِ عرضالمز
 دیوانِ عشقہ گلدک و خنکاریِ گورمدک

اسرار دده،

(۴۱۲) غزل (Vol. IV, p. 209).

نازنینِ عشقہ ی دوشِ اولدکِ آیا ای صبا
 بویِ دلبرِ وارِ سنگِ نفعہ‌کنِ زیرا اے صبا
 کا کلِ خمِ در خمِ دلداریِ ایتدکِ نار و مار
 ایلدکِ عشاقیِ در زنجیرِ سودا ای صبا
 فغیِ در قیدِ نسیمکِ در سنگِ بالاتفاق
 گرلمشِ غنچهِ دلندِ بر معبّا ای صبا
 گلستانِ قدسِدنِ آلمشِ گلبرِ گلبرگِ در
 فیضِ اناسِ اخذایدوبِ سندنِ مسیحا ای صبا
 خاکِ پایِ حضرتِ مولایہ ی دوشدیِ بولک
 ایلدکِ اسراریِ بر نفعہ‌له احیا ای صبا

نه ممکن دامنِ مطلوبه تنها دسترس بولوی
 بگا مژگان و خجردنِ عدولر هپ سنگچون در
 سفالِ ناک اولوب که گاه میخوار اوله فکريله
 شکستی و دُرستی سبور هپ سنگچون در
 سلوکند اگرچه شُبّه یوقدر غالبک اما
 همان پیرِ مغانه سر فرولر هپ سنگچون در

وله ایضاً،

(۴۱۰) غزل (Vol. IV, p. 205).

بالله یف بو شعبه هیچ کاره یف * یف قدرِ جاه و طنطنه اشتهاره یف
 پاشا که بولیه سرِ مقطوعنه کن * اول طوغ طمطراق علم اعتباره یف
 بادِ اجل که سوندره قندیل جانی * باشی اوجند بیّه شعِ مزاره یف
 ۱. کزانله صحیفه عالمده چکشم * بو صورتِ مکررِ لیل و نهاره یف
 برخانه کم بناسی اوله عالی اشکدن * یازق اوآب ورنکه اونقش ونگاره یف
 ترله اید ظهورِ فروغِ شکجه دن * هربر اولعلِ ناب و دُر شاهواره یف
 گمنامِ یادِ خیر اولن اربابِ منصبه * سویلر صدایِ گم گم طبل و نقاره یف
 سورِ عروس کم اوله ماتم نتیجه سی * یف شعِ بزمه مشعله شعله واره یف
 ۱۵. غالب پناه فقره گیر ابدالِ مشرب اول * آل کزناپی دستکه چال روزگاره یف
 اولدقچه سویلرم درِ مولاده کامیاب * دنیا غمده چکد یگمز آه و زاره یف

وله ایضاً،

(۴۱۱) غزل (Vol. IV, p. 206).

واردی درِ سعادتنه یارے گورمدک
 گبردک بهشته حیف که دیداری گورمدک
 گندک سپهرِ چارمه دک چاره خواه اولوب
 دردا که عیسی دلِ بیماری گورمدک

تعریفه دگل بریسی محتاج * شام ایدی و لیک شام معراج
الوانله هر گروه یکتا * انوار مجسم ایدے حفا
پرتولری قلدی رنگ در رنگ * انوار خیالی جنگ بر جنگ
اما که زمین قلعه پالک * آینه ایدی چو عئل دراک
هر عکسدن اول زمین پر نور * گوستردے هزار روح محشور

وله ایضاً،

(۴۰۸) غزل (Vol. IV, pp. 203—204).

بونک مادام عاشقان ایلر سماع * ماه و مهر و آسمان ایلر سماع
سیر عشق افلاکی سرگردان ایدوب * حالیا کون و مکان ایلر سماع
چشم گریان گوئیا گرداب در * کف زنان گوهر فشان ایلر سماع
دور ایدر میخانه بی مغیبه لیر * کعبه ده صان حاجیان ایدر سماع
فی صغیر شوق اوروب مرغان قدس * چون کبوتر پر زنان ایلر سماع
بن او قیس سر سری سیرم که گاه * باشم اوزره آشیان ایلر سماع
نور بخش اولدقچه غالب شمس عشق * مولوی لر ذره سان ایلر سماع

وله ایضاً،

(۴۰۹) غزل (Vol. IV, pp. 204—205).

بزمک جام میله جُست و جولر هپ سنگچون در
میان مطربانک گفث و گولر هپ سنگچون در
گل مقصوده آیلّه بر نظر ای مهر عالم تاب
مهیا شبنم آسا آبرولر هپ سنگچون در
ننزل آیلّه درویشانه تشریف ایت نه وار شاها
اولان بو خانقاده های و هولر هپ سنگچون در
صدف وش دُر شاداب کلامک ایتمه اصفا
کشاد اولقده گوش آرزولر هپ سنگچون در

وله ایضاً،

(۴۰۶) حسن و عشق دن (Vol. IV, pp. 201-202).

گوش ایتمش ایدی او سرگذشتی * آتش یئی اوزره موم کشتی
 چقدی بولی اوزره شمدی ناگاه * اول قلزم آتشین جگر گاه
 مومدن گیلر ایدوب هویدا * قلمش نیجه دیو اول بحری مأوا
 چون آتش او قومه ایتمز آزار * آرزده اولوری ناردن نار
 کشتیلری بر هوا طونارلر * چوق آیله بی نوا طونارلر
 کشتی ولی نخل سوره بگزیر * کالبدی سُرُخ شعله پیکر
 گویا که جزیره فلاکت * بر سوز بلا قزل قیامت
 هر بری مثال کوه سُرخاب * طوپ طولو ایچنه دیو [مُرئاب]
 تابوت ایدی لیک کشتی موم * اولمز گیرنک مزارے معلوم
 اول فُلک و او نار پُر فلاکت * هپ شمع مزاردن عبارت

وله ایضاً،

(۴۰۷) حسن و عشق دن (Vol. IV, pp. 202-203).

اول بر آلائی سپید خلعت * رشک آور فیض صُبُح و صُلَّت
 هچو دم آهوان اسفید * هپ جامه صُبُح ایچنه خورشید
 زرین قبا هزار عسکر * زرپوش زر افسر و سراسر
 یکپاره فنادلو حور سیما * باشند باشه هر بریسی کیمیا
 بر جانبی لاجورد پوشان * دریا گبی اولدیلر خروشان
 زرپوشلر اولدی آنه نایاب * گردونه مثال نجر پُرئاب
 دیگر نیجه سُرُخ پوش پُرچوش * هر بری بهشت ایله هم آغوش
 هر بریسی مهر و ماهه همسر * جنت ولی شعله زاره بگزیر
 بر جانبی بر گروه مدوح * یک پاره زمرد ایدی ذی روح
 بر جُند شریف سبز دریا * امواج حیات جان بخشا
 بر جانبی هپ سیاه پوشان * لیل ایچره چوانچر درخشان

ایلردی ایدنجه لطف واحسان * مرگیله حیاتی جان و جانان
 گه دیو اولوردی گاه پری * گه بحری اولوردی گاه بری
 گمهرله خضر راه اولوردی * بیکسره پادشاه اولورده
 گه عالم اولوردی گاه شاعر * گه زاهد اولوردی گاه ساحر
 فرماننه یأس و شوق محکوم * اُمید و رجا یاننده مظلوم
 امریله اولور روان دمام * گه اشک سرور و گاه مانم
 مسرور ایدر ایدی سوگواری * منخور ایدر ایدی هوشیاری
 اوصافِ ذکاسی سولنلهز * معناری وار که کسه بلرز
 محتاج آکا جمله خلقِ عالم * آنکله بولور حیاتی آدم
 روشنگرِ حُسنِ ماهرویان * خاکسترِ چشمِ کاهجویان
 دلشادله انیس و خوشدم * بیمارلره لباسِ مانم
 افکاره گوره و برر نسلی * مرآتِه گوره ایدر تجلی
 قصد ایلچیک ایدر نه منت * بر آنکه ضده ضده علت
 گاه اولمش اسیرِ چاهِ محنت * گاه اولمش عزیزِ مصرِ دولت
 شانِ سخنه بو پایه دوت در * اوصافِ دروغدن افزون در
 وله ایضاً،

(۴۰۵) حسن و عشق دن. (Vol. IV, p. 201).

بردشت سیه ده اولدی گمراه * یلدای شتا بلای ناگاه
 بر دشت بو کم نعوذ بالله * جنلر جرید اوینار آنده هرگاه
 بر برینه یأس و خوف لاحق * گه قار یاغار ایدی گه قراکلیق
 دیجور ایل برف ایدنجه اُلفت * بر قالبه گیردی نور و ظلمت
 سرمدن اولوب فُسُرده مهتاب * شبنم برینه دوکلدی سیاب
 آهوی سفید دوندی دیجور * صحرا طولی مشک ایچند کافور
 بر باقمه برف ایچند دیجور * مانند سواد دیک محصور
 بوزدن قیریلوب سپهر مینا * دوشدی بره ریزه ریزه گویا

سجِ ستمه کباب اولورسن

ای غنچه اویو بو آرزومان در * چرخک سکا مقصدی یان در
زیرا قتی توند و بی امان در * لطف ایتمه سیده ولی گمان در

خوفم بو که پک خراب اولورسن

ای نورگس عشق خواب نازایت * دامان قضایه دوش نیازایت
بگ خوفیله چشم جانی بازایت * انجام بلادن احترا نازایت

باز بجه انقلاب اولورسن

گل مهد صفاده راحت آیله * بر قاج گجه لك فراغت آیله
فکر ایله سوگون عنایت آیله * سود برینه قانه عادت آیله

پیمانه کش عتاب اولورسن

مهد اچره اویو که ای سمیر * فالمز بو روشد چرخ چنبر
بر حال ایله گردش ایتمز اختر * سیرایت سکا آرزو قند نیلر

سیل غمه آسیاب اولورسن

بیدارلق ایله ایتمه معناد * اونچودن اولور اولورسه امداد
بر زهر صونوب بو چرخ جلاّد * غالب گبی کارگت اوله فریاد

بزم المه رباب اولورسن

وله ایضاً،

(۴۰۴) حسن و عشق دندن. (Vol. IV, pp. 199—201)

بر پیر جوان ضمیر عیار * اولمشده او برده میهماندار
نای سخن و عزیز ذاتی * مسبوق ایدی چرخدن حیاتی
ماهیت حسن و عشقه عارف * خاصیت گرم و سرده واقف
اندیشه سی شب چراغ عرفان * سرداش ضمیر جان و جانان
هم مسئله هم کتاب منزل * هم مغیره هم نبی مرسل
اضلال و هداده مثلی نادر * هر وجهیله قبض و بسطه قادر
قصد ایله بی سلاح و جوشن * ایلریدی صلحی جنگه رهزن

مُغْبِیَہ دُخْتِ رزلہ کشاکش مین چکوب
 پیرِ مغاندِ اوغل اوشاقلر قزل قزل
 بنش صباوتیلہ سوروب دهن درد آل
 اطفالِ شہری ایتدے قزاقلر قزل قزل
 الہ مثالِ خجیرِ مریخِ تیغِ نانہ
 کافی زارہ اولدی قیاقلر قزل قزل

غالب،

(۴۰۲) حسن و عشقِ دن (Vol. IV, p. 198).

بو طائفہ ننگِ اچندہ بر شب * بر حالت گورندی غایت اغرب
 بر برینہ گیردلر فاکلر * آغلار کیسی گولر ملکلر
 بر ولولہ سقفِ آسماند * بر زلزلہ سطحِ خاکداند
 بیگ شوق و طرب ہزار قورقو * ناقوس و نقارہ بانگِ یا ہو
 گہ ظلمت اولوردی نوی بر تو * گہ نور یغاردی سوی بر سوی
 ہپ سجدہ واردی برگِ اشجار * حیرتلہ اربدی اقدے انہام
 [گہ ظاہر اولوب ہزار تہدید * گہ موج اورردے بیم و اُمید]
 انجم آراسندہ اقترانات * بارانِ فرح نگرگ آفات
 ظلمتلہ مخوف چوقِ صدار * آوانِ بلندِ آشنالر
 گم گم اوتر آسمانِ صدادن * گم گشتی زمین بو ما جرادن
 ہر کسک بو اضطراب سارے * دل شادلق امرِ اعتبارے
 دہشتلہ طولوب ہوا و اجرام * طوغدی اوشب اچرہ بگِ سرانجام
 ولہ ایضاً،

(۴۰۲) حسن و عشقِ دن (Vol. IV, pp. 198-199).

ای ماہ اویو اویو کہ بو شب * گوشکِ یر این بانگِ یا رب
 معلوم دگل اگرچہ مطلب * اویلہ گورینور کہ حکمِ کوکب

امانت ایندیر اللہ سنی اے گوزلر نورے
 قریب آلفد یولجی در افندم کانیکئی خوش طوت
 وله ایضاً،

(۴۰۰) غزل (Vol. IV, p. 173).

طوتر بالائے گردوند فمر بر معتبر کشکول
 دگل چسپان اگرچه بو قلندرقله زر کشکول
 فلك امشب هلالِ هاله پیرایی ایدوب در دست
 هانا دوندی اول درویش طوتش بر کمر کشکول
 سپهرک دون همت اولدیغن بوندن قیاس آیلہ
 که طونز آشکارا عارف صاحب نظر کشکول
 مقابل دوشده ماه یکشبه خورشید مشرقه
 طوتر بر پیر نورانی به صاف بر سمیر کشکول
 همه در پوش اسرار گدایان شرمخو در
 آنچون کانیا الدن اله دائم گزر کشکول
 وله ایضاً،

(۴۰۱) غزل (Vol. IV, pp. 173-174).

گوردم ساقز قزبئی بناقلر قزل قزل
 گوزلر سیه و لعل دوداقلر قزل قزل
 یالک اباق گوکس باغراچق جبین کشاد
 ساقی النہ جامر ایاقلر قزل قزل
 چقش بلینه بلکهده تا سینه نشاہلر
 گلگون کمر مثال قوشاقلر قزل قزل
 میلر غلّو ایدوب حرم خمد طاشسون
 اولسون سراجلرله سوافاقلر قزل قزل

وله ایضاً،

(۳۹۸) غزل. (Vol. IV, pp. 171-172)

طاول چالسه‌ک او یانمز غافل انجی اویقوسن گوزلر
 آنی بیلمز که فان اغلایه‌قدرد یارین اول گوزلر
 اویارسک ناخنِ حسرتله بغرک فائده ویرمز
 اچلسه سینده دله سراپا داغلر گوزلر
 اولورسن گوزله بزمِ نشاط افزای ابله
 و بریان خنده ایلر آتش حیرت سنی گوزلر
 اویان یاندقجه‌سن بارگاه ایلر سنی قنبور
 نه دگلو بول آکور فکر ایلر برکره عجب گوزلر
 یتارسن سن اشکرگی آدک ایسه انسان در
 هله صحرايه باق بر قالمشلا وتلر او گوزلر
 سکا هیچ سوزی تأثیر ایلر ای کافی که سن خوبان
 مثالِ اخترِ تابنده دکشِ اسمانِ گوزلر

وله ایضاً،

(۳۹۹) غزل. (Vol. IV, p. 172)

بش اون گونلک مُسافر در تنگه جانگی خوش طوت
 قفسده چارپنن مُرغِ دلِ نالانگی خوش طوت
 حواس ظاهر و باطن سکا امداد ایدرلر دے
 ایدوب انصاف لا بُد سن دخی یارانگی خوش طوت
 بله اوشدے سنگله بآلمعه قالدے بو اعضا
 مدار وُسعتِ دَوْر سر و سامانگی خوش طوت
 چون آیرسه‌ک گرک بالاضطرار البت احبّادن
 جفا گورسه‌ک ده یوسف وار سن اخوانگی خوش طوت

خط در طونن دلی ایکی نللو قباغیلہ
 زن تک رجال اینہ املس استمز
 سوداسی صاردی عاشقی زارک او پرچہ
 گرچکدن اولسہ شاہ دیار فس استمز
 ایلیک طبیعت اہلنہ ایتمک گرک ینہ
 شکرده ویرسہ لر یمگی کرکس استمز
 داغ درونی سینہ لرک شرحہ سن بگا
 آکبہ امان افندم بگا کس کس استمز
 بوے شمیم کاکلنی آل گنیر بگا
 ای باد استر اسمہ سن استر اس استمز
 بر کرہ یاری رام ایہ ییلسنگ بگا فلک
 بوندن زیادہ لطفنگ بس در بس استمز
 عربان تن اولمی بدن روح اچقدن
 باشی قیچی اچق گرینور جانفس استمز
 المہ کسندی یہ بزی ای زاهد حرون
 استرسہ مدح ایت استہ او ماہہ کس استمز
 سس چقہاز اولمی حرم عفت بتان
 اسرار عشق عاشقی صادق سس استمز
 اسکی عسسلری یتیشیر جان و دل گی
 کوے محبتہ یکی دن عسس استمز
 بس در بو شرحہ لر نیہ لازم بو داغلر
 گور خانہ درون اچق منفس استمز
 [اوز کس ایدرسہ کسلک ایدر کانیا سکا
 ناکس دن اول وفای گوگل اوز کس استمز]

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۴

* * * * *
 طفلِ دلگِ دِلن کس امان الامان یتش
 ای خال دل سیه ببرک یوقیدر سنگ
 * * * * *

وله ایضاً،

(۲۹۶) غزل (Vol. IV, pp. 169—170).

ای دخترِ ستوده شیم نه ایچون بوناز
 کار ایلزوی هیچ سکا سودبگم نیاز
 آلدک گونجگر بنی قویدک زبون و زار
 ایتدک خلاصه آتش عشقم صبر گداز

شهباز حُسن پنجه سنه دوشمسون گوئل
 الله ایتمسون یینه بابِ قضایی باز
 فدک هواسنه دوشلی راحت اولدم

اولدی بو قصه گیدرک ای سرو قد دراز
 آجی سوزه نه بورجی وار عاشقک بگم

گاهچه ایستمزی دل زار بر پیاز
 اچ سینه کی گورنسون او آئینه طلسم

بوم گوزلرک اچلسون اول دخمه گاه ناز
 کانی او شوخ گرشه لر اول خوش چقندیلر

ایتدی بنی اسیر تلاش اول غریم ناز
 وله ایضاً،

(۲۹۷) غزل (Vol. IV, pp. 170—171).

پرچم فوقر رقیب مغفل فس استمز
 ذوقِ وصالی دل دخی پک فل فس استمز

یوق در یرم دیو یمه غم دار ایکن فراق
 ای غم درونِ دلک برک یوقیدر سنگ
 ایانه در بو سفسطه جسر مجازدن
 سمت حقیقه گذرک یوقیدر سنگ
 لازم چکر می وار دیو ایتمه مزه ک گرہ
 ابرولرک یاین چکرک یوقیدر سنگ
 ای دوحه امید نه بو خشک ساللر
 سبز اولدگی برگ و برگ یوقیدر سنگ
 چشم حباب سُرْمه سز اولق نه دن عجب
 ای دُخت رز نیجه اولدی ارک یوقیدر سنگ
 سر منزل نشانلامقدن غرض نه در
 ای تیر آه ریش و برگ یوقیدر سنگ
 [آیا نیچون شو دوزخ هجران سونمسون
 عاشق سونک چشم ترک یوقیدر سنگ]
 شیرین مذاق بوسه لعل لب اولدق
 شو حقه ده عجب شکرک یوقیدر سنگ
 چون دانه باشک اوزره دگرمن چو یردی چرخ
 دور ایچره باشک دونرک یوقیدر سنگ
 برگل عذار سمتنه پرواز اینسکه
 ای عندلیب جان و برگ یوقیدر سنگ

* * * * *

* * * * *

افسانه نسیمی و منصوره نیلیم
 بر بلی باشلو دار و درک یوقیدر سنگ

افندم سیره چیقِ عالم سراپا سبزه زار اولدی
 آچلدی لاله‌لر گل‌لرینه فصلِ بهار اولدی
 یتر جور ایتمه عشاقه وفا ایامیدر شمدی
 کنارِ جویدِ ذوق و صفا ایامیدر شمدی
 هان آل دسته جامر دلکشا ایامیدر شمدی
 اوقو بو مطلعی گل فطنتا ایامیدر شمدی
 افندم سیره چیقِ عالم سراپا سبزه زار اولدی
 آچلدی لاله‌لر گل‌لرینه فصلِ بهار اولدی

کانی،

(۳۹۵) قصیده دن. (Vol. IV, pp. 167-169)

- ای قد یار شیوه‌لرک یوقیدر سنگ
 ای نو نهال برغرک یوقیدر سنگ ۱۰
 ای باد نیم خیز اسرک یوقیدر سنگ
 ای آء بی مجال اثرک یوقیدر سنگ
 سمت وصاله هیچ اگلزمیسن دخی
 ای پشتبان ناز اگرک یوقیدر سنگ
 جان قلیجه قالدی چون سنی گوردی برهنه‌تن ۱۵
 ای مومیان امان کمرک یوقیدر سنگ
 لعل لیگ که جانہ دگر هر لطیفه‌سی
 آء جوهر حسن دیگرک یوقیدر هنوز
 ای روزِ روزه عیدگهک دیر رسی در
 ای شبستان غم سحرک یوقیدر هنوز ۲۰
 خاک ره نگاره نثار ایلمیسن
 ای چشم پر نم گوهرک یوقیدر سنگ ۲۲

ولها ایضاً،

(۲۹۴) مستدس (Vol. IV, pp. 158—159).

سحابِ نوبهار عالمه گوهر نثار اولدے
ایدوب عرض جمال ازهار جمله آشکار اولدی
زمان عیش و عشرت موسم گشت و گذار اولدی
نشین دلبرانه شمدی نخل سایه دار اولدے
افندم سیره چیقِ عالم سراپا سبزه زار اولدی
آچلدی لاله لر گُللر ینه فصلِ بهار اولدے
نگاه ایت گلله بکرر هان رخسار خوبانه
مشابه سنبلِ تر زلف مشکین جوانانه
کنارِ جوده باق سرو مثال قدِ جانانه
محصل هر طرف بر ذوق بخش ایلر دل و جانه
افندم سیره چیقِ عالم سراپا سبزه زار اولدی
آچلدی لاله لر گُللر ینه فصلِ بهار اولدے
اولوب اشگفته ازهار چمن هپ خند در گُللر
نوا پردازلقه سو بسو شوریدک بلبللر
نه خوش دوشمش کنارِ باغه شتولر قرنفلر
صارلش سروه بر بر یاسمنلر صچلی سنبللر
افندم سیره چیقِ عالم سراپا سبزه زار اولدی
آچلدی لاله لر گُللر ینه فصلِ بهار اولدی
عجایب ذوق وار شام بیور صحنِ چمنزارک
نواسن استماع ایت شاخ گلک بلبل زارک
قزارسن خجتلندن وردِ تر گوردکجه رخسارک
خرام نازیلک گل باغه گوستر سرو رفتارک

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۲

صد هزاران فتنه مفتون بر نگاهِ شوخنه
 بگِ دل هاروت بسته هر خمِ گیسوسنه
 چله سختن چکر هر دم کمان ابرولرگ
 آفرین اربابِ عشقگِ قوتِ بازوسنه
 جسی خاک ایت اول سهی قدگ بولنه فطنتا
 نائل اولوق سه مرادگِ دولت پابوسنه
 ولها ایضا،

(۲۹۲) غزل (Vol. IV, pp. 156—157).

پرشوق و طرب بزمِ دلارای قناعت * یوق دردِ سرِ باده حمراى قناعت
 پژمرده ایدر بادِ فنا غنچه کامی * آسوده خزاندن گلِ رعناى قناعت
 هر قطره پاکی عرقِ شرم و حیانت * بر دُرِ گرانمایه دریای قناعت
 ۱۰ بر پاره به آلمزسه نوله اطلالی چرخى * اول کم اوله سوداگرِ کالای قناعت
 نامِ شرف و عزتِ راحت جفر آندن * تدقیق ایله حل اولسه معنای قناعت
 بر لقمه ایچون ایتمه صاقن منتِ دونان * گسترده ایکن سفره نهای قناعت
 واسع گورینور عرصه اقبالدن البت * فطنت نه قدر تنگ ایسه پهنای قناعت
 ولها ایضا،

(۲۹۳) غزل (Vol. IV, pp. 157—158).

چرخِ دنی دن ایتمه رجای عطا عبث * پیمانه نگوندن اُمیدِ صفا عبث
 ۱۰ ذاتکِ دُرِ کاليله تربینه آیه سعى * یوخسه لباسِ دولت ایله اتقا عبث
 جای کنارِ بامِ خطرناک در صاقن * بالینِ جاهه آرزوے اتکا عبث
 معجونِ لعلِ بارده در صحتِ ای طیب * دلخسته محبته ایتمه دوا عبث
 سندن گلن جفایي گوگل هپ وفا یلر * شوخ ترک ایت ایلمه جورى بگا عبث
 ایلر کناره شرطه لطفِ خدا رسا * بحرِ املِ سفینه سینه ناخدا عبث
 ۲۰ کوی حقیقته چقر البت ره نیاز * فطنت طریقِ عشقه اولور رهنا عبث

رازدان استر کلیم آسا زبان شعله‌دن
 بوخسه هر نور آشنایی طوره نار اولماز پدید
 جوهر دل قطع پیوند علائق‌دن چیقار
 برگ و شاخن کیمه‌دن موج چنار اولماز پدید
 ایلر آثارے شکسته عالی یک لحظه
 دلک حثمت گرچه نقش انکسار اولماز پدید

فطنت خام،

(۲۹۰) غزل (Vol. IV, p. 155).

گلر قزارر شرمه اول غنچه گولنجه
 سنبُل خم اولور رشکه کاکُل بوکولنجه
 عنقا دخی اولورسه دوشر غنچه عشقه
 صیدے دل شهباز نگاهک سوزلنجه
 اول غنچه نشگفته اولور گل گی خندان
 شبنم گی اشک دل شیدا دوکولنجه
 هر نار برر مار اولور گنج حسنه
 رخساریکه زلف سیهک شانه بولنجه
 جان ویرمک ایسه قصدک اگر عشقه فطنت
 خاک در دلداردن ابرمه اولنجه

ولها ایضاً،

(۲۹۱) غزل (Vol. IV, pp. 155-156).

اولمه‌ده دللر ربوده غمزّه جادوسنه
 دشت حُسنک صید اولورلر شیرلر آهوسنه
 رنگ و بوده زلف جانانه مشابه اولسه
 کم بقار گلزار دهرک سنبُل و شیوسنه

ایدن تحصیلِ نشأهٔ دله ارباب سکونت در
 حباب آسا دوشن جامِ میّه اهلِ هوا در هپ
 گوگل مجنون گبی دلبسته اوله زلفِ لیلیه
 سنی صحرا نورد عشق ایدن زیرا خدا در هپ
 زبانگ رنگِ صہبای ازلدن می برانش حق
 بو کیفیت نه در حشمت سوزگ رنگین ادا در هپ
 وله ایضاً،

(۲۸۸) غزل (Vol. IV, p. 149).

ابروانگ چین استغنادن اے مه پاره اچ
 تیغ جوهر دارِ حُسنکله دله بر یاره اچ
 بر نظر ایله فضاے سینه پُر داغه
 روزنِ نظاره یی گل عرصهٔ گلزاره اچ
 اولیم درسه گت نشسته فُلكِ تضییقِ هوا
 زورق صہبایی سن دریای استغفاره اچ
 بر نگاهِ ایله خمارِ آلودِ هجری آیلّه مست
 اچ گوزگ میخانه نازی دل غمخواره اچ
 وسمه چکه ابروانه زاغِ حسنگ آکا بس
 ایتمه پاس آلودِ تیغک دیدم اے غداره اچ
 باری شفتالو ایله دل سیرِ وصل ایت حشمتی
 قالماسون خوانِ جمالکده دلِ بیچاره اچ
 وله ایضاً،

(۲۸۹) غزل (Vol. IV, pp. 149-150).

دله يك داغِ هوسله عشقِ یار اولماز پدید
 بر چچکله موسمِ نابِ بهار اولماز پدید

بو در مالِ پرورشی باغِ عالمک * نخلِ املک بارِ مرام اوله دن چورر
 بو صیدگاهِ دشتِ نماده هپ تهی * فتراکِ اسپ تازی خواهش اپیک سورر
 باران ایدر سرشکِ جهانی سحاب وش * دود سیاه آه نه دمر عالی بورر
 سن گورمدکسه وصلتِ جانانی حشمتا * طرنا گوری شرایله دل عالی گورر

وله ایضاً،

(۲۸۶) غزل (Vol. IV, p. 148).

سینه پُر داغ اولسه گیرمز اله مطلوبر
 صید اولغاز ای گوگل نقدینه سز محبوبر
 بوسه لعلی طوتار انجق دهانِ شکوایی
 موم سُرخ ایله مهرلنک در مکتوبلر
 عرضِ کالا ایتمه اربابِ بصیرتدن صاقن
 رونما دمر دورین دقته معیوبلر
 جای ذلت در محل دهرک سُقاطه چینیه
 گوشه گیر جایگاهِ مزبله جاروبلر
 باده در برقع کُشای شرمساری وصال
 النجای سایه ساغر ایدر محبوبلر
 سایه سده غم بر اکثر حسرت اول نان پارهیه
 بلدیکم حشمت کبارِ دولته منسوبلر

وله ایضاً،

(۲۸۷) غزل (Vol. IV, p. 149).

دلک داغ داغِ حسرتی سوز آشنا در هپ
 بو گلشنگاهِ عشقک گلرے آتش نُه در هپ
 آقندم صوگی بر سزو فده گوکلم اول
 بنی گریان ایدن شمدی او اسکی ما جرا در هپ

داغندی عقلی زلفک گبی پریشانلق
 اوچردی راحنی فکرک ای شه خوبان
 بنم بو حاله بالله طاغیر آغلار
 دگل فلکک ملک یرده فرقه انسان
 یانگه ذره قدر هیچ رغبتیم یوغمش
 آبی وفا بونی بن بیلدم ایلهدم اعلان
 نه نامه یازدک و نه بر پیام گوندردک
 نتیجه ایتدک اجرای حق نعمت نان
 بزمه هیچ دیمدک بر غریبمز وار در
 عجب نه یاپدی نه ایشلر او خسته هجران
 اوی وفا دگل اول مهلقا که آگا سنی
 هان تحمیل ایدوب جوره یان آگوکلم یان
 خدای عالمیان مرحمت ایدوب البت
 اولور او گون که تمام اوله مدت غربت

حشمت،

(۲۸۴) غزل (Vol. IV, p. 147).

۱۰ اولمش کبار دولته وُرِد زبان دروغ * حسرت چکر لسان فقیره هان دروغ
 سر چشمه صداقت دُنْیادان ال بودق * مانند نهر عاصی جهانیه روان دروغ
 نقشی گم اولدی خاتم صدق و صداقتک * ویردی کبار عصرمزه نام و شان دروغ
 شعرک کسادینه علل مستقله در * خلقدن زبان شاعره دوشمز بران دروغ
 حشمت نفاقه خورد و بزرگ ایلش هوس * سرمایه صغیر و کبیر جهان دروغ
 وله ایضاً،

(۲۸۵) غزل (Vol. IV, p. 148).

۲۰ جام جهان نُمای طرب هرنه دم یورر * طرنا گوزی شرایله دل عالی گورر

هنوز بولش ایدم عَلتِ فراقه دوا
 که آشنای طیبِ لبیبِ صَحّتِ ایدم
 هنوز گِلِشِدِم تنگنایِ غُرَبَتَدَن
 هنوز رو بره وادی اقامت ایدم
 قضا یتشدی ینه در عقبِ غریبِ ایتدی
 دلِ فلک زدهی آه بی شکیبِ ایتدی

دیارِ غُرَبَتَه چِندِم چقالی سلطانم
 کدردن اولمادی آسوده قلبِ ویرانم
 گِجِه صَباحه دَلکِ آفاقِ سرنگون ایلر
 لهیبِ نائِرَه آه آتش افشانم
 خیالِ عارضِک ایله ایدر بنی غرقاب
 خروش دم بدم اشکِ چشمِ گریانم
 مثالِ حلقه در قالدی گوزلرم بولد
 پیایر صَحّتِکَه منتظر اولوب جانم
 نه حال زاری صورِدْک نه گوکلِی آلدْک
 سَنگله بویله می اولمشدی عهدِ پیمانم
 رولمیدر اوله سن سن فراشِ ناز ایچره
 خراش جان ایله صد چاک اوله گریانم
 سزایی سن اوله سن خندِ ریز خوش حالی
 بن آه و واه ایله نالان اوله بنم جانم
 عجب مروّی یوق دَلرُبا ایش سَک سن
 آسودِیگم هله پک بی وفا ایش سَک سن

فاشْکِ گبی بلی بوکدی شدّتِ هجران
 گوزْکِ گبی بنی دلخسته ایتدی دَوْرِ زمان

وله ایضاً،

(Vol. IV, pp. 138—139). ترکیب بند (۲۸۲)

نه مشکل ایش الهی وطندن آیرلق
 نه ایش آکلادم ارواح نندن آیرلق
 جزا کدر چکه ای عندلیب دل سکا بو
 نه لازم ایدی او گل پیرهندن آیرلق
 حیاتی نه ایلیم ذلتِ جداگی ایلہ
 اولوم دگلی هزاره چمندن آیرلق
 عجب مُیسر اولوری که اونیا یوب گله رک
 گدوب نگاره شو بیت الحزندن آیرلق
 امان امان آبنم جانم آکلادم بیلدم
 که خیلی مشکل ایش بگا سندن آیرلق
 بو آیرلیق بنی محصور ایدرسه بویله نوله
 گورنسه روحه ده بُرج بدندن آیرلق
 گوگل صفایه ایرری عجب محن دهرک
 شو غُریت ایلک فالوری وطن وطن دهرک

قنی او دم که انیس فراشِ وصلت ایدم
 او ماه رو ایلہ هم خوابه فراغت ایدم
 قنی او دم که شرابِ وصالی نوش ایلرک
 سزای عاطفتِ ساقی محبت ایدم
 قنی او دم که ستانبولک آهوانیلہ
 رفیقِ باده و هم دستِ دشتِ آلفت ایدم
 زیاده چکش ایدم غربتک غمن اول
 لسانه آلفه غربت الینی حسرت ایدم

نورس،

(۲۸۱) غزل (Vol. IV, pp. 136-137).

نوله خاك اولديسه تاج و تخت كاوس و كيگ
 مبدائی لا بُد اولور آخر معادی هر شيگ
 نغمه سنج سر توحيد اولديغن بلر هنوز
 نيدیگن فهم ايتمش در واغط خودین نيگ
 تلخی ایامدن فریاد ایدرمش بیلدم
 گریه سن قهقهه صاندم ایدی مینای میگ
 شدت دم سردی ایام می نسکین ایدر
 زائل ایلر آتش سوزان بلی حکمن دیگ
 نورسی شب تا سحر انجم شمار ایتمش می
 دوستلر الله ایچون دلداره احوال دیگ
 وله ایضا،

(۲۸۲) غزل (Vol. IV, p. 137).

نه گلر گل نه خود گلزارلر گلزار در سنسز
 بگا جنت دخی ای یار تنگ و نار در سنسز
 انیسیم هم جلیسم غم ایشم صبح و مسا ماتم
 گوزم پر غم دلم پر آه آشبار در سنسز
 وداع ایتدی تمدن جان و دل هپ جملة شمدی
 یانمک آشنالر دوستم اغیار دمر سنسز
 نه قابل شمدی گلزار عذار غیره نظاره
 بگا مژگانلرم خار سر دیوار دمر سنسز
 سر بالیننه روئاده اولسون باری ای وحشی
 یتش بیچاره نورس پک یاتور بیمار در سنسز

دخی ییروتوب دکهمز باشلی باشنه دلبر
نیز طوت اُستا بو کُردیه حسیفی اَستر
چرپی دن چیقمز ایسه آکا ایپ ایلر سکا یار
سوز عشق عالمک کارِی دگل بی هنجار

۵ یاره معهود ایکی طونلق چوقه وار آماده
صوفی بر خرقه و دستار ایله اولمز ساده
مشتی بویه قماشِی بوله مز دنیاده
صندل اولمز آکا نسبت بلاقوز دییاده
پنبه اطلس گبی اولکری او رنگین رخسار
۱۰ سویه زاهد ذنب گوردک ایسه بویه نگار

ایشلری جمله قبور یگلی لباده بر دوش
هر عباپوشه نمد گیدرر اول خارا پوش
دستگاهنده بزه ایش کسبور عشوه فروش
نقد جان ویر که بو ائناده صانلمز قونتوش
۱۵ نشئه بی لوحنه یازدقچه طباشیرله یار
روے موم اوتولر آتش غیرت ناچار

زده لر جسمی یوکسوک گبی سوزن بازم
آلمز اوستنه خطایی یینه اول طنّازم
خلعت استر بگی پوسکورمه شه ممتازم
۲۰ دوت بلیغ اچدم او جانانه متاع رازم
آنی تخمینیله اولچوب بچهرک آخر کار
۲۲ گوردی کیم چیقهدی صنعتله نگلندی او یار

اویدررسه پیشنه وصله یارے اغیار
صکره یانده دیکش طوغز او اپسز بیکار

خیلی شلوارلو شناور در او ابروسی کمان
تیر نظاره دلدوزه یلک در مژگان
جامه حسن آکا بویجه دیکمش قفتان
نیمتن صیفه گومش سینه سی دائم عریان
گوزک اچ ساده نگاه ایله نگاره زنهار
قاپمه فرجه بولورسه بینش ایلر اغیار

مستی شویله که چاقشیر گبی اول مهره
اولش آویزه میان اوزره بر آرشین گیسو
اچ طونندن قوچانرکن او سرین و زانو
مو میانه طولمه قولگی یازق در بو
صیفه عنتری گبی پنبه در اندام نگار
چکه مز ثقلنگی بلکه تگلر دلداری

تنگ وُصلی یاگلوب جوزمه چیقار هجرانی
بار اولور خاطره کیم صکره شربتلی آبی
هله زور ایله یپ یپ قیریلور غیطانی
ابریشم اولسه دخی طره مشک افشانی
لائق اولدر او مهک خط شعاع انظار
اوله کراکسنه سمه سینه رشته نار

جه بی بویله قاوشدرمه گل ای سمین بر
صرمه لی فرمه لی چاک قبادن گوستر

طوغ شامی گئی گیسولرنیہ صو برادی
 اچدی امواج هوا سنبل موین طردی
 طویدی نظر قوقوی اودیلہ عنبر آرادی
 زلف دلداری او دم شانه آرایوب طردی
 اوچلرندن دوکلوب هر طرفه عنبر خام
 نفعه بوی صفا آوریلہ طولدی مشام

۵

قهوه فنجانی طوقندی لب دلداره مگر
 سرپلوب گل صوبی جوش ایتدی یاقلدی مجمر
 چونکه حمامه گیرن کسه بلیغا ترلر
 مژد حمامه دوکوب آتچهلری اول دلبر
 سینہ آئینه بی پاره لیوب ایتدی قیام
 گندی آتش گئی اول مه طوکه قالدی حمام
 وله ایضاً،

۱۰

(۲۸۰) خیاط نامه دن (Vol. IV, pp. 130-133).

صبحدم بر بُتِ ترزی بیجه شیرینکار
 گوش اندازه گئی قد ایلہ قلدی رفتار
 کاله حُسن ایدوب زیبِ دکان بازار
 رُبعه دک طوندی رُخن زلف گره کرده یار
 غمزه مقراض بلا سوزن مژگان خونیار
 کاله رازینی اچنجه کسوب بچدی نگار

۱۵

ایگنه دن اپلگه دک حالِ دلی یاره دیدک
 چاکئی پیرهندن بدنک گوردم ایلک
 دوگمه اوکسوزجه در ایلرسه دخی سرکشک
 باقهسن دوشروب اول آفتی صیقه دیبه لک

۲۰

۲۲

تنی پالوده گبی کم دفونسره تتر
گوردی کم گلنز اوغشدرمغه اول غنچه تر
آلدی دلاکی حرارت بایلیر کن ناکام
صو ینشدردی آکا طاسیله بر تازه غلام

استدی کیسه مسکین سورنه دلبره چون
پیچ و تاب ایلدی لیف آکا ازلدی صابون
شیشه بازی حبایله بر آرز قوردی اویون
کُنج خلوتک گوروب صائمه او شوخی موزون
کلن بایقدی حمامه گوروب بدر تمام
نیچه پرتو وبره جک بزمه گوررسک اخشام

آقدی صو پاینه اول سرو صنوبر بویک
نازه نازه صولادی کاکل سنبل مویک
بورگی اوینادی بر حالته واردی صویک
طاس لبریز ایچنه عکس ایدجک مهرویک
غیرت تاب عذارکله هان پارلدی جان
دوندی اول دم کُرت ناره قُبَاب حمام

صباغی گجدیگی معلوم اولیچق حمامک
چیفه گلدی دلینه اول مو بی آرامک
تاب رخساری یوزی صوبی دوکدی جامک
سلدی بیرونه چقوب آئینه اندامک
معاوش البسه فاخره بی گیدی تمام
وبردی مصراع گبی اول قامت موزونه نظام

وله ایضاً،

(۲۷۹) حمام نامه‌دن (Vol. IV, pp. 127—129).

اویانوب ایلدی اول فتنه خوایید قیام
 ره گرمابه‌یه هنگام سحر قلدی خرام
 صاندیلر آتی ایکز طوغدی گونش خاصله عام
 جامه کانه گلیچک طوتندی پری گبی مقام
 نابش کردن بلوری ایله ترله‌دی جام
 سوق امید در آغوش ایله فیزی حمام

صاودی عاشق گبی باشند کله معتبرین
 جامه‌دن شیوه ایله چوزدی مقام کمرین
 گل گبی ایلدی فات فات چیقاروب جامه‌لرین
 پیرهن رفع اولیجی صاندی گورن سیمبرین
 پرده‌دن اولدی برون آئینه سیم اندام
 قشرینی آندی حرارتله یا شیرین بادام

ناب نظاره‌دن اندامی حرارت قاپدی
 دفع ایدوب غیری بی حمامی صغولوق یاپدی
 شاشدی دلاک گوروب آتی بولندن صاپدی
 وضع نعلین ایدرک اول بته آخر طاپدی
 صاریلوب فوطه مشکین بلینه وفق مرام
 منخسف اولدی ینه نصفه‌دک ماه تمام

تازه دلاک اولیجی خلوت خاصه رهبر
 ایتدی بر بروجک گویا که قران شمس و قمر

نیچه ترك ایلسون شب زنده داران وادی عشق
 تن پر ضعفه موج شعله‌دن زنجیر ایدر مهتاب
 بو شب رونق فزای بزم مهتاب اولسون اول شوخ
 که گرمی‌تله جسم پاکه تأثیر ایدر مهتاب
 اگر وار ایسه جزئی فن شب رولکه نقصانک
 سنی کوبنده یارک عالمه تشهیر ایدر مهتاب
 بلیغنا راتب آصف نظیرک بزم خاصنه
 بو نظمی خامه زرین ایله تحریر ایدر مهتاب
 وله ایضاً،

(۴۷۸) غزل (Vol. IV, p. 128).

اله الدنجه او چنگی گوزلی چار پاره
 رشکدن مهر ایله مه گورسه اولور چار پاره
 رقصه آغاز ایدمچک صبر ایهم ما حاصلی
 دل آنکله بله اوینار بایلور نظاره
 داغ بر دل نیچه اولمایه گوروب آنی قمر
 آل آنکلکدن ایدر هاله‌بی اول مه پاره
 حرکات و سکناتنه نه جنبش در بو
 نفی سیاب گبی لرزش ایدر همواره
 جنبش قامت ایله طبل قیامت قوپارر
 دف دوگر سینه‌سنی جلجله باشلر زاره
 خواهش نقد روان ایله گلنجه او پری
 دفته کندین آتار بولسه اگر صد پاره
 طونانوب آل ایله هنگام طونانمده بلیغ
 جانی یاقدی بنم اول بُت آتش پاره

جَبَّه و دستارِ یله نادانه ایتمِ التفات
 رغبت ایلر لفظک ارباب سخن معاسنه
 فارغ اولمز گردشِ مستانه وضعندن فلک
 سنگر طعن اهلِ دل کار ایتیمور میناسنه
 عکسِ خالک بیش افروزِ چراغ چشم اولور
 مهر رخشان مردمک در دیک حراسنه
 اسم و رسم لوحِ طبعه گوزل یازسون او شوخ
 حُجَّتْک هر کس نگاه ایلر بلیغ امضاسنه
 وله ایضاً،

(۲۷۷) غزل. (Vol. IV, pp. 124—125).

- هوای فیضِ مهرِ عشقه شبگیر ایدر مهتاب
 که جامن سلسبیلِ نوردن پُر شیر ایدر مهتاب ۱۰
 ایدوب در پوته موجِ پرتو شمسِ جهان تابی
 نجومِ چرخه مشقِ صنعتِ اکسیر ایدر مهتاب
 گیوب بر آل آنکک هاله‌دن میدانِ عزم ایتدی
 ساده مولوی آئینی تصویر ایدر مهتاب
 فلکِ گوئیا بر پهلوانِ ناوک افکن در ۱۵
 شعاعِ تیر بران هاله‌سن زهگیر ایدر مهتاب
 النده خامه زربنی مولانای رومی وش
 گجه آثار شمس شوقیله تنظیر ایدر مهتاب
 اولور همواره مظهرِ کیمیا فیضنه شمسک
 که هاله چله‌سند صبحه‌دک شبگیر ایدر مهتاب ۲۰
 سیه طبعان اولور روشن دلانک دشمنِ جانی
 که دزدِ تیره روزی دایما دلگیر ایدر مهتاب ۲۲

وہی زاری لطف نگاہ ایلہ یا الہ
جورِ عدو و منت احبابدن خلاص

بلیغ،

(۲۷۵) غزل (Vol. IV, p. 123).

اول ال فس کا کل اوزرہ برگِ گلدر سُنیل اوستند
عذارند عرق گویا کہ شبنم در گل اوستند
دوشلدن ساغر لبریزہ عکسِ غبغبِ ساقی
حابِ بادہ آسا گوزلم قالدی مُل اوستند
گرہ بند ایلش گیسوی مسک الوددن سیر ایت
شامہ ایلہ طورر گویا کہ عنبر کا کل اوستند
سلوک اربابی سرعتلہ گجر عشقِ مجازی دن
جہانکد کیمسہ منزل اتخاذا ایتیز پُل اوستند
بلیغا اسپِ خامہ صفحہ دہ جولانہ گلدکجہ
انامل حیدرِ کزارہ بکزر دُلُئل اوستند
وله ایضاً،

(۲۷۶) غزل (Vol. IV, pp. 123-124).

باقیہ دھری بی ثباتک متزل و ماواسنہ
گردبادِ نیزرودن خیمہ قور صحراسنہ
جاہلک دائمِ مرانجہ دونر چرخ فلک
اعتبار ایلر گدا فرزندِ نابیناسنہ
جلوہ شوقِ نسیم یاردن جوش ایلوب
چقدی سروک سیل موج بوی گل بالاسنہ
حیرت افزا دردیلہ نظارہ سی اول آفتک
عکس ایدر شکلِ حواسِ آئینہ سیاسنہ

سر گرمِ نخوت اولسون اول شاه چوقه کم
 دگمز نشاطِ باده کیفی خمارینه
 باقمزی دلبران کهن سالک اول پری
 عشاقه ریش خند اوله رق اعتذارینه
 وهی زوالِ دولت حسنگ اول آفتنگ
 ایتدگ حواله فتنه خط و عذارینه
 وله ایضاً،

(۲۷۳) غزل (Vol. IV, p. 116).

دوشمش محبته دخی نورس جوان ایکن * اولمش اسپر پادشو حسن و آن ایکن
 پامال اسپر نخوتی اولمش بر آفتنگ * بر طفلِ نیسوارِ محبت ندان ایکن
 اولمش زلالِ وصلتنه تشنه بر مهنگ * سر چشمه محبته آب روان ایکن
 ۱۰ بر نخل ایله صارملق ایچون گریه ناک ایش * مانید ناک نازه یشمش فدان ایکن
 بر نجمِ حسنی گورمگه اولمش رصد نشین * داغ درون مهر و مه آسمان ایکن
 چارپش اوله کندی گبی بر پری وشه * آلدوش عقلم عقل آلیعی دلیستان ایکن
 مفتونی اولمش اول دخی وهی بر آفتنگ * آشوب دهر و فتنه آخر زمان ایکن
 وله ایضاً،

(۲۷۴) غزل (Vol. IV, pp. 116-117).

ممکنی بند زلف سیه تابگدن خلاص
 قابلی مرغِ چانه او فلابدن خلاص ۱۵
 دل گورسه ناب عارضگی چاک چاک اولور
 کتّان اولوری پنجه مهتابدن خلاص
 کم بولدی جورِ گردش افلاکدن رها
 قابلی در کشاکشِ گردابدن خلاص
 انسانی زورِ مرگ ایدر پست عاقبت ۲۰
 عصنور اولوری پنجه عقابدن خلاص

غرق ایلدی سفائنِ آفاقی بحرِ اشک
 قیلدی سفید دینِ عشاقی بحرِ اشک
 او قیچ لوندی شوخی مگر آق دگرلی در

مشاطه بهار ایدوب فیض خرمی * دار السرور ایلدی گلزارِ عالمی
 قویوب نشانِ زاله‌دن الماس خانی * بلبل آغراق ایتسه نوله نقد شبنی
 ابکار غنچه خلی چمنلو جهزی در

خون اولدی سر نوشتی دل بی تحملک * چیغیز درونمزده کی سودای سنبلک
 آتشن اولسه خانه جانیه تغافلک * خاکستر اولسه تن ینه اسرارِ کاکلک
 مانند جوهر آئینه دلک گزلی در

۱۰ وهی سپاهی سویله سوزک کم دل سلیم * قادرمیدر که نظم اید بویله درِ نظم
 نای طقوزه چقه‌ده مانده کلیم * بو هشت بیت پاکيله حقا که ای ندیم
 امضائی بلاغت کلکک سکرلی در

وله ایضاً،

(۲۷۲) غزل. (Vol. IV, p. 115)

باقمز او غره مست بها جان سپارینه
 بیهوده پامال اولورز رهگذارینه
 دوشنده کی ملکلری گورسه دم نماز
 ویرمز سلام طرف یمین و یسارینه
 بویله گدرسه حشرده ناز ایلر اول پری
 رضوان دعوت ایلسه کوثر کنارینه
 مست شراب سیلِ خروشِ غرور ایکن
 گلر خلل عجب که بنای وقارینه

تاریخی سلطان احمدگ جاری زبان لوله‌دن
 آج بسملیه ایچ صوبی خان احمد ایله دعا
 وله ایضاً، ۱۲۴۴

(۲۷۱) تخبیس ندیم. (Vol. IV, pp. 113-115)

بنت العنب که گل گبی زنگین بگری در
 بر ذوق اسیری جاریه در انگلیزی در
 هر مشربه موافق و یاران آغزی در
 ظن ایتمه دختر رزی رندیله گری در
 آنکله شیخ افندی ده بابالی قیزی در

رز دختری اولجه پس جامدن عیان
 ساقیله قانی قایناشوب اولدی بدنله جان
 اولسه عجیبی دافق شن رمزی در میان
 دخت عنب که مغیبه‌نگ طبعی در همان
 بر مشربی کشاده‌جه قز در ساقزی در

گوردکجه جلوه فرس باد پایگی * سیر ایلدکجه جنبش طاقت ربایگی
 کحل ایلوبوب غبار ره جلوه جایگی * گجهز بولکدن اوپمیک نقش پایگی
 افتاده‌گ ای نهال چمن بوللی ایزی در

محمورقله شیخک اولوب دستی مرعش * تخصیص نُفک آدینی پرهیز ایلش
 صورتک بیم حقی ایدوب مایه طیش * زاهد ساقزشرابی پنهان چکوب دیش
 بیگانه ایچمسون بو صودن کم ساقزی در

عشق ایتدی چشم عاشق مشتاقی بحر اشک
 قیلدی حباب کندیسنه طاقی بحر اشک

بو عینه ای صافی درون دستینی کوثر گبی صون
 هر قطره صفوت نمون اولمده بر عین شفا
 آب زلاله ما صدق طاقی فلکله یکطبق
 گوک قُبّه نَک آلتنه بق واری بو رسمه بر بنا
 اولدقجه بر جا مهر و ماه زیب سریر اولسون او شاه
 صدر گرینک یا اله ایتمه رکابندن جدا
 ای خسرو عالی تبار آثاریکه یوقدر شمار
 اما بو دلجو چشمه سار اولدی عجب حیرت فزا
 بق سیم و زردن طاسنه آب حیات افزاسنه
 بگرر گمش سقاسنه بککر قپوگ صبح و مسا
 یاپدک سرای میداننه قیلدک صلا عطشاننه
 جتده کوثر یاننه گویا که قصر ایتدک بنا
 آلتون صوین ایدوب سیل یاپدک عیون سلسیل
 بیرینه یگ اجر جزیل ویرسون جناب کبریا
 مدحده خامم اولدی لال اظهار عجز ایتدی مقال
 او صاقن ایلر کن خیال هاتندن ایردی بر ندا
 وهی خموش اول بسته لب حدک دگل ایله ادب
 سندن مقدم اولدے هب شاعرلره بردن صلا
 وصفده ایدوب گفتگو چوق کسه دوکدی آب رو
 ایله دی آخر سرفرو اول خسرو شوکتیا
 تاریخ ایچون دانشوران حیرته ایکن ناگهان
 بولدی شهنشاه جهان بر مصرع عالمیا
 هر لفظی بحر مؤجزن معناسیدر در عدن
 گورمک دیلرسن آتی سن ای نشنه حسن ادا

۵

۱۰

۵

۲۰

۲۴

- ۵ هم پادشه در هم ولی دانند اولش منجلی
 عدل عمر جود علی خلق محمد مصطفی
 دستند دولت خانی قلمش مسخر عالمی
 حق رسم اسم اعظمی نقش جبین ایش آکا
 حیرت ویرر صد فیصره غالب هزار اسکندر
 حکمی روان هر کشوره فرمانده شاه و گدا
 هر حای بیت المحرم هر خادم شاه امم
 روم و عرب ملک عجم محکومی در سرنا پیا
 اولدی امام المسلمین ظل خداوند معین
 ۱۰ بالانص قرآن مبین امرینه واجب اقتدا
 شهر آکا کشور ویرر اول شهره افسر ویرر
 سیفینه دشمن سر ویرر اولدجه نوغی سرما
 اول منبع جوی مرام اول مقسم رزق انار
 اولسون الی یوم القیام شاهان دهره ملتجا
 اسکندر ایدوب جستجو ظلمتد گرمش سوبسو
 ۱۵ باب هایونند بو ایتدی روان آب صفا
 بو طرح پاک خرمی سوق ایتدی صدر اعظمی
 داماد خاص اکرمی هنام جد الانیا
 اولدی او دستور جلیل بو خیر جاری به دلیل
 ۲۰ خلقه ایدوب زمزم سبیل جلب ایتدی اول شاهه دعا
 اول شهریار زر نثار بذل ایتدی مال بی شمار
 یاپدی سبیل و چشمه سار مأجور اوله روز جزا
 بو موقعی آباد ایدوب بو طرحی نو ایجاد ایدوب
 ۲۴ روح حسینی شاد ایدوب ایتدی سبیل آب صفا

شایانِ قُربِ حضرت اولور بر خلوٰصہ باق * یوخسہ بہشتہ زاہد عبادت قومز سنی
زیرِ نقابِ شرمِدن ای ماہ پارہ چیق * وادیِ انزوادہ بو شہرت قومز سنی
البتہ بر مہنگِ اولور آوارہ سی دلگ * ہیچ کندی حالگہ بو طبیعت قومز سنی
دشمنِدن اخذِ نارِگی واری بر صفا
راغب بو ذوقہ آہ مروّت قومز سنی

ولہ ایضاً،

(۲۶۹) غزل (Vol. IV, pp. 105-106).

صائمہ منشورِ خرد یا عفت و تقویٰ بورر * بزمِ جم در بوندِ حکمِ جامِ غم فرسا بورر
بیستونی زورِ فرہاد ایلدی سائرِ مثل * ہمتِ عشاقِ اولنجہ کوہِ پا بر جا بورر
امتیازِ ثابت و سیاری مشکل در خیال * ظنّ ایدر سگانِ کشتی ساحل دریا بورر
گچسہ دہ ذمّ رقیبی خوش گچر نا بیردہ * عاشقکِ حقنہ ظالم آہ بی پروا بورر
۱۰ عالمِ آبگِ ہواسی معتدل ایام در * موسمِ صیف و شتادہ زورقِ صہبا بورر
ہر متاعکِ بر رواجی وار بو بندر گاہک * گہ تحویل گہ نیاز و گاہ استغنا بورر
طوندی شرق و غربی سرتاپا صدایِ ملمعتی
مدحنہ اول مہوشکِ راغب دگل دنیا بورر

سید وہی،

(۲۷۰) قصیدہ (Vol. IV, pp. 110-112).

شاہنشہ عالی نسب سلطانِ مدوحِ الحسب
فرمانکِ روم و عرب خانِ احمدِ کشور کشا
عدل و کرامتِ منبعی شمسِ ولایتِ مطلعی
در گاہنکِ ہر مصرعی شہالِ سیرغ و ہما
ذاتی ملوکہ آب روی شمشیری باغِ فتحہ جو
۱۹ گزارِ ملکہ و پردے صو میزابِ کلکی دائما

فیضی بوقدر نقدر اولسه ده زیبا تقلید * گلبنِ باغِ مصور گلِ بویا ویرمز
 زخم تیغ و تیره گرمسه گوکس مغفر * باشی اوزره بری شبعان آکا بیجا ویرمز
 مو شگافان نه قدر اینسه ده قیل و قال
 نسخه خطکه راغب گبی معنا ویرمز

وله ایضاً،

(۲۶۷) غزل (Vol. IV, pp. 104--105).

- ۵ پیچ و تابِ سینه دن افکار کندن گوستر
 جوهر آئینه دن ژنکار کندن گوستر
 اضطراب نا بهنگام استمز تحصیل کام
 موقعه بی تکلف کار کندن گوستر
 پرده ناموسه صیغز برقی عالسوز عشق
 بی محابا نشاء سرشار کندن گوستر ۱۰
 کمسه بی محروم فیض ایتمز تجلی زارِ حسن
 جنبش کُهرسارده دیدار کندن گوستر
 امتیاز نیک و بددن مانع اولمز امتزاج
 سایه گلک کم اولمز خار کندن گوستر
 خوب و زشت آناری در آئینه کردار خلق ۱۵
 هر نه صورت طرح ایدر سحر کندن گوستر
 جلوه حسنه مرایای مظاهر در نفوس
 هر که اینسه اشارت یار کندن گوستر
 شویله در راغب مجازاتِ عمل کما فی المثل
 سورسه لر مغدورنی غدار کندن گوستر ۲۰

وله ایضاً،

(۲۶۸) غزل (Vol. IV, p. 105).

۲۱ کُنج فراغه گرچه که همت قومز سنی * سودای جاهه دوشمه که راحت قومز سنی

راغب سمند نفس حرونگ زبون ایدن
بو عرصده شہامت ایلہ یکہ تاز اولور

وله ایضاً،

(۲۶۵) غزل (Vol. IV, p. 103).

مباهات ایلز رندانہ مشرب هر خصوصند
مگر کم باده گلفام ایلہ ساغر خصوصند
اساس معرفتله خانہ دل بولسون آرایش
تکلف بر طرفدر بالش و پستر خصوصند
عجمی دعوی عشقکله پر داغ ایلسم سینهم
گرکدر نقش خاتم کترقی محضر خصوصند
نه چاره قوللانسه خدمت دیگرده چار ابرو
هله جائز دگل دلاکله بربر خصوصند
اگر مقصود اثردر مصرع بر جسته کافی در
عجب حیرتک ہم بن ستر اسکندر خصوصند
اولوری چشم حسرت حسن عالمسوزدن بسته
باقلز خاطر احبابه هیچ دلبر خصوصند
وحید نکنه سنجہ راغبیا ال ارقه سی پرده
خصوصا بو زمین نازہ طرح و تر خصوصند

وله ایضاً،

(۲۶۶) غزل (Vol. IV, pp. 103-104).

مطلبک ذلیلہ مخلوقه مدارا ویرمز • ویرن الله درای دل بگ و پاشا ویرمز
برنجلی ایدی موسی بده کم ال ویردی • شجر طور همیشه یی بیضا ویرمز
ییلرم عشقندن آزاددهغه عاشق سن • سکا بو رخصتی اما دل شیدا ویرمز
۲۰ آیارئی سرشک اولسه سرسبز اولز • میوه خواهشه هر خُشک تمنا ویرمز

تجلی نشأه سن اهل شکم ادراک قابل می
 بهشت آگدغه زاهد اکل و شربک لذت سویلر
 نه ضبط حاکم عقلی نه حکم ضابط شرعی
 جنون اقلیمی گشت ایلنلر راحت سویلر
 میان گشت و گوده بد منش ایهام ایدر قبح
 شجاعت عرض ایدرکن مرد قبضی سرفتن سویلر
 موافق در بنه البت مزاجه شیوه حکمت
 طیبیک اولسه ده کذب مریضک صحت سویلر
 پریشانی خاطر نکتہ سر بسته وش قالدی
 نه کمسه حکمتن آکلار نه راغب علتن سویلر

وله ایضاً،

(۲۶۴) غزل (Vol. IV, pp. 101-102).

آزادگان قید امل سرفراز اولور
 ناز ایله سون سپهره او کم بی نیاز اولور
 شمشیر ابروانه سیه زاغ فتنه در
 چشمک نه دم که سرمه کش خواب ناز اولور
 کج درونی خانه بی منت ایلش
 واری انیسه غم گی بر دلنواز اولور
 باقی هنوز نشوه فیض دم مسیح
 آب و هوای میکده ناساز ساز اولور
 یکسان بلن بهار و خزانک بو گلشنک
 مانند سرو قامت عمری دراز اولور
 سالک پل هوادن ایدر ابتدا گذر
 آخر ره حقیقته مبدا مجاز اولور

همای طبع بلند رضایه شایسته
 بو مرغزاده بر آشیان بولغادی هیچ

راغب پاشا،

(۴۶۲) غزل (Vol. IV, p. 100).

سبک سامانِ تفلیدِ حقیقت جلّه پوش اولمز
 هودادِ موجه تصویر دریاچه خروش اولمز
 گران گلز وقارے اهل فیضک مستمندانه
 سیوی باده میخواران شوقه بار دوش اولمز
 فروزان در چراغ شهرت پروانه نا محشر
 زبان شعله آوانر خاموشان خموش اولمز
 قدر کارن ایدر سن خواه غافل خواه هشیار اولمز
 حریف زور بازوے قضا تدبیر هوش اولمز
 خیال ایت نسبت رنگینی حسن و عشقی دقتله
 صدای آتشین بلبله گل گپی گوش اولمز
 بزرگانه همیشه ترک آرایشله دمر زینت
 قبای چرخ اطلس ساده در آنه نقوش اولمز
 زمان اولمز مساعد یا مکان یا ساقی دوران
 بو عشرت گهک دلخواه ازره راغب عیش و نوش اولمز

وله ایضاً،

(۴۶۲) غزل (Vol. IV, pp. 100-101).

خراباتی گورنلر هر بری بر حالتن سویلر
 لطافت نقل ایدر زندان و زاهد ثقلتن سویلر
 سراغاز ایلدکجه بحثه بلبلی رونق گلدن
 بزمه قلقل مینا ملک کیشیتن سویلر

تنگای دهر ایلردی بنی افسرده دل
اولسه نیلی زمین شعرده وسعت بگا

وله ایضاً،

(۲۶۰) غزل (Vol. IV, pp. 88-89).

اگر جان گورمک استرسه ک بدنسز * گور اول روح روانی پیرهنسز
چهند ناسزالرله او شوخک * حرام اولسون خرام نازی بنسز
گوکل اغیار ایچون انجمنه یاره * گل اولمز باغ عالمه دیکنسز
آلوری حبه نا چیزه عاشق * جهانک گنجی اول سیم تنسز
اگر هر ذره بر مهر اولسه دنیا * گوزم نورے گورمز بگا سنسز
نه در جرم دیش خوبانه نیلی
النسز گوکلمی هر ویرمینسز

رضا،

(۲۶۱) غزل (Vol. IV, p. 92).

دیارِ دله بگا هم زبان بولفادی هیچ ۱۰
لسانِ عشقی بلور ترجمان بولفادی هیچ
سمند شوقی سوق ایلک نه ممکن در
آکا بو عرصهده بر هم عنان بولفادی هیچ
بو رهگذار توکله شیخ ارشاده
عصای پیر اوله حق بر جوان بولفادی هیچ ۱۵
یمان بلد یگی بخش اکلدر شمدی
اوزمدن اوزکه جهانک یمان بولفادی هیچ
بو کارخانه غبراده خواجه امله
قاش عرض ایلک جک بر دکان بولفادی هیچ ۱۹

اے دوایِ نخوت و ناموسمز * سنسن افلاطون و جالینوسمز
 جسمِ خاکی عشقله اولدی بلند * کوه گلدی رقصه اولدی نشوه مند
 طوری پر نور ایتدی چون نورِ لقا * بو خبردر خَرّ مُوسَى صَعفا
 گر بولیدم همدم و دمسازی * فی گبی افشا ایدردم رازی
 ۵. همزبانندن او کیم اولدی جدا * بی زباندر ایتسه ده صیت و صدا
 گندی گل ذوق گلستان فالمدی * بلبلِ نالانده افغان فالمدی
 جمله معشوق اولدی عاشقدر حجاب * زند در معشوق و عاشق مرده تاب
 هر کیمک عشقله سوز و سازی یوق * مرغِ بی پر در آنکِ پروازی یوق
 عقل و هوشه بر فالوری بر نفس * نور جانان اولیه نا داد رس
 ۱۰. کاری عشقک میل کشف راز اولور * صاف اولان مرآته باق غماز اولور
 ایلز مرآتِ جانکِ کشفِ راز * صفوتنه زنگدن یوق امتیاز
 زنگ و آلاشدن اولسه گر جدا * برق اورردی نور خورشیدِ خدا
 نوله اولسه زیبِ گوشِ راستان * اولدی وصفِ حالمز بو داستان

نیلی،

(Vol. IV, p. 88). غزل (۲۵۹)

نطق جانیشِ لیگدر مایهٔ عشرت بگا
 سویلر ساقی دهان ساغر صحبت بگا
 ایلدم گلشنه تحقیقِ ریاضیاتِ صنّع
 اولدی اوراقِ گلستان نسخهٔ حکمت بگا
 گوشهٔ هجره اشارتدر او شوخک غمزه سی
 بویله آفتدن نیجه مأمول اوله وصلت بگا
 دامنم گردِ غمِ خواهشدن ایلر شُست و شو
 جوی نسیمِ صفادر مشربِ همت بگا

وله ایضاً،

(۴۵۸) ترجمهٔ مثنوی دن. (Vol. IV, pp. 83—85).

دگله نیدن کیم حکایت ایتمه ده * آیر یقلردن شکایت ایتمه ده
 دیر قامشقلدن قوپاردیلر بنی * نالشم زار ایلدی مرد و زلف
 شرحه شرحه ایلسون سینهم فراق * ایلیم تا شرح درد اشتیاق
 هر کیم اصلندن اوله دور و جدا * روزگارِ وصلی ایلر مقتدا
 ۵ بن که هر جمعیتک نالانیم * هدم خوش حال و بد حالانیم
 هر کشتی زعیمجه باگه یار اولور * صحبتدن طالب اسرار اولور
 سرم اولمز نالشدن گرچه دور * لیک یوق هر چشم و گوشه فیض نور
 بر برندن جان و تن پنهان دگل * لیک یوق دستور رویت جانہ پیل
 اولدی آتش صبت فی صائمہ هوا * کیمک بو آتش یوغیسه حیف آکا
 ۱۰ آتش عشقیله در تأثیر نی * جوشش عشقیله در تشویر نی
 یاردن مهجوره همدرد اولدی نی * چاکساز پردهٔ مرد اولدی فی
 فی گبی بر زهر و تریاق اولمز * فی گبی دمساز و مشتاق اولمز
 فی ویرر بر راه پُر خوندن خبر * عشق مجنون قصهٔ سن تقریر ایدر
 بیدلان در محرم اسرارِ هوش * یوق زبانہ مشتری الا که گوش
 ۱۵ دردمزدن روزلر بیگاه اولور * روزلر جوق سوزیله همراه اولور
 غم دگلدر گونلر ایلرسه گذر * سن هان باقی اول ای پاکیزه تر
 ماهی بی بحر اولمز سیراب ساز * روز بی روزی اولور غایت دراز
 بختہ حالن هیچ فهم ایتسونی خام * اختصار اوزره گرک سوز و السلام
 بندیکی قطع ایت اول آزاد ای پسر * تا بکی پایگه بند سیم و زر
 ۲۰ بحری افراغ ایلرسه گ بر کوزه یه * غالب اولمز قسمت یک روزه یه
 کوزه چشم حریص اولسونی پُر * بی قناعت اولمز اصداغ ایچره دُر
 عشقله اول جامه کیم چاک اولدی * چرک حرص و کبردن پاک اولدی
 ۲۲ خرم اول ای عشقی شیرینکارمز * اے طیب علیٰ اطوارمز

خال صائمه نقطه قویش کاتب دیوان حسن
 مطلع ابروی باره حلی مشکل در دیو
 نیک و بد نقش دو عالم جلوه گر در آنک هپ
 سینه مه آئینه قویشلر مگر دل در دیو
 جوش ایدر خون شهید عشق طورمز دم بدم
 فند گتسه طومق استر یار قائل در دیو
 خواستکارانه مبارک اولسون آنجی عاصما
 اسثم بن دولت دنیایی زائل در دیو
 وله ایضاً،

(۲۵۶) رباعی (Vol. IV, p. 78).

یا رب یو معنایی یلر هپ عالم * کم عید سزا جرم و عطا در سکا هم
 ۱۰ بن بگا دوشن اشد قصور ایلدم * حاشا که جنابک ایتیمه لطف و کرم

نجفی،

(۲۵۷) غزل (Vol. IV, p. 83).

کمه ننگ سرمایه آرامی غارت اولسون
 کمه لیر آواره دشت ملامت اولسون
 بر سرآمد دلربا گوردم دیدک گلزارده
 گوردیگک ای باد صبح اول سرو قامت اولسون
 کاسه کاسه زهر غم نوش ایلدم عشقکله بن
 دست جورگدن نه لر چکدم شکایت اولسون
 غم پیله بر گون آرسک وصله دیرسک بگا
 موعد وصلک صاقن روز قیامت اولسون
 اولقدر آماده در چاک گریبان ایتیمه
 چشم شوخگدن نجفی به اشارت اولسون

۱۵

۲۰

وله ایضاً،

(۲۵۴) غزل (Vol. IV, p. 77).

دم اولمز کم بو شیون خانه ده آه و اینین اولمز
 سپهرک بازگون طاسی سرشارِ طنین اولمز
 محله قابلیت شرط در بارانِ نپسانک
 تماشا قیل که هر بر قطره سی دُرِ ثنین اولمز
 خداجولر بهشت و دوزخی یاد ایلمز هرگز
 درونِ عشقبازان جایگاهِ این و آن اولمز
 دلِ سخته نصیحت کار قلمز مومدن فهم ایت
 که تا نرم اولمدتجه قابلِ نقش نگین اولمز
 عروس پردگی نظر دنجو شیومه عاصم
 جناب میر عزت گبی دامادِ گزین اولمز

۵

۱۰

وله ایضاً،

(۲۵۵) غزل (Vol. IV, pp. 77-78).

انجمن گاه ازلد عشقه قابل در دیو
 آتش سوزان قومش لر سینه مه دل در دیو
 خاکساران نشوه باب اولمزی فیضِ عشقندن
 شیرۀ انگور قوممزی خمه گل در دیو
 سینۀ چاکمندن دل پُر خونی عرض ایلدم
 اول بُتِ مُعْجَبِیه صهبایه مائل در دیو
 اراله مژگانلرک اے غمزۀ خونی بئش
 طوفق استرلر او چشم مستی قانزل در دیو
 چندی عینمندن نیجه دم در که باقم حاله
 سیل خونینِ سرشکک نامی سائل در دیو

۱۵

۲۰

وله ایضاً،

(Vol. IV, p. 74). غزل (۲۵۲)

ضعفدن کج عناده کم دل شیدا یانور
گر اجل گلسیدی گورمز شویله نا پیدا یانور
جوشه گلسه کم حبایی در رسوم کائنات
عشق در نامی فضای دله بر دریا یانور
وار فنا دشتن تماشا ایت اچوب عبرت گوزک
نیجه اسکندر تُراب اولش نیجه دارا یانور
شاه عالم گلسه چکمز پایی دامانه
کج استغناده ریحی شویله بی پروا یانور

عاصم،

(Vol. IV, pp. 76-77). غزل (۲۵۴)

غم عشقی دل آشوبی زمین و آسمان چکمز
شکایت اولسون بن چکدیگم باری جهان چکمز
بهار ایردی نیچون زحمت چکر رندان بو موسمه
کیمک عقلند خفت وار ایسه رطل گران چکمز
پریشانلق نظام حال قیدندن گلیر بوخسه
امید سود نا بود ایلین بیم زیان چکمز
جهانده کج منشدن راست کیشک ریحی افزون در
بو منزلگه ده نیرک چکدیگی جوری کمان چکمز
جوان مردانک ایمن در فلک زخم زبانندن
بلی رستم نهادان زاله تیغ بی امان چکمز
دماغ خواهشم غایتک نازک در بنم عاصم
زکام آلود اولور یأس ابله بوی امتنان چکمز

ویرمک استرسه گج جهانده نام مانند نگین
 مرکزگده گوستر استخکام مانند نگین
 فص خاتم وش ویروب زینت یاقشمدر تمام
 خانه زینه او سیم اندام مانند نگین
 اول بُت سنگین دلی آغوشه چمک استین
 سیم و زردن قورمق استر دام مانند نگین
 کاوش حکاکه صبر ایتک گرکدر ایلین
 سیم و زر تحصیلنه اقدام مانند نگین
 بی خراش سینه شاو نامدار ایتش دگل
 تخت زرین اوزره وضع گام مانند نگین
 هم چقار نقشک بیاضه هم اولور رویک سیاه
 ایتمه رازک هر کسه اعلام مانند نگین
 خاتم بی فصه بگرر اول که چمکز سینه به
 بر لب لعل و گوزی بادام مانند نگین
 خاتم بی فصه ایله بی خط گبی اولمه عقیم
 خله قیل آثار لطفک عام مانند نگین
 آل گرو یوز قراسی در حامیا تحصیلکز
 اولمشز فرضا که صاحب نام مانند نگین

قریبی رحی افندی،

(۲۵۱) رباعی (Vol. IV, p. 73).

شت محو اولور همیشه که نجم سحر طوغار
 انجام انهزامه مهر ظفر طوغار
 آبستن صفا و کدر در لیلال هب
 گون طوغه دن مشیمه شیدن نلر طوغار

پرده پیرای مظاهر اولوب استاد ازل * جلو ریز اولدی پیایی صور گوناگون
منفصل گرچه که پیوندِ تصاویرِ ظهور * متصل یکدیگره لیک نمائیل بطون
کَلکِ مانف قدرله صفحاتِ عالم * اولدی همگونه روی ورق انگلیون
چشم باریک نگاهانه گورینور بک رنگ * بو نقوش عجب انگیننه بو قلمون

وله ایضاً،

(۲۴۹ غزل (Vol. IV, pp. 70-71).

فروغِ مهر مرآتِ دل زنگارِ دم سنسز
حریرِ پرنو مه دوشِ جانِه بارِ دم سنسز
نوله خنخالِ ساقِ عرشِ اولورسه حلقه موجی
فلکِ اشکِ فراوانکله طوفانِ زارِ در سنسز
دگل خاموش اولورسه جای حیرتِ هر گورن خامه
المه خامه میلِ سُرْمه گنتارِ دم سنسز
مدادی حلقه مردمدن اولماز پا برون هرگز
نگه چشمده همچون گردشِ پرکارِ در سنسز
اگر آئینه شوق اولسه هر بر ذره عالم
بگا عکسِ دخی هم صورتِ اغیارِ در سنسز
کندِ وحدنیه شعله جواله شمعی
عبادتِ خانه اندیشه زُتارِ در سنسز
گجر خورشید گچسه شعیله فکرِ مُنیفادن
گذرگاهِ خیالی شویله تنگ و تارِ در سنسز

حای آمَدی،

(۲۵۰ غزل (Vol. IV, pp. 72-73).

دل ینه پُر شرحه آلام مانند نگین
متصل طونسم المه جام مانند نگین

خاکنک بیل شرف و قدرینی کیم ادرنه‌نک
کعبه‌دن اول اولور سجده‌سی استانبوله
وله ایضاً،

(۲۴۶) ترکیب بند در نظیره روحی (Vol. IV, pp. 65-66).

صوفی گئی ظن ایتمه بزی سجه بدستز * بز دانه شمار گهر عهد الستز
اریاب ریانک سرنه جرعه نثارز * پیانه سرشاری عشقه مستز
کحل البصرز سایه گئی دیک مهره * خاک قدم اهل ملامت که پستز
کعبيله صحنانه ده یکرنگ سجودز * بز خانقه دلک که الله پرستز
بیلمزسه نوله قدریمزی زاهد خودین * اول آینه‌یز کیم کف زنگیه شکستز
سرگشته‌لرز دور اولهلی منبعزدن * سیلاب صحاری گئی بیجای نشستز
گمکرده سراغ ره حیرانی عشقز * خضرایله اووایدن که بز دست بدستز
۱۰ ساغر بکف میکده عشق خدایز * فرق فلکه جرعه فشان طرفه گدایز

راشد،

(۲۴۷) غزل (Vol. IV, pp. 67-68).

خود فروشانه هنر مایه اقبال اولماز * جامه زر سبب عزت دلال اولماز
خاکساری هنر پیشه‌یی ذلت صائمه * پرتو مهر بره دوشسه ده پامال اولماز
حرف پیر اولدوغنه سهم کان تاثیر * آلف قامت خمگشته گئی دال اولماز
خالص اولمزه زرناب گئی اصل مقال * گیرسه بیگ پوته نعیره ینه قال اولماز
۱۰ راشدا توبه امسالک مه روزه نه غم * مانع گردش جام مه سوال اولماز

منیف،

(۲۴۸) قصیده (Vol. IV, p. 70).

خامه امر کن اولدوقه رقم سنخ یکون * جمله شی اولدی بهم بسته احکام شئون
چکدی مسوده تحویل برات عدمه * خط بطلان قلم صنع خدای بیچون
۱۸ اولدی بر داشته حیلولت دیجور عما * ساحه بین بروز اولدی زوایای کمون

وله ایضاً،

(Vol. IV, pp. 64-65). غزل (۲۴۴)

بزمِ پاکِ حُسنه زیور در او زلف و خال و رخ
 دودِ عنبرِ مجهر زر در او زلف و خال و رخ
 گردنِ بلورِ گُت اوزره گویا بر شیشه ده
 سنبل و شبو گل تر در او زلف و خال و رخ
 داغِ غمِ سودایِ سرنابِ جگر گنمکِ محال
 دله کیمِ دائمِ مصوّر در او زلف و خال و رخ
 شمعِ شبِ پیرایه و پر سوخته پروانه و ش
 متصلِ گرمِ آشنالر در او زلف و خال و رخ
 شعله آه سپندِ اولقِ سویدایِ درون
 یاده گلدکجه مقرر در او زلف و خال و رخ
 گلشنِ حسنِ ایچره دایر و دانه آشوبله
 مرغِ جانه قیدِ دیگر در او زلف و خال و رخ
 سوزِ حسرتِ مردمِ چشی پریشانِ خوابِ ایدر
 ناکه زیبِ رویِ دلبر در او زلف و خال و رخ
 قیلدی حسنِ شاهدِ نظی دو بالا سامیا
 چون ردیفه مکرر در او زلف و خال و رخ

وله ایضاً،

(Vol. IV, p. 65). غزل ناتمام (۲۴۵)

مدحِ کوثرله گوکل صائمه دوشر مأموله
 واعظا وصفِ ذهنِ بوسی گجر مقبوله
 بادِ لعليله اگر ایچسم اولور تنباکو
 نارگیلِ شیشه می سنبلِ مشکین لوله

تجمل محنته سرمایہ امرِ نعیشدم
 اولور نفی فزون باری گران اولدقہ حملک
 نه ممکن پیرو اولق نائی استاده ای سالی
 سواد ناجا در مشق شعری کلک اطفالک

وله ایضاً،

(Vol. IV, pp. 62-64). غزل (۲۴۳)

موج خیز اولدی ینه اشکِ نرم سبل گی ۵
 هر کین فطره سی سرمایہ صد نیل گی
 غرق ایدر فلک دلی جوشش سیلابِ سرشک
 شعله پاش اولسه خیالِ رخی قندیل گی
 چشم نادانک معانی سوادِ کاکم
 نذر اعی ده جلا دشمنی میل گی ۱۰
 بر اولور افسرِ شاهی ایله کچکولِ گدا
 سر نگون اولسه اگر صورتِ اکلیل گی
 بوریا جنسی ایکن جایی اولور مسندِ دوش
 نان مہانی ایدن تہیہ زنیل گی
 فوجدم اول موی میانی دیولاف اوردی رقیب ۱۵
 بللی بوق صحتی ضعف اوزره سوزی قیل گی
 سرِ نمروده نه کار ایلدی گور اے مغرور
 پشہ نگ نشینی خرطوم سر فیل گی
 گل رنگین مضامین ایله سامی قصدک
 بو سکریتی بہشتہ یه تمیل گی ۲۰

وله ایضاً،

(Vol. IV, p. 56). رباعی (۲۴۰)

اریابِ دل اولدی هب جوانه مفتون * هیچ قالمدی بر زن الفتندن ممنون
اکثر شعراے عصر قوللنزلر * بکر اولدوغیچون سخنه نازه مضمون

وله ایضاً،

(Vol. IV, p. 57). رباعی (۲۴۱)

رقاص بو حالت سنک اوینوکنه میدر * عاشقاریکنک گناهی بوینوکنه میدر
طویم شب وصلکه شبِ روزه گبی * ای سیم بدن صباح قوینوکنه میدر

سائی،

(Vol. IV, p. 62). غزل (۲۴۲)

ندر سودی بو بازارِ فسادِه جَلَبِ اموالک
غنا ویرمز متاعِ مستعارِے دوش دلالک
حباب آسا گریبانِ صماخ زهدی چاک ایتدی
شکستِ توبه دن آواز نوشانوشی شوالک
گران جانانِ زهد اعمال ایله اوچوق امید ایلر
اولوری ماکیانه لطف پروازی پر و بالک
سریم ابره ابرسه قطره باران ظهور ایلر
اولور ادبار البت ما وراسی فرط اقبالک
ایدر خار مژه م آزرده پای نازکنک شاید
دگلم ای گلِ نورسته معذور اوله پامالک
چکلمز وضعِ ناسازی سکوت ایلرسه ده نادان
اشاراتی بدلدِر گفتگویه مردم لالک
نیز نیک و بد عینِ ضرر در خرده بینانه
بو دقت جسمنی سوراخ سوراخ ایتدی غربالک

گل گورمدگسه سیرایت اما صقین غلطنه
تابنده غره صائمه اول جفت زرنکاری
ابرولرین زرانددود ایتیش عروس فیضک
مشاطه کالک کالک نخسته کاری

باق اول زمین خوب و دلجوی مشکویه
سیرایت او سفف پاک پرنقش و پرنکاری
گویا ایدوب طبیعت گوی زمینی تسطیح

تبت اشغی دوشمش چین و ختن یوفاری
اول دگلو ساحه سنده فیض و نساط وارکم
اولسیدی گر زمانگ آسایش وقارے

دیردمکه گلش آنده طرح اقامت ایتیش
جشید کامکارک ایلم خوشگوارے
دیوار تابدارین ظن ایلمه منقش

دوشمش بهشتک آکه عکس شکوفه زاری
اولدی عجب عجب کم ترکیب خلده قابل

بز یویله بلز ایدک بو عنصر چهاری
بر یاگه لاله زارے کشت پیاله جر
بر یاگه گلستانی کانگ خزینه دارے

* * * * *
* * * * *

وله ایضاً،

(۲۲۹) رباعی (Vol. IV, p. 56).

ساقی نگهک تمام کار ایتدی بگا * حیرنله جهان بوزینی نار ایتدی بگا
۲. صهایه بهانه بولمه والله بالله * تندیسه او چشم پر خمار ایتدی بگا

دَارِ خُلْدُکْ بر مصنّع بیندر یاخود دیدم
 دیدی کیم رضوان بو بیتی جَتَّکْ معناسیدر
 دَارِ محتدر جهان اَمّا بونکْ خَاکِ دری
 اول قیاسکْ صورت الای استثناسیدر
 طاقِ کسری قَصْر شیریندر پدر مادر آکا
 بو ابکیسینکْ دخی بر طفل نو پیداسیدر
 کوه و دریا ایکی جانیدن در آغوش ایلش
 صانکه دریا دایهسی کُھسار ایسه لالاسیدر
 کوه صافمنکْ رخسارین طوغر گوندن آنکْ
 بحر ایسه آینه دَارِ طلعتِ زیباسیدر
 حَبْدا ساحلسرا کیم رنگ و بوی نو بهار
 گلشن پر فیضنکْ بر غنچه رعناسیدر
 طینت پاکندکی دلجوی بوے آشنا
 ملکِت باغ و بهارکْ حضرت عیساسیدر
 حَبْدا گرار پر فیض تماشای غریب
 کیم بهشتِ هشت آنکْ بر گوشه تنهاسیدر
 آگه تنهاگوشه تعبیر ایتک ای کَلکِ بسم
 حق بو کیم غایت خطانکْ ذرّوۃ اعلاسیدر
 هیچ تنها بر فالوری اول جلالت خانه ده
 کیم جناب آصفکْ منزلگه و ماواسیدر
 * * * * *

وله ایضاً،

(۲۴۸) قصید (Vol. IV, pp. 55-56).

اے عالمِ مثالکْ سیاحِ هوشیاری
 هیچ قصر صورتند گوردگی نو بهاری

دهان غنچه‌پی باز ایت زبان سوسنی تر قیل
 شکست توبه‌به دخل ایدنه حاضر جوابسن
 گلستانه نمایان اول چو معنای بلند ای سرو
 بو موزون قد ایله حقا که بیت انتخابسن
 آچل ای فصل دی سن گلستانلردن اچلسون گل
 ترنم ایله بلبل مطهرم چنگر ربامسن
 صالندک شویله که یاقدک بنی ای عرعری آزاد
 سنی گوردکک صاندم دلبر عالیجنابسن
 گلم شویله گلم بویله دیمکدر یاره معنادم
 سنی ای گل سور جانم که جانانه خطابسن
 مدام ای لاله خاطرکشا دور اولمه گلشدن
 سنگله نشئه تحصیل ایلرم جامر شرابسن
 نه حالتدر سکا باقدچه اے چو عمرم اکسلاز
 مگر زنجیر بند پای عمر پر شتابسن

* * * * *
 * * * * *

وله ایضاً،

(۲۲۷) قصیده (Vol. IV, pp. 54—55).

قصیر روح افزا دگل حسن و بها مأوسیدر
 جنتِ اعلا بونگ فرش جهان آراسیدر
 سیر ایدوب طرح جدید سقف عالین دیدم
 وار ایسه بو روع ارضک عالم بالاسیدر
 روح افلاطون دیدی یوق یوق خطا ایتدک خطا
 عالم جاه و جلالک بو یگی دنباسیدر

با اول سلسبیل صفا دستگاه * که هر موجی بر تار نور نگاه
گلک خند سی شویله پُر و لَوَلَه * که سبزه نه ممکن که در خواب اوله
گل و لاله بر بیرینه عشوه ساز * هزار ایله قُهری هم آواز ناز
گورندی چیغوب طارمه یاسمن * طلوع ایتدی صاندم سُهیلِ یمن
درخشاندر شول سنبلک طَرَه سی * مگر شانه اورمش مهک غَرَه سی
درونک وار بر طرازند قصر * که ویرمش در و بای افلاکه عصر
اوتورمش او قصر اوزره صدر گزین * خدیو هنر پرورِ کارین
جهان صدر ذیشان گردون شکوه * مظفر سپهدار انجر گروه
خدیو خردمند رسطو غلام * خداوند دارات ناموس و نام
جیننک نورِ اصالت مین * نگینک قَر و جلالت رهین
قبودانِ دریا سپهرِ علا * سیّ نیّ گزینِ مصطفی
حریمک نسرِ فلک هیچ کس * نگاهنده سیرغ پَرِ مگس
کرم بزم وصلنک خنیاگری * هم اوده طوغش کین چاکری
بو گلزاری قیلدی او صدرِ دلیر * جهان ایچره ذاتی گبی بی نظیر
گلی التفاتی ایدوب خند روی * بهارانه اخلاقی بخش ایتدی بوی
اولوب پرچم رختی سنبلشان * علمداری ایتدی بو سَر و روان
بو گلزار نوکلکی انشاسیدر * بنفشه او انشانک امضاسیدر
زمینه ایدوب لطفِ طبعی اثر * بو قَدی نهال گل آندن چکر
الهی بحقِ بهشتِ برین * بو گلزاری آیلکه خزاندن امین
۲۰. قیلوب صاحبِ دایما بر قرار * گلستان آیلکه همیشه بهار
دلِ دشمن اولسون حسدله دو نیم * ایدوب وصفِ ذاتن همیشه ندم
وله ایضاً،

(۲۲۶) قصید (Vol. IV, p. 54).

گل ای فصلی بهاران مایه آرام و خوابمن
انیس خاطر کم دل پُر اضطرابمن

سکا بر عجب داستان سولیم * قولی طوت که سحر و بیان سولیم
 بوگون بر گلستانه دوشدی یولم * که اولدی شعورم تحیرله گم
 نه گوردمکه بولش جهان زیب و فر * دگل بو جهان بر جهان دگر
 نشیب و فرازی یمین و شمال * بتون عز و اقبال و جاه و جلال
 سراسر گل و سنبلی و یاسمن * چمن در چمن در چمن در چمن
 بنی آلدی حیرت بو گلشن ندر * بو زبینه معشوق پرفن ندر
 کیم ایتدی بو گلزاری رشک بهشت * کیمک حاصلدر بو کار و بو کشت
 ندر نامی کیمدر طرازندسی * کیمه آچلور روی نازندسی
 اولورکن بو فکرته هر سودان * بو ایاتی گوردم یازیش عیان
 ۱۰ خوشا نزهت آباد جنت سرشت * که خاکند مدغم مزاج بهشت
 چمنی بو یاخود گلستانمیدر * دکان تبسم فروشانمیدر
 هوای مسیحای طبع نزار * تماشای تریاق خواب خمار
 مصفا در آب چو چشم خروس * گل آلی دلکش چو شرم عروس
 او سرو بلند او فضای جمیل * چو عیش عریض و چو بحر طویل
 ۱۵ زمینند گسترده دیاج هور * فضاوند جاروب گیسوی حور
 گنش خاکه افتاده بر ژاله سی * مهنگ هاله سی بر قزل لاله سی
 بهار اوپله ایتمش فضاوند جوش * صنورسن که گردونه ایرمش خروش
 دیزلمش نهالان گل سو بسو * قطاریله گلش مگر رنگ و بو
 بوی بیرن ایتمش چو خوبان کنار * گلستان و بوستان و باغ و بهار
 ۲۰ لب حوضی ماء نوک پاره سی * ثریا فشان آب فواره سی
 رخامند اول دگلو وار فر و تاب * که یانند چون شمع روز آفتاب
 اولور آب بر جسته چرخه مماس * که اوستند گردون اصلش چو طاس
 ابدر طبعی فواره سی در کند * اورر موجی عمرگ اباغینه بند
 گلستانه فواره جدول چکر * یاخود حده لردن گمش تل چکر
 ۲۵ خوشا دلکشا حوض براق و صاف * جوانانند واری بو صفونده ناف

گلدی ینہ زھرہ شکر خند * دستینہ کمانن ایلدی بند
بر طرفه نوایه اوردی پیوند * آغازه سی گرچه کیم نهانود
اما که قرارے اصفهاندر

پایند اوله بو بزم و نادى * خدمتک طوره سرور و شادی
اقبال و حیور و بر مرادی * هر لحظه سی بیگ نشاطه بادی
اللهه شکر که رایگاندر

آخر قلم اولوب مرخص * قیلدی بو خطایى باکه مختص
آیريله بو بابدن آياق بص * انجق بو جهانده ساکه مخلص
باب هم خدایگاندر

وله ایضاً،

(۲۴۵) مثنوی. (Vol. IV, pp. 50-53)

(اوصاف باغ وفا در ضمن ستایش قبودان مصطفی پاشا)

۱۰. فنی ساقی اول جام فیروزه رنگ * دگلدر دگلدر زمان درنگ
اگر عمرم ایسکده آیله شتاب * که فرصت گوررسن که پا در رکاب
نه صبر و تحمل نه تاب و توان * یمان اولدی حالم امان آلمان
او مست تغافل او خونی نگاه * او مخمور فطرے او چشم سیاه
بنی قیلدی تا بویله مست خراب * که مست اولور ایشنسه جام شراب
۱۰ سنی کیم گوروب اولدی مبتلا * بلا سن اظالم بلا سن بلا
هاندم که دوش اولدی ساکه گوزم * نه دیسم گرکدی اونتم سوزم
بر از طور افندم که فکر ایلیم * هله جای صوند ایشیت سویلم

* * * * *

گل ای عز و نازک جگر پاره سی * گل ای درد داغ درون چاره سی
۱۹. بری گل که بر لحظه ای شوخ و شنگ * هم آهنگ اولهلم چو طنبور و چنگ

رأیگله ایدر زمینی تسخیر * گردون کهن دیدکلی پیر
کیم سنه کی پاک رأی و تدبیر * چرخک الینه کشیده شمشیر
بازوسنه آهین کماندر

ای آصف پر شکوه و دانا * زال زم و رستم توانا
تشبه اولتوری ساگه زیرا * عالمک اثرلرگت هویدا
انلرسه بر ایکی داستاندر

بولدی بو جهان کهنه یکسر * جود و کرمگله زیب و زیور
تحقیقی اهل فم آکسر * بر کهنه حکایه در که دیرلر
جعفر کرم اهلیدر فلاندر

باب کرمک جهانہ مأوی * فخر ایشمه خدمتگله دنیا
ای صدر گرین عالم آرا * تشریفک ایلہ بو صدر والا
مغبوط فراز آسماندر

دامادیگه لطف ایدوب فراوان * قیلدک آئی مقدمگله شادان
چون اولدی بو لطف خاصه شایان * شمدنگرو نجم بختی هر آن
خورشید سپهره همناندر

شایسته اوکجه چرخ گردان * خورشیدی چو مجهر اید سوزان
برجیس طونه بانجه دامن * هم فالدره پرده ماء تابان
کیم پرده کشالق آکا شاندر

بونلر ایدیچک ادای خدمت * پیر فلکگت دگلی نوبت
کیم ایلوب اول دخی جسارت * بر تازہ زمین نو عبارت
عرض ایلرسه هان زماندر

مومیانم پلک گوزل یاقشدی بلداری سکا
 هم موافق دوشدی بو دستار خنکاری سکا
 غنچه سن سویله صبايه ایلسون باری سکا
 رنگ گلدن جامه بوی یاسمندن پیرهن
 باغه گل ای گلبدن آچل گل ای غنچه دهن

کاکلگدن پرده چکش سن رخ تابانگه
 آفرین ای غنچه باغ ادب عرفانگه
 ناز پرور سن ایدرلرسه سزا درشانگه
 رنگ گلدن جامه بوی یاسمندن پیرهن
 باغه گل ای گلبدن آچل گل ای غنچه دهن

گیش اول روح مصور قرمزی جانفس قبا
 جسم پاکینه مناسب گلسه اولوردی سزا
 لاله‌وش گوردم سحر آجلدی گلشندن یگا
 رنگ گلدن جامه بوی یاسمندن پیرهن
 باغه گل ای گلبدن آچل گل ای غنچه دهن

وله ایضاً،

(۲۲۴) مخمس (Vol. IV, pp. 48-50).

خوش گلدک ایا خدیو اکرم * لطفکله گوگلر اولدی خرم
 شاد اولدی مکارمگله عالم * هر گونه مائرک دمادم
 آرایش عرصه جهاندر

ای صدر گزین پر جلالت * وقتکله جهان مثال جنت
 بر چاکر مبلک سماحت * چون بند درک عز و دولت
 پرورده خالک آستاندر

اول پری رویک جنای چشم جلا دین دیم
 درد عشقیله ندیگ آه و فریادین دیم
 طرز و طورین سویسم مانع دگل آدین دیم
 گل یگافلی کلکلی کراکلی مور خارلی
 وله ایضاً،

(۴۴۲) شرقی (Vol. IV, pp. 46-47).

گلزاره صالن موسمیدرگشت و گذارک * ویر حکمنی ای نخل چمن کهنه بهارک
 دوك زلفنگی سئورگی عارضک اوزره * ویر حکمنی ای نخل چمن کهنه بهارک
 بلبلرک استر سنی ای غنچه دهن گل * گل کندیکنی آکیمه لم گلشنه سن گل
 پامال شتا اولدن اقلیم چمن گل * ویر حکمنی ای نخل چمن کهنه بهارک
 صال خط سیهکارک اورخساره آله * سئوریکی قاپلت بو سنه قرمزی شاله
 آل دسته اگر لاله بولننزه پیاله * ویر حکمنی ای نخل چمن کهنه بهارک
 جنت گبی عالم ینه هر میوه فراوان * سن میوه وصلک دخی ایشتمیسن ارزان
 عشاقه بر بوسه ایدوب گریچه احسان * ویر حکمنی ای نخل چمن کهنه بهارک
 بر مصرع ایشتم ینه ای شوخ دلارا * بر خوشجوده بلم نه دیمک استندی اما
 معقول دیدی ظن ایدرم آنی ندیا * ویر حکمنی ای نخل چمن کهنه بهارک
 وله ایضاً،

(۴۴۳) شرقی (Vol. IV, p. 47).

ای شو خوبانم آیله اول قد موزونه سن
 رنگ گلدن جامه بوی یاسمندن پیرهن
 سرو سن ساگه یشل شالی گرکدر نیتن
 رنگ گلدن جامه بوی یاسمندن پیرهن
 باغه گل ای گلبنن آچل گل ای غنچه دهن

۱۵

۱۹

برسن و بر بن و بر مطرب پاکیزه ادا
اذنک اولورسه اگر برده ندیم شیدا
غیری یارانی بوگونلک ایدوب ای شوخ فدا
گیدلر سَرُو روانم یوری سعد آباده
وله ایضاً،

(۲۴۱) شرقی. (Vol. IV, pp. 45-46).

سینه‌ی دلدی بوگون بر آفت چارپاره‌ی
گل یگافلی کلکلی کراکه‌لی مور خاره‌لی
چفته بکلی سیم گردنلی گنش رخساره‌لی
گل یگافلی کلکلی کراکه‌لی مور خاره‌لی

بر جوان قاشی صاریق صارمش افندم باشنه
سرمه چکش عطر شاهلر سورنش فاشنه
شمدی گیرمش داخی تخمینمک اون بش یاشنه
گل یگافلی کلکلی کراکه‌لی مور خاره‌لی

شهنشینلر زینتی آغوشلر پیرایه‌سی
داخی بر بیلدر یانندن آیریلای دایه‌سی
سودیم گونم سروری عمریمک سرمایه‌سی
گل یگافلی کلکلی کراکه‌لی مور خاره‌لی

شیوه‌سی نازی اداسی خنده‌سی پک بی بدل
گردنی پوسکره بکلی گوزلری غایت گوزل
صبرمه کاکل سیم گردن زلف تل تل اینجه بل
گل یگافلی کلکلی کراکه‌لی مور خاره‌لی

صفوت طبعز آرتدی غرور حسنک
 مست نازم باقوب آینه به خود بین اولدی
 سوز عشق اولدی دردیه دلا حیف ندم
 بخت خوابیده به داغم کل بالین اولدی

وله ایضاً،

(۲۳۰) شرقی (Vol. IV, pp. 44-45).

بر صفا بخش ایلم گل شو دل ناشاده
 گیده لر سَرُو روانم یورے سعد آباده
 اشته اوچ چفته قایق اسکله ده آماده
 گیده لر سَرُو روانم یوری سعد آباده

۵

گله لر اوینیه لر کمر آله لر دنیادن
 ماء نسیم ایچمه لر چشمه نوپدادن
 گوره لم آب حیات آقدیغن اژدره لدن
 گیده لر سَرُو روانم یوری سعد آباده

۱۰

گه واروب حوض کنارند خرامان اوله لم
 گه گلوب قصر جنان سپرینه حیران اوله لم
 گاهی شرقی اوقیوب گاهی غزلخوان اوله لم
 گیده لر سَرُو روانم یوری سعد آباده

۱۵

اذن آلوب جمعه نمازینه دیو مادر دن
 بر گون اوغریه لم چرخ ستم پروردن
 دولاشوب اسکله به طوغری نهان بوللردن
 گیده لر سَرُو روانم یوری سعد آباده

۲۰

وله ایضاً،

(۲۲۸) غزل (Vol. IV, p. 48).

ساقیا هوشم آلان زمزمه چنگبدر
 بوخسه دستک کی پیانه گلرنگبدر
 نغمه که تیز نگه پیشرو اولفد مگر
 مطرب ابروده کمانگله هم آهنگبدر
 لعل نابکمی یاخود کوچه ورد نرده
 دست تاراج صبادن چوزیلن دنگبدر
 پرده شرمی گیدردگ رخ پر تابگدن
 قصد او گلچهره ای دخت غناب رنگبدر
 بر نهانجه تبسم می صغیر جانا
 سوبله بالله دهنک نا او قدر تنگبدر
 لذتندن نیجه آب اولدک اول لعل ترک
 مدد ای ساغر باقوت دلک سنگبدر
 نه بو نو نقش طرازند ندیم بوخسه
 اوستاد قلکک خامه ارزنکبدر

وله ایضاً،

(۲۲۹) غزل (Vol. IV, p. 44).

سر زلفک فغان ایلک آیین اولدی
 ناله دل جرس قافله چین اولدی
 آب حیواندن ایکی جدول اولوب افسرده
 شوخ سمین تمه ساق بلورین اولدی
 عفه خاطری بز حله شتاب ایتدکجه
 اوبت سرکشک ابرواری پر چین اولدی

وله ایضاً،

(۲۲۶) غزل (Vol. IV, p. 42).

ساق و سرین و غیغ و لب مشربجه در * سرناپای حاصلی هب مشربجه در
برجام برده لعل لب صوندی مغیجه * پیرِ مغان اولاسی عجب مشربجه در
بدرِ تمامه نظرک دگسون فلک * مجلسه عیش و نوش بوشب مشربجه در
ساغرگی بهانه نوشِ شرابه * بوسِ دهان یاری طلب مشربجه در
بزم شرابدن گچهم طوغریسی ندم * عشرت طبعیجه طرب مشربجه در

وله ایضاً،

(۲۲۷) غزل (Vol. IV, pp. 42-43).

تجملِ ملکی بقدکِ هلاکو خانیسن کافر
امان دنیایِ یاقدکِ آتش سوزانیسن کافر
قیز اوغلان نازی نازک شهلوند آواری آوازک
بلا سن بند بلهر قیزمیسن اوغلانیسن کافر
نه معنی گوستر دوشککِ اول آتشین اطلس ۱۰
که یعنی شعله جانسوز حُسن و آئمیسن کافر
ندر بوگری گزلی آهلهر بو چاک گریبانلر
عجب بر شوخه سنک عاشقِ نالانیسن کافر
سکا کیمی جانم کی جانانم دیو سویلر
نه سن سن طوغری سویله جانیسن جانانیسن کافر ۱۵
شراب آتشیکنگ کیفی رویک شعله لندرمش
بو حالتله چراغ مجلس مستانیسن کافر
نیچون صیق صیق باقرسن بویله مرأتِ مُجلایه
مگر سن داخی کندی حسنگه حیرانیسن کافر
ندیم زاری بر کافر اسیر ایش ایشتم ۲۰
سن اول جلادِ دین اول دشمنِ ایمانیسن کافر ۲۱

آچہش اولدم سینہ سن بر کرہ آرام و سکون
 سینہ دن بلم نہ حالتدر گریزان اولدے ہب
 خال کافر زلف کافر چشم کافر الامان
 سربسر اقلیم حسنک کافرستان اولدی ہب
 گردنندن سینہ سندن بوسہ لر ایشدی وعد
 جملہ سندن نیلیم کافر پشیان اولدی ہب
 بر نزاکنلہ آچوب فس گوشہ سندن پرچمن
 شویله گوسترمش کہ کیم گوردیسه حیران اولدی ہب
 سن دیش سن کم کیمک دردیلہ گریاندر ندیم
 ہی مروتسز سنک دردگلہ گریان اولدی ہب

وله ایضاً،

(۲۲۵) غزل (Vol. IV, pp. 41-42).

زلف و کلاہی ویردی خلل مغربی فسه
 چشم کودے صالیدی آقن ملک چرکسہ
 گلش خط سیہ رخنہ آہ ای گوگل
 سہور خوش یاقشیش او گل پنہ اطلسہ
 چاک ایشسونی جامہ سبزین گورنخہ گل
 باق شول یشل مقدمہ اول قرمزی فسه
 نیرن بزمہ مطربہ ہوارہ کج بقر
 بلم میانلرنہ ندر بو منافسہ
 ابرولر اوستنہ دوکیلوب کاکل ندیم
 تصویر چینی یازمش او طاق مقرنسہ

بر الڳ ڳل بر الڳ ڳل ڳل ڳل ساڦيا
 قنڀيسن آلم گلي ياخود که جاي يا سني
 صاندم اولش جسته بر فواره آب حيات
 بويله گوستردي بکا اول قلد مستثنا سني
 صاف ايکن آينه اندامدن سينه دريغ
 آلمدم بر کره جگ آغوشه سرناپا سني
 بن ديدکجه بويله کيم قديکي قيلدي ناتوان
 گوستر انگشت ايله مجلسه کي مينا سني

وله ايضاً،

غزل (۲۳۲) Vol. IV, pp. 40-41.

رواق مهري شکست ايتدي سينه صافک
 عمود صبحه خلل ويردے ساق شفافک
 طونار گوبک بوريسي غنچه بي آچلدقيه
 شکاف پرهنگدن او گل گي نافک
 طونقلريک گوريچک مست اولوب صفا سندن
 پاپوج گي آچيلوب فالدي آغري خفافک
 مگر لبک سخن نازه مشق ايدر که ينه
 شکر تراشه لرندن پُراولش اطرافک
 ايچنک بر گوشت آينه جلوه ايتميچک
 ندر صفاي نديما قباے زربافک

وله ايضاً،

غزل (۲۳۴) (Vol. IV, p. 41).

عشقه دوشدم جان و دل مُنت جوانان اولدي هب
 صبر و طاقت مصرف چاک گريان اولدے هب

بر چشی وار که بر نیچه یوزینگ لسان بیلور
 بیگ هم زبان و همدی بیگ آشناسی وار
 بلسگ بگم ایدردے سنی رشک بیقرار
 شمدی ندینگ اوپله جه بر ما جراسی وار
 وله ایضاً،

(Vol. IV, pp. 39-40). غزل (۲۲۱)

گردن صافی بیاض اوپله که کافور گبی
 چشم و ابروسی سیاه اوپله که سمور گبی
 شعلہ حسنه گوزلر فاشور بافدقچه
 گاه و بیگاه گلوب شویله طورہ نور گبی
 جسم پاکک دبدیلر ہم نر ایش ہم براق
 دپہن طرفه داک گل گبی بلور گبی
 نگهک بویله ندن خسته درای شوخ سنگ
 گوزلرک بزم ازلدن برے مخمور گبی
 سو ظن ایلیمر غیریلره سلطانم
 درد عشقکله ندیا هله رنجور گبی
 وله ایضاً،

(Vol. IV, p. 40). غزل (۲۲۲)

مست نازم کیم بویندی بویله بی پروا سنی
 کیم یتشدردی بو گونه سرودن بالا سنی
 بویدن خوش رنگدن پاکیزه در نازک تنک
 بسله مش قوینده گویا کیم گل رعنا سنی
 گلی دیبا گیدک اما فورقیرم آزار ایدر
 نازنینم سایه خار گل دیبا سنی

سن ای خامه او غرنامش سمت بول * آياق باصمه دق برده جولانگر اول
زمین بول که هیچ باصمه به یاد آياق * نه مجنون قویه ال نه فرهاد آياق

ندم،

(۲۱۹) غزل (Vol. VI, pp. 38-39).

ایلدی بر ایکی پیمانه یله سرگردان بزی
آه او صها صانیعی عقل آییگی کافر قره
سینه سی دستنه کی پیمانه دن براق و صاف
رُخلری دستنه کی صهای نردن قرمز
گرم اولوب اوغلان بزه بر بوسه اقرار ایلش
دون قرکه چکندی ای پیری اول سافری
خانه تنها ال صها کله گرم و یار نرم
آه ای صبر و تحمل بعد ازین یاهو سزی
وارمیدر بلم ندیم بر دخی انگ گهی
دین و دل خصی ریا جلادی تقوی خرسزی

وله ایضاً،

(۲۲۰) غزل (Vol. IV, p. 39).

هر طره سنک بیگ شکن دلرباسی وار
هر بر شکنج طره ده بیگ مبتلاسی وار
بر پر نمک کرشمه سی بر طائلو خند سی
بر شکرین نکلی بر خوش اداسی وار
سیر ایت بیاض فسد او زلف معنبر
شبیوی گور که برگ سمندن قباسی وار
کیم وصفی نه بن دیهیم خود نه سن ایشیت
اما بر آرز و فاجعی ناقص شوراسی وار

سنبل زلفه شیشه در دل صاف * بوکه زنبق صغری قبل انصاف
 جیش فرقله جنگه جان چکیور * تنه هرموی بر سنان چکیور
 سینه مه پیر عشق ایتدی نفس * استخواندر غم همایه قفس
 همتک واریسه بگا حالا * روحک قبضی ایچون آیله دعا
 مسکمه مرید خاص اولهم * ویرهم دینی خلاص اولهم
 قند در تیغ اشته بن حاضر * قلی پیراهن کفن حاضر
 وله ایضا،

(۴۱۸) ظفر نامه (Vol. IV, pp. 28—29).

گل ای رخس کلک سخن گیر و دار * جدلگاه معنائی قیل پُر غبار
 فضای بلاغت بر طوز قوپار * چمنخیز اندیشه دن سوز قوپار
 گل و سوسنگ ما جراسن گیدر * سپردن قیلجیدن گتور بر خبر
 ۱۰ بتر پېچش طرّه مشک بند * آتوب طونق ایستر کان و کند
 یتَر وصف زلفِ گرِه درِ گرِه * گوزمر حلقه لندے مثالِ زره
 یتَر غمزّه کافر ایلّه ستیز * او دعوائی فصل ایلسون تیغ تیز
 یتَر مدحتِ بال و بال بُتان * خرامند اولسون نهالِ سنان
 سواران میدان شناسِ خیال * بو وادیلرے ایلسون پامال
 ۱۵ کهنیر بو بنیادِ خاطر خراش * خراب اولدی قالمادی طاش اوزره طاش
 بو دعوا که بیگ کرّه مسموعدر * آنک استماعید ممنوعدر
 نیچون وصفِ قیسه اولور بسته دل * گوکل منت اللّه مجنون دگل
 اوروب نظم لیلی و مجنونه آل * دلی به سوز آتمه صاقین وار گل
 ندر کار و بارگ بر ارغاد ایلّه * باشک درده اوغرامنه فرهاد ایلّه
 ۲۰ او سنگِ بلادن ایدوب گفتگو * دلی به طاش آکدرمه در اشته بو
 نیدرسک گوروب قصّه وامقی * نه شیطانی گورده نه لا حول اوقی
 صاقین اورمه اوصافِ پرویزه دست * یاقار آدمی اویله آتش پرست
 ۲۲ لسانه آلوب شیرینک آدینی * بوزارسک مدد آغریکک دادینی

عاشقه باقمَدِغی فَرطِ محبتندندر
 صفنور کندی گوزندن دخی دلداده‌سی
 کاکلک آچه دوشورمه او گوزل باشک ایچون
 ثابتک قَیدِ غمه خاطر آزاده‌سی
 وله ایضاً،

(۲۱۶) غزل (Vol. IV, pp. 26-27).

۵ ثقلی آشکار در کمرک * چوزلم ساگه بار در کمرک
 قدح شیر نافکه تشنه * سرفرو برده مار در کمرک
 بقعه وصله زینت آصق ایچون * چنبر زر نگار در کمرک
 بو شهرده گمش صوبی دیرلر * شهره روزگار در کمرک
 حلقه چشمزده ضم ایدلم * بلکبه بلکبه دار در کمرک
 ۱۰ سحرله چقدی کوه بللوره * جادوی خم سوار در کمرک
 تابنا بق مثال قوس قزح * بزه قاج رنگی وار در کمرک
 وله ایضاً،

(۲۱۷) ادهم وها (Vol. IV, pp. 27-28).

دیدى ای هدم مسیح خصال * آخرت حقن آبله باگه حلال
 غار عشقه شوق اولوب مشعل * قتی روشن گورندی باگه اجل
 عالم عشقه کائنات فدا * بویله بر موته بیگ حیات فدا
 ۱۵ بواجل صنه باگه اولمکدر * بستر وصلته کومولمکدر
 اويله آب حیاته ویرمک سر * نیجه یوز بیگ حیات خضره دکر
 ابلم جانی یولنه فدا * استخوانم اولور هایه غذا
 اولمزایسه وصالنه مکنت * نم هجرانی جاننه منت
 عشقنک باگه انفعالی بتر * وصلندن بدل خیالی بتر
 ۲۰ چشم ایتدی خیال خالی مکان * گوز بیک نغمه‌سینه دوندی هان

قبضہ تیغکہ کی خاصیتِ یاقوت سُرخ
کافری چالمقصرین سوزان ایدر اخگر کی

* * * * *

* * * * *

وله ایضاً،

(۲۱۴) غزل (Vol. IV, pp. 25-26).

دیرستانہ آلتق جہد ایدر اول طفلی روز و شب
اوقسون کندویہ دیوانہ اولش خواجہ مکتب
ہلہ نوش انسون امرودی قدحدن آبِ رُمائی
قزل المایہدک حکم ایلر اول تنّاحہ غیغ
چوزرکن نمکسن بو گیجہ یارک ساعته باقدم
صبح اولش آغرمش اورتلق مغلّ اولوب کوکب
بو عشرنگکھ ساقی ہر کسہ مشریجہ لطف ایلہ
جنابِ رنک طوشان قانی می صون زاہد ثعلب
نولہ لعلِ مذاہبِ جانی افراغ ایلسم ثابت
لب ساقی مہیا ایتدی بر یاقوتدن قالب
وله ایضاً،

(۲۱۵) غزل (Vol. IV, p. 26).

سَتر ایچون زاہدِ آلفتمش بادہسفی
پردہ ایلر دَرِ میخانہ بہ سجّادہسفی
جامہ خوابندہ اجل درلری دوکدی عاشق
صوبوب اول شوخی چترنجہ گیجہ سادہسفی
زلفی چنگال صالوب چاہ زنجندانہ آر
عاشقِ شیفہہ حالک دل افتادہسفی

حرمِ قلبی بُتاتِ هوا یتر قلده
 قمامه وِثنیون و سومناتِ هند
 طپید مرغِ دلی قیدِ ما سوا دیرلر
 بر اوزکه دامه دوشورمشِ هوایِ نفسِ عنود
 نه احتمالِ رها نه اُمیدِ آزاده
 نه خود مطالبِ وارستگی دامنِ قیود
 دلمه سفسطه بی مالِ طولِ امل
 سرمه مغلطه فکرتِ عقار و نفود

* * * * *
 * * * * *

وله ایضاً،

(۴۱۴) قصیده (Vol. IV, pp. 24—25).

صدرِ اعظمِ آلدی گندی سنجق پیغمبری
 دوشدیلر قدامنه فح و ظفر رهبر گی
 روبه عیار چار مسقوه بی اختیار
 غاب خذلانه گریزان ابتدی شیر نر گی
 بر طرفدن زهر یاغدردی تنگ افعی مثال
 بر طرفدن طوبِ صاچدی آتشی اژدر گی

* * * * *
 * * * * *

پادشاهِ کاری بتدی مسقوگِ مرد اولسه ده
 هیبتگدن حفره سنده لاشه سی دترر گی
 بر تنگگدن گیدر ملعون جهنمِ قعرینه
 تیغِ چمکِ حاجت اولمز دشمنِ آخر گی

۱۰

۱۵

۱۸

ايرشدى بريره کيم شش جهتله چار عنصر بوق
 زمين و آسمان نابود و عرش و فرش ناپيدا
 نه اول وار نه آخر بر عجب عالمدر اول عالم
 لسان و سمع و نطق و عقل و فهمگ ناي بوق قطعاً

* * * * *
 * * * * *

وله ايضاً،

(۲۱۲) نعت (Vol. IV, pp. 23-24).

گل ای گوئل اوله دل کشود چشم شهود
 بتر بو کورئ ذلّ و هواي بود و نبود
 اولوب متابع نفس دغل بتر قلدگ
 رو نشيب و فراز هواي پا فرسود
 ندر بو گهره وادی طمعکاره
 ندر بو دغدغه پیچ و تاب نا آسود
 شکسته آبله پای طلبدن اوزکه دخی
 نیه مفید اوله بو هرزه تازئ بیسود
 دو روزه عمر ابله پا در رکاب رحلت ایکن
 ندر بو طول و دراز اهتمام فصر قعود
 سنی خطایر قدسه وصولدن کیفور
 بو دامگه ده گرفتاری دو شاخ وجود
 وضو طراز سرشک ندامت اول ایسلم
 رخ نیازی زمین ساه خاکدان سجود
 تمام درد ابله لخت دلی مذاپ ایسلم
 دم اولدی کیم اوله ریزین اشک خون آلود

۵

۱۰

۱۵

۲۰

ثابت

(۴۱۱) معراجیہ دن (Vol. VI, pp. 22—23).

خوشا فرخنده اختر لیلۂ مناز و مستثنا
کہ عنوانِ براتِ قدریدر سر سورۂ اَسْرَا
شفق روی عروسِ مہرہ بر گلگون نُتُقِ اصدی
کواکبِ صاچی و یردی بی نہایت گوہرِ یکتا
دگلِ جَرَمِ قمر پُر خوش اولوب بحرِ سیاہِ شام
بر آلتون پوللی ماہی طشرہ آندی موجہ دریا
زمانہ گیدی نارنجی قبای زرنگار اوزرہ
جواہرِ نکمہ لرلہ بر چچکی عنبرین خارا
بدِ نسخیرہ آلمش کشورِ کُخسروِ روزے
ایدر موم شلنگن افراسیاب لیلۂ ظلما

* * * * *

* * * * *

مقامِ سدرہ یہ گلدکدہ فالدی طائرِ قدسی
مگر کیم سدرہ اولدی آگا نصیلہ و مامنا
بُراقِ آسمان پیادہ فالدے ترکنازندن
دگلِ زیرِ آتی اویناغی اول صحرای بیہتا
او دم اعزازلہ رفرف گلوب خدمت یناشدردی
فلکِ گپی او مہرِ حُسنہ ایتدی سینہ سن ماوی
آنکله صد ہزاران پردہ گجدی نور وظلمتدن
قالبوب رفرف دہ آخر گندی احمد بگہ و تنها

آہنسۂ حوضِ چشمِ گلزار * فوارۂ صافی تارِ انظار
طنبور گبی او تارِ خوشتر * پیدرپی ایدردے نغمۂ نر
طنبور و کانِ گلوبِ خروشه * ویردیلر ایکیسی گوشِ گوشه
پیمانہ اولوب مے مُغانہ * گلشدے چغانہ لر فغانہ
خوانندہ لر اولدی نغمہ پرداز * ہب دائرہ گیردی حلقۂ ساز
ایلدے فصولِ چارہ چارہ * رقاصک النہ چارہ پارہ
پالودہ گبی اولوردی لرزان * رقاصلرک سرنی جُبَّان
گلشن گبی صالادی مجلسہ سوز * آہنگِ صبا ہوائے نوروز
سازندہ لر ایتدی سازہ آہنگ * ہرنہ دیدیلرسہ باش قودی چنگ
نام آور ایکن کرفتہ فی * چالادی غلبہ کرفتہ دہ فی
گوش ایتکہ ساز و سوزی گویا * گوشنہ قومادی پنبہ مینا
خوانندہ دیرایدی گوشنی بور * قانونی تجاوز ایتسہ طنبور
ہر ساز کہ کشفِ راز ایدردی * تل قیرمہ دن احتراز ایدردی
فی صالادی بزرگ و کوچگہ شور * دفعِ غمہ اولدی شاہ منصور
جیشِ غمہ فی ویروبِ ہزیمت * تقسیمی بیلدے فی غنیمت
ساقینک النہ جامِ لبریز * رشکِ افکنِ گلبن گل انگیز
گردید ایدوب بنان نازے * ایتکہ ابدی پیالہ بازے
پیمانہ بہ باش اکوبِ سبور * رنگین سوزہ گیردی بُذلہ گولر
ہب ایتدی کنارہ خارخاری * صہادہ کی موجِ خوشگاری
پیمانہ بہ ماہ مثال اولوردی * گہ بدر گبی ہلال اولوردی

۵

۱۰

۱۵

۲۰

دَیْنِکَ اَمَّا نِیْجِه فِت رِجِیْه وار * اَنی مَحْتاجِ ادا در ناچار
 یِرو پیرنده بساط و آئی * ناقص اولمز پاشالق آلائی
 منصِبِکَ مصرفی خود نامعدود * هیچ اولمز آگه تعینِ حدود
 مطبخ و آخور و تعینِ خدم * داخل و خارج اتباع و حشم
 سرکارنده اولمز خائن * ایشلری جملہ اویونله آیین
 لابد ایلر او حرامی زاده * حیلہ هم مصرف و هم ایراده
 با خصوص اولنه تکلیفِ سفر * اَکْ یقینی گوزہ در سمت مفر
 سفرہ گنمگہ عسکر لازم * عسکرہ مصرف ایچون زر لازم
 ظلمسز آقچہ بہ دستی ایرمز * خلق ایسہ گوز گورہ مالن و بومز
 کشمکشله ایدیسر عمرے گذر * بوگہ دولتی دینور خاک بسر
 بسنوری هلہ گور لیل و نہار * بونجہ حیوان بو قدر خدمتگار
 قرہ قوللجیلر اولور عفریت * شیر دَرَنده اولور هر برایت
 یِکْ نیاز اینسہ قبول ایتمزار * بخشش و رانہ سز گتمزار
 * * * * *

وله ایضاً،

(۴۰۹) خیراباد دن. (Vol. III, pp. 346—348).

(ترتیبِ بزمِ شاہِ جرجان)

بر شب کہ مشاعلِ ستارہ * اینمشدی دلِ شیِ اِنارہ
 امر ایلدی شاہِ شوخ مشرب * بر بزمِ یِ ایتدیلر مُرتَب
 بزمہ عرقِ یِ اولدی ریزان * زین ایتدی زمینی دُر و مرجان
 گلزارِ جهانده اویله مجلس * گورمش دگل ابدی چشمِ نرگس
 اوردی نِیجہ برده شمعِ کافور * قصرِ طربہ سنونِ بلور
 پیراهن قصرِ صحنِ گلشن * هر بر گلِ سرخ جامِ روزن
 حوضہ گیروب ایشمگہ شناہہ * فوارہ کمند آترده ماہہ
 پشروده قرہ بتاق چالب نی * قوندی لب حوضہ بطِ یِ

* * * * *

* * * * *

وله ایضاً،

خبریہ دن،

(۲۰۹) مطلب دغدغہ پاشا بی (Vol. III, pp. 343—345).

ای طرازند اقبالِ ابد * وی نوازند قانونِ خرد

* * * * *

منصب و جاہ ہوسکارِ اولہ * طلبِ عزتِ ایچونِ خوارِ اولہ

اہلِ منصبِ بولنِ راحت * حالِ بیعزلہ درِ امتیت

ذلتِ عزلہ دکنزِ نصی * صرفہ سربسِ اولمزِ غصبی

اولہ پاشالقِ ایچونِ آوارہ * طبل و سرنا ایلہ گیرمہ نارہ

بغلہ طنطنہ طبلہ گوکل * دوردن خوش گلورِ آوازِ دُهل

پاشالقِ عمرہ سوررِ محنتدر * حاصلی درد و غم و قسوتدر

نای بر کوکہ جایِ عالی * لیک دوزخہ گجرِ احوالی

خاطری منصبی گیبی ویران * صورمہ ہیچِ آخرتِ احوالی بمان

ظلمِ ایدرسہ بیقلورِ خانہ دین * ایتسمہ بولمزِ اموری تمکین

چکدیگی محنتِ اولنسہ تعداد * دکنزِ اول محنتہ مصر و بغداد

ہای و ہویلہ ایدرِ عمری گذر * حاصلی اشکِ تر و خونِ جگر

* * * * *

ایتسمہ دائرہ سی بسلمز * سوزے حکمِ ایلسہدہ اسلمز

ایلمز مرتبہ صرفہ صعود * خاصلر نامنہ جوزِ معدود

قالماشِ خاصہ دہ جایِ عبور * کہ ایدہ صرف ایدہ جکِ آنچه ظهور

آنی اسلافِ خرابِ ایتشلر * ہر بری بر پیلِ آلوبِ گمتشلر

بولغہ دائرہ سی نشو و نما * اکا لازم فتی چوقِ بادِ ہوا

منصبی آنچه ایلہ المشدرد * بحرِ دینکِ دینہ طالمشدرد

وله ایضاً،

(۳۰۸) فصیحۀ عزلیه در ثناخوانی مصاحب مصطفی پاشا

(Vol III, pp. 342—343).

کیمدر اول کیم می منصبله اولوب شیرینکام
 آکا خمیازه عزل اولیه آخر انجام
 چند روزه گل اقبال چمتار فنا
 ایدر البته دماغ دله ایراث زکام
 بزم اقباله سرمست اولانک حالی بو در
 گاه پیمانه چکر گاه خمار آلام
 اولسه آراسته بر دم بنه بر چیک اولور
 بر قرار اوزره دگل دور طرب گردش جام
 زین خورشید و رکاب مه اولور چیک بنه
 زیر ران اولسه اگر توسن چرخ بد رام
 چرخ سای اولسه اگر کنگر قصر اقبال
 بنه یوق لوحه طافند آنک نقش دوام
 جیش اختر داغیلور برگون اولور کاسه نهی
 ماهوش زیر نگین اولسه اگر خطه شام
 گلهلی دهره نه مسموع و نه منظور اولدی
 جلوه شاهد کام اولدیغی بر وفق مرام
 توده ریگ رواندر فاکک اقبالی
 هر زمان غصه دیگرده ایدر ضرب خیام
 کیسه آزاده دگلدر رستمندن چرخک
 هالهسن ماه شب آرایه ایدر حلقه دام
 بحر پر شورش دولته اولورمش کم خیز
 هر زمان کشتی امیه موافق ایام

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۲

شخصِ ناسِ نمائیل شاهنامه صنع
بو کارخانه ده بیلسم نیم بنم نم وار

صبحی شام و شب تیره بی نهار ایدم
هوایی آتش و آب آبی خاکسار ایدم
سپهری ساکن و گهساری بی قرار ایدم
خزانی کنده مراد بجه نو بهار ایدم
بو کارخانه ده بیلسم نیم بنم نم وار

عدمِدن ایدم بنی قدرتی بر آورده
غذای ایدم آماده رحم مادرده
نوال ظاهر و باطنله ایدم پرورده
بنمله چکدی ظهورِ جمالنه پرده
بو کارخانه ده بیلسم نیم بنم نم وار

تجلیاتِ خدادار آچله چشم شعور
نصوَراتِ عوالمِ تجدُّداتِ امور
بروزِ گنجِ خفی در بو لجه بُر شور
بو کار و بار الهی بو طمطراقِ ظهور
بو کارخانه ده بیلسم نیم بنم نم وار

گهی نهی و گهی پُر خرابی امکان
صُورِ نُمایِ نوین شیشه خانه دوران
غریب میوه فشانلقه نایا هر آن
بو کهنه باغ پریشان هوای روبرزان
بو کارخانه ده بیلسم نیم بنم نم وار

وجود عاریتی در حیات امانتدر
عباده دعوی ملک ادعای شرکتدر
قولک و وظیفه سی تسلیمدر اطاعتدر
بگما قول دیدگی لطفدر عنایتدر
بو کارخانهده بیلسم نیم بنم نم وار

۵

بنم فقیر و تهی دست جود حقکدر
عدم بنم صفتدر وجود حقکدر
ظهور هستی بود و نبود حقکدر
توچ یم غیب و شهود حقکدر
بو کارخانهده بیلسم نیم بنم نم وار

۱۰

تعیشم کرم سُنْهَ عطادندر
تنفسم نفسِ رحمت خدادندر
وظایفم دس انعام کبریادندر
روانیم نعیم مطبخ قضا دندر
بو کارخانهده بیلسم نیم بنم نم وار

۱۵

نصیبسز آلهم رزقی خشک ایله نردن
نه آسمان و زمیندن نه بحر ایله بردن
گلور مقدر اولان دگلو نقره و زردن
زیاده قبض ایدم رزقی مقدردن
بو کارخانهده بیلسم نیم بنم نم وار

۲۰

سطور موج حوادث رسوم خامه صنع
جریده دو جهان نقش کارخانه صنع
لباس ارض و سما تار و بود جامه صنع

۲۲

وله ایضاً،

(۴۰۷) مخمس (Vol. III, pp. 340—342).

بو گلستانک بنچون نه گل نه شبنم وار
 بو چارسوده نه داد و ستد نه درهم وار
 نه قدرت و نه تصرف نه بیش و نه کم وار
 نه قوت و نه تعین نه زخم و مرهم وار
 بو کارخانه ده بیلسم نیم بنم غم وار

وجود جود الهی حیات بخش کرم
 نفس عطیه رحمت کلام فضل قدیم
 بدن بنای خدا روح نفحه تکریم
 قوا ودیعه قدرت حواس وضع حکیم
 بو کارخانه ده بیلسم نیم بنم غم وار

بو کارخانه ده بر بشفه کار و بارم بوق
 نه وارسه جمله آنکدر بر اوزکه وارم بوق
 جهان گلمه ده گتمکد اختیارم بوق
 بنم بنم دیه جاک الد بر مدارم بوق
 بو کارخانه ده بیلسم نیم بنم غم وار

زمین بساط قدر چرخ خیمه عظمت
 نجوم ثابت و سیار مشعل قدرت
 جهان نتیجه جود خزائن رحمت
 صفای صور کون نسخه حکمت
 بو کارخانه ده بیلسم نیم بنم غم وار

رفع ایلہ دعا نیتنه دستکی اما * تقصیر عبادتہ رخ شرمہ نقاب ایت
 نابی برینہ بیگ گنورر تخم امیدک * تسلیم توکل کد جیب تراب ایت
 وله ایضاً،

(۲۰۴) غزل (Vol. III, p. 339).

تازه خرامه گلش اول شوخ نورسید * طاوس جنت اولسون سرتاپای دید
 بی موج شورش اولمز آسایشی جهانک * دریا تعفن ایلر اولدقجه آرمید
 هر نا قبوله ایتمز زخم ستم توجه * گورمز جفای سوزن کالای نادرید
 نومسلان عجیبی تقوی فروش اولسه * ایلر فزون پرستش غلمان نو خربید
 هر سنگ دل هوای قدگله نازش ایلر * پیشانی نگینه رونق ویرر کشید
 محو اول که ظاهر اولسون خاصیت وجودک * ویرمز نشاط خاطر صهای ناکشید
 پیغوله قناعت نابی گوزل محل در * حیفا که یوقدر آنک افراد آفرید
 وله ایضاً،

(۲۰۵) غزل (Vol. III, pp. 339-340).

۱۰ یارک اسیر خند خاطر فریبوز * اول مطلبک ولیک عجب بی نصیبوز
 ایتسه نه وار غریب نوازی اوشاه حسن * معوره عنایتک بر غریبوز
 اولسونی نبض خامه دن انگشتهز جدا * بز کیم مزاج حسن ادانک طبیبوز
 حمدی سزادر ایلر سگ خطبه مقال * چون منبر سطور خیالک خطیبوز
 گل غنچه لر تلاوت آیات فتح ایدر * اول باغ معنویه که بر عندلیبوز
 ۱۵ غم چکمز رقیب بزه دلگران ایسه * انصاف اولنسه بز دخی آنک رقیبوز
 رزقک توجهی بزه بزدن فزون ایکن * بیهوده نایا بز آنک بی شکیبوز
 وله ایضاً،

(۲۰۶) رباعی (Vol. III, p. 340).

چوق گورمشز زوالی غدار اولانلرک * هنگام فرصتک دل آزار اولانلرک
 ۱۸ ذلتک در قراری اگر صاغ اولورسده * کوناه اولور حیاتی ستمکار اولانلرک

نهان گوردم اشارت ابتدايکن غيره هلاك اولدم
 زبان تيغ ابرو ايتدے جان زاره کار آخر
 شکست عرض عشقه قائل اولمز غيرتم بوخسه
 شراب عشق دلبردن اولوردم توبه کار آخر
 هان برچينه ايت ساقی بساط عشرتی چونکر
 گریبان نشاطی دوشرر دست خبار آخر
 عرقریز اولدی خیلی اسب خام فکرم ای طالب
 اولنجه ساحه دلد بو نظر آبدار آخر

نسای،

(Vol. III, pp. 337-338). غزل (۲۰۲)

آدم اسپر دست مشیت دگلبدر * عالم زبون پنجه قدرت دگلبدر
 ۱۰ بو پرده نگ درونه باق اضطراری قو * هر محنتک وراسی مسرت دگلبدر
 بدل حیات راه محبتده عاشقه * تکلیف اولنجه جاننه منت دگلبدر
 یوق گرچه صدمه ستمکن گریزمز * اما که دست نازکه زحمت دگلبدر
 هب سنی کامیاب اوله جفسن زمانه دن * ای تنگ چشم کار بنوبت دگلبدر
 محتاج رزق خالق ایکن سربسر جهان * مخلوقدن نیاز مذلت دگلبدر
 ۱۵ نابی زبان نطقم ایدن خامه مجاز * مشاطه عروس حقیقت دگلبدر

وله ایضاً،

(Vol. III, p. 338). غزل (۲۰۳)

اول دلکی سیخ صداقتده کباب ایت * بو میکهدن صوگره نمای شراب ایت
 ایلر چو گذر نقش صورخانه هستی * بیدارلغک نامنی حک آیه ده خواب ایت
 آداب عبودیتی اشجاردن اوگرن * عکسک بله طاعتور سجاده آب ایت
 ۱۶ تختندن اولور چهره نما معنی اخلاص * اعمالکه باق حک امائی ثواب ایت

طالب،

(Vol. III, pp. 323-324). غزل (۲۰۰)

چشمِ انصاف قدر کامله میزان اولمز
 کِشِی نقصانی بلمک گبی عرفان اولمز
 ظلمتِ جرّی نوله نورِ کرم نحو ایتسه
 زلفِ شت پرده زوی مه تابان اولمز
 قیّد زنجیرِ غمِ دهردن آزاد اولمز
 موجِ دریای می اول مسته که سوهان اولمز
 شویله نادم اوله کم زُهدینه زاهد دم غفو
 بی ریا جُرم ایدن اول دگلو پشیان اولمز
 اکا نر دامنی گریه مستانه گرک
 زُهدِ خُشک آدمه سرمایه غفران اولمز
 غنچه کام آچماغه زمان وار طالب
 لبِ امید بو ایامک خندان اولمز

وله ایضاً،

(Vol. III, pp. 324-325). غزل (۲۰۱)

گُلکُک اوراقنی بادِ خزان ایتدی نثار آخر
 طاغندی آشیان غنبدلی روزگار آخر
 گوکل آینه اسکندری کور اولدیغن فهم ایت
 نشانِ منزلِ اهلِ فنا لوحِ مزار آخر
 غمِ عصره صفلقله اولور دل بختنه و صافی
 کایدِر انگوری شیره شیره بی صهبا فشار آخر
 اغردی چشمِ امیدم غمِ حسرتله پیر اولدم
 بنی همرنگِ یعقوب ایتدی اول یوسف عذار آخر

محراب ابروانگه گوکدن مجود ایدر
 بیهوده صنه قدی هلاکت خمید در
 بِسْمَلْکِه غمگه نوله اولسه مضطرب
 دل صیدگاه عشقه مرغ طپید در
 سینمه داغ حسرت اولور ساغر نشاط
 سنسز شراب ناب بگا خون دید در
 عَفْدِ لَآل دینسه روا نظمگه نظم
 سَلْکِ بیانه گوهر معنی کشید در

وله ایضاً،

(۲۹۹) شرقی. (Vol. III, pp. 322-323).

غیریدن بولز تسلی سودیگم * سنک در دیوانه گوگلم سنک در
 عاشق آیلَه تجلی سودیگم * سنک در دیوانه گوگلم سنک در

احتراز ایت نالَه جانکاهدن * یاندی سینم ناب سوز آهدن
 بن وصالک استرم الله دن * سنک در دیوانه گوگلم سنک در

آز دگل هجرکله اولشدم ملول * چوقی بزمِ وَصْلِکِه بولسم وصول
 سن گرک رد ایت گرک آیلَه قبول * سنک در دیوانه گوگلم سنک در

مسکَم ای یوسف گل پیرهن * اولسه ده یعقوب وش بیت آمخزن
 سنسن انجق مصر دله شاه سن * سنک در دیوانه گوگلم سنک در

برق رخسارک اوللدن دلفروز * جانله اولدم بولگه سینِه سوز
 عاشقم عاشق نظم آسا هنوز * سنک در دیوانه گوگلم سنک در

عجز ایله نقصان ایله بر ذره نا چیز ایکن
 گل گبی وصف کمالانگه بولدم اشتہار
 گونه گونه حله باف کارگاه فیضدر
 بکر اندیشہم قبول اینمز جہاز مستعار
 کیف صہای خیال دلکش بی درد سر
 بادہ جان بخش نظم ابدام نشوہ بار
 بو قصبہم مدحتک روضہ اخلاصدر
 لون ازہارند نہ رنگ خزان نہ بیم خار
 جامع وصفک ہر سطر بیام چکدی صف
 خامہ معنی صریرم الصلا خوان منار

۵

۱۰

* * * * *

* * * * *

وله ایضاً،

(۲۹۸) غزل (Vol. III, pp. 321-322).

فصل بہار باغ مراد مرسیہ در
 گلدستہ حدیقہ مقصود چیدہ دم
 اولسم عجیبی نرگس و گل گبی چشم و گوش
 حرف وصال کیم دہنکدن شنیدہ در
 بر کرہ بوس ایدن سنی اولمز مثال خضر
 آب حیات لعل لیکندن چکیدہ در
 صد الامان کہ حیرت حسنکله ای پرے
 مانند غنچہ جامہ صبرم دریدہ در
 غمزہ کد خدنگی اولسہ نولہ دلہ جایگیر
 پیکان ناز لوح نیازہ خلیہ دم

۱۵

۲۰

نظم،

• (۲۹۷) نعتِ شریف (Vol. III, pp. 320—321).

ای حرمِ خاصِ بزمِ رؤیتِ پروردگار
وجه حقّه ذاتی هم آینه هم آینه دار
نقطهٔ جیمِ جلالِ عزّتی کَوْن و مکان
حلقهٔ دوری محیطِ عالمِ هرزده هزار
منصبِ قدر و کمالی بر مزید و مستدام
کشورِ جاه و جلالی بی مُشیر و مُسْتَشَار
خاکروبِ بارگاہی شهرِ کرویسان
خادمِ درگاهی روحِ اَلْقُدْسِ در لیل و نهار
ساکنانِ روضهٔ عالمِ پناهی انس و جان
عاکفانِ کعبهٔ درگاهی ارواحِ کبار
دوستانِ قدر و اقبالی عزیز و سر بلند
دشمنانِ عزّ و اجلالی ذلیل و خوار و زار
ریزه سنگِ آستانی گوهرِ ناجِ ملوک
جوهرِ اکسیرِ ایلّه خالکِ حریمی همکار
میهمانِ میزبانِ لطفی سلطان و گدا
حمدِ خوانِ خوانِ جودی پیر و طفلِ شیرخوار

* * * * *

* * * * *

سنسین اول نورِ هدایتِ پرتوِ بزمِ یقین
جمعِ شمعکِ انبیا و مُرْسَلینِ پروانه وار
عمرم اولدقچه سنگِ سیاحِ دَشْتِ نعتکم
اولدم اول صحراده حالا جان و دلدن بیقرار

طوت بو نیازینگ سوزین بوند آچه گور جان گوزین
 بر گون گیدرسن آنسزین گورمز سنی گریان قو
 وار اول حقیقت شهرینه ایر آند حَقِّک سَرینه
 طواسون سنگه گوگلکه دریا اولوب عرفان قو
 وله ایضاً،

(۲۹۶) غزل (Vol. III, p. 318.)

- بارک الله گلستانِ بلباندر آسپوزی ۵
 جنتی تذکیر ایدر عالمکندر آسپوزی
 معتدل آب و هوا هر مجتمع انواع ذوق
 مجمع بزم صفای عارفاندر آسپوزی
 آب حیوانی بگمز خصلتندن دیر مسیح ۱۰
 آقدیغجه صانکه بر روح رواندر آسپوزی
 جامه خضر اسن ایام ربیعده کیم گیر
 شبهه سز منزله گو خضر زماندر آسپوزی
 هر طرف بر میوه شیرین لب دلبر مثال
 پیشل اطلسله طونامش نو جواندر آسپوزی
 بی مداد الماسی اوزره نقش اولور ایاتِ سرخ ۱۵
 لا جرم صنّع خدایه بر بیاندر آسپوزی
 اول سبیدن اهلی پر عقل و ذکا و معرفت
 مخزن اهل علوم کاملاندر آسپوزی
 جتّه مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ تجرّی دینسه خوب
 هَذِهِ جَنّاتُ عَدْنٍ دن نشاندر آسپوزی ۲۰
 ای نیازی گر طوقنایدی هیچ باد فنا
 کیم دیزدی آگا فردوس جاندر آسپوزی ۲۲

بلبلری نالان ایدر جان و دلی حیران ایدر
 باغچه‌لری سیران ایدر هر گوشه‌ده خوابان قمو
 اشجارده سازلر چالنور داللرده میوه صالنور
 سن صوغه‌دن اول بولنور هر امریکه فرمان قمو
 کیم سلسبیلدن نوش ایدر ریحق آنی بیهوش ایدر
 نسیم آنی سرخوش ایدر اولور ایچن مستان قمو
 بو دیدیگم جنت دگل انلاره اول منت دگل
 بونگ صفا سی ذوقیه اهل جنان حیران قمو
 شهر حقیقتدر آدی حق سرفی آنک قودی
 اول سرّه واقف اولانی حق ایلدی مهمان قمو
 اولمز اولارده هیچ فساد بغض و حسد کبر و عناد
 جمله بیلش یوق اصلا یاد بر بیرینه اخوان قمو
 اوزلری جانلردن عزیز سوزلری باللردن لذیذ
 یوق آنک سن بن سیز و نیز برلیکله یکسان قمو
 اول شهره مُرسَل گلمدی آنلری دعوت قیلدی
 آنلر یولی یاگلمدی اوصافلرے قرآن قمو
 حق مذهبی مذهبلری دریای ذات مشربلری
 حاصل قمو مطلبیری قدر ایچره در هر آن قمو

* * * * *

* * * * *

جان ایلدر وصف ایتدیگم دردیله تعریف ایتدیگم
 بوندن اینوب دوکلدیلر بو تنلره هر جان قمو
 گل تنده قومه جانگی اعلا به چیق بول کانگی
 لایقیدر انسانه کیم پیری اولا زندان قمو

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۲

وله ایضاً،

(۲۹۴) غزل (Vol. III, p. 316.)

اول منم کیم واقف اسرار علیر آدم
 کاشف گنج حقیقت هر حیات عالم
 بنده مخفی اولدی غیب الغیبک اسراری همین
 بنده در سر امانت آکه کنز میهم
 بن جمال حق جمله شیک ظاهر گورشم
 بو مرایایه آنچون باقدیغجه خرّم
 هر سوزم مفتاح قفل کنت کنز اولشدر
 هم دم عیسی ایله هر بر نفسد محرم
 جمله موجوداتی ویردم بن وجود واحد
 ذات و اسما و صفاتک ایله دالا یکدم
 یرده گوکه هر نه که وار باغلو در باشی بگا
 آشکاره و نهانه بن طلسم اعظم
 بن او مصری هم وجودم مصرینه شاه اولشم
 حادثم گرچه ولی معنیه سر اقدام

وله ایضاً،

(۲۹۵) منظومه (Vol. III, pp. 316-317)

بر شهره ایرشدی یولم درت یانی دوز میدان قمو
 آکه گیرن گورمز اولوم ایچر آب حیوان قمو
 بر خوش گوزل یاپوسی وار اوتوز ایکی قپوسی وار
 جمله شهرلردن اولو هر یاگه باغ بستان قمو
 آب و هوای معتدل گیرن چیقه مز آی و بیل
 طاغری لاله آق قزل باغ لر گل خندان قمو

وله ایضاً،

(۲۹۲) غزل (Vol. III, p. 311).

سن و بروسن عاریت بو جان محزونی بگا
سندن آبرلق هان اولمکدر ای خونی بگا
گوستر سرگشته جان وادی حیرت هنوز
گردباد دشت و صحرا روح مجنونی بگا
بن اوزمدن بیخبر مجنون ایکن ویردی خراش
عقل ایدوب شاگرد ناقابل فلاتونی بگا
اعتبار ایتمه رواج کار ایچون برجیس چرخ
چشمکه دیرسه سن اوگردنک بو افسونی بگا
نائلی داغم بو حسرتدن که آم گوستر
رنگ خاکسترده پا برجا بو گردونی بگا

نیازی (مصری)،

(۲۹۲) غزل (Vol. III, p. 315).

اسماء الهیّه ده بی حد هنرم وار
هردمه سموات حروفه سفرم وار
گوکلم گوکینک بلدزینک هیچ عددی یوق
هر برج بزم بیگ گونش بیگ قمرم وار
عالمده امجد خواجه سی اولتی اولور عار
ایچق گورینن امجد عالی نظرم وار
عرشی و سمواتی علومک بو در الحق
هم دخی زمینک نوکنز گه-رم وار
بونکله بر اولدی دم عیسی ایله مصری
گوکلیسه دخی نه گلور نه گبدرم وار

وله ایضاً،

(Vol. III, pp. 309—310). غزل (۲۹۰)

اطلسِ جاهه که عارفه تماشای گورینور
 جاهلک دوشِ تفاخرده قماشِ گورینور
 زیب الوانیه اولمز متلون عارف
 هوسِ جاهله جاهل متلاشی گورینور
 نیلگون چادرِ افلاک که مانم گهیدر
 جاهلک چشمنه بر غُرفه کاشی گورینور
 بو کهن دارِ شنانک نظرِ دانایه
 چرخِ اطلس دیدوگک کهنه فراشی گورینور
 نائلی ناخنِ چنگالِ مه عید اوزره
 عارفک لختِ دل سینه خراشی گورینور

وله ایضاً،

(Vol. III, p. 310). غزل (۲۹۱)

ایدر هر داغِ حسرت تنه بر گردابِ خون پیدا
 بو عالم پایِ نا سر کوه کوه محنت و غمدر
 ایدر هر نبشه کار آرزو بر یستون پیدا
 کران ایتسون قو دللر تار تار زلفک اولسون نک
 رُخک باغنه نیجه مشکید سر نگون پیدا
 لب شوخ نگاه چشمک اولدقجه ترنم ساز
 ایدر هر جنبشِ مژگانی بر نقشِ فسون پیدا
 بو لعبتگاهه ای نائلی بیلکه در حکمت
 نه زیر خرقه دندر هفت طاس سرنگون پیدا

پاکدر خاکستر روح اَلْقُدْسَدَن دامنِ
 حمله گاهِ حَسَنَکِ اَوَّلِ شمعِ فروزانِ گورک
 مجلسند اولِ فروزانِ شمعِ گلِ ماهیتک
 بلبل و پروانه نیک دست و گریبانِ گورک
 هر نفس غرقابِ اشکِ ایلر بومینا حُجْرَه ی
 چشمِ یعقوبِ ابتلا نیک بیتِ احزانِ گورک
 فتنه نیک زلفند اولِ شوخِ پریشانِ کاکُلک
 جمعِ اولانِ دللر گبی حالِ پریشانِ گورک
 نائلینک طبعِ پاکندن نه جوهرلر چبقر
 اول هنر گنجینه سن اول معرفت کاننِ گورک

وله ایضاً،

(۲۸۹) غزل. (Vol. III, p. 309).

امید و بیدن بگا یا رب فراغ ویر
 جان و جهانی ترک ایدجک بر دماغ ویر
 شب زند دارِ عشقه بو وحشت سراپد
 ظلمت زدای حیرت اولور بر چراغ ویر
 یوق جامِ مهره رغبت اے ساقی فلك
 گوگلر گبی شکسته بگا بر اباغ ویر
 ذوق آشنای محنتِ آیوب ایدوب دلی
 جانِ صوره حوصله درد و داغ ویر
 سلطانِ چار بالش عشق اولدی نائلی
 ای آه دود پر شررگدن اتاغ ویر

جُفت اولسه زبانتک سیه اولسه نوله جامه‌ک
 جاسوس سراپرده تحقیق و گانسن
 جارے ایسه حکمک نوله افواج سطوره
 رایتکشی معنی علم افراز بیانسن
 ایسای مدیح خیر ابروے بتاند
 خجالت ده انگشت هلال رمضانسن
 رهیافته گوهر گنجینه آسرام
 سرمایده چارسوے جوهریانسن
 بینطق ولی خمر دوات ایچره فلاطون
 خاموش ولی وَلَوَلَه انداز جهانسن
 گلستک عرفا بزمنه برجیس و ارسطو
 نا اهلہ قرین اولستک اگر هیچ مدانسن
 هر جزء تراشیده سی بر خنجر سرتیز
 نه کشمکش چرخ نه محتاج فسانسن
 سن جوهر و ریزان دهنکدن در معنی
 مانند صدف کان گهر گوهر کانسن

* * * * *

* * * * *

وله ایضاً،

(۲۸۸) غزل (Vol. III, pp. 308--309).

بلبل آغلر غُمچه‌نک چاک گریبانن گورک
 گل شکفته بلبلیک بیهوده افغانن گورک
 مهر عصمتدن بیله عار ایله اولسه ژاله پاش
 اول حیا گلبرگنک پاکی دامانن گورک

ایتسه بر ملکی اگر حفظ و حراست باری
روح و بسِ قری آگه نگهبان ایلم

* * * * *

وجدی،

(۲۸۶) غزل (Vol. III, p. 304).

شبستانِ غم بزمند شمعِ آنورم یوقدر
فنا دنیا ده یعنی بر مسلم دلبرم یوقدر
سرنه هر کسک بر غنچه سیراب وار شمدی
بنم باغ جهان ایچند بر برگ ترم یوقدر
نه بر زخم نگاه و نه اسیر زلف مشکینم
آنکچون صف سربازان عشق ایچره برم یوقدر
زیر خالص عیار ایتدی دلی اکسیر عشق اما
اله آلور آتی بر دلبر سمین برم یوقدر
یانوب هجران ایله شمع غم اولدم وصلی یاد ائتم
متاع شب پسندم صُحه لایق گوهرم یوقدر
نیجه فریاد ایدوب چاک گریبان ایتیم بن کیم
یانمک سائی گلرنگ المک ساغرم یوقدر
ستانبوله او رتبه آرزو وار دله ای وجدی
اوجاردم بولسم اما نیلیم بال و پرم یوقدر

نائلی،

(۲۸۷) قصیده در ستایش شیخ الاسلام صنعی زاده (Vol. III, pp. 307-308).

ای کَلکِ سیه جامه اگرچه دو زبانسن
اما کَکِ خَسَکَرِیزِ ره کَجَرِو شانسن

نه بن خطه پاکیزه بی همناکیم
 گلشن جنت ایله دعوی رجحان ایلر
 بولسه گردنده قدر خاکلی حورای جنان
 مشک ترکیبی قویوب قویننه پنهان ایلر
 گورسه آرایش ازهار ایله آدم باغن
 ترک فکر هوس روضه رضوان ایلر
 اعتدال اوزره اسوب صیف و شتاسنه نسیم
 که گل غنچه سنی خرم و خندان ایلر
 اولسه بردم اثر فیضی زمینه شامل
 خاک خشکی چمنستان و گلستان ایلر
 ایرسه صحرالره آبدن اگر بر قطره
 خار و خاشاک گل و سنبل و ریحان ایلر
 گچسه اوسنندن اگر ابر شتا بارانی
 کسب سرمایه خاصیت نیسان ایلر
 حسرت لالهستان در و دشتی هر دم
 ختن آهولرینک هب جگرین فان ایلر
 اوغرادقچه بولی وادیسته گاهی خضرک
 جویبارین بدل چشمه حیوان ایلر
 چیقسه تحریره قضا مملکت دنیایی
 شهر صنعایی سر دفتر بلدان ایلر
 آسمانه نوله اول شهر ایله نازایتسه زمین
 که تماشایی دل عیسی بی حیران ایلر
 اولسه برکشور اگر مظهر صنع قدرت
 کوه و صحراسنی هب معدن ایدرکان ایلر

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۴

نشنه لب بیمارم اولسم ده مداوا اسنم
 خضر و عیسادن دگل لعل دلارادن بیلہ
 حاصل اولماز برگ و بار آرزو اہل دلہ
 گلبن باغ ارمندن نخل طوبادن بیلہ
 رزق دنیادن مذاق اہل دل محرومدر
 تلخکامیدر نصیبی نوشی صہبادن بیلہ
 ایرمدی سرمزل امید جوری تیر آہ
 گچدی اما نہ فلکدن عرش اعلادن بیلہ
 ولہ ایضاً،

(۲۸۴) غزل (Vol. III, p. 300)

راضیم دوران بنی بر لحظہ خندان ایتمسون
 نک غبار غصہ دہر ایلہ حیران ایتمسون
 یاقسون گچدم مرادم شمعنی ہرگز فلک
 نک شب تاریک غم زار و گریان ایتمسون
 آچسون دل غنچہسن باغ جہانک روزگار
 خاطریم نک برگ گل گبی پریشان ایتمسون
 ہر نہ محنت چکدر رسہ راضیم جوری بگا
 نک ہان متکشی احسان نادان ایتمسون
 ولہ ایضاً،

(۲۸۵) قصیدہ (Vol. III, pp. 300-301).

عالی باد سحر خیز کہ سیران ایلر
 وارسہ ملک مینہ ہر نفسن جان ایلر
 نہ مین لطف ہواسیلہ وزان اولسہ صبا
 نشر بوے دم جان پرور رحمان ایلر

۲۱. جلد ثالث، فہم، شیخ الاسلام بہائی افندی، خوری، (۲۸۱-۲۸۳)

بگاہ جوری معرفت ایتدی * آل المذن خدا بو عرفانی

* * * * *

شیخ الاسلام بہائی افندی،

(Vol. III, pp. 296—297). غزل (۲۸۲)

طاغنتدک خوابِ نازِ یاری اے فریاد نیلرسن
ایدوب فتنہ لہ دنیا پی خراب آباد نیلرسن
دلِ مجروحہ رحم ایلہ قالسون دام زلفنگہ
شکستہ بال اولان مرغی ایدوب آزاد نیلرسن
ایدرسنگ گرچہ بر درده طیم بیگ دول اما
جنونِ اہلِ عشق اولنجہ مادرزاد نیلرسن
واروب گیسوی و زلف باری بیری بیرینہ فاندک
ینہ بر فتنہ پیدا ایلدک ای باد نیلرسن
شہید تیغِ عشقِ یار در سر جملہ عالم
اوروب شمشیرہ دست ای غمزہ جلاد نیلرسن
گوزل تصویر ایدرسن خال و خط دلبری اما
فسون و عشوہ گلدک ای بہزاد نیلرسن
بہائی وش دگل سن قابلِ فیض صفا [اولدک]
تکلف بر طرف ای خاطر ناشاد نیلرسن

جوری،

(Vol. III, pp. 299—300). غزل (۲۸۳)

چدی دل راو طلبدن کامر دنیادن بیلہ
فارغ اولدے آرزولردن تمنادن بیلہ

ولہ ایضاً،

(Vol. III, pp. 292-293). غزل (۲۸۰)

فغان ای مولوی دلبر کہ چشمِ فتنہ انگیزگ
 بنی اولدرمگہ جمع ایلدے مژگانِ خونریزگ
 اولورمش مولوی زَنامِ بندِ کفر بلہزدم
 نمائشا اتمم کافر سنگِ نرافِ دلاویزگ
 سماع ایندکجہ نورِ مہرِ حُسنِ شعلہ سوزگدن
 اولور خورشیدِ محشرِ ذرّہ بی قدر ناچیزگ
 قیامت فرش راہگُ فتنہ در زنجیرِ زلفنگدر
 گلجہ جنبش رفتارہ بالائے بلا خیزگ
 حیادن گرچکم بفازسن اما چشمِ عشاقی
 نعلی زار قلدے آتشِ حسنِ شرر ریزگ
 نگاہگ فتنہ پاش اولدقجہ دست افشان سماع ایچہ
 درون جانہ خنجرریز اولور مژگانِ سرریزگ
 شکایت ایتسون لطف ایت فہم ای ماہ جورگدن
 گیررسہ دستنہ دامانی فردا شمس تبریزگ

ولہ ایضاً،

(Vol. III, p. 293). قصیدۂ فخریہ دن (۲۸۱)

۱۰ ایلدم چشمِ گریہ طوفانی * غرقۂ موج چین پیشانی
 ایتسونی یا جہہ سن پُرچین * ایلان چرخِ دونہ مہمانی
 بنی اول دگلو ایتدی خوار و حقیر * چرخک اوضاعِ نا بسامانی
 کہ ایدر حالِ زارمہ خندہ * دستِ قاتلہ شخصِ زندانی
 وینا آفتابِ بختم آہ * شب گہی روزم ایتدی ظلمانی
 ۲۰ گریہ غملہ گجدے ایامر * ایتدے خندہ روے شادانی
 یوق یوق استغفر اللہ ایتدم سہو * ایلدم چرخ و بختہ بہتانی

سنسین او اعجاز نماے ظفر * کیمکھ سنی چکسہ دم کارزار
دشمنک اولدم گورینور چشمہ * کندسی حیدر قلیچی ذوالنقار

* * * * *

وله ایضاً،

(۲۷۸) غزل (Vol. III, pp. 289—290).

فنا۱ روزگارے آک ایکنہ عیش و نوش ایتہ
خمش اولسک کرک دریا گبی جوش و خروش ایتہ
بوروب گوشک سنی ده اکلدن مضارب غم برگون
بو بزم بی بقادہ نغمہ طنبورہ گوش ایتہ
خلاص اول دشت غمدن ترک اسباب تعلق قبل
اگر درویش عشق ایسک وجودک خرقہ پوش ایتہ
خرابات اہلی کرسیدن سنی برگون ہفتار واعظ
دوشرسن مرتبہ کدن ذم پر میفروش ایتہ
صاقین وادیسنہ اوینکھ صبرے قیس و فرہادک
نہ دگلی عاشق اولسک کندوکی بی عقل و ہوش ایتہ

۵

۱۰

فہم

(۲۷۹) غزل (Vol. III, p. 292).

ایدرسہ او بُت شیرین دھان رقص * کف عاشقہ ایلر دین و جان رقص
نہ رقص آفت دوسر قیامت * کہ رقص اینسہ ایدرگون و مکان رقص
۱۵ زہی جلاد چابک دست کایلر * بنانی اوزرہ تیغ جانستان رقص
اولدن جلوہ گاہ لفظ نامک * ایدر دایم بیان رقص و زبان رقص
۱۷ ایدرلر شوق شعرکھ فہما * حریم آسمانہ قدسیان رقص

نه صبحِ فیض اثر پیراهن صد یوسفِ خورشید
 که بینایی ده یعقوب نا بینای دنیا در
 زهی فرخنده روزِ عالم افروزِ مسرتِ کیم
 دلِ شخصِ عدمه تیرِ شامِ غم سوبدا در

* * * * *

* * * * *

وله ایضاً،

(۲۷۷) قصیده (Vol. III, pp. 288-289).

- ۵ گجدی قلیچدن فتنِ روزگار * سیفِ یدِ آلهی اولوب آشکار
 نقش بر آب اولدی جهانکینه * ظاهر اولان فتنه چو خطِ عذار
 شاهدِ ملک اولدی شکفته جمال * حسنِ عدالتدن اولوب بهره دار
 خطِ رُخن ایلدی گویا نراش * سرسِر اول تیغِ پسندیده کار
 طالعِ ایام اچیلده ینه * همچو گریبانِ بُتِ باده خوار
 اولدی ینه چینِ کدردن برے * جبهه بختِ فلکِ آینه داس ۱۰
 گردِ کدر اولز ایدی بر طرف * دفعنه سعی ایتسه نسیم بهار
 خرم اولورمیدی چمنزارِ مُلک * چشمه خضر ایتسه ده آگه گذار
 اولسه گر قطعه ابرِ ظفر * فطره باران برینه سرشار
 صرفِ ره دولت و دین ایلدی * آبِ رُخن تیغِ ظفرِ اشهار
 شمدی نه ممکن که بوله دسترس * دامنه خاطرِ جاهه غبار ۱۵
 بَنَصْرُکَ اللَّهُ بَنَصْرُکَ عَزِیز * ای گهرین تیغِ قضا اقتدار
 حکمِ قضا ساگه بو کیم خونله * روی زمینی ایلسن سیلزار
 نا اوله گنجینه امن و امان * سیلِ دم فتنه ایله آشکار
 رخنه گرِ ملک سرافکنک به * ویرمه اشرایه امان زینهار
 لشکرِ بد عهد پراگنه به * ایله بد اندیشلری تار و مار ۲۰

مَقْتَلِ منصوره او غرسک اگر ای بادِ صُبْح
 اُول شهیدِ عشقه تعظیم ایله پای دارین اوپ
 دالِ خنجر اولسه گلسه اوستکه اول نخلِ ناز
 قارشو وار دوش آغینه دستِ خنجر دارین اوپ
 خاکپای یاره یوز سوردکه ای مسکِ ختن
 گوشه دامنِ مشکین طرّه طرارین اوپ
 نظمِ زیبای ریاضی سحر پردازے گور
 نسخه تعویدِ جاندر رقعہ اشعارین اوپ

صبری

(۲۷۶) قصیدہ (Vol. III, pp. 287-288).

بو دمک یوسفِ اقبالِ دوان کار فرمادر
 بو دمک چشمِ یعقوبِ تمنا نور پیمادر
 فلکِ شمدی ثریا ریز پای خوشه چیناندر
 قضا گنج افکنِ جیبِ تہی دستِ تمنا در
 اولوب شامِ غریبانِ رجا ظلِّ های بخت
 ینہ مہتابِ دولت روی طالعِدن ہوندا در
 مساعدِ عیش و نوشہ بختِ بختِ جم گبی شمدی
 زمانِ عہدِ نشاط و دَوْرِ دَوْرِ جامِ صہبا در
 فلکِ پیانہ ہمتِ اُمید و کامِ ہمصحبت
 کرمِ ساقیِ ہیئتِ املِ بزمِ مہبّا در
 ینہ ہر نا مرادکِ زیورِ دست و سری شمدی
 گلشنِ ساغرِ جدرِ درخشانِ تاجِ دارا در
 ینہ طوغدی گونی انجمِ شمارانِ شبِ یاسک
 ینہ صبحِ کرمِ خورشیدِ ہمتِ فیضِ بخشا در

۱۰

۱۵

۲۰

۲۲

گل و بلبل ینہ ییری بریلہ ایتدیلر بیان
 چنار و سَرُو گلشن ال اله ویرمش خراماندر
 نیجه آشفته و زار ایتسون بلبلری غنچه
 که هر بر خند سی بیگ پرده ناز ایچره پنہاندر
 ینہ بزمنده سلطان گلک قمری ایلہ بلبل
 بریسی بُدله سخ طُرفه گو ییری غزخواندر
 ینہ گلبرگ عشرت شمدی خرمن خرمن اولمشدر
 گل رعنا اچلدی وقتِ دَورِ جامر رخشاندر
 ینہ ساقی گل افشان گریبان قدح اولدی
 ینہ دَورِ زمانه کابنشی می پرستاندر
 ایرشدی شولقدر نشو و نما اشجار و ازهاره
 بوگون طوبی ایلہ سَرُو گلستان دست و داماندر
 عجبدر غنچه لر گلزسه طوطی گیبی گفتاره
 شو دگلو روح نای فیض بخش جسم بی جاندر
 صبادن حامل روح نباتی اولدی هر غنچه
 کیم اول جبریلدر بو مادرِ عیسی عمراندر
 نوله فیضی بهاری استمزه شمدی استعداد
 یانده سنگ خارا ایلہ نخل تازہ یکساندر

* * * * *

وله ایضاً،

(۲۷۵) غزل (Vol. III, pp. 285-286).

خانه که گلدکجه زیر پای خوش رفتارین اوپ
 وعده لطف ایتمزه اما لعل گوهر بارین اوپ

وله ایضاً،

(۲۷۳) ساقی نامه دن (Vol. III, pp. 283-284.)

گل ای نشوه دارِ شرابِ الست * بلا کوچه‌سی ایجره اوکار و مست
 درِ میکده باز درِ قلِ شتاب * بحمدِ الله ایردی دمِ فتحِ باب
 نه در حلقه‌سیدر هلالِ فلک * روا اولسه جاروبی پَرِ ملک
 ایدر فرشنی پاک جاروبِ لا * قومز ذرّه‌جه اندک گُردِ سوا
 قیامتز او میخانه هیچ بر زمان * آنک روزه‌سی عیدی بر درِ هان
 اچق دستیارِ مولایله * آنک قفلی مفتاحِ الایله
 شو میخانه کیم اوله ساقیسی بار * آنک ویردوگی مید اولمز خمار
 پُر ایت ساقیا جای رندانه صون * گوزت عهد و پیمانی پیمانه صون
 او میدن که تریاقِ اکبر درِ اوّل * نه تریاقِ صهبای کوثر درِ اوّل
 [نه صهبا که مستِ مدای صُهب] * نه می کیم آنی ایجهک اوله عیب
 قولمش او صهبایه اسرارِ حق * نیجه مست اولمایه هشیارِ حق
 آنک مستیدر غمزه فتنه ساز * انی بلینلر صانور مست ناز
 جمِ اوّل باده نایک افگنده‌سی * سکندر او میخانه ننگِ بندِ سی
 شعاعی که هر یاکه رخشان اولور * نمودارِ مهرِ سلیمان اولور
 او جامک می نابی مهرِ صفا * آنک هر حبابی سپهرِ وفا
 حبایله پنهان آنک نه قباب * زهی بارگاهِ رفیع الجناب

ریاضی

(۲۷۴) قصیده بهاریه دن (Vol. III, p. 285.)

زمانِ عیش و شادیدر دمِ اقبالِ دوراندر
 فلک هب ابتدکی اوضاعه شمدی پک پشیماندر
 ینه بر روزِ بازارِ صفا و ذوق و شادیدر
 ینه هر گوشه جمعیتکه بزمِ حریفاندر

سر عشقی بلبل شیدا نیجه پنهان اید
 فند بر آغزی اچق وارسه آنی هراز ایدر
 آز چوق نیلرسه بحی لطفیدر احسانیدر
 دیه اول مهر و جنای چوق وفای آیدر
 وله ایضاً،

(۲۷۱) غزل (Vol. III, p. 282.)

همیشه مردم چشم عذار یاره بفر * گوزم او بنجره دن صحن لاله زاره بفر
 زمان گلورینه زرین قدح آلورالینه * چمنه نرگس شهلا هان بهاره بفر
 نسیم لطفکه در انتظاری فلک دلک * چوغ اولدی ساحل محنته روزگاره بفر
 سنی گلورایشیدوب باغه یاسمن جانا * چقوب او شوقله دیواره رهگذاره بفر
 نه اعتبار ایدر اوضاعه مرد اولان بحی * نه دولته نظر ایلر نه اعتباره بفر
 وله ایضاً،

(۲۷۲) غزل (Vol. III, pp. 282-283.)

اول ماه لقا زلف سیهکارینی چوزدی
 صان چین و خطا ناجری در بارینی چوزدی
 بر آق گلی ایلدی بر طفل پریشان
 دلبر که الوب دسننه دستارینی چوزدی
 انجم طاغلوب صمنه طلوع ایلدی خورشید
 اول سیم بدن نگه زرنارینی چوزدی
 مژده ایدیمک ای گل تر باد قدومک
 هر غنچه هان کیسه دینارینی چوزدی
 بحی دلدے صاریله آکه کمر آسا
 اول کافر بد کیش که زرنارینی چوزدی

۱۰

۱۵

۱۹

فورقرین جنتک ده عشاق راحت گورمیه
 اوگرنورسه شیوه خوبانِ استانبولی حور
 سرو قدندن بزی حق ایتیمه محیی جدا
 اوستمزدن سایه لطفِ خدا اولمایه دور
 وله ایضاً،

(۲۶۹) غزل (Vol. III, p. 281.)

دفع غمک اولمز محتاج جامه جم گبی
 عاشقز بزر عاشقه آکلنجه اولمز غم گبی
 بحر ایسک ده قطره ناچیز گوستر کندوکی
 گوکلنه گیر ای گوکل اول غنچه نک شبنم گبی
 قند بر اهل کرم وارسه یاشتمز روزگار
 بر بوزنک شمدی بر آدم و وار آدم گبی
 بحر عشقک بر کنارین بولمدی بیچاره دل
 دوشدی بر گردابه اول زلف خم اندر خم گبی
 بکرمز اشعار غیره سوزلرکده روح وار
 سر غیبی طبعه محیی سنک مرهم گبی
 وله ایضاً،

(۲۷۰) غزل (Vol. III, p. 281-282.)

چشم خونیم خیالک شاهنی اعزاز ایدر
 هر گلشده بر قماش سُرخ پای انداز ایدر
 کیم قچار یلوارمدن دلداره اما نیلسون
 عاشق شیدا نیاز ایتدکجه دلبر ناز ایدر
 سن همان گنج نیازی بکله ای گجشک دل
 شاهبازک چونکه اوج نازده پرواز ایدر
 ۲۰

وله ایضاً،

(۲۶۶) سهام قضا دن (Vol. III, p. 278).

سعادتيله ندیم اولدی پدر خانه * نه مرجک گورر اولدی گوزم نه ترخانه
زوگورتلك آفتم اولدی عجبیدر اینسهم * پدرگی بورادن بن ده عرض جر خانه
پدرده ی عجب امساك خانه ی بلسهم * نراکتيله بونی کیم سوال ایدر خانه
پدر دگل بو بلای سیاهدر باشمه * سوزم یزند نوله کوچ گلورسه گر خانه
بنم زوگورتلك ايله اللرم طاش آلتند * مزخرفان او در و گهر صائر خانه

شیخ الاسلام یحیی افندی،

(۲۶۷) غزل (Vol. III, p. 280).

ای زلف خم اندر خم قلاب محبت * هب ساکه چکدی دل ارباب محبت
دلبرسه گوزل دل سه نهایتک هواپی * حاصل بوکه آماده در اسباب محبت
یان آتسه پروانه صفت ایلمه افغان * ای عاشق مسکین بو در آداب محبت
بر بحر ایش ای عاشق شیدا دل زارک * آنک بولنورمش در نایاب محبت
۱۰ یحیی حرم عشقه گیرسه نوله بی باک * مفتوحدر ارباب دله باب محبت

وله ایضاً،

(۲۶۸) غزل (Vol. III, pp. 280-281).

اجی سوزلر نیت ایلرسک ده اولم یحضور
چونکه ایلر اول زبان ايله اولیلردن صدور
ارتق اولور بیم جان عاشقلمه حکمت ندر
هر قحان خونی گوزکده خسرو اولسه فتور
بر جمال با کمالک اولمشز مفتونی کیم
بقدوغي مرات ایدر خورشید گیگی فیض نور

وله ایضاً،

(۲۶۴) غزل (Vol III, pp. 271-272).

یوقلمزسن هیچ واری دله داغن یاره‌سن
 بویله می گوزلر گوزلر عاشق بیچاره‌سن
 اه ایله دردے بلمز عاشق بیچاره‌نک
 چاک چاک ابد مگر آهی دل صد پاره‌سن
 گوردیگنک اولدرمدر کاری او خونی گوزلرک
 قومز آنچون الندن غمزه‌لر غداره‌سن
 زلفگه بند ایمسون یا نیلسون مجنون گی
 ضبطه قادر اولین عاشق دل آواره‌سن
 دردین اظهار ایتمک ایستر دایما نفعی سکا
 سن ده لطف ایت یوقله برگون دله داغن یاره‌سن

وله ایضاً،

(۲۶۵) غزل (Vol. III, p. 272).

سویلمز چرخله که شویله گاهی بویله در
 منقلبدر بو جهانک رسم و راهی بویله در
 زاهدانرند اول همان صورته قالمه عارف اول
 عالم معناده حکم پادشاهی بویله در
 غرق ایدر بر نقطه‌ده نور سیاهه عالمی
 عارفک سرمایه کلک سیاهی بویله در
 صبح و شامی فرق اولمز آسمان طبعک
 مشرق اندیشه‌مک خورشید و ماهی بویله در
 بالکر نفعی دگل گستاخ بزم معرفت
 یوقله‌سک جمله ندیمان الهی بویله در

کعبه معنی به بر بولدن ایلندی بنی کیم
 قدسیان سرمه چکر گرد رو پاکمدن
 عالم معنی م آزاده قضا حکمدن
 کیمسه رنجیده دگل گردش افلاکمدن
 قلزم معرفتم جیب و کنارم پُر در
 ساحلر پاکدر آلاش خاشاکمدن
 بن بو حالتله تترلی ایدردم شعره
 نیلیم قورنلدم طبع هوسناکمدن
 بو هوس بویله قالورسه دل و طبعه اگر
 ایشیدلنزه سوزم سینه صد چاکمدن
 بن اولورسم ینه آشفته اولور خلق جهان
 حسن تعبیر زبان چمن خاکمدن

وله ایضاً،

(۲۶۴) غزل (Vol. III, p. 271).

اغیاره نگاه ایندیگنک ناز صانوردم
 چوق لطف ایش اول عاشقه بن آز صانوردم
 غمزه گ دلی رسوای جهان ایلدی آخر
 بالله بن اول آفتی همراز صانوردم
 سیر ایلمسم آپینه ده عکس جمالگ
 حسنیله سنی مه گبی ممتاز صانوردم
 معور ایدوکن بویله بلز ایدم خرابات
 مستانه لری خانه بر انداز صانوردم
 سحر ایتدیگنکی سندن اشتدم ینه نفعی
 بوخسه سوزنکی هب سنک اعجاز صانوردم

سَنَسِنِ اُولِ رُوحِ رَوَانِ مُرْدَهٗ اَنَدَوَهٗ وَ غَمِ
 سَاگَهٗ نَسَبَتِ چَشْمَهٗ آبِ خَضَرِ عَيْنِ شَرَنگِ
 سَنَسِنِ اُولِ سَرْمَايَهٗ بَا زَارِ شَوْقِ اَهْلِ عَشَقِ
 دُوشْدِی فِیضِکَلَهٗ کَسَادَهٗ جَوَهْرِ نَامُوسِ وَ نَنگِ
 سَنَسِنِ اُولِ پِیرَايَهٗ حَکْمَتِ کِه فِیضِ کَامَلَنگِ
 قَلْدِی مَرَاتِ ضَمِیْرِ اَهْلِ دِلْدَنِ دَفْعِ زَنگِ
 جَرَعَهٗ کِه وَیَرْمَزْدِی جَانِ هَرِ عَاشِقِ اَفْسُورَدَهٗ دِلِ
 اَوَلَسَهٗ کُنْدِ نَابِ اَفگِنِ هَرِ خَاطِرِ بَیْتَابِ وَ نَنگِ
 مِ دَکَلِ رُوحِ رَوَانِ مُرْدَهٗ غَمْسِنِ هَلَهٗ
 عَالَمَنگِ جَانِی دَکَلْسِنِ جَانِی عَالَمْسِنِ هَلَهٗ

* * * * *

* * * * *

وله ایضاً،

(۲۶۲) فخریّه (Vol. III, pp. 270—271).

بَنَمِ اُولِ نَفْعِی رُوشَنِ دِلِ وَ صَافِی گُوهرِ
 فِیضِ الْوَرِ جَامِ صَفَا مَشْرِی بِی بَا کَمْدَنِ
 آسَمَانِ هَمَّتِ اَوَمَرِ کُوکَبَهٗ طَبَعْمَدَنِ
 عَقْلِ کُلِّ دَرَسِ اَوْقُورِ اَنَدِیْشَهٗ دَرَا کَمْدَنِ
 هَمَّتِ هَمِیچَهٗ صَا بَارِ گَیجِ تَمَنّایِ وَلِیِ
 غَمِّی دَنیَا یَهٗ دَکُشَمِ بِنَهٗ اَمْسَا کَمْدَنِ
 فِیضِ حَقِ بَرَقِ اَوَرَرِ آئِیْنَهٗ اَنَدِیْشَهٗ مَدَنِ
 چَشْمِ جَانِ رُوشَنِ اَوَلُورِ مَشْرِقِ اَدْرَا کَمْدَنِ
 دُورِ اَیْدِرِ شَشِ جَهْتِی هَمِ بِنَهٗ مَرکَزَدَهٗ مَقِیْمِ
 چُوقِ دَکَلْدَرِ بُو نَجْشَسِ دِلِ چَا لَا کَمْدَنِ

۱۰

۲۰

گَرْدِ سیه شعلہ شمشیرِ نابدار
گویا سحابِ تیره‌دن برِ جهانِ اولور

* * * * *

وله ایضاً،

(۲۶۰) قصیدہ در مدح سلطان مراددن (Vol. III, pp. 268—269).

آفرین لطفگہ ای بادِ نسیم * بو قدر انجق اولور فیضِ عیم
عالی گل گبی آچدی نفسگ * ایلدگ چهرہ آبای بسیم
کشور چینه ی دوشدی گذرگ * یا نہ در بو نفسِ نافہ شیم
بو قدر نشرِ شیم ایتیز ایلدگ * اولسگ طرہ دلبرہ مقیم
عاشقہ سنجین یار اولماز * اولسہ یاران ایلہ پُر ہفت اقلیم
زلفِ جانانہ گرفتارِ ابد * دلِ سودازدہ یہ یارِ قدیم
نیچہ در حالِ دلِ آشتہ * شانہدن چکمز اولہ رنج الیم
شانہدن وار ایسہ آز چوق الی * آہ ایدوب چکسون اصلاغم ویم
دردمندانہ بر آز احوالن * ایلسون ماشطہ سینہ نفہیم
او دخی حالنہ رحم ایتیز ایسہ * یوقیدر عدلِ شہنشاہ کرم

* * * * *

وله ایضاً،

(۲۶۱) ساقی نامہ دن (Vol. III, pp. 269—270).

مرحبا اے جامِ مینایِ ی باقوت رنگ
دوری گلسون سندن اوگرسون سپہر بی درنگ
مرحبا اے یادگارِ مجلسِ دورانِ جر
آبِ روے دولت جمشید و آہینِ پشنگ
مرحبا اے شاہدِ عشرنسرائی میکہ
دخترِ پیرِ مغانِ ہمشیرہ ساقی شنگ

نسیم اول دگلو نازک طرح ایدر آب اوزره امواجی
 که لوح سیمه استاد ایله مز اوله فلمکاری
 صانور تمغای زریندر گورن بر مائی خاراده
 میان آبه دوشمش عکس خورشید پُر انواری
 چراغک حُسنی انکار ایدنلر روز روشنه
 سمزار ایچره گورسونلر فروغ شمع گلنارے
 آچلدقچه گورینور مهر آلی خسرو عشقک
 برات شوقِ بلبلدر دگلدر غنچه طومارے

* * * * *
 * * * * *

وله ایضاً،

(۲۵۹) فصیح در مدح مراد پاشادن (Vol. III, p. 268).

* * * * *
 * * * * *

دللر طوباری گورمگه جنگ ایچره نیزه سن
 اول دم که خون دشمن اوجندن روان اولور ۱۰
 دوشدکجه خاکه گوی صفت کله عدو
 پای سمندی طوت که اکا صولجان اولور
 اول آتش جهنم که اولدقچه گرمرو
 پیرامنده گُرد سیاهی دخان اولور
 صفلر دوزوب هجوم ایدیمیک خیل دشمنه ۱۵
 دهشتله آسمان و زمین پُر فغان اولور
 صارمده غنجه زلزله حمله دن زمین
 آشوب رستخیز قیامت عیان اولور ۱۸

خاقان عثمانی نسب * کیم مندرج ذاتنک هب
 اسلام فاروق عرب * اقبال پرویز عجم
 سلطان مراد کامران * آفریده و کشور ستان
 هم پادشه هم قهرمان * صاحب قران جم حشم
 شاهنشہ فرخندہ بخت * آرایش دیہم و تخت
 بختی قوے اقبالی سخت * اسکندر یوسف شیم
 شاه جهان آرمیدر * ماؤ زمین پیرامیدر
 بہرام بی پروامیدر * یا آفتاب پُر کرم
 شاہانہ مشرب جم گبی * صاحب قران رستم گبی
 ہم عیسیٰ مریم گبی * اہل دل و فرخندہ دم
 * * * * *

وله ایضاً،

(۲۵۸) فصیحہ بہاریہ در مدح شیخ الاسلام محمد افندی دن

(Vol. III, pp. 267).

بہار ابردی ینہ باغہ دوشندی نطع ژنگاری
 ینہ سلطان گل ایتدی مشرف تخت گلزاری
 ینہ باد صبا اُفتان و خیزان ابردے گلزارہ
 دم عیسیٰ وش احیا ایلدی ازہار و اشجاری
 لطافتدن زمین فرش منقش اولدی عکسیلہ
 مرصع سایبان ایدنجه چرخ ابر گہربارے
 ایرشدے پرتو فیض بہار آیینہ چرخہ
 عجیبی شمدی اولسہ ژنگر ابر تیرہدن عارے
 دونوب گرداب بحر خونہ ہر گل لالہ زار ایچرہ
 طولاشد رمقہ کشتی قرار بلبل زارے

عارف او در بودم اوله * عیش و طریله مغنم
 ذوقی او رند ایلر تمام * کیم طوته مست و شادکام
 بر الہ جام لاله فام * بر الہ زلفِ خم بخم
 لطف ایلہ ساقی نازی قو * می صون که قالر بویله بو
 طولسون صراحی و سبو * بوش طورمسون پیمانه هم
 هر نو رسید شاخ گل * آلدی الینه جام مل
 لطف ایت آچل سن داخی گل * اے سروقد و غنچه فم
 بو دُرد و بو صافی دیمه * دونسون پیاله غم به
 قانونِ دَوَرِ دائمه * اوی سن ده می صون دم بدم
 میدرمحک عاشقان * آشوبِ دل آرام جان
 سرمایه پیرِ مغان * پیرایه بزم صنم
 می عاقلی ارشاد ایدر * عاشقِ لرے دلشاد ایدر
 سیله ویرر بریاد ایدر * دلدرده قویز گردِ غمر
 می آتش سیاله در * مینا قدحله لاله در
 یا غنچه پر ژاله در * آچمش نسیم صبحدم
 ساقی مدد می صون بزه * جام جم و کی صون بزه
 رطلِ پیایی صون بزه * گتسون گوئلردن الم
 بزم عاشقِ آزاده بزم * اما اسیرِ باده بزم
 آفتنه بزم دلداده بزم * بزدن دریغ ایشه کرم
 بر جام صون الله ایچون * بر کاسه ده اول ماه ایچون
 نا مدح شاهنشاه ایچون * آلم الہ لُوح و قلم
 اول آفتاب سلطنت * اول شہسوارِ مملکت
 جم بزم و حاتم مکرم * مدوح اصناف اُمم
 ابلق سوارِ روزگار * آشوبِ روم و زنگبار
 لشکر شکارِ کامکار * بهرامِ افریدون علم

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۵

زندانِ خدا پرور معنی ہو محلّہ
 نہ چرخہ نہ قول حکایہ نظر ایلم
 ویرمز فلکک دور چپ اندازینہ حکمی
 قور حکمتی تسلیم قضا و قدر ایلم
 گردون مگر آسودہ میدر کندے کدردن
 دوران آگادہ مہربنی بر نیستہ ایلم
 گون باشنہ بر خلعت دیبا ویرر اما
 دامانفی آلودہ خون جگر ایلم

※ ※ ※ ※ ※ ※ ※ ※

※ ※ ※ ※ ※ ※ ※ ※

وله ايضاً،

(Vol. III, pp. 264—266). قصیدہ چہارمہ دن (۲۵۷)

اسدک نسیم نو بہار * آجلدی گلر صہدم
آجسون بزم دہ گوگلہز * ساقی مدد صون جام جم
ایردی ینہ اُردی بہشت * اولدی ہوا عنبر سرشت
عالم بہشت اندر بہشت * ہر گوشہ بر باغ ارم
گل دوری عیش آیامیدر * ذوق و صفا ہنگامیدر
عاشق لرگت بیرامیدر * بو موسم فرخندہ دم
دونسون ینہ پیمانہ لر * اولسون نہی خُفا نہ لر
رقص ایلسون مستانہ لر * مطرب لر ایندکجہ نغم
بو دمک کیم شام و سحر * میخانہ باغہ رشک ابدر
مست اولسہ دلبر سوسہ گر * معذور دم شیخ الحرم
یا نیلسون بیچارہ لر * آفتنہ لر آوارہ لر
ساغر صونہ مپارہ لر * نوش اینمک اولور ستم
بار اولہ جام جم اولہ * بویلہ دم خرم اولہ

نفعی

(۲۵۶) ایلر قصیدہ سندن (Vol. III, pp. 263—264)

صائمک کہ فلک دور ایلہ شای سحر ایلر

هر واقعه ننگ عاقبتندن خبر ایلر

بر دوش گبی در حق بو که معنیک بو عالم

کیم گوز بوموب آججه زمانی گذر ایلر

بر یرده که آرامه بو مقدار اوله مهلت

اربابی نیجه کسب کمال و هنر ایلر

اولش طونالم مدت آرامی ده مهتد

عاقل نیجه تمیز ره خیر و شر ایلر

تشیص ره خیر و شر اولوری او دلد

کیم لشکر غم بر برینی بی سپر ایلر

بولمز ره حق مگر اول کیمسه که آکا

توفیقی هاده انزل راهبر ایلر

توفیق رفیق اولمچق فایده یوقدر

هر کیم بوراده عقله او یارسه ضرر ایلر

عفلک هنری واده حکمتد در انجق

تحقیق ایلہ حکمت نیجه بر دلک یر ایلر

حکمت گر او علم ایسه که احکام فلکدن

اندیشه عقل بشری با خبر ایلر

دوشمز دل و طبع اهلی بو اندیشه به زیر

تشویش دل و طبعی بو داخی بتر ایلر

زعیمه اولور هر کشینگ رد و قبولی

حق سولینی صانه فلکدن حذر ایلر

سلطان مراد رابع

(۲۵۵) مذکورہ جواب (Vol. III, pp. 250-251).

حافظا بغدادہ امداد ایتمکہ ار یوقیدر
 بزدن استبداد ایدرسن سند عسکر یوقیدر
 دشمنی مات ایتمکہ فرزانهیم بن دیرایدگ
 خصمہ قارشو شمدی آت اویناغہ بر یوقیدر
 گرچہ لاف اورمقہ یوقدر ساگہ ہیا بیلورز
 لیک سندن داد آلور بر دادگستر یوقیدر
 مردلک دعوا ایدرسن بو مختلک نہدن
 خوف ایدرسن باری یانکگہ دلاور یوقیدر
 رافضیلر آلدی بغدادی نکاسل ایلدگ
 ساگہ خصم اولوزی حضرت روز محشر یوقیدر
 بو حنیفہ شہرین اہالکگہ ویران ایتدیلر
 سند آبا غیرت دین و پیہر یوقیدر
 پیغبرکن سلطنت احسان ایدن پروردگار
 بینہ بغدادی احسان ایدر مقدر یوقیدر
 رشوت ابلہ جند اسلاوی پریشان ایلدگ
 ایشیدلری صانورسن بو خبرلر یوقیدر
 عون حقلہ انتقام آلماغہ اعدادن مگر
 بند دیرین وزیر دین پرور یوقیدر
 بر علی سیرت وزیری شمدے سردار ایلدر
 خضر و پیغبر دلیل اولوزی رہبر یوقیدر
 شمدی خالی قیاس ایلرسن آبا عالی
 ای مرادے پادشاہ ہفت کشور یوقیدر

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۲

یار بی پروا فلک بی رحم دوران بی سکون
درد چوق همدرد بوق دشمن قوی طالع زبون

خدمتند ایکن ایتدی رد بنی اول پادشاه
سوردی شهرندن گیدردی درگندن بی گاه
کاکلی هجریلہ اولدے چشمہ عالم سیاه
بی مدد قالدمر عطایی وش قراگولردہ آہ
یار بی پروا فلک بی رحم دوران بی سکون
درد چوق همدرد بوق دشمن قوی طالع زبون

حافظ پاشا

(۲۵۴) استمداد (Vol. III, pp. 249-250).

آلدے اطرافی عدو امداده عسکر یوقیدر
دین یولنک باش ویرر بر مرد سَرور یوقیدر
خضم بد کیشی اوپوند رخ برخ شہات ایدر
جنگک آت اوینادر فرزانه برار یوقیدر
بر غجب گردابه دوشدک چارہ سز قالدق مدد
آشنالر زمرہ سنک بر شناور یوقیدر
جنگک ہپامز اولوب باش ویروب باش آلمغہ
عرصہ عالمک بر مرد ہنرور یوقیدر
رفع بیدادہ نکاسلدن غرض نہ ییلہ یونر
درد مظلومان سوال اولمز محشر یوقیدر
آتش سوزان اعدایہ بزمہ گیرمگہ
دہر ایچند امتحان اولش سمندر یوقیدر
درگہ سلطان مرادہ نامہ منز ایصالنہ
باد ضرر گیبی بر چاپک کبوتر یوقیدر

۱۰

۱۵

۲۰

۲۲

وله ایضاً،

(۲۵۴) تسدیس بیت فضولی. (Vol. III, pp. 241—242.)

آه کیم بغرم پنه پیمانه گیبی طولدی خون
 بزمِ هجر یارده دوشدم بیقلم سر نگون
 غالب اولدی بو دل شیدایه سودای جنون
 وادی حیرتک قالدیم بولدم بر رهنون
 یار بی پروا فلک بی رحم دوران بی سکون
 درد چوق همدرد یوق دشمن قوی طالع زیون

عالم غریبه اولدی شام محنت بر یگا
 اوستمه طوغمز او ماه بُرج دولت بر یگا
 اولدی طالع ساکن برج نخوست بر یگا
 گندی دولت بر یگا باشند سعادت بر یگا
 یار بی پروا فلک بی رحم دوران بی سکون
 درد چوق همدرد یوق دشمن قوی طالع زیون

بلبل دل طاغمیدر ایلرسه فریاد هزار
 بر بوزی گل غنچه دلبردن آیردی روزگار
 بن بلا خارنده دشمنلرله عیش ایتمک یار
 بر دگلدر دوستلرم دردم نصل ایتم شمار
 یار بی پروا فلک بی رحم دوران بی سکون
 درد چوق همدرد یوق دشمن قوی طالع زیون

دمی وار در کیم بلا بزمینه نالان اولیم
 باده اشکم دوکوب آلوده دامان اولیم
 بر نفس ممکن بی در نی گیبی نالان اولیم
 بن نیجه صحبت صوکی گیبی پریشان اولیم

وله ایضاً،

(۲۵۲) ساقی نامه‌دن. (Vol. III, pp. 239—241).

صفت فنای دهر

قنی ساقیا اول مَ جانفزا * سپهرک بو اوضاعی ویردے فنا
 بهار و خزان دگل بر قرار * زمانه تَوْنه لیل و نهار
 نجومک دوکمک در دانه سی * مهکد پُر اولمده پیمانه سی
 ایدرکن خم باده گپی خروش * صاندلی نیجه غرّه خود فروش
 دخی سبز ایکن نو بهار امید * قرنل گپی موی اولور سفید
 بنفشه اولوب سر بزانوے غر * اولور سبز لَر عَقده دارِ الم
 جهان پر کسل وقت عیش آز در * فر خمر ده خمیازه‌دن بانر در
 نه ممکن که عمره بوله دست رس * حباب ایتسه بیگ کرّه حبس نفس
 فَلَک خَالِک جمشیدے قَلْدے سو * جمک منزله بتورده کدو
 ۱۰ نلر یوتدے بو دخمه هولناک * دلی اولسه ده سولهسه ساگه خاک
 مرادجّه ده دونسه بو آسیا * دوکمک در دانه صبح و مسا
 عمل مانده بر ششدر انجق جهان * دگل ماه بر زاری وار در میان
 اولوب دست فرسود درد و محن * آنک نقشی ده قالمش اوقنه‌دن
 بو ویرانه بر خانه شومدر * طورن نسر واقع دگل بومدر
 ۱۵ چوغ اکلمز آخر جزاسن بولور * بونک نسری غایت زیانکار اولور
 عجب لجّه در بو یم هولناک * امل زورقن بر گون ایلر هلاک
 دیگر ماه نو آنک ایچون نشان * دوکوندیلیدر معبر کھکشان
 امل تارے پُر عَقده در دایما * الی گوستر ناجِ اهلِ فنا
 چکوب هر نفس ساغرِ عشرتی * ال ایدرکجه فوت ایله فرصتی
 ۲۰ دمِ عیش و دمک نکاسل ندن * بلورکن سپهرے تغافل ندن
 ۲۱ لبالب مَ عشقله جام دل * بجمد الله آماده در کامر دل

ایدر آنکه اربابِ دل قطعِ راه * گلور شوقه شبکار فریاد و آه
شب و باده شب‌دیز و گلگون اولور * دو اسبه گیدن بختِ وازون اولور
گل ای ساقی ویر مجلسه آب و تاب * دخی ایتمدن بختِ آهنگِ خواب
شب غم فچین تاب فرسود اولور * چو شامِ اجل صبحی بی سود اولور
قاررسه نوله سقّی کاخِ جهان * بو دگلو چراغه آز اولمز دخان
قویوب نافه‌سن گتمش آهوی مهر * چقردی انک مشکِ نابن سپهر
فتی اویله بر اژدهای دمان * شراری چو اخگر طوره بر زمان
هانکر اولور آتشِ خورم تباه * چقر بیشه‌سندن او شیر سیاه

* * * * *
فتی ساقی اول شربتِ جان نوانر * که دقِ بلایه اوله چاره سانر
۱۰ مرئیس الّا طبّایه پیر مغان * اینه روز و شب نسخهن حرّز جان
نه دارو در اول کم ویر بری درنگ * رخ خسته دردِ اندوهه رنگ
چکسیدی تندن اگر جوی خون * تلاقی ایدر باده لاله گون

عطائی

(۲۵۱) خمسة مقدمه‌سندن (Vol. III, p. 239).

خوابد گوز قلب ایسه بیدار ایدی * شوقی ایله دلک وله وار ایدے
غافل اولنجہ بدنِ خاکسار * پرده‌بی رفع ایتدے دلِ پرده‌دار
۱۰ قیلدی بزه قافله بندِ خیال * داخل معبوره شهرِ مثال
طیّ رو مسجد و دیر ایلدم * گورم‌دیگر یرلری سیر ایلدم
اولدی او دم جان گوزینه آشکار * خرقه‌ده بر پیر فتوت شعار
نازل اولوب رحمتِ مولی گئی * ویردی سلام اول شفقت صاحبی
ایلدی بن بند سنه التفات * لطف ایله صوندی اله بر دوات
۲۰ چکدی همان شعله شوقر علم * قالبه صیغمدی قلبم او دم

وله ایضاً،

(۲۴۸) رباعی (Vol. III, p. 230).

هر کم ازلی اولورسه پاکیزه سرشت * آمالنی بُت بیلور دروننی کشت
بر بارقه عنایت استر دل کم * محو اوله یاننده جمله انوار بهشت

وله ایضاً،

(۲۴۹) رباعی (Vol. III, p. 230).

دل ملکنی دردگله وطن قیل یا رب * چشم عدن ایله هم ین قیل یا رب
بر دستم اولورسه بُت تراش اُمید * بر دستی ده صنم شکن قیل یا رب

وله ایضاً،

(۲۴۹*) غزل، (Vol. III, p. 230).

صورمه ارباب غمگ آتش نهانندن
بل هان خوبلرک جنبش دامانندن
نیجه قان آغلیم کم جگریم خون اولدے
بر مسیحا نفسک سوزن مژگانندن
بلمک استرسک اگر معدن الماس نیجه اولور
حسننه آیله نظر چاک گریانندن
صحن گلزار غمگ شویله گرک بللی کم
گلله آب ویره دیدن گریانندن
زلف یار ایله ایدوب حالتیا تعیرک
ذوق آلور اهل جنون خواب پریشانندن

وله ایضاً،

(۲۵۰) ساقی نامه دن (Vol. III, pp. 231-232).

شیانگه گرک شمدی عیش و نشاط * که مُهتد اوله مُدت انبساط
۱۶ بولور آندک عشق اهلی معراجنی * اتر آندک سالک گوکه ناجنی

وله ایضاً،

(۲۴۲) رباعی (Vol. III, p. 229).

مهوشلر اولوب نشسته ساحلِ ناز * عشاقی ایدر هلاک گردابِ نیا
اولزدی نظیری آسمانِ حسنگ * خورشیدی اگر اولیدی ذراتِ نواز

وله ایضاً،

(۲۴۳) رباعی (Vol. III, p. 229).

محزون اولورز چنکه دلشاد اولسق * ویران قالورز اگر که آباد اولسق
اول مرغِ جفا پرور عشقِ بزمِ کم * دامه دوشرز قفسدن آزاد اولسق

وله ایضاً،

(۲۴۴) رباعی (Vol. III, p. 229).

چرخ ایتدی حواله اوستمه تیغِ هلاک * وقف اولدی الم صاحبِ پیچون باشمه خاک
اوقاتِ حیاتم ایلدی شورشِ بخت * چون آنِ وداعِ یار هب وحشتناک

وله ایضاً،

(۲۴۵) رباعی (Vol. III, p. 229).

بو دخمه غم فزاده کی خاکِ ملال * چوق کله شاهی ایلده ملال
سن گردشِ چرخ نیدوگن بیلمزسن * ای سایه نشینِ شاخسارِ اقبال

وله ایضاً،

(۲۴۶) رباعی (Vol. III, p. 229).

ای واقفِ رازِ شب نشینانِ ملال * وی دردین ایدن کلیدِ گنجینه حال
۱۰ نقشِ املیه اتمه رسواے بنی * قلمه دلی چو شمع فانوسِ خیال

وله ایضاً،

(۲۴۷) رباعی (Vol. III, p. 229).

اربابِ طریقه طریقتِ غمدم * اصحابِ حقیقه حقیقتِ غمدم
۱۲ تفصیله نه حاجت ای دلِ شوریدک * فهرستِ جریده محبتِ غمدم

وله ایضاً،

(۲۴۶) رباعی (Vol. III, p. 228).

عقل ایله ایدوب همیشه جنگ وناورد * غم معرکه سنده نامر اتمر نامرد
واده بلاده کامران عشقم * اولدی بگا گردباد بر راه آورد

وله ایضاً،

(۲۴۷) رباعی (Vol. III, p. 228).

ای دردکش فراق هر شب آه ایت * حسرت نجه اولور ملکلری آگاه ایت
چون باغ وصاله ایرمه بوق چاره * گلزار خیال یارے نزهتگاه ایت

وله ایضاً،

(۲۴۸) رباعی (Vol. III, p. 228).

نور سحر صدق و صفا در غم عشق * آینه بی روی [و] ربا در غم عشق
سعی انمکیله میسر اولمز هرگز * بخشایش حضرت خدا در غم عشق

وله ایضاً،

(۲۴۹) رباعی (Vol. III, p. 228).

درد اهل او در که صور میوب راه نجات * یانده بر اوله خار و گل هم زهرو نبات
حکمن ویرمهز بو کارزار عشق کُت * شمشیر بلایی بیلین آب حیات

وله ایضاً،

(۲۵۰) رباعی (Vol. III, p. 228).

ساقی بنه بزوی رشک فروردین ایت * ارباب دلک دهاننی گلچین ایت
آج ساعد و بازولریکی و الحاصل * آینه جامه دستنه سیمین ایت

وله ایضاً،

(۲۴۱) رباعی (Vol. III, p. 228).

بر عرصه ده یز که خون ارباب هنر * خون شفق سپروش اولده هدر
۱۲. چینا که جهانہ اینمک وَّضَع قَدَم * آینه چرخ اولدین زنگ آور

نفوسِ لذتِ دنیایی جامِ جمه سیر اندک
 فنونِ شرقی بز طرزِ استادانه دن گوردک
 نگارکِ رخاوردن علمِ نارنجاتی اخذ اندک
 رسومِ خطِ یاقوتی لبِ جانانه دن گوردک
 متاعِ جانی تسلیمِ ایلداکِ جانانه به آخر
 اولنجہ قورتلش یوقدر دلِ دیوانه دن گوردک
 مدام اوله جهانہ فیضِ عامی بیتِ خمارک
 نه گوردکسه هدای بز او دولت خانه دن گوردک

وله ایضاً،

(۲۴۳) غزل. (Vol. III, pp. 220—221).

دریغ اول تازه نهالم هوا ندر بلمز * بلای عشق ندر مبتلا ندر بلمز
 ۱۰ او غنچه گوشه آلمز هزارک افغانن * مقام نازده صبت و صدا ندر بلمز
 غریقِ بحرِ فراق اولدی بر بلوکِ ضعفا * طیبم تازه هوسدر دوا ندر بلمز
 درونِ سینه به زخم اورمغی بلور انجق * او بی مروّت ایسه آشنا ندر بلمز
 هدای درگه عالیگه التجا ایلمر * قپوگدن اوزگه سنگ ملجیا ندر بلمز

حالتی

(۲۴۴) رباعی. (Vol. III, p. 227).

ای شاهدِ لطفی عالمِ غیب و شهود * وی گلشنِ فضلی سر بسر نفعه جود
 ۱۰ قل غرقه دریای فنا بر یردن * اتمه بنی سرگشته گرداب وجود

وله ایضاً،

(۲۴۵) رباعی. (Vol. III, p. 227).

بردم که ویرردی حکمی بست و کشاد * غم گلسه اگر دله اولوردق ناشاد
 ۱۷ ناگه گورینوب طلسمِ شمشیرِ فنا * قالمادی گوگله رغبتِ گنج مراد

بر آلائی دلسز و مُفَحِّک و جوجہیہ قرین اولہ
 شیاطین قومہ اویمہ دگلدم فعل حکم اللہ
 وزیرہ اعتماد ائمہ بنم دولتلو خنکارم
 بولدر دولت و دینہ بولدر دشمن بدخواہ
 وزارت صدرینہ گچیش اوتورمش بر بولوک حیوان
 بو دین و دولتہ خدمت ایدر یوقدر بر آدم واہ
 عجب گرلندی عارفلر بولونمز اولدے کاملر
 سکوتہ واردیلر شمدی گورنمز اولدی اہل اللہ
 نچہ فتح اولیسر بغداد اماملر ایلمز امداد
 بولردن یوز چورمشدر عزیزم اولیا اللہ
 اگر بر ارظہور انسہ کرامت گوستروب خلقہ
 آگا شیطاندر دیرلر دیزلر اولیا اللہ
 صراط مستقیم اوزرہ دگلدم شیخ و واعظلر
 صابغہ رہنا بولدن نچہ خلق اولسون گمراہ
 ہان بر ہای ہوی ایلہ بقر جامعلری صوفی
 قنی اوراد ایلہ اسماء قنی اخلاص ذکر اللہ
 مُراپیلر طوثوب دہری صنورلر مالیدر دنیا
 ولی ہر گوشہ دہ واردم نچہلر اولیا اللہ

* * * * *
 * * * * *

ہدای

(Vol. III, p. 220). غزل (۲۴۲)

درون سینہ صد چاک اولماغی بز شانہدن گوردک
 غمگنہ خون دل نوش ایشکی پیمانہدن گوردک

بوزماسینه دنیانک سبب پاشا و آغا در
 فساد و فتنه به باعث بولردر شهبه سز هرگاه
 ایدنش قلنه ابلیسی رئیس کتاب و دفتردار
 طریق شیطنه اول دگلی بونلره همراه
 اگر تحصیل احواله تکامل اتسلر سهوا
 عزایل وش اولور اعزاز ایدر مردود هر درگاه
 جهانده خرسز و هم یان کیمی کیمدر دیرسک
 عسس باشی ایله صو باشی آنی تحقیق بلک الله
 بولردن داخی اظلم در افندم قاضی عسکرلر
 جهانی شمدی رشوتله خرابه ویردیلر والله
 فقیر عالمک عمری گچر عزلت ده ذلتله
 اولورسک مرثی جاهل بولورسک هم عزت هم جاه
 بالی باشند قوقار دیرلر فسادک باشی معلومدر
 نه قادر کسه بر نقطه دیه هذا کتاب الله
 عجبر عز و دولته جمیعاً ارناود [و] بوشناق
 چکر دورگده ذلتلر شها آل رسول الله
 حضور حقّه واردقده اولورسز اولّا مسؤل
 سزه تفویض اولمشدر امانتدر عباد الله
 نجه نیجه سلیمانلر گلوب گجدی بو دنیادن
 قنی اجداد اعظمک که قالدی بو ملک الله
 بوگون عدل ابلیوب خلفه ایدرسک لطف و احسانی
 بوزک آق اولیسر یارین مقامک عرش ظلّ الله
 خدا صقلر خطالردن عدالت ایلین شاهی
 نه غم دنیاده عقباده اولورسه فی امان الله

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۴

- بوگون تحقیر ایدوب دینی ایدرسز حیلہ شرعی
 شفاعت ایدہ یارین سزه اول حق حبیب الله
 مگر منکر میسر حشره قیامت یوخسه قوپمزی
 سزه یا یا اُمتم دیری بو فعلیلہ رسول الله
 زمانہ اویدی نسوانہ دوشندے نازہ اوغلانہ ۵
 اکابر طیدے ہمانہ اولوب اکثر عدو الله
 سوزینہ اویدی حوٰنک صیوب امرینی مولانک
 سورلدی چقدی جتدن گوروک آدم صفی الله
 نجہ دوستلق ایدر شیطان بزمہ ایدر استغوا
 بو در مؤمنلرہ قصدے ایدوبدر کافرین بالله ۱۰
 ستانبول قومنگ ظلی فسادی حددن آشمدر
 بو در خوف یقینلردہ بزه ایرہ بلا ناگاہ
 یہودی گبی ملعونلر گچلر صدرہ تکلیفسز
 قپودن باقسہ بر مؤمن ایدرلر آندن استکراہ
 ندندر بویلہ خائنلر امانت صاحبی اولوق ۱۵
 عجب هیچ اهل اسلامہ بولومیزی امین الله
 چاقلدی فتنہ چقاغی طوتشدی بس بتون دنیا
 نچون اولاشمسون آتش بگم اسلامبولہ گہ گاہ
 سپترلرہ قلع تیمار زعامت اولدے باشماقلق
 وزیرلر خاصیدر اکثرلری سلطانارک ای شاہ ۲۰
 چالیشور بر طریق ایلہ سفردن قالمغہ ہر کس
 قنی بر آتلنور گیدر غزایہ فی سیل الله
 بش اون آقچہ علوفیلہ سپاہی نیلسون تنسون
 اگر یئچمرے دیرسک نہ قادر سویلکمز بالله ۲۴

ویسی

(۲۲۱) قصیدہ (Vol. III, pp. 214—218).

الان ای قوم اسلامبول بلک تحقیق اولوگ آگاه
 ایریشور ناگهان برگون سزه خشم ایله قهر الله
 قیامت گونی قوپدی سز بو دنیادن اوصنرسز
 زمانیدر ایره مهدے نزول انمک روح الله
 ییوب دُنیا آوین ویران ایدرسز خانہ دینی
 نه فرعون پایدی نه شداد بنا اندی بو شکل بالله
 نجه بیچاره نك ظلما بیقرسز خاطرین دام
 دگلی مؤمنك قلبی اظالم یوخسه بیت الله
 اگر بیگ کره فریادی فغانی گوکلره ایرسه
 ترحم انیبوب برکز دیمزسز یرده فالمز آه
 یتیمه شفقت انمزسز الورسز گوز گوره مالین
 دگلی خاطرین ناظر بوکا قائلیدر الله
 نه دینه طاپدگز بلم نه مذهب طوندگز حاشا
 اماملر قولنه اویمز ییورمز درت کتاب الله
 نه شرع الله تابعسز نه خود قانونه قائلسز
 جهانی طرلو بدعتله فساد ویردگز بالله
 گراک وعظ خطابتلر گراک درس امامتلر
 ویرلر اولسه اجر تلر اوقومزدے کلام الله
 قضات احوالنی دیرسک نه ممکنر بیان انمک
 اگر خصمک ایسه قاضی افندے یاردجیجک الله
 قوروب بر دام نزویری قومشلم محکمه نامن
 فنی سجادہ حضرت فقی احکام شرع الله

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۲

نظر ایتدیکجه آگا ربّ غفور * درلدی شرم و حیادن اول نور
 دوکلوب عالم ارواحه او در * اولدی هر قطره سی بر پیغمبر
 ینه بر دفعه اخراده خدا * باقدے افراط محبتله آگا
 ایلدے غرق عرق آنی حجاب * گل پر ژاله به دوندی او حباب
 قطره سندن آنک استاد ازل * ابدی بر گوهر شهوار اول
 بر نظر قیلدے مهابتله آگا * اریوب اولدی اول گوهر دریا
 ابر لطفی اولیحق دریا بار * موجلر ظاهر اولوب چقدی بخار
 ایلدی صکره آنک ایزد پاک * کفنی خاک و بخارین افلاک
 صولجان ید قدرتله همین * گلدی میدانه بو کر کوی زمین

* * * * *

وله ایضاً،

(۲۳۰) حلیه شریفه دن (Vol. III, pp. 197-198).

۱۰ اتفاق ایتدے بو معناده اُمم * ازهر آلّون ایدے فخر عالم
 یوزینک خالص ایدی آغی قتی * رخلری صاف ایدی صافی صفتی
 رنگ روی گل ایله یکدل ایدی * گل گبی قرمزی به مائل ایدے
 فایلمشدے یوزینی نور سرور * سورّه نور ایدی یا مطلع نور
 مصحف حسن ایدی اول وجه جمیل * خط رخساره سی نصّ تنزیل
 ۱۵ گون یوزندن اوتانوب آب حیات * مسکین ایتدے وراء ظلمات
 وجه برافتنک اصحاب صفا * حمزنی غالب ایدی دیر حتی
 گوکه اولمشدی او روی رنگین * شمع جمع حرر علیین
 آگا ویرمشدے کمال زینت * کانب چهره کشاے فطرت
 ۱۹ عرق آلود اولیحق اول سلطان * گل پر ژاله به بگردے همان

* * * * *

دور ایلدک بر قومدق بر نیجه بیلدر
 اویدق دل دیوانه به دل اویده هوا به
 اولدق نره به واردق ایسه عشقه گرفتار
 آلدے گوگل بر صنم ماه لقایه
 بغداده بولک دوشه گرای بادِ سحر خیز
 آداب ایله وار خدمت یاران صفایه
 روحی بی اگر بر صورر ایستر بولنورسه
 دیرلرسه بولشدگی او بی برگ و نوبه
 بو مطلع غرایی اوقو اپسم اول آنده
 معلوم اولور احوالمر ارباب وفایه
 حالا که بز افتاده خوبان دمشقر
 سر حلقه زندان ملامت کش عشقر

خاقانی

(۲۲۹) حلیه شریفه دن. (Vol. III, pp. 196-197).

ما حصل اول شو ملک ازلی * مالک سلطنت لمر یزلی
 عالم سر خبیات جهان * واقف جمله ذرات نهان
 یعنی سلطان سراپرده غیب * حاکم و عادل بی علت و عیب
 گنج پنهان گبی تا اولدن * ذاتی فردیت ایله قائم ایکن
 طاعت انس و ملکدن یعنی * شان اعلاسی ایکن مستغنی
 اقتضا ایتدے متزه ذاتی * سبب خلقت موجوداتی
 ابتد اول دمک هان عشق ظهور * اولدی الفصه هویدا بر نور
 سودی اول نوری حبیب دیدی حق * اولدی دیدارینه عاشق مطلق
 آکا نصیخ اولوب ملک شهود * عز و دولته گلوب بولدی وجود
 طولدی آواز احمدله جهان * ایلدے عشق الهی غلیان

* * * * *

یوف خارینه دهرک گُل و گلزارینه هم یوف
 اغیارینه یوف یارِ جناکارینه هم یوف
 هر عیش که موقوف اوله کیفیتِ خمره
 عیاشنه یوف خمرینه خمارینه هم یوف
 چون اهل وجودک بیری صحراے عدمدر
 یوف قافله و قافله سالارینه هم یوف
 ذی قیمت اولنجہ نیدلم جاه و جلالی
 یوف آتی صانان دونه خریدارینه هم یوف
 عالمک که بَنگیلر اوله واقف اسرار
 سیراننه یوف آنلرک اسرارینه هم یوف
 عارف که اوله مُدبِر و نادان اوله مُقْبِل
 اقبالنه یوف عالمک ادبارینه هم یوف
 چرخ فلکک سعدینه و نحسنه صد حیف
 کوکبلرینک ثابت و سیارینه هم یوف
 چون اوله حرام اهلِ دله دنیا و عقبا
 جهد ایله نه دنیا اوله خاطرده نه عقبا

* * * * *

ویردک دل و جانیه رضا حکم قضايه
 غم چکمز اوغراسق اگر درد و بلايه
 فویدق وطنی غربته بو فکرله چیقدق
 کیم رنج سفر باعث اوله عز و علايه

اول نقطہ بنم دیدی دونوب رمزینی سیرایت
 یعنی کہ بنم جملہ اسمایہ مسما
 چون حصہ امیش قضہ دن اہل دلہ مقصود
 مقصود ندر آگلہ بیل اے عارف و دانا
 ہپ مغلطہ و لقلقہ در باطن و ظاہر
 بر نقطہ امیش اصلی سخن اول و آخر

* * * * *

* * * * *

چرخک کہ نہ سعدند نہ نحسند بقا وار
 دھرک کہ نہ خاصند نہ عامند وفا وار
 آلدانہ آنک سعدینہ نحسندن آلمہ
 نحسند دیمہ محنت و سعدند صفا وار
 میل ایمہ آنک خاصند عامندن اوشنہ
 عامند دیمہ خست و خاصند عطا وار
 جہد ایلہ ہان غیر النہ باقیمہ گورکیم
 بندن نہ سکا فائدہ سندن نہ بگا وار
 اکند گوروب غیرلرک اطلس و دیبا
 غم چکہ کہ اکند بنم کہنہ عبا وار
 کج جملہ بو افکارلرے عارف وقت اول
 سر گشتہ بیل آنی کہ سرنہ بو ہوا وار
 فردا آلمن چکہ می ایچ تی رخ خوبہ
 عاشقہ فردادہ دخی وعدہ لقبا وار
 ال ویرسہ صفا فرصتی فوت ایلہ بر دم
 دنیا آکا دگیز کہ جناسن چکہ آدم

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۲

میخانه ده استر یقلوب اولغی ویران
 بیچاره خرابانده آباد اولهم دیر
 الدن قومسون گل گبی جامِ می بر دم
 هر کیمکه بو غمیخانه ده دلشاد اولهم دیر
 بر سَرُو قدک بنده افکنده سی اولسون

۵

عالمه او کیم غصه دن آزاد اولهم دیر
 عمرین گجروب کوه بلاده دل شیدا
 برهزن هنگامه فرهاد اولهم دیر
 وصل ایستیوب هجرله خوش گجدیگی بو کیم

۱۰

مسکین غم جانانه به معناد اولهم دیر
 گردی یوریدی بولدی بر اکلنه جک یر
 من بعد ینه عازم بغداد اولهم دیر
 بغداد صدقدر گهره دُر نخندر
 باندک آنک دُر و گهر سنگ و خرفدر

اول گوهر یکتا که بولنیز آگا همتا
 گلر صدق کونه بر او یله دُر یکتا
 اول ذات شریفه یاراشور دعوی همت
 کیم اولدی نه دنیا آکا مقصود نه عفا
 کیم درک ایدر آنی که اوله ذاته معلوم
 رمز کتب مدرسه عالم بالا
 اول زاهدک آغار یر و گوک حاله یارین
 کیم ایچیه دستندن آنک جام مصفا
 بر نقطه ده در سَری دیدی چار کتابک
 اول چارده در سِر کتبخانه اشیا

۱۵

۲۰

۲۴

ی صون بزه ساقی بزز اول قوم که دیرلر
 رندان صیوحی زده بزم قدمدر
 بو نغلی پیامیدن ایشت حاله مناسب
 کیم زده یاران سخندان عجمدر
 ما رند صیوحی زده بزم آلتیم
 پیش از همه ساغرکش و پیش از همه مستیم

خوش گوشه ذوق ایدی صفا اهلنه عالم
 بر حال ایله سورسیدی اگر عمری آدم
 صحت صوکی درد اولسه وصلت صوکی هجران
 نوش آخری نیش اولسه سور آخری ماتم
 بو عالم فانیه صفایی اول ایدر کیم
 یکسان اوله یاننه اگر ذوق و اگر غم
 دائم اوله همصحبیت رندان قدح نوش
 وارین قویه میداننه اگر پیش و اگر کم
 صوفی که صفاده گنجور مالک دینار
 بر درهمنی آلسک اولور خاطره درهم
 ظاهر بو که آخر بری خاک اولسه گرکدر
 گر درهم محتاج اوله گر مالک درهم
 ی صون بزه ساقی ایچم رغبت آنک
 کیم جهلی ایله بیلمدیگی یردن اورر دم
 هر منکر کیفیت ارباب خرابات
 اوز غفلت ایله حق دیر کیم بوله هیبات

گور زاهدی کیم صاحب ارشاد اولهم دیر
 دون مکتبه واردی بوگون استاد اولهم دیر

تر دامن اولنر بزی آلوده صانور لیک
 بزم مائل بوس لب جام و کف دستر
 صدرین گوزہ دوب نیلہلم بزم جہانک
 پایے خم میدمر یریمز بادہ پرستز
 مائل دگلز کسہنگ آزارینہ اما
 خاطر شکن زاهد پیمانہ شکستز
 ارباب غرض بزدن ایراغ اولدیغی بکدر
 دوشمنز یرہ زیر اوقمنز صاحب شستز
 بو عالم فانیک نہ میر ونہ گدایز
 اعلالره اعلالنورز پست ایله پستز
 همکاسہ ارباب دلز عربہ مز یوق
 میخانہ دہیز گرچہ ولی عشقلہ مستز
 بزم مست می میکہ عالم جانز
 سر حلقہ جمعیت پیمانہ کشانز

ساقی گنور اول بادہ بی کیم دافع غمدر
 صیقل اور اول مراۃ کہ پرژنگ المدر
 دلپستہ لرز بزدن ایراغ ایله بر دم
 اول بادہ بی کیم نور دل و دیک جمدر
 ای خواجہ فنا اہلنہ زہار اولوانہ
 درویشی بو ملکک شو بی خیل وحشدر
 خاک اول کہ خدا مرتبہ کی ایلیہ عالی
 تاج سر عالمدر اوکیم خالک قدمدر
 گل طوغریلم میکہ یہ رغنہ آنک
 کیم بار ریادن قد برگشتہ سی خمدر

لعل پاره

بريسينگ ده نای لعل پاره * قتی گوڭلو در چون سنگ خاره
دهانيدر حتی ياقوتِ احمر * لطافتِ دشيدر سوزی گوهر
نوله جاندين اولورسم مبتلاسی * که لعلی گونرر مرجان دعای

ربيعه بانو

ربيعه در بریسی بر بُتِ چين * لقب اولشدر آڭه آق گوگرچين
بوزندن نقض ايدر بدرِ تمامه * هواستدن اوچر گوک بر حمامه
اگر جامِ ديلرسه قوت ايدنمک * ايدنسون غیری به چفت اولسون تک

الری گوزل جميله

بریسی الری گوزل جميله * که بکرر حُسنله حور جميله
نیجه ایرسون مه آنوڭ پابه‌سینه * گهر قونماغه دکمز آبه‌سینه
بنی باد ایدوب ایلر الری یاد * الندن اول نگارڭ داد فریاد

آق عالم

بريسينگ ده نای آق عالم * قره قولنجیسی در ماه عالم
عجبی حسنله اولورسه مشهور * بر آق گلدِر جهان ایچنک اول حور
شوکم اول ماهه اولدی هدم و یار * جهان بزدندن اوزکه عالمی وار

طوپقلی عایشه

بری طوپقلی عایشه زمانڭ * که اولدر شمدی عیاشی زمانڭ
گوزللك باده‌سن نوش ایلمک * ایاغینی چکر یوقدر فلک
اگرچه بحر حُسنه آشنا چوق * ولی آنوڭ طپوغینه چقر یوق

روحی

(۲۲۸) ترکیب بنددن. (Vol. III, pp. 189-193).

صائمڭ بزی کیم شیرهُ انگورله مستر
بزر اهلِ خراباندنر مستر آلسنر

صچلی زمان

برى محبوبه ننگ صچلی زماندر * قتی چوق باشلو فتان جهاندر
زمانه گیبی جوار و ستمکار * صچینگ صاغشی عاشقلى وار
آلور دل کشورندن زلفی باجی * بنی باشند چقاردی آکسه صاچی

پنبه عینی

بريسى پنبه عینی بر سمنبر * تنی مانند پنبه نازک و نر
بوی جان باغنگ تازه نهالی * دهانی چشمه آب زلالی
بگا یار اوله صاندم دیدی دلدار * اوديله پنبه ننگ نه اوینی وار

قز عایشه

برى قز عایشه بر خوب و رعنا * عذار و حسنله مانند عذرا
جهانه مادر چرخ پر اختر * گنورمادی بر آننگ گیبی دختر
اوتنایوب قولى اولسم بن آننگ * که اولماز اوغلی قیزی اوتناننگ

جنت

برینگ تنی جنت لعلی کوثر * خدا انسون آتی باگه میسر
نوله بگزسم آتی حور عینه * جمالی طعن ایدر خلد برینه
مککله حشر اولورسه اول قیامت * جهان ایچنه اول در اهل جنت

طاووقی قزی عایشه

برى طاووقی زاده عایشه نامر * آنوگ آفته سیدر خاص ایله عام
او در باغ جنانه قمری جان * که خلخال اولمش آگه طوق گردان
نجه سومیه بن اول شیوه کاری * تنی آقچجه در بومری دوازی

جهان بانو

جهان دیرلر بری بر مه لقا در * جهان گیبی وفاسز دلربا در
اگرچه کم وفا گلمز جهانندن * ولی گچمز گوکل اول یار جانندن
بنله نك آنوگ باشی خوش اولسون * جهان بابن طلاق بدن بوش اولسون

یابدیلر بر طاقِ عالی قوردیلر بر بزمِ خاص
 کیم رواقِ چارمین اول بزمه اولماز شمعدان
 آفتاب اول بزم خاصه گیرمکه بول بولیوب
 روزنندن دوشمکه ایلر شعاعن ریمان
 مجمرنک متصل عودِ ملّیس یانمدن
 جمع اولور بزمکه ارواحِ مجرّد هر زمان
 تاجِ دولت ایدینه باشینه هندوی زحل
 آنسه قصرندن بره کهنه کلاهن پاسبان
 قصرینه بول بولغه شَبْرُؤْلک ایلر گرچه ماه
 ککیر ایوانسه ایرمز کندر کککشان
 ای نظام المّلك آصف منقبت یوسف لقّا
 زبّه اهلِ زمین چشم و چراغ آسمان
 حضرت پاشای روشن رأی گردون احتشام
 صاحبِ تدبیر پیر و مالکِ بختِ جوان
 آستانگدر همایه دولتگ متزلگهی
 گرچه کیم مشهور در اولمز همایه آشیان
 نوعی به لطف ایت مُعین اول کم ظهیر وقت اوله
 باقی پی سلطان سلیمان ایندی سلمان زمان

عزیزی

(۲۲۷) شهرانگیزدن (Vol. III, pp. 182-186).

مزین قیزی مهمان

بری دخی مزین قیزی مهمان * فدا اولسون یولنه باش ایله جان
 ایدر غمخانه سن روشن چو کوکب * او مه هر کیمه مهمان اوله بر شب
 آنوگد وصلی بکّا گرچه محالدر * قونق اومدوغینی بیمز مثلدر

آه کیم بو عالمک آسایشنه یوق بقا
 راحت ایچون بر نفس جتنه آدم قالمده
 خرّم ایدی اول حرر خالی رخ احبابله
 آشنادن شمدی خالی قالدی محرم قالمده
 داد الکن ای عدالتسر فلک فریاد و داد
 سن مراد آلدک دل دنیا یی قیلدک نامراد

* * * * *
 * * * * *

وله ایضاً،

(۲۲۶) قصیده داریه (Vol III, pp. 178-179).

قصر جتنی بو یا باغ ارمر یا گلستان
 یا حریم قدس یا بیت المحرم یا آسمان
 آسماندر گرچه اما آسمان با ثبات
 گلستاندر گرچه اما گلستان بی خزان
 سایه سف هایونی همایه جلوه گاه
 طره طاق سر افرازه سپهره سایه بان
 وسعت ایواننگ بعدی و رای شش جهات
 فصاحت میداننگ سر حدی حد لا مکان
 هر ستونی جایجا ارکان دولتدر مگر
 بر ایاغ اوزره طورر خدمتد دامن در میان
 صنعت ایات موزون گورن و صاف لر
 هر بری ابکار افکارین گتورمش ارمغان
 پرتو مشکالی بیست انوریدن مقتبس
 جامنگ مصرعلری دیوان جامیدن نشان

نائبِ سلطانِ خورشیدِ اولدی وارایسه زحل
 شیوه بهرام ایدی خونِ شفقِ وقتِ سحر
 شفقتِ اولادنی بو زالِ بد مهرکِ گوروب
 مرد اولانلر رشته پیوند زندن ال کسر
 اوستنه گرچه دونرسن بر ایکی گون عاقبت
 آسیا گیبی ایدرسن دانه کی زیر و زیر
 آه الکدن ای حقیقتسز وفاسز دهرِ دون
 شاهلر شهزاده لر سلطان قهرکدن زبون

ای فلك جام غمک نوش ایتهدک جم قالمدی
 چکهدک دورکدن بر پیانه غم قالمدی
 هر دلی بر درد ایله زار و گرفتار ایلدک
 عرصه محنت بر مرد مُسلم قالمدی
 ایلدک اول سایه پروردگاری زیرِ خالک
 سایه سینه واره حق بر نخل خرم قالمدی
 اول لوی سلطنت گیبی آلف قد ماهر
 پر خم مرگ اولدیلر بر توغ پرچم قالمدی
 گوز اچوب بومخه قالمادی او نور دیده لر
 روزگارک قرة العینده عالم قالمدی
 گردندن هر بری کسدی تعلّق تارنی
 عزمِ قدس ایدوب بدن دامنه بر دم قالمدی
 هر بری بر زخم پر خون آچدی اما سینه ده
 یار گندی یاره لر آچلدی مرهر قالمدی
 یاش یرینه قطره انجم دوکسون چرخدن
 دیده لر شمدنگرو قان آغلسون دم قالمدی

سلطان مراد ثالث

(۲۲۴) غزل (Vol. III, p. 170).

لطفِ رحمانه استنادم وار * فضلِ حقّدن نیجه مرادم وار
چون درست انیستم خدایه گوگل * مددِ حقّه اعتبارم وار
لشکر و مالہ آنکا ایتہم * عسکرِ غیبہ استنادم وار
چالشک ای مجاہدین غزا * دین بولندہ بنم جہادم وار
اومارم کہ دعام مقبول اولہ * کہ قبولینہ اعتقادم وار

نوعی

(۲۲۵) مرثیہ برای وفات سلطان مراد و اعدام شہزادگان دن

(Vol. III, pp. 175-177).

باشلیالدن دورہ بو فانوس چرخ پر عبر
باغلیالدن پیکرِ نکوینی رسام صور
حکم آباءیلہ ایدلدن تقاضای ظہور
آمہات چار عنصردن موالید بشر
اولی منسوب طاس گردش نطع زمین
لعبتِ نردِ قضا شطرنجِ اسبابِ قدر
بویلہ خصمن یوتمدی ہرگز دخی نرّاد خاک
بویلہ شہات ایتمدی فرزینِ چرخِ حیلہ گر
بویلہ نہ بر واقعہ گوستردے مرآت خیال
بویلہ نہ بر شکلِ هائل گوردی حساسِ بصر
یازمدے نقاشلر بویلہ تماثلِ عجیب
ویرمدی و صافلر عین و نظیرندن خبر
قیلدی نقشِ کعبتینِ عالم کون و فساد
بر عجب بازچہ کیم تختندہ مضمر خبر و شر

نیتکم آگتھ سیدر مال و جاهی جاہلکٹ
 اہل عرفانکھ مال بی شماریدر کتاب
 یکدرر بیٹک کان زردن اہل فضلہ بر ورق
 جاہل آلز بر پولہ تتسون نہ کاریدر کتاب
 غنچہ وش دلتنگ اولانک گوگن آچر گل گی
 صان گل صد برگ فصل نو بہاریدر کتاب
 اول کشی بولدی جہان ایچندہ یار بی خلل
 ای لطیفی ہر کیمک یانندہ یاریدر کتاب

سلطان سلیم ثانی

(۲۲۲) غزل (Vol. III, p. 168).

۱۰ یوزگدن زلفی سور کشف نقاب ایت * جمالک مہر و ماہن بی سحاب ایت
 نظر قل چشم مستانکھ بر دم * دلی گل شوقیلہ مست و خراب ایت
 لبک آسم اولوری خستہ جانہ * طہیم گل مروٹ قل جواب ایت
 صغن گوز دکسون حسنک گلینہ * رقیب بد نظردن اجتناب ایت
 دلا ظلمتہ بو در آب حیوان * نہانی شیدہ نوش لعل ناب ایت
 لب میگوئی صون جانا سلیمہ * ینہ ہجران ایلہ یاشم شراب ایت

ولہ ایضاً،

(۲۲۴) غزل (Vol. III, p. 168).

۱۵ خالک ایلہ زلفک ال بیر ایلہش * دللرے دامیلہ فنجیر ایلہش
 خُلقلہ سن بر ملکسن کیم خدا * صورت انساندہ تصویر ایلہش
 خوان و ملک خلقہ قسمت ایدیچک * ہجرکی حق باگہ تقدیر ایلہش
 صانہسن نقاش قدرت قاشکی * نوندن نور اوزرہ تحریر ایلہش
 ۱۶ عارض دلبردہ کی خط اے سلیم * دود آہک در کہ تاثیر ایلہش

وله ایضاً،

(Vol. III, p. 158). غزل (۲۱۹)

لاله خدler قلدیلر گلگشت صغرا سمت سمت
 باغ و راغی گردیلر ایدوب تماشا سمت سمت
 عاشق دیدار پاکگذر مگر کمر جویلر
 جست و جویلر سنی ای سرو بالا سمت سمت
 لشکر غم گلدی دل شهرینه قوندی چوق چوق
 قوندی بریر فتنه و آشوب [و] غوغا سمت سمت
 گریه دن جوی سرشکم سوبسو اولدی روان
 بینه قُلْزَم گیبی جوش اندی بو دریا سمت سمت
 شعر باقی سبعة اقلیمه اولشدر روان
 اوقنورسه بیریدر بو نظر غرا سمت سمت

وله ایضاً،

(Vol. III, pp. 158-159). غزل (۲۲۰)

نام و نشانه قالمدی فصل بهاردن * دوشدی چمنه برگ درخت اعتباردن
 اشجار باغ خرقه تجریک گیردیلر * باد خزان چمنه ال آلدی چناردن
 هر یاکه دن ایاغنه آلتون آقوب گلور * اشجار باغ همت اوامر جویباردن
 صحن چمنه طورمه صالسنون صبایله * آزاده در نهال بگون برگ و باردن
 ۱۰ باقی چمنه خیلی پریشان امیش ورق * بگرر که بر شکایتی وار روزگاردن

لطیفی

(Vol. III, p. 167). غزل (۲۲۱)

هر دم اهل دللرک یانده یاریدر کتاب
 مؤنس اوقاتی یار غمگساریدر کتاب

مکدر فلسون گردِ کدورت چشمه جانی
 بلورسن آب روی ملکِ عثمانیوز جانا
 جهانی جامِ نظم شعر باقی گبی دَوَر ایلر
 بو بزمک شمدی بزده جائِ دورانیوز جانا

وله ایضاً،

(۲۱۷) غزل. (Vol. III, p. 157).

سکا کوپک ایچره اولانه قرین * مَلک همنشین و فلک شهنشین
 گوروب چین ابروی مشکینگی * سیه چشمگی صندم آهوی چین
 سجود اندی محراب ابروکه ماه * آنی بلینلر صنورلر جبین
 ایزک توزنه یوزلرین سورمکه * دوکلدی صیلدی گل و یاسمین
 سوررسک فپوکن شها باقی * غلام کین بند کترین

وله ایضاً،

(۲۱۸) غزل. (Vol. III, pp. 157-158).

پُر هوا در نی گبی عشقکه طبعِ پُر هوس
 دردِ دلدن آه کم عالمک بوق بر همنفس
 چاک چاک انسون بنی شمشیر غزهک شانه وش
 زلفکه نک عاقبت اولسون میسر دسترس
 عشقکک دریاسنه نسبت وجود کائنات
 موج بحر بی کران اوزره بر آوج خار و خس
 عاقل اولدر کاؤلیه دنیا متاعندن غرور
 مدتِ دَوَر فلک بر دمدرد آدم بر نفس
 دَوَر الدن باقیا غم چکه عالم بویله در
 گل نصیب خار و خس بلبل گرفتار نفس

وله ایضاً،

(۲۱۵) غزل (Vol. III, pp. 155-156).

خارِ غمِ عبدالیب ایلر فغان و زارلر
 غنچه‌لره صالنور صحنِ چمنه خارلر
 بنه فرمان اولوب گیسوی کافر کیشکه
 خدمته بل بغلیوبدیر ای صنم زئارلر
 غنچه‌آسا قانیله طوباش گوگلر آجه‌غی
 لیلرکدن اوگرنور واریسه شیرین کارلر
 سنبل‌تر زلف‌کنک هندی غلامیدر سنگ
 خاکساریدر گل رخسارکنک گلزارلر
 فرقتک طنکی شفتالو دیرسه جان و دل
 میوه بی وقت ایدرلر آرزو بیارلر
 خال یارک مشک بر خونین کن مقتولیدر
 آل و لایه صروبدر صمغون عطارلر
 حق بو در باقی نظیر اولمز بو معجزه فطک
 شعره آغاز انسه‌لر شمدنگرو سحرلر

وله ایضاً،

(۲۱۶) غزل (Vol. III, p. 156).

ازادن شاه عشقک بنه فرمانیوز جانا
 محبت ملککنک سلطان عالی شانیوز جانا
 سحاب لطفک آبن تشنه دللردن دریغ اتمه
 بو دشتک بغری یانمش لاله نعمانیوز جانا
 زمانه بزده گوهر سزدو کیچون دل خراش ایلر
 انچون بغرمز خوندر معارف کانیوز جانا

یاد ایلسون هنرلریگی قانلر آغلسون
 تیغک بوینجه قاره به باتسون قرا بدن
 درد و غمکنه چاک گریبان ایدوب قلم
 پیراهینی پاره لسون غصه دن علم

تیغک ایچوردی دشمنه زخیر زیانلری
 بحث ایتمز اولدی کیمه کسلدی لسانلری
 گوردی نهال سرو سرفراز نیزه گی
 سرکشک آدن آگمدی بر داخی بانلری
 هر قند باصسه پای سمندک نثار ایچون
 خانلر یولکنه جمله روان ایتدی جانلر
 دشت فناده مرغ هوا طور میوب دونر
 تیغک خدا یولنه سیل ایتدی قانلر
 شمشیر گی روی زمینه طرف طرف
 صالدک دمور قوشاقلو جهان پهلوانلری
 آلدک هزار بتک بی مسجد ایلدک
 ناقوس برلرک اوقوتدک اذانلر
 آخر چالندی کوس رحیل ایتدک ارتحال
 اول قوناغک اولدی جنان بوستانلری
 منت خدایه ایکی جهانده قلوب سعید
 نام شریفک ایلدی هم غازه هم شهید

* * * * *

* * * * *

سنبلرینی مام ایدوب چوزسون آغلسون
 دامانه دوکسون اشک فراوانی کوهسار
 آگدنجه بوی خلقگی دردنگله لاله‌وش
 اولسون درون نافه مشک تار تار
 گل حسرتنگله بوللره طونسون قولاغی
 نرگس گبی قیامتهدک چکسون انتظار
 دریالر انسه عالی چشم گهر فشان
 گلمز وجوده سخلین دمر شاهوار
 ای دل بو دمه سن سن اولن باگه همنفس
 گل نای گبی ایکیهلم باری زار زار
 آهنگر آه و ناله‌لری ایدلم بلند
 اصحاب دردی جوشه گنورسون بو هفت بند

۵

۱۰

گون طوغدی شاه عالم اویانمزی خوابدن
 قلزمی جلوه خیمه گردون طنابدن
 بوللرده قالدی گوزلرمز گلمدی خبر
 خاگر جناب سده دولت مآبدن
 رنگ عذاری گندی یاتور کندو خشک لب
 شول گل گبی که آبرو دوشوبدر گلابدن
 گاهی حجاب ابره گیرر خسرو فلک
 یاد ایلدنجه لطفگی درلر حجابدن
 طفل سرشکی یرلره گیرسون دعامر او در
 هر کم غمگدن اغلبه شیخ و شابدن
 یانسون یافلسون آتش هرکله افتاب
 دردنگله فاره چوللره گیرسون سحابدن

۱۵

۲۰

۲۴

جان و جهانی گوزلرمز گورمسه نولا
 روشن جمالی عالمه خورشید و ماه ایدی
 خورشید باقسه گوزلری خلقتک طولاً گلور
 زیرا گورنجه خاطره اول مهلقا گلور

دوکسون سحاب قدین اکوب قطره قطره فان
 انسون نهال نارونی نخل ارغوان
 بو آجیلرله چشم نجوم اولسون اشکبار
 آفاقی طونسون آتش دلدن چقن دخان
 قلسون کبود جامه لرن آسمان سیاه
 گیسون لباس ماتم شاهی بتون جهان
 یاقسون درون سینه انس و پریده داغ
 ناسر فراق شاه سلیمان کامران
 قلده فرار کنگره عرشی جلوه گاه
 لایق دگلدی شاننه حقاً بو خاکدان
 مرغ روانی گوکلره ابرده هما گی
 قالدی حضیض خاکه بر ایکی استخوان
 چابک سوار عرصه کون و مکان ایدے
 اقبال و عزت اولمشیدی بار و همعنان
 سرکشک آندے نوسن بخت ستیزه کار
 دوشدی زمینه سایه الطاف کردگار

اولسون غمگده بغلین زار و بیقرار
 آفاقی گرسون اغلیه رق ابر نو بهار
 طونسون جهانی ناله مرغان صبحدم
 گلر یونسون آه و فغان ایلسون هزار

آخر مکانک اولسہ گرک جرعه گیہی خاک
 دوران الندن ایرسہ گرک جامِ عیشہ سنگ
 انسان او درکہ آبنہوش قلبی صاف اولہ
 سینک نہلر آدمیسک کینہ پلنگ
 عبرت گوزندہ نیچہ بہدک غفلت اویخوسی
 یغری ساگہ واقعہ شاہ شیر جنگ
 اول شہسوار ملک سعادت کہ رخشنہ
 جولان دمنہ عرصہ عالم گلوردے تنگ
 باش اکدے آب تیغہ کتار انکروس
 شمشیر گوہری پیسند ایلدے فرنگ
 بوز پیرہ قویدی لطفہ گلبرگہ ترگی
 صندوقہ صالیدی خازنِ دوران گہرگی

حقا کہ زیب و زینتِ اقبال و جاہ ایدے
 شاہ سکندر افسر و دارا سپاہ ایدے
 گردون ایاغی توزنہ ایلدے سرفرو
 دنیاہ خاکِ بارگی سجد گاہ ایدے
 کتر گدایی آز عطاسی فلوردی باے
 بر لطفی چوق مروئی چوق پادشاہ ایدی
 خاکِ جنابِ حضرتی درگاہِ دولتی
 فضل و بلاغت اہلنہ اُمیدگاہ ایدے
 حکم قضایہ و پردے رضایی اگرچہ کم
 شاہ قضا توان و قدر دستگاہ ایدی
 گردونِ دونہ زار و زیون اولدی صنمگوز
 مقصودی ترک جاہلہ قُربِ آلہ ایدی

مسکن شو محبتگه تختگاه دل
 منزل خیال لعلگه خلوت سرای جان
 طوندے جہانی پرتو حسنک گنش گبی
 طولدی صدای عشقگه کاخ کن فکان
 افلاکھ چقدے ولولہ عرصہ زمین
 اندے زمینہ غلغلہ آسمانیان

باقی صفت نہ بلبل رنگین ادا کله
 نہ اولہ طلعتک گبی فرخند گلستان
 حسنک گلیلہ باغ جہان گلشن ارم
 هر سو هزار بلبل و صد گونه داستان
 درگاه حقہ طوئلم بر مزید اولہ
 جاہ و جلال سلطنت شاہ کامران
 نا شمع آفتاب جہانتاہ صبحدم
 دوران آفتد وضع آید بر سیم شمعدان
 شمع بقاگی باد فنادن امین آید
 دامان عنو و عصمت دارند جہان
 بزمگہ بخت ساقی و اقبال ہمنشین
 جامر سپہر ساغر پولاد زر نشان
 ولہ ایضاً،

(۲۱۴) مرثیہ برای وفات سلطان سلیمان خان. (Vol. III, pp. 151-155).

ای پای بند دامگہ قید نام و ننگ
 نا کی ہوائے مشغلہ دھربی درنگ
 آک اول گونی کہ آخر اولوب نو بہار عمر
 برگ خزانہ دونسہ گرک روی لالہ رنگ

لرزند گورسہ خوفگہ تب طوتر صنور
 بغلر شہاب گردن گردونہ ریمان
 تیغک عدم دیارنہ روشن طریفدر
 اعدای دینی طورمہ قلجدن گچورمان
 دریا مثال عسکروک ایجرہ علمروک
 فتح و ظفر سفینہسنہ آچدے بادبان
 منقارنہ دیلرسہ آلور چرخ دانہوار
 عنقای قاف قدرگہ بر طبعہ در جہان
 چوگان اوربدر آکا ازل دست ہبتک
 اولدم بو دمدررکہ دونرگوے آسمان
 باغ ثنا و گلشن مدحکہ مرغ دل
 بو نظم روح بخشی اوقور صوگی روان

۵

۱۰

جان اولیبیدی اول دهن ای شوخ دلستان
 نیچون اولوردی جان گبی یا دیدن نہان
 لعلک خیالی حقہ خاطرده وار ایکن
 یاقوت نابہ اولمشیدے مکان کان
 رخسارک اوزرہ طرہ لیر اولمش گرہ
 گویا حجازہ بغلدیلر شامیان میان
 گورسون نہال سرو صنوبر خرامگی
 آبرق چمنہ بسلمسون باغبان بان
 تاریک بین اولنلر ایدر قشقرک خیال
 دندانگی تصور ایدر طبع خردہ دان
 قلدی سجود خدگہ قرشوگل و سمن
 اندی قیام قامتگہ سرو بوستان

۱۵

۲۰

۲۴

اطرافہ صالدى شعشعہ گوشہ گوشہ مہر
اولدے اُفَنَد مہرِ سلیمان گبی عیان
قلدے بو حالی دیند عبرت مشاہد
طویدی بو سَرّی عاقبت الامر گوشِ جان
کم بو نظامی ورمدے عالم سراینہ
الّا کہ یُنّ دولت شاہ جہان ستان
بالا نشین مسند شاہانِ تاجدار
ولا نشانِ معرکہ عرصہ کیان
جمشید عیش و عشرت و دارای داروگیر
کسرای عدل و رأفت و اسکندر زمان

سلطان شرق و غرب شہنشاہ بحر و بر
دارائے دہر شاہ سلیمان کامران

اول شہسوارِ مملکت عدل و داد کم
آئی او کجہ اولسہ روا خسروان روان
سرکشک اندی امرنہ بگرر پلنگ چرخ
زنجیرلہ گنوردے ینہ کہکشانشان
صاحب وجودِ مملکت لطف و جود او کم
مبذول خوان لطفنہ محصول بحر و کان
مشتاق بوے خلقنہ عطارِ نو بہار
محتاج دستِ ہمتنہ خواجہ خزان
دورنگہ کسہ جور ستمگردن آکلز
بی شرع ایدر ایدرسہ اگر چنگ و نی فغان
عدلک فتنہ جور و ستم دادِ کیفیاد
خشمک یندہ لطف و کرم قہرِ قہرمان

انیسی اولہ ملکر جلیسی اہل صفا
زیادہ ایدہ یاشم گیبی رحمت مولا
الہی جنت فردوس آگہ دوراغ اولسون
نظام عالم اولان پادشاہ صاغ اولسون

باقی

(۲۱۴) قصیدہ (Vol. III, pp. 147-151).

ہنگام شب کہ کنگرہ قصر آسمان ۵
زین اولمشیدی شعلہ لئوب شمع اختران
خیل کواکب ایجرہ ینوب مشعل قمر
صحن سادہ روشن ایدے راہ کھکشان
دست اورمشیدی کُلک شہابہ دیر چرخ ۱۰
طغرا نویس حکم خداوند انس و جان
بزم فلک اورمشیدی زُھرہ سازہ چنگ
عیش و صفادہ خرم و خندان و شادمان
بو چرخ چنبریک طوب دُور اصولی
دقاف مہر قلمشیدے چہرہ سن نہان
بر تیغ زر نشانلہ گیرمشدے عرصہ یہ ۱۵
شمیر بانر معرکہ صحن آسمان
تدبیر مَعْظَمَاتِ امومِ جہان ایچون
یقمشدے شمع فکرتی برجیس نکتہ دان
بالای چرخ ہتمہ کیوان کہنہ سال
اوتورمشیدی نیتہ کہ ہندوے پاسبان ۲۰
آیا بو زیب و زینتِ عالم ندی دیو
عبرت گوزیلہ ناظر ایکن دھرہ ناگہان ۲۲

* * * * *

او بدرِ کامل و اول آشنای بحر علوم
 فنیابه واردی تلف ایتدی آنی طالع شوم
 دوکوندی قالدی هان حسریله داغ نجوم
 گویندی شام فراقنه طولدی یاش ایله روم
 قرا گیدردی قرامانه غصّه ایتدی هجوم
 او ماهی آنجه خیالیه ایتدیلر معدوم
 طولاندی گردننه هاله گبی مارِ سیوم
 قضای حق نه ایسه راضی اولدی اول معصوم
 خطاسی غیر معین گاهی نامعلوم
 زهی سعید و شهید و زهی شه مظلوم
 بوغولدی یر یوزنده اصلنه رجوع ایتدی
 سعادت ایله هان قُربِ حضرته گندی

* * * * *

سپهرگ آینه سنده گوروندی روی فنا
 قودی بو کثرتِ دنیایی ایتدی عزم بقا
 غریب لرگی گنده او بوللره تنها
 چکلدی عالم بالابه همچو مرغ هُما
 حقیقه سبب رفعت اولدی دشمن آگا
 نصیب اولسه طغی بو جیفه دنیا
 حیاتِ باقیه به ابردی روحی ای بیجا
 شفیع روح محمد رفیق ذاتِ خدا

بهارک بو رسمه گورب زينتن * تفکر ايدرکن حقک قدرتن
 ياننه اولان قوللرينک برى * قوپارر صورر بر گل احمري
 ديدى اول قولينه قويسون الک * ماتينه اولدک سبب اول گلک
 دريغا که تسبيح ايدرکن حقى * اکا مانع اولدک بگون اى شقى
 ايدرکن گلستانه عرض جمال * هلاک ايلدک باد صرصر مثال
 صباى اجل گيى ايردک اکا * وجودى چراغينه ويردک فنا
 گل اوجندن اتدى هزاران عتاب * خطا ايدنه آچدى راه صواب
 شوکيم عدل ارماغنى اوزادر * نباتانى داخى گورر گوزدر
 زهى خوف مولا زهى عدل و داد * زمانه اولمزدى ظلم و فساد
 عدالت ايدن پادشاه شفيع * اولور عالمه صانکه فصل ربيع
 انگله گورلر اچلور کايئات * صفا بخش و معور اولور هر جهات

وله ايضاً،

(۲۱۲) مرثيه برای اعدام شهزاده سلطان مصطفادن (Vol. III, pp. 131—132).

مدد مدد بو جهانک پيقلدى بريانى
 اجل جلاليلرى آلدى مصطفانى
 طوتلدى مهر جمالى بوزولدى ارکانى
 وباله قويدلر آل ايله آل عثمانى ۱۵
 گچلر ايدى گچنه او مَرِد ميدانى
 فلک او جانبه دوندردى شاه دورانى
 بالانچينک قورى بهتئانى بَغض پنهانى
 آقتدى ياشمىزى ياقدى نار هجرانى
 جنایت ايمدى جانى گيى آنک جانى ۲۰
 بوغولدى سَبَل بلايه طاغلى ارکانى
 نوليدى گورميه ايدى بو ماجرايى گوزوم
 بازقلر آکا روا گورمى بو رايى گوزوم ۲۲

بو یوله شهیدی اولان گنیز * خوف ایدن خواجه فایده ایشیز
 قول اولان عشقه شاه عالم اولور * غم عشقله شاد و خرم اولور
 اولدے زیرا تعلقی دنیا * مانع نور طاعت مولا
 عقل نفسانی اولجق موجود * دایما ویرر احتماله وجود
 عاشق اولان توکل اهلی اولور * واره واره مرانیبی بولور
 برگون اولور که کشف اولور اسرار * عشقله جان گوزین ایدر بیدار
 فتح اولور آکه جمله اشیا * آچلور پرده جناب خدا
 فلسه بر نقطه یه اگر که نظر * آنده جمله جهانی سیر ایلر
 نقطه جام جهان نمایی اولور * ذره خورشید دلکشایی اولور
 اولدی بو سرده عقل کل حیران * نقطه ده درج اولور علوم جهان
 نقطه سیرندن اولمانجه خیر * سکا معلوم اولامی سر ضمیر
 ای بصیرت گوزین کشاده ایدن * ای جهان ایچره راه عشقه گیدن
 ذره نور بسیطه روزن اولور * قطره بحر محیطه روزن اولور
 عالم روحی سیر ایدر تندن * نور حق گورر بو روزندن
 عشقندن بهره مند اولام درسک * جانب حق بول بولام درسک
 دگله عاشقروک روایتی * اوقی شاه و گدا حکایتی
 وله ایضا،

(۲۱۱) کتاب اصول دن. (Vol. III, pp. 129-130).

بهار ایددی بر دم بو روی زمین * ایلدی نته کیم دل مومنین
 درخت جهان طور عرفان ایدی * شگوفه آکا نور یزدان ایدے
 اولوب نور دیداره آینه دار * چچکلر نقایینی آچدی بهار
 قلبدان اشجاردن هر نهال * خروج ایلدی رسم خامه مثال
 چراغن یاقوب پرتو آلدن * یشل گیدی هب شاهدان چمن
 سعید آنجیات و شهید المہات * سر سروران پادشاه غزات
 شو غازیان یعنی غازی مراد * گلستانه وارمانی قلدی مراد

ابو السعود

(۲۰۹) مرثیه (Vol. III, p. 116)

گل ای نجسته خصال و مَلَكِ جمال گل
دو کندی حسرت ايله طاقت و جمال گل
سنی بقاده قویوب بن فنا بولم دیردم
وجود بولدی اندیشه محال گل
سنگله مُلک وجودم تمام عامر ایدی
ببقلدی جمله اولدی خراب حال گل
بو روزگار ایسه ای ابر ایدن یاشک سیلاب
بنده اغلادان اولدر گل اغلاشالر گل
نیاز و دعوت ایسه ایلدک تمام ای دل
او یار گلمدی گل باری بز وارالر گل

بجي بك

(۲۱۰) شاه و گدادن (Vol. III, pp. 123—129)

سویله ای طوطی گشاده مقال * ايله عشق آشنه قلبوکی قال
نقطه سی بر کتابدر عشقک * ذره سی آفتابدر عشقک
غرق اولور قطره سنه کون و مکان * گرلنور ذره سنه ایکی جهان
عشق پاکيله آدم آدر اولور * مرشد و کامل و مکرم اولور
آدی مهر ایدر ارنلره باش * آفتاب ايله لعل اولور قره طاش
عشقدر چون وسیله معبوده * صانع سن عشق پاکي بیهوده
عشقدر نور دیک عشاق * عشقدر سالک همیشه بُراق
دلک عشقک ضمیری مضر در * ذات انسان عشقه مظهر در
هرکیم اولورسه عشق اندک اسیر * غیره راجع گرکز آنده ضمیر
عشق دیوانه ایلر انسانی * کیمک ایچون علاقه دن آنی

الہ اَلَمْ وَضُو اِيچون ابريق * صانورم پُر دَرَر شرابِ رحيق
 ال بودم اَبَدست و طاعتدن * وانر گلدم قهو عبادندن
 يومدم يوز نمازه بن عاصي * اوليه بر بنم گي قاصي
 مسجده صنه خير اِيچون وارورم * روي دلداري سير اِيچون وارورم
 روي محرابه ايليوب هر گاه * بغلسم ال نمازه بن گمراه
 درِ دلبرده صانورم هر دم * قاوشدروب خدمتده ال طوردم

* * * * *

گرچه يوق سکا اطاعتم يا رب * ليک وار در اطاعتم يا رب
 اعتقاد انبشم چو وحدنگه * امثال انبشم شريعتگه
 بگا گوستر طريق توحيدے * قل ميستر يولنگه تفريدے
 نور وجهنگه جسم ايت روشن * ايله علمنگه قلبی گلشن
 قومه ظلمتک جان گمراهی * نور فبصنگه روشن ايت راهی
 سا سوا حُبّ ايت گوگلدن دور * قلم انسون محبتک پُر نور
 سنی گورسون نه ياکه بقسه گوزم * اولسون اسمک سنک دلمک سوزم
 شويله طولسون محبتکله گوگل * پرتو سِرّ وحدنگله گوگل
 که اولوب کشف جانہ سِرّ وجود * قندک بقسم سن اوله سن مشهود
 قندک فلسه نظر دل آگاه * اوله منظوری تُمّ وَجْهُ اللّٰه
 جام عشقکله جانی مست ايت * وارلغم نيست ايليوب هست ايت
 که دم مست عشق اولوب يا هو * لَا اَرے فِي الْوُجُودِ اِلَّا هُو
 ذکر ايدوب لا الهی دل هر گاه * اوله مشهودے دایم الا الله
 بلکه ايرسون شو دگلو جانہ فنا * که اوله بر آگه لا ايله الا

* * * * *

خوبلر حسنی ایدوب مشهور * آفتاب جمالک اندے ظهور
 حسنی خوباند جلوه گر سن سن * نیه کیم ایسم نظر سن سن
 نیه زیبا اولوردے هر دلبر * دوشمه گر جمالک مظهر
 بر آوج خاکه نه قدرت و تاب * که اولا آفتاب عالم تاب
 ایلوب روی یارے پُر انوار * عاشق خرمینه اوردک نار
 دلبری منظر جمال اندک * عاشق مظهر جلال اندک
 زلف مجنونی بند بند اندک * هر قلن عاشقه کند اندک
 جلوه قلدک جمال خوباندن * ظاهر ایتدک جمالکی آندن
 عین عاشقندن اولدک اے قادر * بینه کندو جمالک ناظر
 بینه اولدک جمالک عاشق * سَن سن انحق گیرو سَنکا لایق
 کند کم حسنگ ایلدک منظور * اولدی معشوقغبله اول مشهور
 کند کم اولدکسه سن ناظر * اولدی عاشقغبله اول ظاهر
 جمله سن سن اولان حقیقت حال * ما سوا آراده خیال محال
 وَّم و پندار در وجود جهان * عکس آینه در مثال همان
 اولدے اشیا مظاهر اسما * جمله اسماء ذات هو پیدا
 صاچدی مهر جمالی عالمه نور * بولدے ذرات کاینات ظهور
 قدرنگه سنگ خرد حیران * عقل و فهم و ادراک سرگردان
 ایهمز کمسه دانگی ادراک * زهره سی عقل و فهمک اولور چاک
 دانگی کمسه اولدے مُدرک * مَا عَرَفْنَاكَ حَقَّ مَعْرِفَتِكَ
 سنی بلکده عقل طالع سبق * بینه سن سن سنی بلن انحق
 یا الهی گاهکار اولدم * نفس الندن ذلیل و خوار اولدم
 خوبلر عشقه اسیر اولدم * نوجوانلر غمکه پیر اولدم
 سِر بی مغزی پُر اندی هوا * نولا دوشم میه حباب آسا
 میل ایدوب جام وصل دلداره * ساغر اوستینه اولدم آواره

مجلس آرای بزمگاه چمن * زینت افزای صحبت گلشن
 عود سوزن صباے مجهره دار * عود ساغر نواے بلبل زام
 گل زیبایه رنگ رو سندن * بلبل زاره گنت و گو سندن
 لاله شوقکله داغ غم بر دل * سرو عشقکله مست پا در گل
 لطفکله گشاده قلب جهان * فیضکله صفاده آب روان
 قهرک اولمش بنفشه به هدم * قامتی درد و غدن اولمش خم
 شمع گلزاری سن او باندردک * لاله بی داغ لیل یاندر دک
 نرگسه بر گدا ایکن گوزی آج * ویردک احسانکله زرین ناج
 غنچه به لطفله دهان ویردک * سوسنه شکرین زبان ویردک
 اول دهان و زبانله گلزار * حمدکی روز و شب ایدر تکرار
 دل اوزادب چمنه سبز نر * اسمکی دایما تذکر ایدر
 کسه حمد ایله مز سکا آلیق * حمدی سن قل بنه سکا انجق
 بونه قدرت اولور که اولدی هان * کاف و نون امریله کون و مکان
 رحمتکله جهانی وار ایتدک * کتر مخفی بی آشکار ایتدک
 خالکله آبه امتزاج ویروب * نایبه ایلدک مزاج ویروب
 ویردی عدلک عناصره پیوند * چارطاق طبیعت اولدی بلند
 چار اضدادی بند ایدوب محکم * ایلدک بر طلسم اژدر دم
 اندک آب حیاتی فیض واعطا * ویروبن مور و ماره نشو و نما
 فیض عالمک آچوب خزاین جود * ایلدک ممکنانه بخش وجود
 دست صنعکله یازدی نوک قلم * صفحات عدمه بونجه رقم
 وله ایضاً،

(۲۰۸) گل و بلبل دن (Vol. III, pp. 113-116).

انس و حتی براندک ای رحمان * ظاهر و باطن آشکار و نهان
 اندک انسانی جمله دن افضل * حسن و خلقیله ایلوب اکمل
 وجه انسانی ایلوب مرات * ایلدک نور حسنکله مشکات

وله ایضاً،

(۲۰۶) مرثیه‌دن (Vol. III, pp. 105-106).

* * * * *

تدبیر قتلِ آلِ عبا قیلدُک اے فلک
فکرِ غلط خیالِ خطا قیلدُک ای فلک
برقِ سحابِ حادثه‌دن تیغ‌لر چکوب
بر بر حواله شهادت قیلدُک ای فلک

عصمتِ حرمراسنه حرمت روا ایکن
پامالِ خصم بی سر و پا قیلدُک ای فلک
صحرائِ کربلاده اولان تشنه لب‌لره
ریگِ روانی سیلِ بلا قیلدُک ای فلک
تخفیفِ قدر شرعدن اندیشه قیلدُک
اولادِ مصطفایه جنا قیلدُک ای فلک
بر رحم قیلدُک جگری قات اولانلره
غریبه روزگاری پریشان اولانلره

* * * * *

فضلی

(۲۰۷) گل و بلبل‌دن (Vol. III, pp. 111-113).

ای فروزنده مشاعلِ گل * آتش اندازِ خرمنِ بلم
لطف بخشِ هوای روح افزای * عطرسای صبا نافع گشای
ناج بخشای ناجدارِ بهار * شهرت آرای ملکتر گلزار
نقش بندِ نگارخانه گل * روگشای بُمان چین و چگل

گر صادق ایسنگ بو یوله سن م * صبر ایلمه ایله تركِ عالم
گل گام دل ایله اولهلم یار * بر برده که یوقدر آنه اغیار
خوش منزل آمنه بولشم راه * بی طعنه دوست و جور بدخواه
بندن سنی ایلمک خبردار * بسم الله اگر ارادتک و امر
چون قیلده وصیتی آخر * عزم سفر ایتدی اول مسافر
یاد ایلده یار مهربان * وصل آرزوسيله و یردی جانن
وله ایضا،

(۲۰۵) بنگ و باده دن (Vol. III, pp. 104-105).

وار ایدی اصفهاند بری کش * بنگ مانند متصل سرخوش
بر عجب قصرده دوتوب منزل * میه اولمشدی روز و شب مائل
برگون اول رند مجلسنه شراب * اولدی مانند کیمیا نایاب
حاصل اولدی اکا صداع خمار * یدده دفعینه ذره اسرار
اثر بنگ ایدوب هجوم تمام * دوندی مرأت قلبی رنگ ظلام
شب ایدی لیک ماه شب افروز * قیلش ایدی جهانی غیرت روز
رنگ هر جاننی نمونه آب * قصر اول آب ایچده مثل حباب
قصردن رند طشره قیلدی نگاه * صو گورندی گوزینه پرتو ماه
دیددی ای واه اولدی ایش مشکل * سیل دوش جھانی بن غافل
صوبه چاره بو در اوزم برافر * طولدن قصر بر کناره چیفر
اوزی قورنارم سیاحتلن * بر کناره چیفر فراغتین
اله بر تخته پاره سن آلدی * یره مهتاب تک اوزین صالیدی
لت گوروب باشی فرش طاشندن * ضربلن بنگ اوچدی باشندن
درد سرگوردی چون گلوب حکما * دیدیلر دردینه شراب دول
سکا بو در هنر که شرح ایتدم * اهل ادراکه صور که بن نندم
بنم اصلر کوکومر تفحص قبل * حرمت سندن ارغ اولغی بیل

حالا که مقرر اولدی گنهک * فرض اولدی بوسری ظاهر ایتک
 اولسون سکا ای ضعیفه روشن * کیم تیغ هول هلاکیم بن
 جسمله یوق درد نالی * الا غم عشق اضطرابی
 من عاشقی زار و ناتوانم * بر ماه لقایه مبتلایم
 سوداسی ایله یوق اولدی وارم * گجده هوسیه روزگارم
 چوق آرزو ایلدم جمالن * برگون گوره ییلدم وصالن
 حالا گیدرم گوکلک سوزی * الدن نه گلور بو ایدی روزی
 انجی دگلر بن پریشان * اول یار غمده زار و گریان
 اول هم من زاره مبتلا در * سر گشته وادی بلا در
 بنددر آنک جنونی افزون * قیس ایکن اولوندر آدی مجنون
 دایم گچورر غمده ایام * برگون آکا حاصل اولدی کام
 رسوای زمانه اولدی بدن * آفاقه فسانه اولدی بدن
 بیهوده دگل فغان و آهی * یاقیزی منی آنک گاهی
 [من کیم گیدرم بو خاکداندن * دردم بو که شرمسار آندن]
 اے مونس روزگارم آنه * غمخوارم غمگسارم آنه
 من دار بقایه عزم ایدنه * دنیایه وداع ایدوب گیدنه
 بن سز چکوب آهله فغانله * صحرالره دوشدیگک زمانله
 دوشه یولکک اول اولان دیاره * عرض غم ایله اول نگاره
 زنهار آکا اولنده واصل * خوش کسه در آندن اوله غافل
 دوش آباغنه رضاسن استه * من مجرم ایچون دعاسن استه
 عرض ایله که ای وفالو دلدار * جان ویردی یولککه لیلی زار
 عشقک برینه بتدی لافی * دعویسنک اولدی خلافی
 سوبله من زار مبتلادن * کای عشقه لاف ایدن وفادن
 خلونگه انسه محرم اولدم * آزاده شاد و خرم اولدم
 سن هم گله گور نعل ایتمه * من منتظرم نغافل ایتمه

قَلْدِفَه خِیَالِ چِشَمِ لیلی * سَن وِیَرَمِنْ خَسَنَه تَسْلِی
 چُون اَوَّلِ بَشَرِیَّتِ اَوْنَوْدِی * آهَوِ هَم اَنکَلَه اَنسِ طَوْنَدِی
 اَنکُ سَبیلَه هَم چَوَقِ آهَوِ * صَحْرَاهُ اَنکَلَه طَوْنَدِیَلِرِ خَو
 وَلَه اِیضًا،

(۲۰۴) لیلی و مجنون دن (Vol. III, pp. 101-104).

- مَعْبُودِنَه عَرَضِ قِلْدِی رَازَن * بَلَدَرْدِی گُوکَلَدِکِی نِیَازَن
 کَاے حَاکِمِ عَرَصَه قِیَامَتِ * سُلْطَانِ سَرِیَرِ اسْتِقَامَتِ
 نَوْمِیْدَلِکِ آتَشِنَه یَانَدِم * بَااللهِ بُو وَجُودَدِنِ اَوْصَانَدِم
 چُون دُوسْتِ یَانَدِکِ نَاقَبُولِرِ * بَااللهِ بُو حِیَانَدِنِ مَلُولِرِ
 مَن شَعِ شِپِ قِرَاقِ یَارِم * سُوزَانِ وَ سِیَاهِ رُوزْگَارِم
 یَانَدَرْدِی بَنِی جَنَایِ عَالِمِ * دِکَلَمَزِمِ اَوَلِیْنِجَه بَرِ دَمِ
 دِیَرِمکِه وَجُودِمِ اَوَلَه بَاقِی * شَایِدِ دُوشَه وَصَلِ اَتْفَاقِی
 پَرَنُو بُرْجَنَدِ اَفْتَابِمِ * یِیْلَدِمکِه وَجُودِ اِیْشِ حِجَابِمِ
 یَا رَبِ بَنِی اِیْتِ فَنَایَه مَلْحُوقِ * کِیْمِ رَاهِ فَنَا اِیْشِ رِوْ حَقِ
 پَاکِ اِیْدِی دَعَایِ اِیْتِیْدِی تَأْثِیرِ * فِی اَحْکَالِ مَزَاجِی اَوَلْدِی تَغْیِیرِ
 تَأْثِیرِ هَوَاے نَامُنَاسِبِ * تَرْکِیْبَه ضَعْفِ قَلْدِی غَالِبِ
 گَلْدِکِجَه زِیَادَه اَوَلْدِی دَرْدِی * نَبِ لِرْزَه فِرَاغَتِنِ گِیْدَرْدِی
 مَحْوِ اَوَلْدِی نَبِ اِیْجَرَه اَوَلِ پَرِیْوَشِ * بَرِ شَعِ گِیْیِ کِه گُورَه آتَشِ
 اَكْسَلْدِی عَرَقِکِ حُسْنِ نَابِ * بَرِ گُلِ گِیْیِ کِیْمِ گِیْدَه گِلَابِی
 ضَعْفِ نَبِی اَوَلِ مَقَامَه یِتْدِی * کِیْمِ پَسْتَرِ اِیْچَنَدِ جِسی یِتْدِی
 پَسْتَرْدَه طَلَبِ قِیْلِنِ نِشَانِنِ * گُورْمَزْدَه وَجُودِ نَانَوَانِنِ
 رَفْعِ اَوَلْدِی عِلَامَه سَلَامَتِ * فَوْتِنَه گُورِنْدِی چَوَقِ عِلَامَتِ
 خُرْمِ اِیْتِیْدِی حِجَابِ اَحْتِرَازِیْنِ * فَاشِ اِیْتِیْدِی اِنَایَه گِرُلو رَازِیْنِ
 کَایِ دَرْدِ دِلْمِ دَوَاسِی اَنَه * شَعِ اَمَلْمِ ضِیَاسِی اَنَه
 غَمِ گِرْمَلِکِ اِیْلَه جَانَه یِتْدِم * نَا مِمکنِ اِیْدِی تَحْمُلِ اِیْتْدِم

وله ایضاً،

(۲۰۴) لیلی و مجنون دن (Vol. III, pp. 100—101).

- گوردیکه بر آوجی دام قورمش * دامینه غزاللر یونر اورمش
 بر آهواسیر دای اولمش * فان یاشی قره گوزینه طولمش
 بونی بوریلو آیاغی باغلو * شهلا گوزے نلو جانی داغلو
 احوالنه رحم قلدی مجنون * باقدی آکا دوکدی اشک گلگون
 گوکلینه قتی گلوب بو ییداد * یومشق یومشق دیدیکه صیاد
 رحم ایلہ بو مشکبو غزالہ * رحم ایتزی کثی بو حالہ
 صیاد بو ناتوانہ قیمہ * قیل جانکه رحم جانہ قیمہ
 صیاد صقن جفا یاندر * بلزمسکه فانه قاندر
 صیاد بگا باغشلہ قانن * یاندرمه جفا اودینه جانن
 صیاد دیدی بو در معاشم * آچمن ایاغن گیدرسه باشم
 قتلده بو صیدگک ایتسم اھال * اطفال و عبالہ نہ اولور حال
 مجنون آکا ویردی جملہ رختن * پاک ایلدی برگدن درختن
 اول طرفہ غزالک آچدی بنلن * شاد ایلدی جان دردمندن
 یوز اوردی اوزینه قیلدی افغان * گوزسوردی گوزینه اولدی گریان
 کہ ای بادیہ گردباد ناورد * نازک بدنیله ناز پرورد
 سن زینت هر گل زمین سن * گل گی لطیف و نازنین سن
 اے سبزہ جویبار وحشت * رعنا سمن بهار وحشت
 نہا قویمه من زبونى * اولغل بگا دشت رهنونی
 گز بر نیجه گون بنملہ همراه * انسان دپیوب ایتمه بدنن آکراه
 یاشم گی گتمہ چشم نردن * کسمہ ایاغک بورهگدردن
 سر چشمه چشم ایلہ منزل * سرمنزلدن اولمہ غافل
 اولسون بیکر فرارگاهک * اشک و مژہ آبلہ گیاھک
 اے چشم نگار یادگارے * سهل ایلہ بگا غر نگاری

هر قید اولورسه محض بلا در که بلبه
گر شاخ گلدن اولسه کدورت ویرر قفس

* * * * *

ای فضولی قدمز قیلدی فلک خمر یعنی
وقتدر چمنغه دنیا قیوسندن اکلک

* * * * *

ایاغک توزینه یوز سورمکه ویرمز صبا رخصت
بوزین یوز کره شبنم یومدن گلبرگ سیرابک

* * * * *

دوزمک اولمز تیغ بیدادینه شیرین لبلرک
گر فلک فرهادوش طاش ایتسه عشاقک تنن

* * * * *

غنچه قلمز شاد گل آچمز طونولش گوکل
آرمومند رخ آل و لب خندانم

* * * * *

دُر نک دیشک صفائن هر دم اِشتمک استر
بحرک مدام آنچون ساحله در قلاغی

* * * * *

* * * * *

وله ایضاً،

(۲۰۱) رباعی (Vol. III, p. 98).

جانان ایسه مطلوب طمعِ جانندن کس
مطلوب ایسه جان امیدِ جانانندن کس
جان سومک ابله میسر اولمز جانان
یا بوندن امید یا طمع آندن کس

وله ایضاً،

(۲۰۲) ابیات (Vol. III, p. 99).

اولدی اول ماهه روشن یاندیغم هجران گونی
یاندیغن شب تا سحر شمعک نه بلسون آفتاب

* * * * *

* * * * *

داغِ دلسوزِ فراقک اولدی گون گوندن فزون
نورِ ماه افزون اولور خورشیددن اولدقچه دور

* * * * *

* * * * *

بو نه سر در سر عشقک دیدن بر کسه یه
شهره دوشمش بن سنی سودم دیو آوازه لر

* * * * *

* * * * *

اولدی عالم شاد سندن بن اسیرِ غمِ هنوز
عالم ایتدی ترکِ غم بنده غمِ عالمِ هنوز

* * * * *

* * * * *

اوله زیبا سن که بوق نظاره‌گه عالمه تاب
وای اگر ترجک چغوب سربوب لجک صالسیک نقاب
هیچ شک بوق کم سنی گورکچ اولور عالم خراب

دل چکوب زرین اوتاغک ویردی لعلکدن صوراغ
طوندی اول گفتار ایچون لعل بناگوشک قُلاغ
زلفکده هدم طراغ آشفته بن آندن ایراغ
دیش صالوب هر پیچ و تاب آچدقچه زلفکدن طراغ
رشته جانغه رشکدن دوشر یوز پیچ و تاب

ای یوزی گل گوملگی گلگون دونیدر قرمز
آتشین کسوت گیوب اودلاره باندردک بزی
آدم اوغلندن سنگ تک طوغیز ای کافر قزی
آی و گونسدر حسن دَورنده جمالک عاجزی
گویا آناک مه تاباندرد آناک آفتاب

آل صاچ باغکده مشکین صاچ پریشان حالیم
سیم ساق اوزمه قزل خنخالرک پامالیم
صانمه صاچ باغک گبی مهرکدن اے مه خالیم
عارضک دَورنده نررین سلسلهک تمثالیم
غمزهک اوقندن حزین جانمه یوز بیگ اضطراب

سرمه‌دن گوزلر قرا اللر حنادن لاله رنگ
هیچ شاهد بوق بو رنگیله که سن سین شوخ و شنگ
وسمه‌لو فاشک یشل نوزلو کمان غمزهک خدنگ
غمزه و فاشکغه میل ایلر فضولی بیدرنگ
قوش عجبدر قلمق تیر و کماندن اجتناب

وله ایضاً،

(۱۹۹) غزل (Vol. III, p. 96).

ای خوش اول گونلر که رخسارک بکا منظور ایدی
چشم آمیدم چراغ و صلدن پُر نور ایدے
قُرب شوقی عافیت بخشِ تنِ بیمار ایدے
وصل ذوقی راحت افزای دل مهجور ایدے
دولتم شمعِ منور طالعِ عزیم قوی ۵
همتِ حکمی روانِ عیشم اوے معور ایدے
دامن اقباله گردِ تعرضِ یتیموب
چشم حاسد چهره جمعیتدن دور ایدے
آدم ایدم قرب درگاهند بولشدم قبول ۱۰
مزلِ جنتِ میم کوثر انیسم حور ایدے
بختِ مظلوم میسرِ قلعه محکوم اولوب
دھر اسبام مہیا قلعه مأمور ایدے
هر دعا قلمِ توقف سز اولوردے مستجاب
هر تمنا ایلم اہال سز مقدور ایدے
ہجر و ہمندن بتورمزدم کدورت گوئلہ ۱۵
گرچہ دورانک مخالف گرمگی مشہور ایدے
نولہ گر صالحہ فضولینی غم ہجرانہ چرخ
وصل ایامند اول غافل ایکن مغرور ایدے
وله ایضاً،

(۲۰۰) مخمس (Vol. III, pp. 97-98).

اے حریر ایجرہ تنکِ مطلق بلور ایجرہ گلاب
گوکسک آبِ روشن اول آبِ اوزرہ دوکمکدر حباب ۲۰

نیز چکمرسن جفا تبغ بنی اولدرمگه
 اولدرمی بر گون بنی آخر بو امالک سنک
 غرقِ خوناب جگر قلش گوزم مردملرین
 آرزوے خال مشکین و رخ آلت سنک
 دامگاهِ عشقندن طوت بر کنار اے مرغِ دل
 صندن سنک ملامتدن پر و بالک سنک
 سایهوش چوقدن فضولی خاک پایک یصلنور
 اول امید ایله که بر گون اوله پامالک سنک
 وله ایضاً،

(۱۹۸) غزل. (Vol. III, pp. 95-96).

حیرت ای بُت صورتک گوردکه لال ایلر بنی
 صورتِ حالم گورن صورت خیال ایلر بنی
 مهر صالمزسن بگا رحم ایلمزسن بونجه کیم
 سایه تک سودای زلفک پامال ایلر بنی
 ضعفِ طالع مانعِ توفیق اولور هر نیجه کیم
 التفاتک آرزومندِ وصال ایلر بنی
 بن گدا سن شاهه یار اولتی یوق اما نیلیم
 آرزو سرگشته فکرِ محال ایلر بنی
 تیر غمزهک آتمه کیم باغرم دسر قائم دوکر
 عقد زلفک آچه کیم آشفته حال ایلر بنی
 دهر وقف ایش بنی نورس جوانلر عشقنه
 هر یتن مهوش اسیر خط و خال ایلر بنی
 اے فضولی قیلزم ترکِ طریقِ عشق کیم
 بو فضیلت داخلِ اهلِ کمال ایلر بنی

بیمبوس وصلینه سن لیلی وشک بر عمر در
 بن گئی مجنون اولوب صحرا به دویش آفتاب
 اول بُت ابروسن قیوب محرابه دوندن یوزم
 قوی بنی زاهد بگا چوق ویرمه تکریم چون عذاب
 نقد عمرک بر صنم عشقند صرف ابتدک تمام
 ای فضولی آه اگر سندن صورسه بو حساب

وله ایضاً،

(۱۹۶) غزل (Vol. III, p. 94).

صبح صالوب ماه رخگدن نقاب * چیق که تماشا به چیقار آفتاب
 رشته جانم یتر ایت پر گره * صالمه سر زلف سمنسایه تاب
 مست چقوب صالمه نظر هر یگا * گورمه روا کیم اوله عالم خراب
 کسمه نظر جانب عشاقدن * ناله دلسوزدن ایت اجتناب
 گجه لر انجم صایرم صبحه دلک * ای شب هجرک بگا یوم الحساب
 دوزخه گیرمز ستمگدن ینان * قابل جنت دگل اهل عذاب
 صالده ایاقدن غم عالم بنی * ویر بگا غم دفعنه ساقی شراب
 رحم قیل افتاده لرک حالنه * هیچ گرکیزی سکا بر ثواب
 یار سوال اینسه که حالک ندر * خسته فضولی نه ویررسن جواب

وله ایضاً،

(۱۹۷) غزل (Vol. III, p. 95).

قیلدی زلفک نک پریشان حالی خالک سنگ
 برگون ای بی درد صورمزسن ندر حالک سنگ
 گندی باشکدن گوکل اول سرو قدک سایه سی
 آغله کیم ادباره تبدیل اولدی اقبالک سنگ
 زینت ایچون جسم دیوارنه ایمزدن برین
 چکسیدی عشق جان لوحنه ثفالک سنگ

من غریب ملک راہ وصل پُر نشویش و مکر
 من حریف سادہ لوح و دھر پُر نقشِ فسون
 ہر سہی قد جلوہ سی بر سیلِ طوفانِ بلا
 ہر ہلال ابرو قاشی بر سر خطِ مشقِ جنون
 پیلہ برگ لالہ تک تمکینِ دانش بی ثبات
 صودہ عکسِ سَرُو تک تأثیرِ دولت و ازگون
 سر حدِ مطلوب پُر محنتِ طریقِ امتحان
 منزلِ مقصود پُر آسیبِ راہِ آزمون
 شاہدِ مقصدِ نوائے جنگِ تک پردہ نشین
 ساغرِ عشرتِ حبابِ صاف صہبَا تک نگون
 ترقہ حاصلِ طریقِ مُلکِ جمعیتِ مخوف
 آہِ بیلہنِ نیلیمِ یوق بر موافقِ رهنمون
 چہرہٗ زردینِ فضولینکِ طونوبدرِ اشکِ آل
 گویِ آگاہِ رنگِ گچش سپہرِ نیلگون
 ولہ ایضاً،

(۱۹۵) غزل (Vol. III, pp. 93-94).

غالباً بر اہلِ دل طُپراغیدمِ دُردِ شراب
 کیم قیلوبِ حرمتِ بنالِ طومشِ اوستندِ حباب
 برق و بارانِ صائمہ کیم گوردکجہ آہِ اشکی
 بیلہزمِ نمدِ بنمِ آغلرِ بکاِ بانرِ سحاب
 ای صورتِ عالمِ بو استغنا سؤالندن نہ سود
 عالمِ ایلرسنِ سؤالِ اما ایشتمزسنِ جواب
 دشتِ غمِ خاکِ قبرمِ اوزرہ سَرُو گردباد
 چکسہ باشِ اولِ سرودنِ صو کسمہ ای سیلِ سراب

وله ایضاً،

(۱۹۴) غزل (Vol. III, p. 92)

نی گبی هر دم كه بزم وصلگی یاد ایلم
 تا نفس وار در قورو جسمه فریاد ایلم
 روز هجراندر سَوین ای مُرغِ روحم کیم بوگون
 بو قفسدن من سنی البته آزاد ایلم
 و هم ایدوب تا صالمسون اول ماهه مهین هیچ کیم
 کیمه یتم ظلم و جورندن آگا داد ایلم
 قان یاشم قیلز وفا گریان گوزم اسرافه
 مونجه کیم هر دم جگر قانندن امداد ایلم
 اینجهن هر نیجه کیم اغیار بیداد ایله
 بار جَوَریچون گوگل بیداده معتاد ایلم
 بیلشم بولمن وصالک لیک بو امید ایله
 گاه گاه اوز خاطر ناشادی شاد ایلم
 لوح عالمدن یودم اشک ایله مجنون آدینی
 ای فضولی بن دخی عالمه بر آد ایلم

وله ایضاً،

(۱۹۴) غزل (Vol. III, pp. 92-93)

دوست بی پروا فلک بی رحم و دوران بی سکون
 درد چوق همدرد بوق دشمن قوی طالع زبون
 سایه امید زائل آفتاب شوق گرم
 رتبه ادبار عالی پایه تدبیر دون
 عقل دون همت صدای طعنه بر یردن بلند
 بخت کم شَفَقَت، بلای عشق گون گوندن فزون

کندی حسم نوری برله آنی تکمیل ایلم
 گورسم آکسکلکدن ای عاشق وجودگه نشان
 مکه مرآت ضمیرنه گورر نقصانی
 ایلدی تکمیل نفس اولدر شه اقلیم جان
 ای خیالی درده اردگسه طیفکدر دوا
 گر توانلق دبلرسک پانوان اول پانوان

فضولی

(۱۹۲) غزل (Vol. III, p. 91).

دوستم عالم سنجون گر اولور دشمن بگا
 غم دگل زبرا یترسن دوست انجق سن بگا
 عشقه صالدم بن بنی پند آلیوب بر دوستدن
 هیچ دشمن ایلز آنی که ایتدم بن بگا
 جان و تن اولدو قچه بندن درد و داغ آسک دگل
 چقسه جان خاک اولسه تن نه جان گرک نه تن بگا
 وصل قدرین بلمدم فرقت بلاسن چکمدین
 ظلمت هجر ایتدی چوق مېهم ایشی روشن بگا
 دود و اخگر در بگا سرو ابله گل ای باغبان
 نلرم بن گلشنی گلشن سکا گلخن بگا
 غمزه تیغن چکدی اول ماه اوله غافل ای گوگل
 کیم مقرر در بو گون اولمک سکا شیون بگا
 ای فضولی چقسه جان چقمن طریق عشقندن
 رهگذار اهل عشق اوزره قلک مدفن بگا

شفق گون قان ایچند داغنی سیر انسه عاشق
 گونشد ذره گورمز لر فلکده آبی بلزلر
 خمیه قدلرینه رشته اشکی طغوب بولر
 اترلر تیر مقصودی ندندر یایی بلزلر
 خیالی فقر شالینه چکلر جسم عربانی
 انکله فخر ایدر لر اطلس و دیایی بلزلر

وله ایضاً،

(۱۹۱) غزل (Vol. III, pp. 68-69).

دیدى بر گون مهرِ عالمتابه ماوِ آسمان
 اے نگار نور سیم دلبرِ عالی مکان
 جامکک کم جرعه سیدر فیض بخشِ خاک و آب
 طلعتک انوار نه غرق اولدی ذراتِ جهان
 گلشنِ خضرا سنک ذاتکله بولدی زیب و فر
 نورِ رایکله منور در زمین و آسمان
 بن نه جرم اندم حضورکله نه جرّم وار بنم
 یوزکله بقسم او دم رخسارک ایلرسن نهان
 بن کمانِ جسمی بر گون سکا عرض ایلسم
 سن سپهرِ اوجِ استغناده ایلرسن مکان
 شمعِ خورشید ایشدی ماهدن چون بو کلام
 دیدی ای آینه صورت نمای انس و جان
 هر قچن اولسک کمالِ حسنله منظور سن
 خودنمالق صورتن سنک گورر چشمِ جهان
 بر نظر زرد و ضعیف و نا توان گورسم سنی
 مهم ارتر ساگه شوق غالب اولور اول زمان

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۲

چمندر وادی این شگوفیه درختن م
 تجلی نوربه مستغرق اولش طوره بگرتدم
 بلوب یوسف گلی مصر چمنه جویباری م
 آگا آینه ایلتن عاشق مهجوره بگرتدم
 خیالی سینه سن گوردم غم اغیار زین اتمش
 گیاهنه لطافت یوق زمین شوره بگرتدم

وله ایضاً،

(Vol. III, p. 67). غزل (۱۸۹)

لذتِ درمانی ادراک ایلز بی درد اولان
 بزمِ دردگت جامنی نوش ایلز نامرد اولان
 پخته اولز آتش دوزخله یوز بیگ ماه و سال
 شول ریانتک گرم بازارنه زاهد سرد اولان
 عشق یاريله نولا دورنه گرم اے فقیه
 گرد باديله یولیدر رقص ایدرسه گرد اولان
 هم جناحیدر بوگون عتقاه عالی هبتک
 کایناتک آشیان و دانه سنه فرد اولان
 وردی بو باغک خیالی رنگ و بویندن خبر
 شول خزان برگی گبی که سبزه کاهی زرد اولان

وله ایضاً،

(Vol. III, p. 68). غزل (۱۹۰)

جهان آرا جهان ایچنه در آرابی بلزلر
 شو ماهیلر که دریا ایچره در دریایی بلزلر
 خرابات اهله دوزخ عذابن آگمه ای زاهد
 که بونلر ابن وقت اولدی غم فردایی بلزلر

بن اول فُلْکِ مخالف روزگارم * که غرق اندی بنی دریای لیلی
 شهید عشقِ در قتلو کفنه * بگا هر لاله صحرای لیلی
 ایدر مجنون گوگل ناموسدن عار * اوللدن عالمه رسوای لیلی
 بنم پُر حال بر مجنون صامت * ولی گوگلده هوی و های لیلی
 قولاغینه گلور آوانِ خُحال * گورنمزی نشان پای لیلی
 خیالی جان گوزیله بقمینه * گورنمز صورت زیبای لیلی

وله ایضاً،

(۱۸۷) غزل (Vol. III, pp. 65—66).

کلامم املِ دردگ دایما وِرْدِ زبانیدر
 محبت عالینک هر سوزم بر داستانیدر
 صنم یارانه دیر جهانده آم و اشکم
 نواے ارغونیدر شراب ارغوانیدر
 بوزلدن صورت ارزنگی سن بو نقشِ دلکشله
 بنم وصفگ هر یتیم نگارستان مانیدر
 واررسک قبر مجنونه تماشا قیل که لیلانک
 مکحل چشمک هر استخوانی سرمه دانیدر
 بوگون دَوَرَنک بر دارای جم قدر و فلک تختک
 خیالی عرصه نظمک سرآمد پهلوانیدر

وله ایضاً،

(۱۸۸) غزل (Vol. III, pp. 66—67).

چمنده هر نهالی گوکدن انمش حوره بگرتدم
 چچکلر گوردم آنلارک بوزند نوره بگرتدم
 گلستان راهنی گوردم بیاض اوراق زین انمش
 بهشتِ عدن عیندن آقن کافوره بگرتدم

انی حمام نازک بیکی صوبدے * چو عریان ایلدی قوبینه قوبدے
 قوبینه یاره شور گوردی او برّه * قویوب قوبینه قوچدی نیجه کرّه
 پس آندن اوردی شفتالویه دندان * صفالر سوردی ایردی جاننه جان
 او سینه گویا بر خرمن گل * او شب گل خرمنینه ایردی بلبل
 شہک الدن اوچار مرغ قراری * دوشر اردینه فالمز اختیاری
 ایریشور بر گومش صحراہ اول یار * گورر بر قدرت آھوسی ایزی وار
 اول آھو ایزینہ چون شاہ اوررال * بولور آلتندہ بر دُرُج مُنفل
 انی مفتاحِ مرجان ایلہ اچدی * روان اول جامہ خوابہ لعل صاچدی

* * * * *

خیالی

(Vol. III, p. 64). غزل (۱۸۵)

بر ابد ملکینہ جانم ہجوار اتمک نجہ
 دولتندن کابنانک جملہ عار اتمک نجہ
 مویہ لرلہ جسمی عشق اچرہ بر مو ایلوب
 کاکل دلداردہ واروب قرار اتمک نجہ
 بحرِ سہامید کی مرغانِ زمِ پیکر لری
 شاہباز ہمت صالوب شکار اتمک نجہ
 آسمانک بو طقوز جامِ زمرد فامنی
 بر ارادن نوش ایدب دفعِ خمار اتمک نجہ
 چہرہ سن برگِ خزان اندی خیالینک فلک
 سن بہار حسنہ آنی بر گذار اتمک نجہ
 ولہ ایضاً،

(Vol. III, p. 65). غزل (۱۸۶)

بنم مجنون پُر سودای لیلی * باشمک شورشِ غوغای لیلی

باشکیچون نقش ایدوب آیاغه صالمه عاشقی
 رنگ حنای ملاحه اے نگار الدن گیدر
 غزّه اولمه بونجه مرغِ دل شکار انسم دیو
 عاقبت شهباز حسن ای شهسوار الدن گیدر
 ذاتی موره الکن گلدوگجه ایله لطف
 خاتم حسن اے سلیمان اشتهار الدن گیدر
 وله ایضاً،

(۱۸۲) غزل (Vol. III, p. 57).

نولدک اکلرسن فلک هر جایی جانانک می وار
 هر مقامی سیر ایدر بر ماء تابانک می وار
 بگرگی ای بوستان بادِ خزان می اتدی زرد
 یوقسه باشی طشره بر سرو خرامانک می وار
 اغلیوب فریاد ایدرسن هر سحر ای عندلیب
 خارله همسایه اولمش ورد خندانک می وار
 بولگه جانم فدا انسم گرک جانا دیدم
 یوزمه بیگ خشمه بقدی دیدی جانک می وار
 زلفِ دلبر گئی ای ذاتی پریشان سن ینه
 جور بی حد یوقسه بر یار پریشانک می وار
 وله ایضاً،

(۱۸۴) شمع و پروانه دن (Vol III, pp. 57-58).

چو بولدی شمع ایله پروانه وصلت * طاغدی خلق ایکسی قیلدی خلوت
 چو گلدی بر ارايه شمع ایله شاه * صان ابتدی اجتماعی مهربله ماه
 برامشدر طقوز قات جامه خوابی * برافادقلسرینک بوق حسالی
 قومشدر آکا التون نردبانی * ایکسی جامه خوابه چیقده آتی
 چو چیقدی آکا اول دردک دواسی * طقوز قات چرخه صان مؤمن دعاسی

متزلزل تیر دعاوش ماورائے نہ سپهر
 قدرگنگ عرشِ مُعَلَّادِن مَعَلَّایِ سی
 اول و آخر نظیرگ بوق سنک ذاتکدر
 ختمِ جملہ انبیا کون و مکانک وایہ سی
 آخرت بازارینہ واردقہ ایلر فائد
 نقدِ عشقک در آنک کم سَرورِا سرمایہ سی
 باغِ جنتہ اُمیدم بو درم کم ذاتی بی
 جملہ مومترلہ اول سَر و ایدینہ ہمایہ سی

وله ایضاً،

(۱۸۱) غزل. (Vol. III, pp. 55-56).

بر سیم تن تراشی گوزل خوب سرتراش
 حسن و کمال خلقلہ اکدر دے خلقہ باش
 جسمِ لطیفک دلِ سنگینی گورینوم
 صنمک طاقیدرر بلتہ اول نگار طاش
 حمام گپی باشمہ چغدے بُخارِ عشق
 دوکسہ عجیبی دیدلرم قورنہ گپی یاش
 هرگاه بی تکلف اوپردے آباغنی
 حمامنہ آنک یوزیز فرش اولدے کاش
 بز پا برهنہ باش اچوق ابدالیومر آنک
 اول صوبدی ذاتیا بز ی اول ایلدی تراش

وله ایضاً،

(۱۸۲) غزل. (Vol. III, p. 56).

گور بچک حسنک عنانِ اختیار الدن گیدم
 تیغِ خشی لطف ایت ای چابکسوار الدن گیدر

اصولی

(Vol. III, pp. 45-46). غزل (۱۷۹)

وجود مطلق بگری نه موجی کم ایدر پیدا
 انا الحق سرتنی سویلر اگر مخفی اگر پیدا
 معادن در قواشیا ایدر اوز کندو ذاندن
 کیسی سم و زر ظاهر کی سنگ و مدر پیدا
 بو باغک گر حقیقت صوی بر باغبانی بر
 ولی اولش حقایقن نه بوز بیگ شجر پیدا
 نظر قیل نوع انسانه کی زهر و کی سکر
 عجب حکمت بر آنجندن اولور درلوغر پیدا
 دوریلور نیجه بیگ اشار بوزیلور نیجه جنبش
 نه کار بو العجب در بو که اولز کارگر پیدا
 بو طوفوز قبه شش سو اچینه گلدک و گندک
 نه گلدوگک قپو ظاهر نه گندوگک مهر پیدا
 نه زحمت چکر کسب کمال ایدنه بر عارف
 بلی چوق فان بودر کان ایلینجه بر گهر پیدا
 قو نظاره ده ابکار معنی منتظر درلر
 اصولی گیبی تا کم اوله بر صاحب نظر پیدا

ذاتی

(Vol. III, pp. 54-55). غزل (۱۸۰)

فامتک اے بوستان لامکان پیرایه سی
 نوردن بر سرو در دوشمز زمینه سایه سی
 یوسفی گرچه گورنلر اللربنی کسدیلر
 گون بوزک گوردی سنگ شق اولدی آیک آیه سی

وله ایضاً،

(۱۷۷) غزل، (Vol. III, p. 44).

غمدن اولدم اے مہ نامهربانم قند سین
 گوکلره بویندی فریاد و فغانم قند سین
 گلشنکدن آبرو آرام ایلمز دل بللی
 ای یوزی گل قامتی سرو روانم قند سین
 لبلرکله گل شکریز اول دل و جان بزمه
 قند سین ای طوطی شیرین زبانه قند سین
 ای بنم روح روانم اولمدین گوستر یوزگ
 یولوکه اولسون فدا جسم و جانم قند سین
 شوقدن اسحاق اولوردی لطف ایله برکر دیسهک
 ای بنم شیدا و زار و ناتوانم قند سین

وله ایضاً،

(۱۷۸) غزل، (Vol. III, pp. 44-45).

هرکه نظم گورسه اول لعل گهر پاش اوستنه
 جان نثار اید دیوب تحسین و شاباش اوستنه
 گل که لشکر چکدی صحرای چمنه لالهیه
 روم شاهی در که عزم ابتد قزلباش اوستنه
 توبه اینمک عاشقه دوشمز می و محبوبدن
 جامه نقوی پرشمر رند و قلاش اوستنه
 لعلکه بگرم دیو جام شرابی دوستم
 مجلس مید صراحی گوتزر باش اوستنه
 دردمند اسحاقی آغلک که غریب افتاده در
 کسه سی یوقدر قویه اولدوکن بر طاش اوستنه

چکدیلر سوی آسمانه هان * گونورب آتی خاک ذلتدن
گندی دونه دونه سماع ایدرک * دار انسه دیار غربتدن
بوینی باغلو قول اولدی درگاهه * اولدی آزاد بندر محبتدن
بصمدی بر ایاغی شادیدن * بشی قورتلدی چون مذلتدن
اغدی معراجہ خوش لطافتله * قورنلوب عالم کثافتدن
اولوسی درسی آنوگ اصلا * اولدی خالی هیچ رفعتدن
آخرنه دخی امید اولدر * اوله بر عالی یرده جتدن
ددی اهل سما آگا تاریخ * قلدی عزم سؤ لطافتدن

اسحاق چلبی

(۱۷۶) غزل (Vol. III, pp. 43-44).

هر بلایه صبر ایدرم محنت یار اولسه
یار جور ی نلیبده طعن اغیار اولسه
غم دگلدر غمزہ خونریز فتان اولدوغی
بولنه جان ویرمک اولوردی دلآزار اولسه
آه و نالمله فجن دمساز اولورده عندلیب
دمر بدمر گلشنه گل هم صحبت خار اولسه
دل شکست اولوب پریشان خاطر اولمزم اگر
زلف مشکینک گبی بختم سیهکار اولسه
خاطریر سیر گلستان انمزیده دوستم
آنه گر بلبل گبی بر یار غنچوار اولسه
رحم ایدب اسحاقه جانا صورت حالن یازب
سکا کیم اشعار ایدردی نظم و اشعار اولسه

لامعی دل زورقن گردابه صلدی موج غم
بق کنار وصل یاره روزگارمدن مدد

فغانی

(۱۷۴) غزل. (Vol. III, p. 36).

گوزمگ قصرین ایدنسه خیالگ نوله جای
شو عالمدر ایدنسه یریدر صرجه سرای
شب فرقتن گوزم خواب ایله جنگ ایلمکه
مژدهن بغلدی ای مه ینه بر قاره الای
بام چرخ اوستنه نالهم چقوبن طفل گبی
اشغه اینکه قورقر چغروب دیر ای وای
بر نفس نالهمه رام اولغه قومز دیوبن
گوستر اللره پرمغله بنی بزمه نای
آیغی اللره تقسیم ایدسن بزمگه
نچون ای ساقی فغانی قولکه دگمیه پای

غزالی

(۱۷۵) تاریخ بر کشید شدن اسکندر چلی از خاک و عروج کردن

اویچانب افلاک. (Vol. III, pp. 39-40).

میر اسکندر اعتباری گورب * ای گوکل عبرت آل بو حالتدن
حاصلی نولدی عاقبت گور که * بو قدر عزت و سعادتدن
دادوبن زهر قهری آغزینده * قالمدی هیچ اثر حلاوتدن
اولوبن نجم طالعی راجع * بعه واردی کمال قریبتدن
فوندی نوز چهره امانتنه * صرصر تهمت خیانتدن
رفعنه وارد اولدی حکم شریف * ناگهان درگو عدالتدن

ویرب حسنی دلِ سلطانه سلوت * همان دم ایلدے یانینه دعوت
صونب دستینه بر زرین ایاغی * ددی ای حسن و خلقک تازه باغی
پری میسین نه خوش افسون ایدرسین * آلوب عقم بنی مجنون ایدرسین
لبگدن شهد و سکر یاغدررسین * سزگدن بزمه گوهر یاغدررسین
بنی لطف و کرمدن بند قلدگ * تواضعلر ایدب شرمند قلدگ
برو صون دستگی جانیه قصدگ * که دنیادن بنی مهرکله کسدگ
مرادگ ملک ایسه یاخود خزینه * بقن کیم در آنوگ چوغ و آزینه
بگا پایک تزی او کیمیا در * که عالم گنجی چشمه هبا در
گر اولسگ بگه دلدار ای دلافروز * شم قدر اوله روزم عید نوروز
۱۰ سنی سر ناج ادیم عالم ایچره * شراب ایچم الوگدن هر دم ایچره
شب وروز ایدنوب بانو سرایم * ویرم دستوکه ملک و مال و رایم
شهنشه چون کلایمین آخر اندی * نهانی سوز و سازین ظاهر اندی
اچوب بوز شرمه او جان دهانن * مکرر ایلدے سکر بیانن

* * * * *

وله ایضاً،

(۱۷۲) غزل (Vol. III, p. 84).

چاغر شور گوکه ملکر آه و زارمدن مدد
۱۰ اودلره یاندم بو آه پر شارمدن مدد
قوغسون یار ایشکینه خالک جسمدن غبار
ای گوزم بالله بو سیل اشکبارمدن مدد
گوزلم یول گوزلمکه تیره دلدر ای صبا
تونیایه خاکپایه شهسوارمدن مدد
ای طیب جان دله کار اتمدین بو زهر غم
۲۰ ذرهجه تریاک شهد لعل یارمدن مدد

طوشدی هر درخت اود اولدی یکسان * آنچون در هوادن آتش افشان
 سرو پپراغ ایچنه هر سیه زاغ * مُزَعَفَر لاله در کیم بغری پر داغ
 اولب هر بر آنج بر مرغ اصر * صحر آفاقه سلکندو بجه پر لر
 زر آیلله یازر هر برگ رز روی * لچین سمدن خلخال ایدر جوی
 قلور حنالبوب دست چناری * چمنلر صحنوگ دلكش نگاری
 درخت سبز اولوب گوگ گپی پر نجم * شهاب آتوب زمین دیوین قلور رجم
 * * * * *

وله ایضاً،

(۱۷۲) ویسه ورامین دن (Vol. III, pp. 32-33).

چو دَوَرِ روزِ روشن آخر اولدی * دلِ آفاق ظلمت برله طولدی
 قرارب شب فلک لر چاندی ابرو * شه مغرب زمین عرض ایلده رو
 رُخِ کافوره عنبر پرده اولدی * فلک صحنی قنادیلله طولدی
 ۱. سپند شامه اولدی چرخ مجهر * نسیم شب دوتردی مشک و عنبر
 شهیلله قالدی تنها نیجه بانو * سور لرردی دم عیشی قراگو
 بو ویرب بوسه دست پادشایه * سورب اول گل بزنی خاک پایه
 اولب هر بیرسی افسانه پرداز * شهنشاهیلله اولمشلرده دمساز
 شهنشه بونلروگ افسانه سندن * دم دلكش لب مستانه سندن
 ۱۵ بغایت طیب الوقت اولمش ایدے * دل شوق و طریدن طولمش ایدی
 گهی یغا قلوردی عقل و هوشی * گهی دریالین ایدردی جوشی
 گورر کیم ایچلرنه بر شکر لب * گل اندام و سمن بر سیب غبغب
 یغر سوز یرنه سکر دلندن * حیا ایلر گنش رنگ گلندن
 نسیمدن خجل باد بهارے * صحندن منکسر عود قاری
 ۲۰ رُخی شمعینه مه پروانه اولمش * صحن گورمش گنش دیوانه اولمش
 نه دم یوز شرمه بر خند ایلر * دم صُبحی قوے شرمند ایلر
 ۲۲ جمالی عید و صاچی قدره بگرر * اول انجملر ایچنه بدره بگرر

ایکی قولدن دیزلش سرو و عرعر * صراقالغر چمنده بادِ صرصر
 صولر گزنج اوینر باغ ایچنده * چچکلرله یشل پیراغ ایچنده
 صبا فاپوب کلاه یاسینی * قلمور صاچ بولسی درِ ثمنی
 آنجلر اللشور برگر نریله * چچکلر بولشور بلبلرلیله
 ۵ اوینجی باشی در بادِ سبکار * قوغلار بربرین اطفال ازهار
 صبا اونجه مانند کبوتر * هوای تقله لر اورر گل تر
 طوتشدنجه شکوفیله چمن ال * ایرب هر بیرنه بغدا گجر یل
 شهبیدن اود قیر ابر گهریز * گل افشانلق ایدر بادِ سحرخیز
 دونب اوینر صولر چنبرلریله * یشل پیراغدن خنجرلریله
 ۱۰ طور دمبسته قالب ارغوانلر * یاریشور بادلله آب روانلر
 ریاحیله ریاحین طور طوت اوینر * چنارال صونر ایلر رقص عرعر
 خوش اتمش شاخ شوخی طوندب باد * چمنه جورجنی اوینده استاد
 گلی بادامه نرگسلر گوز ایلر * قرنفل باغه نسرینی یوز ایلر
 صولر آینه منظر در فلك وار * کواکب صورتدر آنده ازهار
 ۱۵ چمنلر گوک نجمی ژاله لردر * سمنلر آه و صولر هاله لردر
 محصل هر طرف در محشر آباد * گورنلر حور عدنی ایلر یاد
 بقنلر آه عین عبرتلیله * عجبی قالسه راه حیرتلیله
 قو زهدی لامعی اولغل صبا خیز * گل آبی دگل در وقت پرہیز
 و له ایضاً،

(۱۷۱) مناظرهٔ بهار و شتادن. (Vol. III, pp. 30-31).

گل اے شوریک دل سودا دمیدر * هوالر معتدل صحرا دمیدر
 ۲۰ گنش یوسف این میزانه گجی * زلیخای زمان گنج زر آجده
 گنش گیگی صراردوب چهره ایوا * عنبلر آصده عنقود ثریا
 چمنلر زعفرانیله بویانده * آنجلر سرتسر آلتونه یانده
 ۲۲ دوکیلوب پیره اوراق زر اندود * پُر اولدی ماهی زر برله هر رود

آز زمانہ چوق ایش اتمشیدے * سایہ سی اولش ایدے عالمگیر
شمس عصر ایدی عصرده شمسک * ظلی اوزون اولور زمانی قصیر
ناج و تختیلہ فخر ایدر بگلر * فخر ایدردی آنکله ناج و سریر
گوکلی اول سورده بولوردی سرور * که چاله چاغربدی تیغ و زئیر
رزم ایشند و بزم عیشند * گورمدے پیر چرخ آکا نظیر
چیقسه ایوان بزمه مهر مئیر * گیرسه میدان رزمه شیر دلیر
اولیحق دار و گیر اول شیری * آگسون و قانلر آغلسون شمشیر
حیف سلطان سلیمه حیف و دریغ * هم قلم آغلسون آئی هم تیغ
وله ایضا،

(۱۶۹) قطعه (Vol. III, p. 19).

سکا اے نور مجسم نیجه تشیبه ایدم
یوق ایکن وجه شبه تازه نهال چمنی
او بولور جامه سبزین ورقله رونق
سن ایسه احسن اولورسن چقاروب پیرهنی

۱۰

لامعی

(۱۷۰) مناظره بهار و شتا دن (Vol. III, pp. 29-30).

گل اے دل ناله قل بلبلرلیه * اچل عشرت دمیدر گلرلیه
نوالر گوستروب آهنگی گرم ایت * بو آهن دللرے آهنگه نرم ایت
۱۰ قوماغل لالهوش جان ایچره داغی * که فرصت الک ایکن طوت آیاغی
بو چاغلر گچهدین داد آل جهانندن * سرودین کمهدین دم رود جاندن
صلا درهای و هویه دین قل باز * ایدر سن هی دینجه مرغ پرواز
قلاغ اول گل گبی کیم مرغ شبنیز * نجا اتمش سحر دن ناله سین تیز
دوزب هنگامه لر مرغان پرهای * صولر ایلر تران بلبل چلر ناله
۲۰ سمندر برگ ترلر دن طوتر دف * چلر شوریه اولب جویلر کف

دوگوب فیل اوزره هندستان شہی کوس * چلردی سنج و صورنا مہتر روس
 ہواپی صوتِ رعدِ کوس ایدب فرق * علمِ پیرقلری تاب اوردی چون برق
 رخ گلنار عکسی پیلہ اول گون * ہوانک جامہ سی اولمشدی گلگون
 ہوا یوزینہ چکدکچہ علم سر * دکر اول جامہ یہ زرن علملر
 سما و باد اولوب سقا و فراش * صولانوب سوپروردی طاغله طاش
 اوروب آدم دگیزی ہر یگہ موج * روان اولمشدی عسکر فوج بر فوج
 باشند ہر برینک قبہ نور * صناسن کیم حبابِ عینِ کافور
 بقوب صبح آدمک جمعیتینہ * تعجبندن البن اورور الینہ
 علملر بر ایاغ اوزره یوروردی * صبحینی توغ چوزمش رقص اوردی
 ۱۰ چنوب آت ایاغندن توز ہواہ * قتلدی بر فقی ییروک سہاہ
 فلکک اولدی خاکی بُرجِ آبی * گونش دوندی بوزہ توزدن نقابی
 بو غوغادن بولوک طاغی و طاشی * اویانوب اونخودن قلدردی باشی
 چقوبن مصردن بو شوکتیلہ * یوریدیلر بولہ جمعیتیلہ
 عزیزک خاطری خوش کوکلی مسرور * خیالِ دلبریلہ کوکلی پر نور
 ۱۵ بقتشدے جانہ جانان فحوسی * پر اولدی کوکئلہ وصلت اموسی
 بقوبن ایچنی یار انتظارے * اودہ دوشمش بگی قالماز قرارے
 نہ وقت اولم دیو یارہ مقابل * گیدردی بول سوروب پر مہربانی دل
 روان صو بیکی پیل بیکی شتابان * لچنچہ بیر نیچہ طاغ و بیابان

وله ایضاً،

(۱۶۸) قصیدہ^۱ (Vol. III, pp. 18—19).

عزمہ نو جوان و حزمہ پیر * صاحبُ السیف و صائبُ التدبیر
 ۲۰ ہم صفِ آرایی ہم اصغرای * نہ وزیر ایسترایدی و نہ مُشیر
 الی شمشیر ایدی و دلی خنجر * نیزہ ایدے قوی و پرمغی تیر

^۱ This poem also, accompanied by an English verse-translation, will be found in Redhouse's *History, System and Varieties of Turkish Poetry*, pp. 28—29.

گر حضور اتمک دلرسک ای محبتی فارغ اول
اولیہ وحدت مقامی گوشہ عزلت گئی

شہزادہ بایزید (شاہی)

(۱۶۶) غزل (Vol. III, pp. 11-12).

نیدہ بین ضایع ایدوب طولِ املہ نفسی
قالمدی ذرہ قدر دلہ بو دنیا ہوسی
اضطرابی قو کہ ای مرغ روان سیر ایلہ
اسکیوب ایشته خرابہ وارپیور تن قنسی
کاربان رو اقلیمِ عدم منزلتک
طوقنور اولدی دلا سمعہ بانگِ جرسی
غافل اولہ گوزک آج دیدہ حق بین ایلہ گور
خوار گورمہ خس و خاشاک ایلہ مور و مگسی
شاہی بیدل و بیمار و گنہکارہ نہ غم
سن اولورسن اگر ای لطفِ خدا دادرسی

ابن کمال

(۱۶۷) یوسف و زلیخادن (Vol. III, pp. 15-17).

گدوبن کوچ بکوچ منزل بمنزل * یقین التدیلمر چون مصرہ محمل
عزیز مصرہ گندے مشغیلر * ددیلمر اردی مصرہ تنگ شکر
۱۰ صفا کسب اندی غایت اول خبردن * نکتیم خستہ دل جلابِ تردن
خبرجیلارہ و یسروب مژدگانہ * بوراکی اوینیوب نالاندے جائی
ہان دم بندی استقبالہ چقدی * جوزوب سنخق نزارہ چالہ چقدی
مُنادیلرلہ طولوب کشور مصر * گلور آت ارقاسینہ لشکر مصر

* * * * *

۲. سراسر شہرِ مصر وک خاص و عامی * بو استقبالہ چقمشدے تہامی
نہ دگلو واریسہ تعظیم و تحیل * ایدرلر جملہ سین بر وجہ تفصیل

(جلد ثالثہ مندرج اولان اشعار)

سلطان سلیمان اول مُحیی

(۱۶۴) غزل. (Vol. III, pp. 9—10).

اختیارِ فقر ایدن درگاه و ایوان ایستمز
زاد غمدن اوزکه هرگز کندویه نان ایستمز
شولکه استغنا سریند اوتوردی شاه وار
سرتسر اولماغه هفت اقلیمه سلطان ایستمز
سینه سینه هر که کسدی نعل یاقدی تازه داغ
ایلز باغه نظر سیرِ گلستان ایستمز
شولکه عشق اهلیدر اولور کوی دلبرده مقیم
ایلوب دیوانه لک طاع و بیابان ایستمز
ای مُحیی یار الندن بر قدح نوش ایلین
خضر الندن گر اولورسه آب حیوان ایستمز
وله ایضاً،

(۱۶۵) غزل. (Vol. III, p. 10).

خلق ایچندک مُعْتَبَر بر نسنه بوق دولت گبی
اولیه دولت جهانک بر نفس صحت گبی
سلطنت دیدکلری انجق جهان غوغا سیدر
اولیه بخت و سعادت دنیوده وحدت گبی
قو بو عیش و عشرتی چونکیم فنادر عاقبت
یار باقی ایستر ایسکُ اولیه طاعت گبی
اولسه قوملر صاغشنبه عمرکه حد و عدد
گلبه بو شیشه چرخ ایچره بر ساعت گبی

نفس وجودک جمعنه دیرلر یقین * تنه کی یاد اندیشه نفس در هین
پس زائد اندیشه لر نفسانی در * نفسه کم تابع اولور شیطانی در
چون عقل معرفتی ربّانی در * عقله کم تابع اولور رحمانی در
کلی یاد اندیشه نفس در تنه در * عقل سلطان در بولر هپ بنه در

شریف

(۱۶۴) ترجمه شاه نامه‌دن. (Vol. II, pp. 392-393).

ه مطیع اولمشدی انس و جنّ اوزینه * قولی طومشلایدی هر سوزینه
قیوبن ایشی گوجی بای و بخسول * اولورلردون وگون هب عیشه مشغول
ایدرلر عیش و عشرت عاشقانه * غلام اولدی او دورانه زمانه
صدای چنگ و عود ابریشدی چرخه * طریدن گوکک زهره گیدی چرخه
اوگوش مدّت بونک اوستینه گجی * که تخت اوستنه اول شه یدی ایچدی
۱۰ اوزی حکمت ایچنه کامل ایدی * نه علم اولسه بلوردی عامل ایدی
دوزلر کندویه حکمتله بر جام * که ظاهر آنک نه اولسه سرانجام
بو افلاک و سوانجم هیئتیه * قمو وضع اولش آنک حکمتیه
فلکلرده نه وارسه آنک مرقوم * ادر مستقبلک حالینی معلوم
ندکلو که آندن ایچرلر مدای * بولورلر طولو اول جای مدای
۱۵ بو در خاصیتندن بیرسی هم * که غصّه گورمز آندن ایچن آدم
او در کم دیرلر آکا جام جمشید * انکله گجی خوش ایلمر جمشید

بیری بَلْبَل در بنم گویند دیر * بیری هدهد در حکیم بنه دیر
 بیری داخی قِرْلَا نَغِیج صاحب نجوم * بیرسی طائوس بازارگان روم
 بیری ککَلک در که فرهادی ایشک * بیری لقلق در نماز خوانی قوشک
 جمله بونلر اون قوش اولمشلر تمام * اول عجب باغ اچره طومشلر مقام

علی

(۱۶۲) * بحر الغرائب دن (Vol. II, pp. 389—390).

۰ حکمتنه صوردم که ای حکمت بگا * ویر خبر کم صورام عقلی سگا
 عقل نه در یا بو جسمگ نه سی در * نفس ایله عقلگ حالی نیجه سی در
 اصلی نه در بری یا قند اولور * عقل کیمه دینلور تنه اولور
 نفس داخی عقلیله بر در هان * نفسه داخی واری در منزل مکان
 عقله می تابع اولور جمله بدن * نفسه می تابع اولور یاخود بو تن
 ۱۰ نفس نه در عقل نه در بللو بیان * دلهرم که بیلیم آنی عیان
 فکرو حسن و رأی [و] اندیر کم دینر * بو خصائل جمله عقلگ نه سی در
 بونلرگ حالن بیان ایله بگا * حل ایله ویر صورام آندن سگا

دیدی حکمت صور دیغگ بربر بگا * طوت قولانگ ایرمیگ بدن بگا
 بو عقل و نفس و بدن کم جمله وار * جمله حقگ ویرلگدن در بولار
 ۱۰ کسه آنک حکمتنه اولماز حکم * کندوسی بیلور ایشینی بیش و کم
 قدرتی وارلی در اشیا قمو * عقل و حسن و فکر و ادراک ای عمو
 بو بدن ترکیب حق دورر عیان * یعنی کم کندوسنی قیله بیان
 پس بو تن شهرینی بنیاد ایلدی * جسم و انسان دیوبن یاد ایلدی
 دوندی جسمی جانی طولدردی تنه * عقل سلطان ایلدی تن مَلْکَنه
 ۲۰ پس عقل معرفتی حق دورر بقین * حافظ اولدی جسمی صفار هم امین
 هم امین اولمش دُرر هم پاسبان * جسمی نکسر ارمیه ناگه زیان
 ۲۲ امرِ حذر جسمی عقلی گوزدن * ابو یاوز نیسه گوروب گوزدن

بر ایکی گون که چکدم محنت راه * عنایت اریشوب راه اولدی کوتاه
 لب دریا به ارم چون کینه * اروب باد صباوش بر سفینه
 قضایه چونکه ویرمشم رضایی * گیروب دریا به یاد ایتدم خدایی
 چو کشتیبان دوزندی بادبانی * روانه اولدی بو کشتی روانی
 ایکی گون داخی دریا سپرین ایتدم * اوچخی گونده استانبوله یتدم
 تماشا ایله دم اول شهر ایچینی * دیدم که رومه گلش شهر چینی
 ایچی طوب طولو باغ و گلستاندر * لب دریاسی راحت بخش جاندر
 خصوصاً اول بنالر کم یاپلش * آنک لطفیله جان و دل قاپلش
 قیونک سقف دیواری مذهب * جمیع شهری مرمر دن مرتب
 نه به باقسه ک گوررسن نقش چینی * که حرفن یازمه ز نقاش چینی
 اگرچه جمله باغی گلشن ابدی * چو یار آنک دگلدر کلخن ابدی

شمسی

(۱۶۲) ده مرغ دن (Vol. II, pp. 385—386).

وار ایش اولک بر جای لطیف * دلکشا خرّم مقامی گئی شریف
 سروی سرکش لاله سی نعمان ایش * اسکی باغ الا یکی بستان ایش
 بر عجب صحرا ایش خوش نازنین * گل شقایق سنبل و سوسن زمین
 ال ویررش باغنه انجیر لوب * هر میشلر تازه تازه خوب خوب
 الما و امرو و قیسی و انار * بولایش شفتالویه نه اعتبار
 بو العجائب باغ قوشلر کندی در * یا جهانک مثیلدر یا کندی در
 بوند قوشلر چوق ولی اون قوش تمام * غیری قوشلر ابری طومشلر مقام
 ایلمشلر آنک اول قوشلر قرار * نیجه قوشلر هر بری بر درلو یار
 کیمی دانشمند کم درویش گجر * کندو زعمنه قمو بر قوش گجر
 بیرسی باقوش ایش اول قوشلرک * صوفیسی در زاهدی در قوشلرک
 بیرری داخی قارغه در یار ظریف * قصه خوان و شاعر و شیرین حریف
 بیرری داخی طوطی در ملا گئی * بیرری کرگس در قلندر مشربی

اولدی اصل گوهر و دُرِ ینیم * خوارلندن بولدی عزت‌لر عظیم
قطره ایکن اولدی دُرِ شاهوار * زینت تاجِ شہان روزگار
نسبت دندن یار دلفریب * رونقِ لطفِ بناگوشِ حبیب
مسکتندن بولدی اول دُرِ ثنیم * بونجه قدر و قیمتی ای پاک دین
مسکت تاجِ الهی در بلند * رمز آگه دستِ شومِ خود پسند
معجبا اول قطره‌دن کم سن اگر * ساگه ایتمزسه بو سوزلردن اثر
بحر در عالم وجودک قطره در * مسکت گوستر کم اوله قطره دُر
قویمجه کبر و عجب و نخوتی * بولمش در هیچ سر اول دولتی

خلیلی

(۱۶۰) * فرقت نامه‌دن (Vol. II, pp. 382-383).

گوزم چون گوردی اول سرو روانی * گوئل بدن روان اولدی روان
۱۰ چو دریا اوگمه گلدی ایلدی جوش * فغانه باشلام بلبل گبی خوش
گیجه گوندوز ایشم اغلامق ایدی * جگر هجر اودینه داغلامق ایدی
دلک ذکرم اولدی نه ایلم دوست * دیرم قمری گبی نه ایلم دوست
شو رسمه چقدی بو دُنیا گوزومدن * بکلی نا اُمید اولدم اوزومدن
قمو علم و ادبدن ایرو دوشدم * فراق اودینه یاندم صیرو دوشدم
۱۰ فلک احوالی تبدیل قلده * قمو تحصیلی تعطیل قلده
قنی اول علم و اول زُهدِ ترهّد * قنی اول ذکر و اول طاعت تجهد
قنی اول شوق و اول ذوق و صفالر * قنی اول یار جانِ پارسالر
قنی اول دورلو دورلو صوفلنق * قنی اول باشلر اچون صلافتی
دریغا و دریغا و دریغا * که دوشدم جمله‌سندن آیرلیغا

وله ایضاً،

(۱۶۱) فرقت نامه‌دن (Vol. II, p. 388).

۲۰ گدردم یوله دوشوب یانه یانه * گوزمندن دُر اقیدوب دانه دانه

وله ایضاً،

(۱۵۹) غزل (Vol. II, pp. 372-373)

خطک اول پیروزه در کم لعل ناب اوستند در
 لبروگت اول لعل کم دُر خوشاب اوستند در
 خاک اول ای دل پرتو حسندن استرسک نصیب
 آفتابک پرتوی دایم تراب اوستند در
 چشم گریانده ای دلبر خیالی قدگت
 بر نهال نازه در کم جوی آب اوستند در
 فام شول داله دوئشدر که درد التند در
 گوزلم شول عینه بگرر کم عذاب اوستند در
 یوزگ اوستند وطن طونسه گوزگ اولز عجب
 منزل مریخ چونکر آفتاب اوستند در
 زلف و ابروگی گورنلر دبر هزاران آفرین
 شول معنبر چتره کم مشکین طناب اوستند در
 ای نظای وصله شاد اوله و هجرانه ملول
 کائناتک حالی چونکر انقلاب اوستند در

گلشنی

(۱۶۰) مقالات دن (Vol. II, p. 379)

۱۰ وقت نیسان قطره صلب سحاب * انر ایکن گوردی بحری بی حجاب
 طول و عرضه نظر اولدی روان * گوردی کم بوق حد و پایان و کران
 کندیسینه باقدی بی قدر و محل * اصلی در بر قطره آب پر خلل
 چونکم ایتدی عجز نفسینه قرین * شویله اردی امر رب العالمین
 قعر دریادن صدف چقدی روان * اول محاسن قطره به اجدی دهان
 ۲۰ دوشدی قطره یومدی آغزینی صدف * گندی قعر بحره ای خیر الخلف

مدعی زلفنه زُنار دیدگِ اول صَنک
 هی نه کافر سِن آصیدی سنی زُنار کله،
 وله ایضاً،

(Vol. II, p. 363). غزل (۱۵۶)

بر نفس غمدن اولیز خالی * نه عجب در بو عالمک حالی
 دنیاده حالی بیلر کشتی یوق * عجب ایش بو دنیا احوالی
 طور میوب بر قراره چرخ دونر * بویله طورر بو دُنیا طورالی
 جانن اوده آناردلر دون گون * صویه طپراغه خرج ایدر مالی
 اشبو دارِ غروره نهک صیغاز * نگه یتمز بو قُبّه عالی

عذاری

(Vol. II, p. 369). رباعی (۱۵۷)

بر یانه کشتیکیر عشقِ نگار، * بر یانه آتشِ غم اغیار
 بلزم قنغیسیله طوشهیم، * وَقْنَا رَبَّنَا عَذَابِ النَّارِ^۱

نظای

(Vol. II, p. 372). غزل (۱۵۸)

۱۰ فصلِ گلدر طلب باده گلرنگِ ادم * نغمه چنگله عیش اتمک آهنگِ ادم
 اچلم جامِ مصفی وِرم جانِه صفا * نجّه بر جهلله عقل آینه سن زنگِ ادم
 مطربا طوت فی قانونله عشرت سورلم * حاسدک یوزنی دف قامتنی چنگِ ادم
 آغزکِه نسبت ادرسه اوزنی تنگِ شکر * عالی باشنه تنگِ شکرکِ تنگِ ادم
 ۱۴ بزمِ عشقکِه نظای گر اوره لافِ خرد * آکلم عقلنی بر جرعه ایلّه دنگِ ادم

^۱ This quatrain, with an English paraphrase in verse, will be found on p. 31 of Redhouse's *History, System and Varieties of Turkish Poetry*, reprinted from the *Transactions of the Royal Society of Literature*, vol. XII, part I, 1879.

سرو و گل دپرنسہ گلزار اچرہ تدر بورگم
گوکلمہ شویله قیلور کہ اول سرو گلرخ درگلن
کوهسامر محنتک هر لاله سی کم اچیلور
رنگی خون دلدن اولور داغی سوز سینہ دن
وله ایضاً،

(۱۵۴) غزل، (Vol. II, p. 362).

دور ایہ دوران اگر یوز پیل جمالکدن بنی
هرنه ممکن کہ آیرہ بر دم خیالکدن بنی
یکی آہہ دوئم باشم کنارند شفق
ناکہ آیردے فلک مشکین هلالکدن بنی
ذکر و فکرم بلک و آغزک خیالی در سنگ
شوق بر دم غافل ایتمز قیل و فالکدن بنی
آفتاب حسنگه اولدی رقیب ابرو سیاه
قارہ بختم گبی آیردے جمالکدن بنی
اولشم جانا پریشان خاطر و شوریدہ حال
آیرلدن قارہ بختم زلف و خالکدن بنی
وله ایضاً،

(۱۵۵) غزل (Vol. II, pp. 362-363).

کمسہ باشہ چیفہ مز طرہ طرارکله،
کمسہ سوز سویله به مز لعل شکر یارکله،
عندلیب دلی گوردکجه اچیلور گولہ رک،
وامر ییلشک اثرے اول رخ گلنارکله،
آشنا اولغہ سعی ایت سگ کویله گوکل،
ایل نہ دیرسہ دیہ سن یار اولہ گور یارکله،

بیوفالر غمی چاک ایله یلو دل یقاسن
 بلدی قدرتی قومز یار وفادار آتگن
 وله ایضاً،

(۱۵۲) غزل، (Vol. II, pp. 360—361).

صائمه گلگون اولدی جامم قانلو یاشمدن بنم
 نار عشقک شعله سی گورندی طاشمدن بنم
 روی زردم صو ایچنه قالدی نیلوفر گبی
 بحر عشقک موجی گلدی آشدی یاشمدن بنم
 ایکی کوپری در برر گوز نیل و جیجون اوستنه
 بر ایباغ اوزره یاپیش ایکی فاشمدن بنم
 گونه بک گر قانلو یاشم موجی یاشمدن اشار
 گور نلر گجدی بو عشق ایچنه یاشمدن بنم
 منزلینه وارمغه زورق ایدندی ماه نو
 گوک کنارنه گچمز قانلو یاشمدن بنم
 قان روان اولدی طوقشدی کرپگمک صفلی
 غم چرسی هیبت آلدی بو صاوشمدن بنم
 وله ایضاً،

(۱۵۳) غزل، (Vol. II, p. 361).

گلشنک سرو روانی ساکه او یگونک نهدن
 اولدی ایسه نوله گر سنگین دل و نازک بدن
 حُسنکک مصرنک روی جاریه آب روان
 زلفککک شامنه هندی قول درر مسک ختن
 بلیکک آکدیغی گل یوزک صفاتی اولسه
 دل اوزاتمز سوزه سوسن غنچه لر اچمز دهن

وله ایضاً،

(۱۵۰) غزل (Vol. II, p. 346).

دائماً اولسه مصاحب نوله دلداره قپوز
 هر نه قلدن که چالارسه اویار اول یاره قپوز
 ای طیب دل و جان نبضنی طوت حالنی گور
 آنکله خسته اولوب دردبله او بیچاره قپوز
 عاشقک گبی فازه دائره دن گوکسنی دف
 هر نه دم جورک الدن شه گله زاره قپوز
 دوشوروب عشق هوا سینه ایکن یلتمسون
 قلدی اول یار پری چهره بی آواره قپوز
 یالواروب گاه الن گاه یوزین اوپزیدی
 عاشق اولسه روانی و جفاکاره قپوز

کمال پاشازاده

(۱۵۱) غزل (Vol. II, pp. 359-360).

کسه اغیارک الدن آلهماز یار آتگین
 قوسه اولمز نه ایدیم تازه گلک خار آتگین
 گوزلرم خانه سینه گلدی جگر گوشه لری
 طوندی قانلو دبه بو دبه خونبار آتگین
 خط دگلدرد گورونن مسک صاچلش یوزنیه
 سلکیچک باد صبا زلف سیه کار آتگین
 دامن گلی صانورسین نه در ای باد صبا
 نه الک وار که چمنه اچه سگ یار آتگین
 دوشیرور دامننی کم صویه اوغرایه کشی
 چکسه یوز کره نوله زلف سیه کار آتگین

گیجاندن کم آکورسز اله راحی * مشرف ایلکز اول دم صباحی
 اوطور مغبله بولور بزم رونق * براشمز صحبت ایچند اویوق
 گرک صحبت هرنه اولسه معذور * نیچون یارینده سی اول اوله مذکور
 عرب دینده چونکم بومثل وار * کلامرُ اللیلِ یَحْوُ النّهار
 ایدلر اهل دللر بزمه نرغیب * رعایت اولنه هر دم بو ترتیب
 کشینک همدی کم اوله عارف * روانی سوزلری اولور معارف

وله ایضاً،

(۱۴۹) عشرت نامه دن. (Vol. II, pp. 344—346).

ینه ساقی اولوبدر کیمیاگر * که دائم طونر اله پونه زر
 آگه اولش میسر گنج قارون * که ایدرمش هر فیرک ایشن آلتون
 قچان کم خدمت ایچون اید نیت * گرک حُسْنینه ویره زیب و زینت
 اولیق سرووش خدمت قائم * گولر یوز گوستره گل گبی دائم
 جمالی گلشنیک گللرندن * بنفشه زلفنک سُنبلرندن
 اید مجلس ایچون تازه گلستان * آتی هر مست گوروب اوله حیران
 هلال ابرولرند قومیه چین * شفقندن گوستره بر یگی آئین
 قچان مجلسه اوله طولو پرداز * کیمینه چوق کیمینه ویرمیه آز
 نه آرتق اوله ساغرده نه آکسک * که سولمنزسه آنک ارغ آکسک
 آفاق طولولرن ایچدکجه ساقی * قومیه جرعه دن ساغرده ساقی
 نُقل یرینه ویرسه بوسه لردن * صونه دائم شکر سنْبوسه لردن
 تیز ایچک دیوبن انیمیه اقدام * اوگنک قَلْمیه یارانیه ابرام
 ایدوب ساقیلغی اوطوره اِسم * اوتانه خدمتندن هر بر آدم
 اویشمکه ایکن انیمیه نازی * قاقیوب باصمیه روه نیازی
 طوروب اول دمه گوستره تلطف * اوله صحبت اچنده بی تکلف
 روانی طولولر ایچمک دمیدر * صفا و عیش و عشرت عالی در

چو هر بری نه به اولورسه قادر * حقیقت کیمی جادو کیمی ساحر
هان سحر ائمه در چنگک کالی * که گوکدن پیره اندر مش هلالی
هوا به یلتنور هر لحظه طنبور * اوقوسون دیرسک آنک قولاغن بور
طونه مز عودله طنبور پنجه * نه وقت کندویه ویره شکیجه
قچان تحریره باشلار اوقور افسون * کتاب عشقه مسطر چردی قانون
النه مطربک صائمک که دف وار * غم اوقلرینه قارشو بر هدف وار
عجب می عالی طونارسه نامه * کانچه اوقلو یاییلی بر حرامی
بنی آگمه مجلسه پیایی * ینه اپلیک صرار پرماغنه فی
قوبوزگی قنی بر خوب آواز * که سازک جمله سندن اوله ممتاز
گلور آوازه دن چون جانه راحت * یراشمز سازسز بر لحظه صحبت
[اولویدر نوع انسان بوکا قائل * نه انسان بلکه حیوان داخی مائل]

وله ایضاً،

(۱۴۸) عشرت نامه دن (Vol. II, pp. 343-344).

گرک در بزم اهلی اولسه کامل * گرکز صحبتک ایچنه جاهل
گرک هر بریسی بر فند فائق * که سویله حفاقدن دقایق
فصاحتدن قچان کم اورهلر دم * بلاغت اهلی اوله جمله ملزم
یازالر اوقوبه لر شعر و انشا * که هر بر سوزلری اوله معما
قچان کم بزم ایچنه سویله راز * اوله هر بریسی بر نکته پرواز
گرکز سوزلرند هیچ زائد * بو بزم ایچنه سویلمز زوائد
قچان کم جمع اوله بریره اصحاب * رعایتلر اولونه آنک آداب
بره برینه حرمت ایلیالر * گلوب گندکجه عشرت ایلیالر
قدحه ایلیالر چوق کلامی * اوگنه طوتیلر الیه جامی
صونلدیگی نوش ایلیالر * درون جرعه دن بوش ایلیالر
طولوسز ایلهمک بزم شرابی * گوزلردن دخی قلمک حجابی
نه حاجت ال اوجی ایله گوریشمک * طولو باشینه عادت در اوپشمک

آگه کم دیر قدح در یا بو مل در * بنفشه قوخولو بر تازه گل در
 اگر بگرمسه اول گلعهذاره * آتی چکزدی عاشق لر کناره
 ملایم سیمت محبوبه بگزر * اویشمکدن صفالو خوبه بگزر
 گوزل اندای وگل پیرهن در * دوداغی یُفقه بر غنچه دهن در
 گوزل لر گبی دوننش قدح لر * بنک آلتونلور گیمش فرح لر
 او در بزم اهلنک چشمی چراغی * او در عاشق لرک یوراک یاغی
 مغتیلر نینک خاص اولوبدر * آنچون بزمه رقاص اولوبدر
 اوقونور آدینه دائم غزل لر * ال اُستنه طوتر آتی گوزل لر
 گوزه روشن گورتمزدی بو ایام * بو عشرت خانه ده اول اولسه جام
 قدح لر شمس زرکاره دونش * ینه ساقی الی پرکاره دونش
 بو عشرت قابوسینک حلقه سی در * گوزی اچیق لرک سر حلقه سی در
 عجائب پهلوان مرد افکن اولش * مسلمانار یولند رهزن اولش
 مسلمانلاره یاغی اولش ایدی * حرامیلر یتاغی اولش ایدی
 نه گردون در که جمع اولوب نجوی * غمک شیطاننه ابدر هجوی
 دیر دیو غمی زندانه صاله * آنچون دائره چیرمش پیاله
 صفا بستاننک طولای در اول * وفا دریاسنک گردابی در اول
 اوقومق استسه عشرت کتابن * دخی گورمک دلر سه فضلی بابن
 نه دگلو پیر ایسه هر آق صفاللو * یتر گوزلک برینه ایکی طولو
 روایی عشرت ایله کامران اول * قوجالق فکرنی قو نو جوان اول

وله ایضاً،

(۱۴۷) عشرت نامه دن (Vol. II, pp. 342—343).

گل ای سازنک بزم زمانه * که سازکله شرف گلدی جهانه
 طرب بزمند چون سن سین معنی * نه وار اطف ایلیوب فلسه ک ترنی
 قو طولسون بزم ایچی آوازه لر دن * اوقونسون صحبتک تازه لر دن
 بیور گلسون نه دگلو وار ایسه ساز * اچلسون مجلس اچره پرده ران

فند سِن ای مه که هر گون مهر رویگ شوقنه
 چرخ طقوز طولانوم آه سحرگام بنم
 طور موسی دویدی انوار حُسْنُک نابنه
 هی نه طاشدن بورگم وار ایش اللّهم بنم
 اودلره یان آهی کم یاقدنگ جهانی اودلره
 اودلره یانسون گورگم ناله آم بنم

روانی

(۱۴۶) عشرت نامه دن. (Vol. II, pp. 338-342).

اله آل ساقیا او جام عشقی * ینه مست ایلگل بو نام عشقی
 ینه بر بزمه ویرگل زیب و زینت * که عالم خلقی آندن آله عبرت
 او بزمه ماه نو ساغر گرکدر * بخور ایچون فلک مجهر گرکدر
 کمک کم جامله خوش عالی وار * سلیمان گبی اله خانی وار
 کمک حکمت اولسه پادشا در * عجب آئینه گیتی نما در
 او در وار ایسه گر مهر سلیمان * کازنگ حکمت دورر انسله جان
 نه بدر اوله که بولدق کمالی * گتورر بر ارایه بش هلالی
 خجل ایلر شعاع ماهتابی * سعادت یلدزی در هر حبابی
 الن آلور گورچک هر فقیری * اولور هر دردمندک دستگیری
 آنچون یوز سورر لر خدمتینه * کمسنه دویز ایش حرمتینه
 نه برده کم ایاق باصه قدم در * او بزمک کاسه بازی جام جم در
 قدومیه اولور بزم ایچی خندان * خلیله نیته کم آتش گلستان
 معتبر بزم ایچی مسکین دمندن * مشرف اهل دل در مقدمندن
 نه حسن اولور که کشف اولور نقابی * گتورر چرخه ماه و آفتابی
 ختن تاجر لر یله آشنا در * آنچون دایما نافه گشا در
 نه وار دیرلر سه آگه خواجه مرجان * که طولش حقّه سی لعل بدخشان

شاہِ گلِ دورانی در یلسون پیرسون بادِ صُبْح
 شاہدِ سروگِ ایغبنہ صو دوکسون ژالہلر
 خستہ لکدن شوپلہ بیجان ام بو محنت خانہدہ
 پنبہ ایلہ آغزہ صو طامزیرر تخالہلر
 قان یودوب اولنلرک درد درونن یازمغہ
 بر ورق در لالہنک باغرنہ پر پرکالہلر
 شول قدر اود یاقدی آہ باشلرینہ آہی کیم
 گوکلرہ چیقدی بوگون بندن فغان و نالہلر

وله ایضاً،

(۱۴۴) غزل (Vol. II, p. 315).

بر حصیرم یوغیکن کلبہ احزانم
 بوریا نقشی گورینور تن عریانم
 مردم دینک جگر گوشہ لرن نیچہ پیشیر
 بسلم کندی یتیر گی دامانم
 یدوگم ابری گذرکن سگ کویک لہ بنم
 گورمدن نان و نمک حقنی یارانم
 بکا اول نامہ اعمال یتیر آہی کمر
 یار خطیلہ غزللر اولہ دیوانم

وله ایضاً،

(۱۴۵) غزل (Vol. II, p. 316).

یردہ قالمز آتش آہ سحرگاہر بنم
 طوقنور چرخوگہ بر گون ای فلک آہر بنم
 سایہ وش اُفتادہ قوللردن بانجہ کسمہ بوق
 گون گی تنہا گرسن ای یوزی ماهر بنم

آہی

(Vol. II, pp. 311-312). خسرو و شیرین دن

مگر بر صبح دم بو زالِ گردون * سپهرک دامنِ قلمشدی پُر خون
مگر کم وضع حمل اتمشدی ناهید * انوکچون فان ایچنک طوغدی خورشید
طوغردی صبح دم بانوی دوران * بر التون باشلو صرمه صچلو اوغلان
چو دولت مطلعندن طوغدی اول ماه * ماکسار دیدی گوکد زاده آلله
اون اون بش گونک خسرو بدره دوندی * صچی بر یلکد لیل قدره دوندی
ایاغن طورمغه بشلادی سروے * ترتم قلدی باغینک نذروے
دهانی غنچهسینه دوشدی ژاله * رُخینک ده عذاری اولدی لاله

وله ایضاً،

(Vol. II, pp. 312-314). خسرو و شیرین دن

کهای کشف ایدوب ماهیتنی * بزار گون گبی خسرو صورتنی
مدادک قاره قانلرینی ازدی * گهی خالینی گه زلفینی یازدی
۱. گلنجه اول قد و قامت قیامه * قیامتار قوپاردی صور خامه
سر زلفن دوکوب مشکین رقله * میانک رسم قلدی قل قلمله
لی گویا که شول بر قطره قاندر * که آنک روح حیوانی نهاندر
یازلدی لوحه چون اول نقش شیرین * خجالتدن قزاردی صورت چین
بِت چینک نئندن اوچدی جانی * آکلدی کاسه رویک دهانی
۱۰ هزاران چین بتی بی عقل و بی جان * اوروب دیواره پشتن قالدی حیران
قلم گبی اوگندن قالدروب باش * الینی نقش ایشندن بودی نقاش

وله ایضاً،

(Vol. II, pp. 314-315). غزل

صاچلرن چوزسون بلوطلر رد قلسون ناله لر
قبرم اوزره حشره دک یانسون گونسون لاله لر

وله ایضاً،

(۱۳۹) غزل (Vol. II, p. 284).

بن نه خدمتکار و نه مخدوم اولیدم کاشکی
 گلیدم عالمه معدوم اولیدم کاشکی
 بولدی چون خاکم وجود اولسه ایدم سیم و زر
 طاش و طهراق یا بر آج قوم اولیدم کاشکی
 چون نما بولدم ریاحندن صایلمزم دخی
 بر پیاز کم بها یا نوم اولیدم کاشکی
 چونکه جان بولدم قالیدم باری حیوانلقده بن
 بلبل اولمزم غراب و بوم اولیدم کاشکی
 چونکه انسان اولدم آخر باری لطف طبعی بوق
 بر گرانجان و دم مذموم اولیدم کاشکی
 اولدم چون اول دخی یا رب بو شوقی گورمیوب
 عشقندن بی بهره و محروم اولیدم کاشکی
 بو بلالره دیرلیمکدن اولوم چون یگ بگا
 جعفر ابر میت محروم اولیدم کاشکی

وله ایضاً،

(۱۴۰) هوس نامه دن (Vol. II, p. 285).

۱۵ شولر کم ترکی دله شهرتی وار * بری شیخی بری احمد در ای یار
 اگر شیخی در انصاف ایله بالله * سخن ورلکدن اولمش گرچه آگاه
 فصاحت و لیکن کاری بوقدر * کلامینگ غریب الفاظی چوقدر
 اگرچه واردر احمدده ظرافت * بولونور سوزلرنک هم فصاحت
 بلاغند ولی ماهر دگلدر * کلامک ربطنه قادر دگلدر
 ۲۰ سوزینگ حسنی واردر آتی بوقدر * نقوش دیره بگرر جانی بوقدر

قابوگه التوب گوردی بن غباری خاکدن
 واردر بردن گوکه باد صبايه منتّم
 روز محشرده دیم مجنونه جعفر حالی
 کم دلوی اول بلور انجق اول آکلر حالتم
 وله ایضاً،

(۱۴۷) غزل، (Vol. II, pp. 281—282).

لبوگه اویگلدن غنچه تر * صبا خشم ایلوب آغزینی برتر
 هواے قدگیله سروگیی * دلرمش داغله دوشمش صنوبر
 گورنلر خطکی خدگده ایدر * بنفشه بیتدر برگ گل تر
 لبوگک خط ریحان محقق * خط یافوندن ترجج ایدرلر
 مزارند بته گلرله لاله * اولورسه رُخلرک شوقله جعفر
 وله ایضاً،

(۱۴۸) غزل (Vol. II, pp. 282—283).

ساقیا زر ساغره طولدر شراب نابلر
 چهره زرد اوزره دوکسون مدعی خونابلر
 گرم اولوب پری لقار پیرهن چاک ایلوب
 بزمه آچلسون ینه خلد بریندن بابلر
 فاشلرک اوزره مطرا ایت پریشان طره گی
 کم چلیپالر بری در کافری محرابلر
 سن سزای سرو روان گرداب خونین در بکا
 صو کنارند گورونن لاله سیرابلر
 قنجه قالمش بر نیجه آشفته جان در شوقدن
 مو دگلدر جعفر بو زلف عنبر تابلر

وله ایضاً،

(Vol. II, pp. 279—280). غزل (۱۲۵)

سومشم بر دلبرِ فتائی کمدر دیزم
 حسرتدن جان وررسم آئی کمدر دیزم
 گرچه جان بلز مراد آنسز دل آرام ایلز
 گوگلهک آرای کامر جانی کمدر دیزم
 لاله گیبی جانی یقسه فراوان داغ غم
 اول بوزی بکلو شه خوبانی کمدر دیزم
 شانه گیبی جسمی ایلرلریسه شاخ شاخ
 زلفه باش فوشدوغم جانانی کمدر دیزم
 گر قولاغجه قلالر جعفر اهر پاره‌ی
 اول قولاغی کوپهلو فتائی کمدر دیزم

وله ایضاً،

(Vol. II, pp. 280—281). غزل (۱۲۶)

سویلمک قصد اندکجه یاره درد و حسرتم
 آغلق دوتر بنی گفتاره قلمز قدرتم
 گورمدم اول ماه چوق بقدم اشاغه یوقرو
 برده گوکه یلدم یوقدر گیدر دولتم
 بن نیچون سن شمع تابانه روان جان ورمیم
 یوقیدر عالمک بر پروانه دکلو غیرتم
 رشته جانہ طولاشوب فالدی عشقک سینه ده
 صید عنقا ایتدی دام پشه ایلہ هتم
 قومزم ای جان المدن تا اولنجه دامنگ
 جورینگی چکسم گرکدر طاق اولنجه طاقتم

جعفر چلی

(۱۴۳) قصیدہ بہاریہ دن (Vol. II, pp. 277-278).

شاہدِ رعناۓ لالہ گیدے گلگون پیرہن
 زینتِ ایدوبِ آئی سمین نوکملرلہ ژالہ دن
 شاخِ گلدن قصدِ قصدِ ایتدی چو نشتر چکدی خار
 حاضرِ ایتدی نرگس زرین گلہ چوپ و لگن
 گوئیآ آبِ روانک گوگلنہ دوقندی باد
 کم بوزن طوردی سراسر چہرہ سی اولدی شکن

* * * * *

گوردے جاروبِ مُرُصَع یاراشوم درگاہکے
 دلربالر زلفنہ طاقدی عرفِ دُرِ عدن
 ولہ ایضاً،

(۱۴۴) قصیدہ شکاریہ دن (Vol. II, pp. 278-279).

چونکہ ہنگامِ شتادہ پادشاہ کامکار
 کوہ و دشتی جانور فاندن ایتدی لالہ زار
 طوئدی صفِ آہولر اوزرہ ناوکِ دلدوزلر
 نوکِ مُرگانیلہ زین اولدی صناسن چشمِ یار

* * * * *

اولہی پایے مشرفِ دست بوسگلہ شہا
 باز ایاغنی کندینک طورمز اوپر لیل و نہار

(۲۴) (بخشی)

بری حمامی اوغلی آدے بخشی * که اولش لیلری لعل بدخشی
اود اورب سینی حمام اندے * گوزمدن آڭه اول ایکی جام اندی

(۲۵) (نازک)

بریزی دلسز اوغلی شوخ و نازک * گوڭلر آلمک چالاک و چاپاک
نجه سومیم اول گل بوزلوی چوق * که غنچه گی آغزی وار دلی بوق

(۲۶) (حسین)

بری حلاجدر کاولش حسین اسم * آتلش پنبه در آندکی جسم
آکنه آهی المسون اول یار * اودیله پنبه نڭ نه اویونی وار

وله ایضاً،

(۱۴۳) شهرانگیزدن (Vol. II, p. 256).

بهشت اچره قلوب بر لحظه سیران * بولر دڭلو ملک آراسه رضوان
برینگ مئلن ایتمیه نماش * سکر اوچماغی گر طقوز طولاشا
برینی ایتمک استردم محبت * ینه آنکله قیلما دے قناعت
دلردم ایله یم بریله گوڭلم * قناعت ایندے بریله گوڭلم
اولوب هر جائی گوڭلم پاره پاره * یاپشدی هر بریزی بر نگاره
خدایا سن بنی ایتمه سینه * که قاموسن گورم سینه بسینه
بولاری آکسگی خود بوق خدادن * نه دیم بن که یگ اوله دعادن

غزل

الهی هر برن پاینه ایلسه * چراغ رخلرن نابنده ایلسه
چون ایتدڭ لبرینی چشمه جان * بولاری حشره دگین زند ایلسه
جهان سلطانلی باڭه گرکز * بنی بولاره تک سن بند ایلسه
اوشوب ی صحبتن ایتدکلرنجه * دل نالانی سازنده ایلسه
مسیحی مدحی بو دڭلو بگردی * بگنمرسه ڭ یوری وار سند ایلسه

۱۰ (خلیل)

برسی در خلیل او آفتِ جان * گوگلر ایدر هر گیجه مهان
نه سحر ایش بوزند زلف سرکش * که آگه صحن گلشن اولدی آتش

۱۶ (عالم شاه)

برسی شول شه عالم علم شاه * که یانجه چکیلور لشکر آه
نه گوزل پادشاه اولور بهی یار * که اولش غمزه لر آگه سلحدار

۱۷ (یوسف)

۵ بری یوسفدر اول شاه خوبان * اولدر مصر حسن ایچنه سلطان
گورن کوبند آنک طوندیغم یورت * ددی بر یوسفی آک صکره بو قورت

۱۹ (محمود)

بری حافظ در اولش آدی محمود * خدا ویرمش آگه الحان داود
بوزی مصحف گبی اولش مطهر * عجب ی باشنه آند اچسه اللر

۲۱ (حسن)

۱۰ بره عطارلر اچره حسندر * صان انفاسی آنوک مسک ختندر
افیدوب قانلو یاشوی یقمن * پر ایدم دکانی یقمن

۲۶ (فتان)

بری والاجی شادی اوغلی فتان * دگر بر بوسه سینه نیجه بک جان
یقاسن گوگلوگنک صائمه والا * گریدر قانه اول شوخ دلارا

۳۰ (سیدی)

برسی داخی شول بر نرزی سیدی * لباس حسنی دکدی کندی گیدی
نماشا ایتسه ک اول رخسار رنگی * صنورسن آل اطلس در فرنگی

۳۲ (حسن)

۱۵ نگارک بری تقیه چی حسن در * قیامت وصله در نازک بدن در
طانلو در شوقی ایله ایچ و طاشم * دوشر تقیه سی دوشدک یرده باشم

وله ایضاً،

(۱۴۰) شهرانگیزدن (Vol. II, pp. 251—252).

عجب شهر اول که آنوک باغ و راغی * ویرر کیشی به جتدن فراغی
 ایچنه صولری موزون و رفتار * بولنلر باشی اوستنه هوادام
 تماشا ایلر ایسک بر مناره * دونویدر سرو قامت بر نگاره
 صوبونب تونجیه گیدور گوزلر * اچیلور آق گوکسلر انجه بللر
 سیه فونه قوشانر آف دلبر * اولور صان گیجه و گوندوز برابر
 فونه ده حق قومش بر سر غیبی * که اورتر دامنیله گورسه عیبی
 صو اچره بولنلر قیلسه کنگاهی * گوررسک بُرج آبی اچره ماهی
 بولردن وصل اومان ابداله بگزر * که بولنلر صوبه دوشمش ماله بگزر
 گوزک باشی مرچ اولسه نظرده * نه ممکن بیرى قول بوینکه ارده
 گورن بو شهری بورسه قیامت * صنور بونکه طوقز اولدی جنت
 زهی جنت که برغز گهکار * گورر عاصی و عابد آند دیدار
 ایچنه وار آنوک بر قاچ ملککر * که مثلن گورمش آنک فلککر

وله ایضاً،

(۱۴۱) شهرانگیزدن (Vol. II, pp. 252—256).

۱ (احمد)

بوگون میدان حسن اچره سرآمد * گوزل درسک نعل بند اوغلی احمد
 جمالی قبله اصحاب اولوبدر * دکانی نعلدن محراب اولوبدر

۴ (قز علی)

۱۵ بریسی قز علی در اول سمیر * اولوبدر سکره پالوده دن نر
 شوکم بیگ جان و یروب ذوقنی سوردی * بو قزلقه آئی اوجوز دوشردی

۷ (یشل ملک)

بری یشیل ملک حُسن آگه مخفص * قومش نسلی دیو کندوبه مخلص
 ۱۸ پلیدی اولدیغن بو نسل حاصل * قیلوردی آدمه سجده عزازیل

وله ایضاً،

(۱۲۹) شهرانگیزدن (Vol. II, pp. 249-251).

گورب نازینی بر سَرُو روانگ * دوشرون سایه‌وش پابینه آنوگ
 هاندم کیم گورم بر ماه رخسار * نجوم اشک اولور چهرمه سیار
 شو دگلو وافر اغلدم او یوزدن * که اغلامغه یاشم چقدی گوزدن
 دُر اشکله چهرم زین اولدر * بوزم صان مجمع التَّجَرِّین اولدر
 نه دم عرض ایدم اشکم ماجراسن * یدی دریا بومز بوزم قراسن
 گناهه ایدم شول دگلو اصرار * که رحم ایدن بگا اولور گنهکار
 بو صوچلرله بنی طرترسه رحمن * قریلور عرصه محشرده میزان
 بنم صوچم صوریلورسه نمامت * برینه داخی دکر آنده نوبت
 بگا بن ایتدیگم ایدرسه داور * برینه اِصِنَّه دوزخده کافر
 خطا دیدم نه وار اولدمسه عاصی * اومارم یارب اولم نگرى خاصى
 نیجه کافر گوی وار ایچی اس پاس * یازیلور دفتر اچره بکلکه خاص
 نه دگلو چوغیسه بو بنده عیب * ایدر بر نقطه‌جه رحمت آنی غیب
 اگر آنجم قدر اولورسه عصیان * گذر چون مهر رحمت اولار رخشان
 خدایا بگا عشقی رَهْنَمَا قیل * بو گوزسز عاصی به لطفنگ عصا قیل
 یازوب یاگیلوب ایتدم سه یاوزایش * سن آنی یازمه یازلر چو یاگلش
 بوگون چون هجر اودن ایندک نواله * یارین طمو اودن قیلمه حواله
 چوکوی یار ایچنک ویرمدک جا * ویر ایرنه جنّه الماواده مأوا
 بوگون ال ویرمدی اول سروقامت * یارین طوبی بی سن ایله عنایت
 چو صونلما دی بوندک لعلِ دلبر * صونه سن یارین آنده آب کوثر
 الهی بولدروب سوزومه رغبت * بو شهرانگیزه ویر شهر ایچره شهرت
 دیزون کم بسیط خاکه ارگر * ملکلر وصفی در اوله که ایرگر

بیچاره مسیحی پی شهید اندی گوزلر
مسکین کشتی قودلر آڭ صکره کفنسر
وله ایضاً،

(۱۲۷) غزل (Vol. II, p. 248).

بند زلفنگه شها بر بونی بغلو چاکرز
قوللرک ایچند بو عنوانیه سردفترز
خیمه عشقی قورب چالداق محبت طبلنی
شمدلک نوبت بزمدر بزرده باشقه مهترز
سن حرای گوزلویه چونکم یتاقدرد جان و دل
غیبت ایلر سڭ سنی بز جان و دلدن استرز
لعل نابڭ یادینه دوشدک شرابه شویله کم
هرنه بر بر خم ی گورسه وز کوب دوشرز
بو اولو نعمت دگلیدر مسیحی بیزه کیم
فقرمزله بونجه ابکار معانی بسلرز
وله ایضاً،

(۱۲۸) قطعه (Vol. II, p. 249).

گنیموب چوق یاندوغن برفڭ تعجب ایتمه کم
طاق عالیدن دوشب اعضاسی اولمشدر شکست
کوچیله هر حویلیه یڭیچری گبی قونوب
اولری اوڭینه بوزدن حربه دکدی ضرب دست
مسجدی قویوب اوجق محرابنه بوزطوتدی خلق
ای دریغا اهل اسلام اولدی هب آتش پرست
ای مسیحی دویمایغیچون شتانیڭ شدتن
قصدم اولدر کم ایچوب اولم بهار اولجه مست

گر بو دفتردن مسیحی گیکه کلز مثلی هیچ
پیرینه اولدکلو یازلمز اولیحق خط تراش
وله ایضاً،

(۱۲۵) غزل (Vol. II, pp. 246-247).

سرولرله همسر اولدو غیچون هر بر پلید
کندو کندوی اورر خنجرلره هر شاخ بید
چین زلفک جتک باغینه اچمشدر قیو
سحر لفظک غنچه نک آغزیه اورمشدر کلید
ای قمر رخ نوروش این باری که که قبرمه
تیغ هجر یله بنی چون بی گناه اندک شهید
آسمانی بر کهن جامه گیر چرخ گدا
پنبه سی در اشبو بر بر گورنن ابر سفید
ای اجل چونکم مسیحی اچمدی آب حیات
خضروش آتی نیچون قلمق دلسن نا بدید
وله ایضاً،

(۱۲۶) غزل (Vol. II, pp. 247-248).

سورسم مژه می نوله ایتک ایزینه سنسز
گلزار جهان اچره گل اولمز چو دکسنز
بقسون تنگه صویلقق پرهنکدن
شول کسه که گورمک دلبه جانی بدنسز
شول دگلو آلشدق ینه درد و غمله کیم
بر لحظه نه ممکن کیم اولا بریسی بنسز
دل خال و خطک مملکتن گردی سراسر
بر گوشه بولیادی کاوله مکر و فتنسز

* * * * *

مدحتک گوکلره ار گورسه مسیحی نوله چون
 نردبان اولدی آکا اشبو سطور اشعار
 گلشن مدحتک اچره اوتانوب فضلکن
 بکر فکرم گورینور گل گئی رنگین رُخسار
 دلکم بوکه عزیز اولبه شول کس که آنک
 اشبو گل گئی معانی گوزینه گورینه خار
 المزم آغزیه بن معنی خائید هج
 دگم طفل که خائید ایدیم افطار
 تم ایچنه کی جان عاریتی اولدیغی
 درلگمدن ایدرم ایکه بر غیرت و عار

۵

۱۰

وله ایضاً،

(Vol. II, pp. 245—246). غزل (۱۲۴)

ساغرندن چشمک آقر دمام قانلو باش
 لعل میگونک خیالن قلمغیچون خلفه فاش
 گر گوره فرهاد سن شیرین لب ایچون حالی
 آسیاوش دوگه آلوب الینه ایکی طاش
 قنغی یا که گیکیم که شش جهاتم بغلدی
 اول اکی زلف و اکی گوزله ایکی فاش
 آن گرك محبوبه که آنی ال اوزره طونه خلق
 بوخسه بر خائید داخی بولنور گوزیله فاش
 گر صنایع صالمش شعر اچره اولمزدم دره
 لا جرم صنعت گرکدر قلمغا کسب معاش

۱۵

۲۰

گلِ عروسینک اوکجه یوریوب جوی حباب
 باشی اوسننه لکجه گونرر جاربہ وار
 دکدی چون مشربہ سن شاخ گل اوزره غنچه
 هر طرفدن درلوب ناولک اثار اوسننه خار
 باغده دزنک ایدوب لشکر ازهار اولدی
 گل سپر لاله علم سزو سهی سنجی دار
 صور اورلورسه بوگون کسهیه ایشدرمز
 صوت چون زمزمه ساز و سر آغاز هزار
 بشقه بر عالمی وار باغ بهارک کانک
 یاسمین روز سفید اولدی بنفشه شب نار
 ژاله گل صفهلرن مهره لیوبدر تا کر
 یازه رنگین سوزن اول صاحب تمکین و وقار
 معدن فضل و هنر منبع سر چشمه جود
 قدوه نوع بشر زبده اشراف کبار
 نور اقلیم سخن یعنی نشانجی پاشا
 که اره مز فضلی نشاننه خدنگ افکار
 خنجری ابن حسام و قلیچی ابن یمین
 طالع اشرف و سعد و نفسی در عطار
 رفعت و قدری سمندی ایک چونکم جولان
 بری در گر آرشه خاطر گردونه غبار
 کف درپاشنه بگردی اوله فی الجمله
 ابره باغشلا دوغینی پینه آلمسه بحار
 سنجه نظنی آلدجه الینه شعرا
 دلک نسیمی اولور هر برینک استغفار

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۴

وله ایضاً،

(Vol. II, pp. 241—244). قصیدہ (۱۲۴)

خوابِ غفلتدن اویانماغہ عیونِ ازہار
 ہر سحرِ صو سپرلر یوزلرنہ ابرِ بہار
 شویلہ جانلندیلر اربابِ چمن کمرِ سروک
 آینی باغدہ اولماسہ ایدردی رفتار
 باغلر تن گبی در اولش آکا آب روان
 جویلر عمر گبی در کہ گچر لیل و بہار
 گلرک اتمک ایچون عارضی وصفن تحریر
 موجدن مسطر ایدنش صفحاتِ انہار
 قطرہ شیر گبی طہلدر یغنجہ شبنم
 غنچہلر آغز اچار نینہ کمر اطفالِ صغار
 گوشِ ماہی بہ طفر صنگہ گیشدن حلقہ
 نازل اولدنجہ صو اوزرہ قطراتِ امطار
 سویلدر بللی بوے گللہ باد صبا
 منطق الطیر اوقودر قوشلرہ صانکر عطار
 فاختہ چونکہ النک بویشددر سروک
 اوستنہ مدح اوقیوب اولسہ ہواداری نہ وار
 ماء جاریلری قاجغون دیو زنجیرہ چکر
 گور نیچہ نقش چکر آبہ نسیم اسحار
 غنچہدن منظرہلر آجدی صبا تا آنکہ
 ایلیہ شاہدِ گل بلبلہ عرض دیدار
 نابِ خورشید ایلہ ازہاری گورب صندم کمر
 شمس دلبند گیر باشلو باشینہ اشجار

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۲

گلستانه گورن لاله و گل نعمانله
 باغده قان آلدی شمشک نشتر بارانله
 عارف ایسه ک خوش گچور گل بو دی یارانله
 عیش و نوش ایت کم گچر قالمز بو ایام بهار

گندی اول دملر که اولوب سیزه لر صاحب فراش
 غنچه فکری گلشنک اولمشدی بغرنده باش
 گلدی بر دم کم قزاردی لاله ایله طاغ و طاش
 عیش و نوش ایت کم گچر قالمز بو ایام بهار

ابر گلزار اوستنه هر صبح گوهر بار ایکن
 نفعه باد سحر پر نافع تانار ایکن
 غافل اولسه عالمک محبوبلی وار ایکن
 عیش و نوش ایت کم گچر قالمز بو ایام بهار

بوی گلزار ایتدی شول دگلو هوای مشک ناب
 کمر یرنه اینجه اولور قطره شبنم گلاب
 چرخ اوتاق قوردی گلستان اوستنه گونک سحاب
 عیش و نوش ایت کم گچر قالمز بو ایام بهار

گلستانک هر نه سن آلدی سیه باد خزان
 عدل ایدوب بربریه واردی ینه شاه جهان
 دولتنه باده لر کام اولدی ساقی کامران
 عیش و نوش ایت کم گچر قالمز بو ایام بهار

اومریم بولب مسیحی بو مرتع اشتهار
 اولاهینه بو چار ابرو گوزلر یادگار
 بلبل خوش گوی سن گل بوزلولرله بوری وار
 عیش و نوش ایت کم گچر قالمز بو ایام بهار

مسیحی

(Vol. II, pp. 238—241). مرتب (۱۲۲)

دکله بلبل قصه سن کم گلدی ایام بهار
 قوردی هر بر باغده هنگامه هنگام بهار
 اولدی سیم افشان آکا ازهار بادام بهار
 عیش و نوش ایت کم گجر قالمز بو ایام بهار

پینه انواع شگوفیه بزندى باغ و راغ
 عیش ایچون قوردی چچکلر صحن گلشنه اوتاغ
 کم بلور اول بر بهاره کم اولب کم قاله صاغ
 عیش و نوش ایت کم گجر قالمز بو ایام بهار

طرف گلشن نور احمد برله مالامالدر
 سبزله راند صحابه لاله خیر آلادر
 هی محمد اُمّتی وقت حضور حالدرد
 عیش و نوش ایت کم گجر قالمز بو ایام بهار

قلدی شبنم گبرو جوهردار تیغ سوسنی
 ژاله لر آلدی هواپی طوپلریله گلشنی
 گر تماشا ایسه مقصود گت بنی اسله بنی
 عیش و نوش ایت کم گجر قالمز بو ایام بهار

رُخلری رنگین گوزلدر گل ایله لاله لر
 کم قولالرینه درلو جوهر آصهش ژاله لر
 آلدانوب صمه که بونلر بویله باقی قاله لر
 عیش و نوش ایت کم گجر قالمز بو ایام بهار

دیارِ دردگه دوشدم غریب * جمالکُ باغنه ایردم عدلیم
گرفتارِ اولمغه جانِ غریبان * زخندانکِ اولوبدر چاهِ مهان
چو یوقدر افتدارم اشتیاقه * اسیر ایلمه زندانِ فراقه

وله ایضاً،

(۱۱۸) قیافتنامه‌دن (Vol. II, pp. 223—224).

لونِ احمرِ دلیلِ خونِ شتاب * رنگِ اسیرِ دلیلِ فکرِ صواب
رنگی آنک که سُرخِ صافی در * ادبی و حیاسی وافی در
رنگِ رویِ آدم که صفت در * قلبی قلب و ایشی خیانت در
اولِ صروکم سیاهه مائل در * حق بودر جمله خُلقِ باطل در
اعتداله بو در نشان و دلیل * آقی آقِ اوله و قزلی قزیل
هرکه آقِ اوله الا اشقر اوله * گوکلگی گوزلرینکِ اکثر اوله
خاین و بی حیا و فاسق اولور * خفتیله جهانک فایق اولور

(۱۱۹) ایضاً قیافتنامه‌دن (Vol. II, p. 224).

قندکِ بسیار اولورسه خندک * اومه آنک موافقت سندک
چوق تبسمِ ادب علامتی در * قهقهه بی حیا امارتی در

(۱۲۰) ایضاً قیافتنامه‌دن (Vol. II, p. 224).

هرکه خرگوش اولورسه جاهل اولور * گرچه حفظ ایلمکِ کامل اولور
کوچک اولسه کدی گبی گوشی * اوغورلقکِ اوتاندرر موشی

(۱۲۱) ایضاً قیافتنامه‌دن (Vol. II, p. 224).

۱۵ جنبشی چوق کمسنه خود بین اولور * فحش ایله حیلَه آگه آئین اولور

یوریوب نازله اول سَرُو رعنا * گونش در یاگه صان ماه مجلا
 گلوب باش قودی خواجه خدمتینه * اوطردی دز بدز اولوب قاتینه
 صونوب ساغر بو طاوس اول هُایه * دِلن صو گِبِ قلوب آندی هوایه
 یوزی صوین و یروب بو باده باده * طونشدی عشق اودینه خواجه زاده
 قُچان کم صالدى عشق اوستینه سایه * جمالی بدری دوندى پینه آیه
 [قرا زلفی گبی گندی فراری * جهانک زار اولدی اختیاری]
 صراردی گل یوزی نسرینه دوندى * قزاردی گوزلری لعلینه دوندى
 اول آهو چونکه دوشدی درد اچینه * بو مشک افشان غزل گلدی دلینه

غزل

عشق اودی ایله گوگل شمعى یاندی
 پروانه گبی جان و جگر اودلره یاندی ۱۰
 گل گبی جهان گودی ایروب روز بهاره
 بینم بورگم لاله گبی فانه بویاندی
 آواره ایکن گوکلی صیاد محبت
 صید [ایلیوبین] بویینه خوش طاقدی کمندی
 واعظ بزه وعظ ایله دیوانه لرز بزر ۱۵
 بند اهلنه گر عاقل ایسه ک ایله پندی
 هر شام و سحر حمدی نیجه آکله سون کیم
 راحت اویودی درد و غم و محنت اویاندی

چودختر گوردی مقصود اولدی حاصل * دِلدی کم قیله آندن عزم منزل
 ۲۰ یاپشدی خواجه زاده دامتینه * دیدی ای اود اورن جان خرمینه
 بنی مفتولکه مفتون ایدن دوست * صاچی لیلی سنه مجنون ایدن دوست
 گوگل مُرغی اوچارکن فارغ آبال * دوشوردک عشقک آغینه قلوب آل
 ۲۲ چو صیدک در اونی ترک ائمه جانا * قویوب دام بلاده گتمه جانا

ہم ملائک نیتہ کم ربّ الانام * ساگہ ایلرلر صلاتیلہ سلام
 قَالَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتُهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
 آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ

ہرکہ استر جانہ آب حیات * اول حبیبی آکوب ایسہ الصلوۃ
 ۰ چون گدردی بو سوزیلہ وحشتی * دیدی اِقْرَا دیدی بِلْمَن قرائی
 طونب آئی صدی اول پلکِ خُدا * تاکہ واسع اولہ قلب مصطفیٰ
 دیدی اِقْرَا دیدی احمد یا اخی * اُمیم نسنہ اوقومادمر دخی
 دیدی اِقْرَا صدی اوچ کر پی امان * بعضیلر درلر کہ اندے امتحان
 اوفادی کندودن چون نسنہ اُول * دیدی اِقْرَا بِاسْمِ رَبِّک یا رسول
 ۱۰ اوقدے جبریل فخرِ عالمہ * سورۃ وارنجہ مَا لَمْ يَعْلَمَہ

وله ایضاً،

(۱۱۷) تحفة العشاق دن (Vol. II, pp. 220—223).

بو حال اچرہ طوررکن فارغ البال * گوزی گوکلی اولوب ہر یانہ میال
 اچلدی قارشودن بر پردہ ناگاہ * چقبوب اول پردہ دن یوریدی برماہ
 زہی مہ کہ جمالی عالم افروز * ایزینہ یوز سورر خورشید ہر روز
 لبونک شربتی جانک طیبی * صاچی دیوانہ قیلور ہر لیپی
 ۱۰ زہی ساحردر اول زلفِ مجعد * کہ ہر بیخندہ بک بک جان مُقید
 شولر کم گوردی اول موی میانی * عجب ی ہیچہ صانارسہ جہانی
 شو دختر در بو وصف ایتدیگم اختر * کہ رخسارندن آلور آی وگون فر
 جمالی آینہ پیرایہ دوزمش * سحاب آفتابہ سایہ دوزمش
 گئورمش ایکی دوشندہ کندے * کہ اورہ خواجہنگ بوینسہ بندے
 ۲۰ حرامی گوزلرے اولش مہیا * متاعِ عقلنی ایلہ یغما
 گئورمش لہلرندن آب حیوان * کہ ویرہ جان ویرہ جک خواجہ بہ جان
 تنی باشند ایاغہ گیرمش آلہ * کہ اول ایلہ گوکل مُلکینی الہ
 ۲۲ النہ جم گبی جامر مروق * کہ ہر ہر قطرہ سی بک جانہ ابلق

یتور یوق خدمتینه یار و قرداش * قوری طوپراق دوشک بصدق قرا طاش
وصیت قلمغه یوق آدمی زاد * اجل شمشیر و عزرائیل جلاد
او دم پنبه اولوب رحمت سبحانی * غریبک آغزنه طامزردے آبی
هان یاران رعد و برق و باران * کی نالان کی سوزان و گریان
او دم مجنون نیاز ایندی خدایه * گوزین یومدی الن اچدی دعایه
دیدى اے خالق هر آفریده * بحق جملہ امواج گزیده
بو محنتدن بنی آزاد ایلہ * ایرشدر وصل یارہ شاد ایلہ
دهاندن چغچه بو دعای * بیلہ چغوب آنکله جان هامی
قوجوب اول بر نفسد دوست خاکن * دیوب ای دوست ویردی جان پاکن

وله ایضاً،

(۱۱۶) مولد نی دن (Vol. II, pp. 217-220).

۱۰. بر گون اول ایکی جهانک رحمتی * وارب ایرکن حراده طاعتی
گوزینه حق ظاهر اولدے ناگهان * آکه روح القدس گورندی عیان
اول حبیبہ مشتالایب دید اول * جبرئیل بن طیکدر حق رسول
ساگه انعلمن تمام ایلادے حق * جن و انس هم امام ایلادی حق
هم عطا ایندی طپوگه اون خصال * بر نی به هیچ ویرلمادی بو حال
۱۵. اول خصالی صورتی آندن مصطفی * شرح ادب اتی ددی پیک خدا
بر بو در کم قند آکله خدا * بیلہ آکله محمد مصطفی
أمتوکی خیر أمت اندے حق * امر و نهی ایدی می ملت اتدی حق
خاک پاکی آنلره قلده طهور * خوش طهارت خوش کرامت خوش حضور
اول أمت یومغا بولماسه آب * قطع اولمقدی نجس حکم کتاب
۲۰. از بر اوقرلر بولر قرآن هر * بولمدی بو خصلتی سائر أمر
اندی نورات از بر اهل دیر * الا اوچ موسی و عیسی و عزیر
برلغادی حق سنوگ هر ذنبکی * ما تقدّم ما تأخّر ذنبکی
۲۲. دینکله نوح اولندی جمله دین * گرچه آندن یغولرلر مشرکین

گوترمزسہ گ الہ دوشمشدر الدن * خراب اولغہ یوز طوتدی خللدن
 دریدگ ساگہ غم ابرسہ ایرم بن * غم ایردی ویردی بلہ ایرمدگ سن
 چو الدن گوز چیغہ دردِ عمادن * نہ حاصل اولور آگہ نوتیادن
 قوزوی چون قپار گرگِ بیابان * نہ ایسہ ایلیہ فریادِ چوبان
 اولہ چون سیلیلہ ویرانہ بُنیاد * نہ حاصل سنگِ دیوار اولہ پولاد
 اینہ چون سَیلِ اکینی سنگلہ پُر * نہ حاصل یاغسہ یغور پیرنہ دُر
 سخن تیرینی بو آندجہ گستاخ * اوچردی زاغ اورکوب شاخ برشاخ
 بو پیگانِ خطابی ایتدی چون تیز * قاچوب آندن مخاطب ایتدی پرهیز
 بودردن دوکدی ہم دردن صانوب زاغ * اوچوب زاغ اوردی جانینہ یگی داغ
 ۱۰ گیجہ چون پُر زاغیلہ بورندی * جهان صان قارہ آغیلہ بورندی
 فلک بلدزلری دوندی چراغہ * با قارہ آغ اچمہ چشمِ زاغہ
 بتور مجنون سُویش دل چراغی * اوچوب قاچمش الدن صبر زاغی
 بتور یردہ سُویش شمعہ بگرر * حضوری دل پریشان جمعہ بگرر

وله ایضاً،

(۱۱۵) لیلی و مجنون دن (Vol. II, pp. 215—217).

دُر افسانہ بہ غواصِ ماهر * دیدی بو قصہ بویلہ اولدے آخر
 ۱۰ کہ اول فرقت الدن اودہ یانمش * جهاندن صوینوب جانندن اوصانمش
 وجودی سنگِ غمدن خُردہ اولمش * خزان برگی گبی پُژمرده اولمش
 ننندن گندی گوندن گونه قوت * نزار و زار و یزور اولدی غایت
 نہ صبری قالدی دلک نہ سروری * نہ راحت قالدی جانک نہ حضوری
 بلالردن گلوب جانی دهانہ * دلر چیغہ آندن بر بہانہ
 ۲۰ زبانِ حالدن طویدے اشارت * کہ اینہ وصلِ یاریلہ بشارت
 مزارِ یارہ جان آندے پیادہ * ایریشوب سایہ وار اولدے فتادہ
 قوجوب اغلادی اول خالکِ مزاری * بر ایکی بیت اوقویوب ایتدی زاری
 غریب و بیکس و تنہا و خستہ * قاتنک بر ایکی وحشی نشستہ

یارم گوند گونشدن جالی قزدی * چو پرده یوغیدی هر یالی قزدی
 یوغیدی سایه گبی هیچ رختی * اونوروب سایه ببولوب درختی
 قیو گولگه درخت سبز عالی * دینک حوض و روضه خوب خالی
 فلک حوضی مثالنده مُدور * صوبی پاک و مطهر صانکه کوثر
 ۵ کنار حوضه یش تازہ روضه * یگی یوز صوبی و یرمش روضه حوضه
 کنار حوضه واروب اول جگر تاب * صوبندن روضه گبی اولدی سیراب
 دوشوب اول روضه اوزره سایه گبی * یشل دیباده صان پیرایه گبی
 اوزی چون مفرش دیبایه دوشدی * گوزی اول دوحه زیبایه دوشدی
 گوزی دوش اولدی شاخ اوستنک زاغه * که بگرر چشمی شبک شب چراغه
 ۱۰ پسر شبرنگی عباسی علم دمر * قزل منقارے بر پاره بقم دمر
 او لعلن بُورنی کم دوشمش گُکُوسه * بقم اشلندے گویا آبتوسه
 چکوب باش خرقه به خلوتک خاموش * او طرمش خلوتی گبی سیه پوش
 اوزاغی چون بو عشق ابدالی گوردی * قرامش گوکلنک هم حالی گوردے
 دبدی حالک فراغ و منزلک باغ * نیچون جامه ک سیاه ای نامه سی آغ
 ۱۵ نیچون شبرنگ اولورسن ای شب افروز * گجر کن روز نعمتک شب و روز
 اوچار کن باغ ایچنک فارغ آلبال * نیچون اولدک سیه بال و سیه حال
 بنم مانمک اما سن سیه پوش * بنم اود اوزره نیلر سنک بو جوش
 سنی کم یاقدی کیمه میتلاسن * که گونیکلو گبی یوزی قراسن
 قرا گیدمر چو گونیکلو گجرسن * نیچون گونیکلودن بویله قچارسن
 ۲۰ عجب من زنگی قول گبی فجه سن * که هندوسن یاخود هندو بجه سن
 مگر سن سن غراب آیین ای زاغ * که بگرر ساکه بو باغرمک کی داغ
 قونوب اوستنک کی سر سبز طاله * قرا بختم گبی اولدک حواله
 ولی اولسه ک بکا قرا سناره * گلوب حالیمه ابتزدک نظاره
 ایدیکک دود عالم گبی پروان * ایرش اول یاره عرض ایت برنیچه راز
 ۲۵ که صورارسه ک اگر حال غریبی * گلوکلن ابری دوشمش غنیلپی

وله ایضاً،

(۱۱۴) یوسف و زلیخا دن. (Vol. II, pp. 210-211).

گردی محرابه بر گچہ خلوت * ایدہ مولایہ تا عبودیت
چشمہ گلدی خوابِ بی غفلت * ایتدی سیرانِ عالمِ غیبت
پدری ایدی مادریلہ عیان * یوزلری گوئیامہ تابان
دیدیلر یوسفنه که ای فرزند * تن نیجه اوله جان هاسنه بند
طبع گرفتار ایت آنی آب و رگله * اوچر آنی جهان جان و دله
حسرت و صلکه مکانگه گل * مرغِ جنت سن آشیانگه گل
چونکه یوسف اویاندی خوابندن * سینہ سی طولدی شوق تابندن
چقدی محرابدن او سرو روان * تا زلیخا فاته گلدی روان
آکا اول گوردیگن بیان ایتدی * سینہ سی شوقی عیار ایتدی
پر غم اولدی دلی زلیخانگ * بو کلامن ایتدی چون آنک
شوقِ یوسف ولی فزون اولدی * بو جهاندن دلی برون اولدی
نظری کسدی دارِ محنت دن * طولدی شوقِ سرای قُربندن
بیادی غم فنا صفاسی چون * ال گتوردی بقا دعاسی چون
کای قویه مراد حاصل ایدن * وطنه غریبی واصل ایدن
لشکرِ مصره ایلدک بنی شاه * علمِ تعبیره ایلدک آگاه
بکا سن سن ولی دو عالم * بنی قومه بو خانه غم
جانی رحمتگه اغراق ایت * زمره صالحینه الحاق ایت

وله ایضاً،

(۱۱۵) لیلی و مجنون دن. (Vol. II, pp. 211-215).

سحرگه چونکه چرخِ لاجوردی * زر افشان ایتدی بینه وَرِد زَرْدی
جهان یوزی قزل گل گبی گولدی * جمالِ لیلی گبی خرم اولدی
خزانه اوغرمش گل گبی مجنون * یوزی صولش صرارمش دیک پر خون
بورر محزون اشکه غرق نا فرق * صان اولمشدر گمبسی بکیلہ غرق

- یادنه گلدکجه نقشِ نگار * لعلی بو درلری قلوردی نثار
 اے بنی دردله بلایه صلین * عشق اودینه یقوب هوایه صلین
 گورمدین گل بوزوئی بلبل جان * خار محتدن اولشم نالان
 چون خیالک گورندی خوابده * بگه اولدی خیال خوابده
 شبِ فرقت صچوگ گبی بی حد * صبحِ وصلکدن ارمزیه مدد
 قند در بلسم ای گهر کانوگ * عزمِ سعینی ایلم آنوگ
 نامگی بلزم که یادِ قلم * گوگلی ذکرگیله شاد قلم
 نه نشانوگی بولشم نه سنی * بی نشان ایدسر بو غصّه بنی
 نه یرگ شهریارسن شهن * منزلک قفق گوگه در مهن
 بخلائین اولوری بی حاصل * که نه دلدار وار ققمه نه دل
 برگلیدم اچلیدین خندان * سرو آزادیدم چمنده روان
 نه آباغومه خار دکمشی * نه نمومه غبار دکمشی
 بنی بر اعلیه شکار اندی * چون خیالوگی آشکار اندی
 سینهمی مهرک اندی صد پاره * دوشکم خار یصدغم خار
 نیجه راحت بولم بو خار اوزره * اولی دل حضوری نار اوزره
 چون دوشردک هوایه سرکشی * آبگیله سونیدر آتشی
 حسنکک کاله سی گرانمایه * بنه بوق غمدن اوزکه سرمایه
 چو مدد ارمیه بگا سندن * بیلورم چاره بوق بگا بندن
 اول گیجه صبحه دک بو زاريله * صحبت اندی خیال یاريله
 که اودین یقدی که سونیدردی * دله صو صچدی که گونیدردی
 حال عاشق بلی فرار اولمز * چونکه عاشقه اختیار اولمز
 صچدم بر غریب گلشنه * جانی پُر غم جمالی پُر خنده
 گل گبی اچلور چچکلرله * لعل ایچردی گوش بیلکلرله
 گجدی بو حالتيله بر نیجه دم * گیجه زاریه گوندوزین خرم

دلک ابرو خیالی پیوسته * جانی سودای چشمه خسته
 جانی گلدی هزار کرّه لبه * روز حسرتک ایر شیخه شبه
 گیمه در سازکاری عشاقک * گیمه در رازداری عشاقک
 اولکه لیلی لباس راز اندی * آتی چوق درده چاره ساز اندی
 گیمه رازک چو پرده داریدر * جمله عشاقک اختیاریدر
 بو مثلدر که دون غریب و کدر * یعنی بی چاره عندلیبو کدر
 گله تا عرض حال اید تکرار * غافلکن بو قصه دن هر خار
 مهر مغرب نهان ایدب اوزنی * اوردی دیواره زار اولب بوزنی
 طکمی انسه دوشن غم یاره * پُشتی اغیاره رویی دیواره
 گوگلک غنچه سن چون اندی شکفت * یقدی جان پرده سین نوای نهفت
 آغلدی آنچیمون ابرله یم * اکلدی آنکیله زیرله یم
 سیل اولب گوزی یاشی چغلردی * درد دلدن بو رسمه آغلردی

غزل

قالو بلی ده اکدی چو نغم بلای عشق
 بیتوردی آب دردله بن بی نوای عشق
 چون حاصل اندی دوکه دوکه خرمی درد
 بر دمه حاصل یله وردی هوای عشق
 گوگلوی آشنا ایدلی درد یارله
 بیگانه اندی باکه قو آشنای عشق
 بندن سلامی کسدی سلامت چون ایلدی
 دست ملامتیله بگا مرحبای عشق
 فلما دی گوزده خواب اثری طولدی آبله
 بلم که عاقبت ندرسر ما جرای عشق

۲۲ بونی دیوب قلوردی آه و فغان * چشمنی ایلشدی چشمه قان

وله ایضاً،

(۱۱۲) یوسف وزلیخان (Vol. II, pp. 204—209).

- چون شفق مہرن آشکار اندے * عالی شوق بی قرار اندے
 بر طرفدن صبا ہوا انگیز * بر طرفدن نوا چون آتش نیز
 نعرہ لر ایلدیکہ بلبلر * چاک ادر لر بقالرن گلر
 اول پری روی خواب نوشند * غرق اولش صفایہ دوشند
 عشقلہ بلکہ بیخود اولدی نہ خواب * قانلر آقردی گوزندن نہ آب
 دایہ لر یوز سورب آغینہ * مدح اوقویب جمالی باغینہ
 اچجق غنچہ وش لحافی * گل تربیلہ وردے لافینی
 نرگی چون اویندی خوابندن * بقدی ہر گوشہ بہ شتابندن
 ایلہ اولمشدی بحر شوقہ غریق * کہ صنوردے خیالی تحقیق
 چون گورنمادی اول رخ گلرنگ * غنچہ وش قلدی بر زمان دلتنگ
 خواب گندی گوزی پر آب اولدی * راحت جان خیال و خواب اولدی
 ماہ مغرب دلادی کم در حال * شوقدن باقہ یرنہ شرق مثال
 دست غیرت ولیک منع اندی * کندوی غیرتیلہ جمع اندے
 گرچہ اولمشدی مہری سینہ دہ گرم * داخی قلمشدی الا ذرۃ شرم
 طومشیکن بلا بقاسنی * دامن صبرہ صردی پاسنی
 یومدی غنچہ گبی دہانی روان * قیندوغنچہ بغری قانی روان
 سیر ایدر سروی صحن صحرا دہ * غصہ دن قلبی قعر دریادہ
 تنی اصحابی ایلہ عشرت ایدر * جانی اول عیشدن شکایت ایدر
 بزم عشرتک شمعہ دوندی همان * ایچنی اود یقرطشی خندان
 لالہ گبی طونر اندہ اباغ * باشدہ بونجہ ہوا و سینہ دہ داغ
 قندہ اغیاری گورسہ یاری صنور * ہر نہ نقشی گورہ نگاری صنور
 اکی عالمہ یاردے کامی * بر دلارامدے دلارامی

اولہ دیدی و فُردہ ایتدی نظر * امرِ حقّیلہ صوردی آکا خبر
 صیغادے ارقہ سنی شفقّتلہ * گدمروب وحشتن نبوتلہ
 هرکه اول گرگِ نفسی ایتدی مُطاع * طاگمی آکا مطیع اولورسہ سباع
 هرکمک اُنسِ حق اولہ بخشی * نولہ اولسہ انیس آکا وحشی
 ذکرِ حقّ ایلہ حقّ ایدن جانی * نہ عجب سویلرسہ حیوانی
 دیدی ای جانور موافق اول * خالفک امری ایلہ ناطق اول
 فُردایشیدوب بو بویروغی طوردی * قویرق اوستنه گلدی او طردی
 دوزدی صوتی خوش ایتدی الحانی * سونره گلدے فصیح عبرانی
 ایلوب صورتِ رسولہ نگاه * دیدی کم لا اِلَهَ اِلَّا اَللّٰہ
 بعد ازان ایدی ای رسول امین * نہ سؤالک وار ایسہ ایلہ همین
 دیدی یعقوب یوسفم قانی * ایتدی سندن شکایت اخوانی
 نیجہ جرأت ایدوب بدگ آئی * جسمکے قوت ایدندک اول جانی

* * * * *

گوشِ گرگہ ایرشدی چون بو عتاب * رقیلہ بو رسمہ ویردی جواب
 دیدی یعقوبہ یا نبیّ اَللّٰہ * دگلم بن بو قصّہ دن آگاه
 چون حرام اولدی بزه لحمِ نبی * یمیزز آئی گوزلرن ادا
 آند ایچرم که پیادمر آئی * اویسہ ایناگہ اینسہ بیہتانی
 بن بو برہ غریب گلشدم * وادی حیرت اچرہ قالمشدم
 ایلر ایکن بن حیرتیلہ فغان * طوندی اوغلانلرک ایدوب بیہتان
 بن بولدردن اومار ایکن چارہ * اوردلر یارہم اوستنه یارہ
 بن بولدردن اومار ایکن نعمت * چکدیلر دیشلری بی علت
 سوربوب اوش گتوردیلر قانوگہ * ایلدم وصفِ حالی حضرینگہ
 چونکہ یعقوب دگلدی بو سوزی * گرگک احوالہ گوجندی اوزی
 کذب ایلہ حیلہ آشکار اولدی * جملہ ابناسی شرمسار اولدی

دہرت لبوٹی جوشہ گتور حوض کوثرے
 عنبر چھوٹی چوز بو جہانی معطر ایت
 خطک برات یازدی صباہ دیدیکہ تیز
 وار ملک خطایہ چینی مسخر ایت
 آب حیات اولیٰ حق قسمت اے گوگل
 بیگ پیل گرکسہ خضرلہ سیر سکندر ایت
 زینب قو میلی زینت دنیاہ زن گھی
 مردانہ وار سادہ دل اول نرک زبور ایت

حمدی

(۱۱۱) یوسف و زلیخا (Vol. II, pp. 201-203).

- چون بو عہد قرار ایلدیر * جملہ عزم شکار ایلدیر
 طوشان اویقوسی ویرمگہ پدرہ * گرگ صیدینہ گندلر سفرہ ۱۰
 صاندلر ایلر شکاریلہ آل * بلمدلر کہ آشکار اولہ حال
 گشت ایدوب کوہ و دشت کنعانی * سیر ایدرکن بولور بیابانی
 آنک بر قُردی گوردلر کہ اولور * گوکہ دکش گوزینی نالہ فیلور
 قصد ایدوب آنی صید ایلدیر * طوندلر آنی قید ایلدیر
 بندیلہ اول ضعیفی بستہ قلوب * جملہ دنداننی شکستہ قلوب ۱۵
 سور یوب آنی زہر ایلدیر * دوندلر عزم شہر ایلدیر
 گنیروب خاندان یعقوبہ * دیدلر ایلوب آنی یعقوبہ
 خاندانک غزالنی بو یدے * باغ عمرک نہالکی بو یدے
 دیدی یعقوب قوگ براز آنی * بدن آلوک کہ دگلنہ جانی
 کدو طوردی نمازہ ابتد شروع * بی نیازہ نیازہ ابتد شروع ۲۰
 دیدی کم ای جمادہ جان ویرجی * بر فورو طہراغہ زبان ویرجی
 دہلم ویر بو قُردہ نُطق فصیح * دیہ یوسف حکایتنی صحیح ۲۱

و لھا ایضاً،

(Vol. II, pp. 134—135). غزل (۱۰۸)

نیلیم بیچارہ گوگم بر دم اولمز یارسز
 اہسم اولمز نیتہ کم جہد ایلرم بو عارسز
 بن دلمک نامنی ورد ایتدم اما دلبرک
 بر دم آگیز آدم اولمز بر نفس اغیارسز
 وصلنی اقرار ایدوب صالدی بنی سودالہ
 دوندی انکار ایلدی بو دینی یوق اقرارسز
 ای طیب جان مدد بیمارکم اولدم مدد
 دیدی خو در عاشق اولدرمک بگا تیمارسز
 گورمدم بر خوب کم یاندہ اولیہ رقیب
 بو جہان باغندہ ہیچ گل اولز ایش خارسز
 خویلرک مہرینہ مہری اولرز ترک ایتمز
 کم نہ دیر ایسہ دیسون بر اولہمز یارسز

زینب خاتون

(Vol. II, p. 136). غزل نا تمام (۱۰۹)

شہا بو صورت زیبا سکا حقدن ہدایتدر
 صناسز سورہ یوسف جمالکدن بر آیت در
 سنگ حسنگ بنم عشقم سنگ جورک بنم صبرم
 بولر ہردم بدم آرتر توکمز بی نہایت در

و لھا ایضاً،

(Vol. II, pp. 136—137). غزل (۱۱۰)

کشف ایت نقابکی بری کوکی منور ایت
 بو عالم عناصرے فردوس انور ایت

بر گوزلر شاہی احسن ایچره گوردن ناگان
 سرنسر دل ملکنی دیدم کہ آخر بو طونر
 چشم پر افسونیلہ دالر قومز بند ایندین
 سحریلہ بکزر جہانی بو ایکی جادو طونر
 فرقتکدن آکلسہم تدر زمین و آسمان
 حسرتکدن آغلسہم اشبو جہانی صو طونر
 مہری بہ رحم ایت بوگون یوخسه بلرسک دوستم
 ابرتہدن نر حسرتک آیینہ سنی مو طونر

ولہا ایضاً،

(۱۰۷) غزل (Vol. II, p. 134).

سن وار ایکن ای دوست بکا یار گرکمز
 جورگ چکہ ہم غیرے وفادار گرکمز
 جورگده وفا در بکا دردگده دوا در
 بیمار دلہ بر دخی بیمار گرکمز
 جانا بو جہان ایچره وفادار صنلر
 ہر گوشہ دہ گرچہ نیچہ سی وار گرکمز
 کویگده سنک دائما عریان اولین نک
 جتہ بکا حلہ و دستار گرکمز
 [پند ایتہ بکا یار ایچون یا.... ناصح
 یارم بکا پندگ سکا ہی وار گرکمز
 چشمک بنی اولدردی و سن بوق نیچہ دیرسن
 غمزہ گ چو شہادت ایدر انکار گرکمز
 مست می عشق اول بوری عالمده ای مہرے
 پس رند خرابات اولنہ عار گرکمز

بد دعا ایمنز اما کہ خدادن دلیبرین
 بر سنک گیبی جفاکارہ ہوادار اولہسن
 شمدے بر حالہ یوز کم ایلن دشمنہ
 دیر کہ مہری گیبی سنداخی سبہ کار اولہسن

ولہا ایضاً،

(۱۰۵) غزل (Vol. II, p. 133).

عاشق ایسہ گ عشق بولند صافلہ ناموس و عار
 جہد ایدوب بو بولک جان ویر یوخسہ الدن گندی یار
 فارغ اولوب گر گوگلز استر ایسہ گ یاریگی
 غافل اولہ گز حذر قل غیرینک اولور نگار
 عالی غرق ایلر ایسہ کسہ سلمز یاشگی
 صکرہ گر فان آغلر ایسک گونه بیگ گز زار زار
 گلستانہ ایکن اول غنچہ نک فریاد قیل
 یوخسہ یارین گل گذر فالورسن اے مسکین ہزار
 [خار الندن دامن قورنار مغیون دلبرک
 سن دخی ہر گلستانہ یوز اوروب یا وار نہ وار]
 مرد ایسہ گ غیرت دی در سور رقیبی ہی مدد
 دامنہ تر گلک یاپشسون سعی ایلہ خار
 بر زمان مہری فلکدہ سیر ایدردے شمدے گور
 بو سیدن اولدے اوش آیاقلر آتندہ غبار

ولہا ایضاً،

(۱۰۶) غزل (Vol. II, pp. 133-134).

ہر سحر وقتک دلبر چون صباہ رو طوتر
 زلفی بولہ جہان اطرافنی خوشبو طوتر

گوزم قراسنی ازین نقش یازہین * بو شیوہیلہ اول صمگ وار یوزینہ بق
ای دستمال یارکالن طوت لبینی اوب * سیب و ترنجہ طعنه ادن غبغینی اوب
ناگہ غبار اررسہ مبارک ضمیرنہ * دوش آیغینہ بشمغنک کبکینی اوب
قلو یاشملہ ہمد اولان دستمال اولور * بیگ دستمال بردمک ایچنہ آل اولور
سن یارلہ مصاحب و بن دردلہ حزین * بویلہ قلورسہ باگہ درملک محال اولور

مہری خاتون

(Vol. II, pp. 124—125). غزل (۱۰۲)

خوابدن اچدم گوزم ناگاہ قالدردم سرے
قرشومہ گوردم طورر بر ماہ چہرہ دلبرے
طالع سعد اولدی یاخود قدرہ ایردم غالباً
کم محلم ایچرہ گوردم گیجہ دوغمش مشترے
نور آفر گوردم جمالندن اگرچہ ظاہرا
کندوسی بگرم مسلمانہ لباسی کافرے
گوزی آچوب یونجہ اولدی چشمیدن نہان
شویلہ تشخیص ایردم کم یا ملکدر یا پرے
ایردی چون آب حیاتہ مہری اولمز حشرہ دک
گوردی چون شب ظلمتند اول عیان اسکندری

ولہا ایضاً،

(Vol. II, pp. 132—133). غزل (۱۰۴)

بن اومردم کہ بگا یار وفادار اولہسن
کم بلوردی کہ سنی بویلہ جفاکار اولہسن
سنکہ گلزار جنانک گل نورستہ سی سن
نہ روا اولہ کہ ہر خار و خسہ یار اولہسن

فرقنده گوزلرم گه یاش آقیدر گاه فان
 یولکه ایثار ایچون دُزیله مرجان یاغدر
 شول قدر آقدی گوزومک یاشلری کم چقدی فان
 شمدیدن صکره آقان سیلابی قُندن یاغدر
 دود آهمن طویار اغلادیغم خلق جهان
 قرا یل اسدکجه ییلر لر که باران یاغدر
 لبلرنک ساغرندن ساقی عیسی نفس
 جُرعه دیو اهل مجلس اوستنه جان یاغدر
 [ایشکده آم ایشدن دوکر گوز یاشلرن
 نته کم قبله یلن اسسه فراوان یاغدر]
 زلفک اوجندن گوکلر دوشدگن گورن صانور
 ازدها در کم آغزندن نار سوزان یاغدر
 ای نجائی کلک گوهربارگه قیامت می وار
 دُر اولور هر قطره کم اول ابر نیسان یاغدر
 وله ایضاً،

(۱۰۱) غزل (Vol. II, p. 121).

ای جمالِ فرخ ای فرخنده ذات * برگوزل سن حسن گیبی بی ثبات
 پادشاهم بوبنی بغلو قولکم * دیله اولدر دیله صقله دیله صات
 بوسک اولنجه بگا درلک یتر * عمره سورر دوستم آب حیات
 شهرت آفت درگورک شطرنجی کم * شهدن ابروغه گلوری شاه مات
 بر هوایی آق گوگرچیندر اوچار * نامه دلبردن بگا بوگوب قنات
 بر ایش ایت کم آگلانسن دنیه ده * ای نجائی فاعلاتن فاعلات
 وله ایضاً،

(۱۰۲) رباعیات (Vol. II, p. 122).

۲۱ ای دستمال گوندین سینی یاره چق * کرپکلروی ایله بن چوره که صحتی

گوگل گوز یاشنی بغدرمانیجہ * محبت سبزہ زارے خرم اولمز
 گوزلر طش بغرلو اولمانیجہ * بنای عشق اکندہ محکم اولمز
 لبی غنچہ یلی انجہ گوزلر * اوپ قوجماغلہ غالب کم اولمز
 ہر ابراہیم عزت کعبہ سندہ * خلیل اللہ یاخود آذم اولمز
 دیکلدم سرو گبی طغرو گلدم * اشیککنن بر آیم گتسم اولمز
 گم اخشلیم دیشدی اول ماہ * ستارمده دریغا اخشم اولمز
 نجاتی توبہ کی بوزمق دلر * چمنده لالہ و گل اپسم اولمز
 ولہ ایضاً،

(۹۹) غزل (Vol. II, pp. 119).

لالہ خدلر ینہ گلشنده نلر اتمدلر
 سروے یورتمدلر غنچہ یی سولتمدلر
 طشرہ دن گلدی چمن صحنہ بیگانہ درر
 دیو گل صحنہ لالہ یی ایتمدلر
 عادی خوبلرک جور و جفا دما
 بکا اندکلر فی کسہلرہ اتمدلر
 حمد لله ی جان بخشلہ ساقیلرمرز
 آب حیوانلہ کوثر صوین استمدلر
 [ای گوگل بوسہ سنہ جان ویرب آل طوت سوزی
 سینہ دن چکمدلر یورگم اویتمدلر]
 ای نجاتی یورے صبر ایلہ الکنن نہ گلور
 خوبلر جور و جنائی کہہ اوگرمدلر
 ولہ ایضاً،

(۱۰۰) غزل (Vol. II, pp. 120-121).

غزہلر کم جان ایلینہ تیر مڑگان یاغدر
 بکر اول نانارہ کم سحریلہ باران یاغدر
 ۲۰

روی زمینه بر ددلر بزانمصدق
 هر یری آغزی آچی بر اژدهایش
 دلی اولیدی ساگه دیدی دهان گور
 کم بو نهنگ پنجه سی مردم رُباش
 شکر اندکم بو در که حکم اجل دده
 بو افتراقه دردله اولمک دوايش
 درديله سنده بخلین قانلر اغله کم
 بو گون بکيه يارين افندی سگایش

* * * * *

وله ایضاً،

(۹۷) غزل (Vol. II, pp. 117-118).

حقاً بو در که صحن چمن کم قونق دگل
 الا که عمر قافلہ سی اونرق دگل
 اشجار اگرچه هر ورق بر کتابدم
 ادراکی اولمائه جهان بر ورق دگل
 دلداره سندن اولورسه بعد مشرقین
 سعی ایت گوگل که عاشقه بغداد ارق دگل
 بر دم ی وار در ای گوزی سرمست و جنگ جوی
 که اول غمزه لر بزومله قیلچ بچق دگل
 ایدم نجائی جنت درگاهک آرمو
 گرچه جهانده اشبو هوس اولجق دگل

وله ایضاً،

(۹۸) غزل (Vol. II, pp. 118-119).

۱۹ جهانده آدم اولن بی غم اولمز . انوکچون بی غم اولن آدم اولمز

اسرگہ جانگی گل بغلہ جہانہ گوگل
 اسیر چاوِ بلا اتمہ یوسفی قرداش
 الور کوزیلہ بقبہ جہانہ کم گشک
 بوزینہ طغرو بفانک گوزدن آقر باش
 وجود کهنہ قبا در سن آگہ الدنہ
 کہ چارسوے بقادہ زبان ادر بو قماش
 طیمہ شول بر اوج طیرغہ کہ یک آندن
 ہزار کرہ ثبات و بقادہ بر فورے طاش
 نگون کاسہ سی چرخک حیات خوانندن
 جہانہ کمسنیہ و برمدے طوبیغہ آش
 بو حلقہ حلقہ اولب گورنن فلک دگل
 بر اژدہایش اول پیدے بشلو حاضر باش
 اول اندی ملکی ویران اول اندی گنجی نہان
 نہ ملک ملک قرامان نہ گنج گنج روان

* * * * *

* * * * *

ولہ ایضاً،

(۹۶) بر مرثیہ دن (Vol. II, p. 117).

دنیا اوے مشقت و رنج و عنایش
 صحن صفا ددکلرے ماتم سرایش
 دولت آنککہ کندوی دنیاہ و برمدی
 دنیا دیانہ میل و محبت خطایش
 بر دستماللہ سلر آخر کن بزے
 دیمز کہ بو گدایش اول پادشایش

شاهِ نجوم کوکبه خورشیدِ مه رکاب * میرِ قضا توان و قدرِ قدر ویمِ یسار
 نابِ تموزِ ظلمِ دن اوشمسون شو کم * اولدی پناهی سایه الطافِ شهریار
 دایمِ سنان و گزری سرافراز و صفِ شکن * هردم کند و تیری عدو بند و جان شکار
 بحرِ کفند قیلجی شول ماهی گبیدر * کم ارقه سندن نظمِ زمینِ اولدی استوار
 عهدِ کد کسه ایلمسون چرخه النجا * دارالامانده اولنه حاجت دگل حصار
 دستِ جواد کله مگر دعوی اندی کم * شرمند اولدی یوزنه طور کفنِ بحار
 هرگون سورر یوزنی جنا بوکه آفتاب * انوچون ارردی گوکه فرقی افتخار
 شاهانِ نجاتی گوهر کک طبع جوهری * دزدی بیاض کاغده لؤلؤی بی شمار
 ناکم واروب دگون گونی صاچو طریقه * شاهک ایاغی طبرغنه ایلیه نثار

وله ایضاً،

(۹۴) بر قصیده دن (Vol. II, pp. 115-116).

۱. بر دون که قلمشیدی جمالینه آفتاب * مسکین کلاله سن گجه نک عنبرین نقاب
 مشرق ایلندن اوچمشدی شاهباز مهر * مغرب قونب اوشمشدی باشنه غراب
 صیاد چرخ زاغ شی قلمغه شکار * شکل هلالی قلمشیدی چنگل عقاب

* * * * *

یاخود دم شفقندن ابروب زحمت رمد * عین سپهره اشمشدی شب سیه حجاب

* * * * *

سلطانِ روم خسرو آفاق بایزید * خاقانِ روزگار شه معدلت مأب
 ۱۵ لوحِ ضمیری ضبط ادر احوالِ عالی * قولِ مؤلفی نته کم صفحه کتاب
 شاهانِ بنم که مجلسِ مدحک ایدرم * بر تارله هزار نوا نیتسه کم رباب
 دمدر که سوز تربیتکنن ابره کمال * کم ناب آفتابله خوشبوی اولور گلاب

وله ایضاً،

(۹۵) بر مرثیه دن (Vol. II, pp. 116-117).

دلا جریده الفتدن آدک ایله تراش
 قلندر اول که مجر دله ایله شایاش

جمع شگوفه شمع دیدن فراغ ادوب * طوترلر الک باشی آجق جام خوشگوار
 درلرکه دَوْر جام و زمانِ فرح درر * بو دوری ویرمه عاقلسک باده زینهار
 مستانه هر چچک که قورمش کلاهنی * گویا که برنگار درر شوخ و شیوه کار
 غصّه دگیزی غرقه سنی اتمکه خلاص * حق حاضراندی سبزه بی هر یرده خضر وار
 زندانِ خاکدن بو نباتاتی چمکه * بارانی ریمان ادر الطاف کردگار
 بو صحن سبزه عرصه محشر درر مگر * انوچون درر براباغ اُزره بیگ چنار
 صحن چمنک لاله میدرگورنن به خود * قنلارله بویندی یتور نافه تانار
 یا خود عروس گلشنه ویرماکه ارمغان * والای سرخه مشک سیه صردی لاله زار
 تریاق قویدی حقه لعلینه لاله لر * گورب چمنک آب روانی مثال مار
 ۱۰ برسروک ایغینه یوز اورماغچون گدر * دونه دونه ترانه له هر یاگه جویبار
 گستردی گونی گوزمه ویرب جلا چمن * سبزه گونده انجیر ازهارای آشکار
 اچماسه غنچه نک گرهن ژاله دشلی * یلرلر گچیدی ناخنله اچمیدی خار
 گل خار سوزنیله طوب دامن دکر * تا اوله بزم شاهده رقاص گلغزار
 زی مجلس شریف وزی رشک باغ خلد * زی عشرت لطیف وزی عبرت بهار
 ۱۰ باغ ارم گوزینه گورنر کمسنه نک * من بعد کسه جنت ایچون چکمر انتظار
 جام شراب ناب مدر آنک دَوْر ادن * یاخود سپهر ویردی هر فرده اختیار
 چینی طبقه چرخ مه و مهر و آنجی * بو بزمه دزدی سیب و به ودانه انار
 گل یوزنی الینه آلوب گلدی صحنه * قیزردی نخلت اودبیله اولدی شروسار
 نرگسلر اشرفی صروب آغ کاغده * قلدی نثار عرس جوان بخت کامکار
 ۲۰ شهزاده یگانه گل باغ سلطنت * شه دولتنه چکدی دُر بختی در کنار
 گلزار سلطنته یتشدی آکی نهال * بالید در رسید سمن چهره گلغزار
 پیوند اندی رشته شرعیله شاه عصر * تا حاصل اوله میوه شیرین و آبدار
 یا رب سعادتله جهانک بو ازدواج * چون دَوْر مهر و ماه اوله پاینه پایدار
 اولاً صفا و عیش و مرادبیله بر دوام * نیته که عهد خسرو جمشید اقتدار
 ۲۰ سلطان محمد ابن مراد اشرف ملوک * دارای تاج بخش سلاطین روزگار

وله ایضاً

(۹۲) بر قصیدہ سندن (Vol. II, pp. 110-111).

اولدی چونکم ملخ برف هوادن نازل
 مرزغ سبز طریدن گوگل اومه حاصل
 اُشتر مست بکی صیدی کفن پیره سحاب
 بغلدی قافلہ عشرت و شادی محمل
 شمع خورشید جهان تاب فنی کمر باقوب
 برف پروانه لرن ایده جهانندن زایل
 صلدی بر قلعه پولاد پنج ایجره صوبی باد
 طوپ خورشیدله فتح اولمزه کی مشکل
 گوندزن خلق چراغیله آرلر گشتی
 بولیوب دردله بر پاره اود اولدی هر دل

* * * * *

مهر بُرج کرم و سایه الطاف اله
 شاه انجر حشم و ماء عطارد منزل
 خان محمد که او گردون عظمت درگهک
 بندسی اولمغه کنجسرو و دارا قایل
 ريسان زرله حشره دلک اوچرسه گنش
 بولیبه دولتنک بجزه عمق و ساحل

* * * * *

وله ایضاً،

(۹۳) قصیدہ (Vol. II, pp. 111-115).

۱۷ خندان ادر جهانی بنه فصلِ نوبهار * نیتہ کہ جانِ عاشق غمگینی وصلِ یار

خسرو گوگلگی خوش طوت عیشه مشغول اول مدام
 چونکه بو دنیا اوینک آخری ویراندر
 حکم ایدنلر بو جهان ملکینه شرق و غربدن
 گر سلیمان گر سکندر جمله سی مهاندر
 پادشاه اولدر که هرگز زاننه ایرمز زوال
 صاحب باقی قادر و خلاق انس و جاندر
 عالمی بر امرایله وار ایملک حکمنده در
 ینه بر امرایله یوغ اینک آگا آساندر
 ویر صلاتی مصطفی به ناکه حق آزاد ایده
 شول یگیدلر کیم فرنکده بند ایله زنداندر
 یوری وار ای بازید سن سوره کور دورانگی
 سلطنت باقی فالور دیرلرسه بو یلاندر

نجائی

(۹۱) غزل (Vol. II, pp. 109—110).

بو جفادن که قدح آغزک اوپر دونه دونه
 نار غیرتده کباب اولدی جگر دونه دونه
 نه روا در بو که بن قامتی حلقه قلم
 انجه ییلک قوچه قرشومه کمر دونه دونه
 سن سن اول شاه فلک مرتبه کم لیل و نهار
 یوز سورر ایشککه شمس و قمر دونه دونه
 گوزلرم قبله نما گیجی اولبدر نوله گر
 ایشکک جانبنه فلسه نظر دونه دونه
 گریه و زاری ایله اولدی نجائی دولاب
 گلستان سر کویوگی صولر دونه دونه

مَنّت اول اللّٰه کیم طاہوکے دائم خسرو
 خوبلر بان اوغلی بانلر لطفگہ حیراندر
 صاغلو صوللو باش اوروب ایاغگہ دوشنلرک
 هر برے مُلک فرنگگت برینه بر باندر
 چالینور چنگ و دف ایله ارغنون قانون مثال
 فی غریوندن فرنگجہ سر بسر افغاندر
 خوبلر کندو دیلنجہ نغمہلر آغانر ایدر
 رقص ایله رفتار ایدنلر حوریدر غلماندر
 اون ایکی بان اوغلی بان قاشوگک آلتون جام چکر
 اون سکر ساقی بو مجلسدہ گوزل دوراندر
 جملہ سی زرّین کمر آلتولی دیبالر ایله
 باشلری زرّین کلاه هر قوللری عریاندر
 شہد ایله سکر نبات قند ایله خرمای تر
 نقل ایچون انواع نعمتلر بیلہ چنداندر
 سگری سود ایله یوغرلش سمیددن کلچلر
 نازہ بادملر آنک اوستندہ کیم ارکاندر
 الماوار امرود و نارنج و طورنجلر بحساب
 فندق و قیسی و عنّاب و چمچک ریحاندر
 قارشوگہ بان زادہلر ال قاوشوب قارشو طور
 بزماگاہگک جنت الماوی برگک بوستاندر
 یدی یلق قینامش صافی شراب لعل ناب
 ساقی سمین النده هر طرف رنداندر
 بونلر ایله ای جوان شہزادہ سلطان جہر سگا
 برگجہ ذوق ایلمک هر شیلرہ رجحاندر

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۴

اول دم فنی کہ مسکن ایدی ایشکگت جمہ
حیفًا کہ گجدی بیلدگت اول خوش زمان ایدی
وله ایضاً

(۸۹) غزل ناغام (Vol. II, p. 90).

طاشرلہ دوکنوب یورر آب روانی گور * رحم ایلدی بو حالہ کون و مکانی گور
چاک ایلدی یقاسنی درد ایلہ صبح گاہ * چرخک شفیق برینہ یادوکیگی قانی گور
ہ طاغیر باشندہ ابر فلک اغلیوب گیدر * یانغہ رعذک ابتدیگی آہ و فغانی گور

وله ایضاً

(۹۰) حسبال (Vol. II, pp. 90-92).

جامر جر نوش ایلہ ای جر بو فرنگستاندر
ہر قولگت باشنہ یازیلان گلور دوراندر
کعبۃ اللہ واروب برکز طواف ایلدیگت
بیگت فرمان بیگت عجم بیگت مملکت عثماندر
چوق شکر اللہ کیم گلدگت فرنگستانہ صاغ
صاغلغنجہ ہر کشتی نفسنجہ بر سلطاندر
فرستی فوت ایلہ عیش ایلہ سور ذوق و صفا
کیمسہ بہ باقی دگل دوران بو دنیا فاندر
عیش قیل بو شہردہ شہزادہ افرنگ ایلہ
کیم بغایت ناخنین و سرور خوباندر
سرور قد سیمین بدن محبوب افرنگ گوزل
آی ایلہ گون حسننگ عشقندہ سرگرداندر
ساگہ بو حسن ایلہ ای شہزادہ ساغر صوندیغی
تخت چین ملک ین ایران ایلہ توراندر
پادشاہلق بوندن اوزکہ اولہ مز شہزادہ جر
خاطرگت خوش ایلہ جامر ایچ مجلس رنداندر

۱۰

۱۵

۲۰

وله ایضاً

(۸۷) غزل (Vol. II, pp. 88-89).

جان رشتہ سنی شمعِ رُخکِ ناری ایلہ باقی
 اویار چراغی کہ چراغنِ اویارہ حق
 عُمّانِ دہزدی کمسنہ اشکرِ محبطہ
 گر ما جِرا او حالتہ اولسہ ما صدق
 اوّل سہیل اشکرِ ایلہ پرورش بولور
 آندن طوترِ عقیقِ یمنِ رنگی شفق
 طومارِ بنفشہ خطکِ درجنہ رقر
 حُسنکِ رسالہ سینہ گلکِ دفتری ورق
 دیدم زکاتِ بوسہ دہ جم دہ نصیب اومار
 گل گبی گولدی دیدی کہ واللہ مستحق

وله ایضاً

(۸۸) غزل (Vol. II, pp. 89-90).

اول دم فنی کہ کعبہ کوپک مکانِ ایدے
 آرامگاہی گوگلکِ اول آستانِ ایدے
 اول دم فنی کہ سبزہ لرین تازہ طومغہ
 اول گلستانہ یاشلرم آب روانِ ایدی
 اول دم فنی کہ سایہ پَرِ ہما گبی
 ظِلِّ ظلیلِ گردِ رھکِ سایانِ ایدے
 اول دم فنی کہ مرغِ دلہ آستانکک
 ہر گوشہ مشرفی بر آشیانِ ایدی
 اول دم فنی کہ صحنِ سرای سرورگہ
 ہر دم قوافلِ دل و جانِ میہمانِ ایدی

باقوب آغزن شمع بر دار ایتدیلر بازارده
 فاش ایدلدن ای صنم بر شہ رازکدن سنگ
 ہی نه عاشق سن سن ای جم کم قمو خوبان شهر
 قورتلمز دیدہ معشوق بازکدن سنگ
 وله ایضاً

(۱۵) غزل (Vol. II, p. 87).

جفالرک بگا بیلدم وفا ایش اے دوست
 بو فکری کیم بن ایدرم خطا ایش ای دوست
 ایراغہ صالمہ فاپوگدن بنی کہ مَرَوَ حَقّی
 طواف کعبہ کوپک صفا ایش اے دوست
 دوشمده زلفنگی گوردم دیو سونمش ایدم
 گوزیمہ خود گورنن ازدها ایش ای دوست
 امیدے زلفکھ طومشدم ولی بلمدم
 او دخی عمر گبی بی وفا ایش ای دوست
 ایرشک استر ایدی خواب وصلکھ لیکن
 هان نصیب جم آخر دعا ایش ای دوست
 وله ایضاً

(۱۶) غزل (Vol. II, p. 88).

۱۰ اولدی غنچه یوزیکه زلفک نقاب * صان نهان اولدی بولوتده آفتاب
 فاپوکه یوز سوردیم گورن دیدی * لوحه زرله نه زین اولمش بو باب
 دل جفادن فاجدی واردی کوپکه * جنت ایچره بیلدی کیم اولماز عذاب
 چشم خونیم آقیدیر دم بدم * آیفک ایثارینه دُر خوشاب
 جان و یروب سِر دهانک رمزینی * لبرکدن صوررم ویرمز جواب
 ۲۰ چون خیالک تختیدر ویرانه دل * درد و محمله آنی قلمه خراب
 جان جم بولیکه اولمشدر فدا * سوز بو در والله اعلم بالصواب

بر روم صفا بخش در صُبحِ جمالک
 کم زلفک ایلہ قیلامش ایکی طرفن شب
 ای حورِ پری پیکر اگر وار ایسہ سن سن
 بر نورِ مصوّر کاٹہ جانندن اولہ قالب
 ای دل رخ و زلفن گوروبن ترکز اورمہ
 چقمہ سفرہ کاوادی مہک منزلی عقرب
 فاپوگہ بوزم سوردیگی نکتہ بو در کم
 باب اوزرہ یراشور کم اولہ لوحِ مذهب
 ای اشک نہان اول گوریجک بوزینی یارک
 خورشید عیان اولسہ گرک محو اولہ کوکب
 بر بوسہ دلر احمد دُخستہ لیوگدن
 هیچ اولمیحی سوزلری سویلتسہ نولہ تب

شہزادہ جم

(۸۴) غزل (Vol. II, pp. 86-87).

رشتہ عمرم دوکندی گرچہ نازکدن سنگ
 قیلجہ ایلک گورمدم زلفِ درازکدن سنگ
 ای صنم عشق حقیقی داخی اولا رہ نمون
 گر دونرسہر کافرہ عشقِ مجازکدن سنگ
 سجدہ ایتسم کونہ طعن ایتہ زاهد کم آنک
 یگدر بر سجدہ سی جملہ نمازکدن سنگ
 دَوْر آلی گوشک بوردن ای گوگل طنبوروش
 اود دوشر اوج سماہ سوز و سازکدن سنگ
 نسنہ یوق سکا نیازکدن گوگل وار فارغ اول
 چونکہ فارغ دل گجر دلبر نیازکدن سنگ

سایه بانلر قورمش ابرولر گلستان اوسنه
 غمزه لر ایدر که گلسون بزم گلزار استین
 وصلی بولق دِلرسه کُ عشته غَوّاص اول بوری
 آشنا اول بحرله ای دُرِ شهوار استین
 احمد کُ عیبی گوزلرلر سومک ایسه غم دگل
 یارسز فالور جهانده عیسز یار استین

وله ایضاً

(Vol. II, pp. 67—68). غزل (۸۲)

زلفک که عذارکده ایدر جلوه لر ای دوست
 طاوسِ جنان در که اچار بال و پر ای دوست
 خطک که طلسم ایتدی لبک دایره سینه
 شیرینک ایچون مشکله افسون یازر ای دوست
 گل وارمه اوطاغینه رقیبک که بلورسن
 ایت اولدیغی بره ملک ایتمز گذر ای دوست
 زلف سیهک چقما دی زیبا کله کدن
 زیراکه حریر اچره اولور مشک تر ای دوست
 واعظ سوزینه گرم اولوب آغلامدی چشم
 سرد اولسه هوا اولیه مردمه در ای دوست
 نه وجهله یوز سورمیه احمد ایاغکه
 نه باشله ترک ایتیه یولکده سر ای دوست

وله ایضاً

(Vol. II, pp. 68—69). غزل (۸۳)

شول گیجه که هدم درر اول شمع شکر لب
 صُبْحُک نفس اورمغه مجالن قومه یا رب

وله ایضاً،

(۸۰) غزل. (Vol. II, pp. 65-66).

چون دل مسکینی زلفک قیلدی سودائی مزاج
 ای مفرح لب بیور شهد شفاگیله علاج
 قاتی کوکلگدن بو کوکلّم صدیغن عیب ایتمه کیم
 ایلک مز طاشه تحمل شیشه نازک مزاج
 ای شه حسن ایتمه دلدن قرار و صبر کیم
 شهر ویراندن همیشه شهریار آلمز خراج
 طینتک تخمیر اولورکن بگر ای نازک بدن
 خاک جنت آب حیوان ایله بولش امتزاج
 دله چون طورمقله مهرک خالص اولدیغی بو کیم
 باده صهبای اکلندکجه صاف ایلر زجاج
 احمد درویش چون اولدی گدای کوی یار
 عالمک سلطانیدر بی احتیاج تخت و ناج

وله ایضاً،

(۸۱) غزل. (Vol. II, pp. 66-67).

جانه قیز بوسه لعل لب یار استین
 باش ویرر بوی سر زلف سیهکار استین
 کوینی گورمکله دله ساکن اولمز نار شوق
 قانع اولمز جنت فردوسه دیدار استین
 عارضی خطن قازتمش اول شکر لب قدس
 ای گل تر صحبت بی زحمت خار استین
 محشر زلفک حسابن مو بمو شرح ایلش
 های قیامت حالت نزعند زنار استین

قلزمِ هندکِ بانرغہ گومش زورقلرن
 بادبانِ نورلہ دوناندی فُلکِ زرِ گونش
 دانہ انجمِ دیروب مہ خرمنند ہر سحر
 بالِ اچوبِ جولان ایدر طاؤسِ زرین پر گونش
 گوئیا نوشینِ روانِ صُبْحِ در کمِ عدلِ ایچون
 لاجوردی قُبہ بہ زنجیرِ زرِ آصرِ گونش
 یا فلکِ تختند سلطانِ اولدی بر یوسف جمال
 یا زلیخا در طوترِ نارنج زرِ پیکرِ گونش
 حق بو در کمِ شاہ دیوانن تماشا قلمغہ
 اچدی طاقِ زرنگارہ لعلدن منظرِ گونش

* * * * *
 * * * * *

وله ایضاً

(Vol. II, pp. 64-65). غزل (۷۹)

نا فاشکی پیوستہ کمانِ ایلدکِ ای دوست
 جَوْرِ اوقنہ جائی نشانِ ایلدکِ ای دوست
 بر دمکہ روانِ ایلدکِ اول سروِ روانی
 چشمہدن آنی چشمہ روانِ ایلدکِ ای دوست
 عرضِ ایلہلی حسنِ دلاراڭ جہانہ
 عالمِ یوزینی باغِ جنانِ ایلدکِ اے دوست
 خوش یو ایلہ طولدردی صبا دہری مگرِ کیم
 عنبرِ صاچکی مشکِ فشانِ ایلدکِ ای دوست
 تنگِ اولسہ لبکِ یادیلہ طکی دلِ احمد
 چون غنچہ گی بغرینی قانِ ایلدکِ ای دوست

شول قصر کانتک شمسہ سی شرمندن ایدر شمس
 شب سایہ سی آلتندہ گیجہ گوندوزین اخفا
 بر طاق زبرجددن اجر روزن زرین
 کیم ایدہ عروسِ فلک اول قصری تماشا
 شول باغِ جنان کیم پر اولور حورلہ غلمان
 گویا کہ ملکر طولو در کعبہ علیا
 ناہید ہواسندن ایدر بزمگہ مغنی
 مطربلرک آلسہ الہ قانونلہ ششتا
 اقوالِ مغنیگی سماع ایلدی ہر شب
 تعلیمہ گلور چنگن آلور زہرہ زہرا
 شول سرو کہ دیواریکہ نقش ایلدی نقاش
 نشیبہ اولنمغہ یراردے آگہ طوبا
 قصریکہ فچن بگزہیہ برماہلہ افلاک
 کیم مہر لقالرلہ طولو بوندہ زوایا
 آہولر اولور بوندہ ہرے پیکر و مشکین
 طوطیلر اولور بوندہ شکر خند و گویا
 ولہ ایضاً

(۷۸) گونس قصیدہ سندن (Vol. II, pp. 62-64).

تخت اوروب طاقِ فلکدہ خسرو خاور گونش
 گیدی نارنجی قبا اورندی نور افسر گونش
 مسترِ سلطانِ صُبُح اولدی سریرِ آسمان
 صاچدی پیروزی طبقلردن زر و گوہر گونش
 قُقلِ اچوب دُرُج زبرجددن جواہر دوکدی کم
 خاک کُنجن ایلہ گنجینہ جوہر گونش

دھر دیوگ راینه آلدنہ گر عاقل ایسہ گ
 تاج و تختن تار مار ایدر سُلیمان اوینادر
 غافل اولہ عدنی یا برگون وجودگ زورقن
 روزگار اولوب مخالف بحرِ عُمَان اوینادر

احمد پاشا

(۷۷) سرای قصیدہ سندن. (Vol. II, pp. 59-62).

ای قصرِ فلک رفعت و ای طاقِ معلا
 یا قبلہ عالی سن و یا کعبہ علیا
 گردوندہ نہ سفنگ گبی بر بیت اولہ معور
 جتنہ نہ فرشک کبی بر عرش اولہ اعلا
 ہم ذاتِ عمادہ اشگنگ مسندِ عالی
 ہم منزلِ محمودہ قپوگ مقصدِ اقصی
 سن اینہ غیب نما اولدے رخامگ
 کاندی دو جهان نقشنی گون گبی ہویدا
 مرقانگہ بر پایہ یدے چرخِ مطابق
 ابوانگہ بر طاقِ طغوز قبہ عظمی
 دوشمش یلرایکن گوکہ صحنکدن ایکی خشت
 کاولش برے مہ پیرسی مہرِ فلک آرا
 گورر سرِ قصرکدن ایدن کسہ نظارہ
 نہ طاری بردانہ خردل گبی ادنا
 دوشورہ سپہر اوزرہ کلاہینی بشندن
 ہر کیم بقہ عرش اوسنہ صحنکدن اشاغا
 وصف ایتدیگم اول صُفہ درر کہ ایشدوب آئی
 خجلتله نہان ایتمش اوزن جتنہ مائی

دور اولدن اول صفدن مردم چشمک سنگ
قرا گیش ماتم ایچره عدلی گریان در هنوز

سلطان بایزید ثانی (عدلی)

(Vol. II, p. 38). غزل (۷۵)

گاه اولور دوران بزه مهر و وفالر گوستر
که دونر هر لطفنه یوز بک جفالر گوستر
عشق بولنه چکدیگم آلائی بن هیچ گورمدر
عاشقه گورمادیگی مه لفالر گوستر
ضعف عشق یارله بولجه گذرکن بن غریب
گوز اوجیله سر برینه دلربالر گوستر
صائه کم وسعت و برر زوق اینمکه کجرو فلك
ضمنی جور ایلر ولی صوری صفالر گوستر
بر یغشله اول طیبم دردم آکلار نه ایدوگن
حضرت لُفان در گویا صفالر گوستر
گر اونوتدگسه طریقی عشقی اوگرن عدلی دن
یول یاکلش آدمه چون رهنالر گوستر
وله ایضاً

(Vol. II, pp. 38-39). غزل (۷۶)

هر فچن کم عمره فتائی جانان اوینادر
عاشقی بی دللری اول چشم فتان اوینادر
پر فن مکاره در عشقانی سر گردان ایدر
بر چنانچی خوبدر پارمقده فغان اوینادر
نازله گر رفصه رگسه جانی دئور عاشقک
بر آلائی اُفتاده دِللر اوستنه جان اوینادر

ای گوزم گون بوزینه قرشونجه باش دوکسن
رخلری ناب ایلہ قوریدی قالمادی دمک

محمود پاشای عدلی

(۷۲) غزل ناتمام. (Vol. II, pp. 35-36)

گوردکجه عنبرین زلف رخ دلداده
مار مشک افشان باتوبدر صانرم گلزارده
زلفک ای مهر و رخکده چون سبب پیچید در
گونده یاندنجه اولور قوت زیاده مارده
لاله خدگدن مگر گل رنگ و بو اوغریلش
کم درخنه صاروبن کردردیلر بازارده
وله ایضا،

(۷۴) غزل. (Vol. II, pp. 36-37)

سرعت ایتمه ای اجل جسمه غم جان در هنوز
غمزه لر زخی گوگل دردینه درمان در هنوز
بر دم ایان ای فلک گوگل سراین یقه کم
اول پری پیکر خیالی آنده مهسان در هنوز
تیغ غمزه گدن چتر چشمکله جنگ ایتمز کشی
گرچه داغ فرقتک سینه مه فالقان در هنوز
تیرکک پیکانی در جسمه هر مو ای صنم
وار قیاس ایت کم نه دگلو تنه پیکان در هنوز
قانی پیکانکک باشم دله اردجه بور
گل نظر قیل باشمک رنگینه کم فان در هنوز
بو سیدن دود آهله گلور بوی کباب
آتش غمله جگر جسمه بریان در هنوز

(جلد ثانیہ مندرج اولان اشعار)

سلطان فاتح محمد (عونی)

(۷۰) غزل نا تمام (Vol. II, p. 34).

ساقیا ی ویر که برگون لاله زار الدن گدر
ابریشور فصل خزان باغ و بهار الدن گدر
غرّه اوله دلبرا حسن و جماله قل وفا
باقی قالمز کسه به نقش و نگار الدن گدر
[یار ایچون اغیارله مردانه جنگ اینسم گرگ
ایت گبی مُردار رقیب اولمزه یار الدن گدر]

وله ایضاً

(۷۱) غزل نا تمام (Vol. II, p. 34).

زلفکَنک زنجیرینه قول ایلدک شام بنی
قوللغمدن قلمسون آزاد اللّهم بنی
جورِ دلبر طعنِ دشمن سوزِ فرقت ضعیفِ دل
درلو درلو درد ایچون یراتمش اللّهم بنی
یقمنه و یاقمنه سعی ایله ال برایتدیلر
سوزِ سینه اشک دیده آتشِ آهم بنی

وله ایضاً

(۷۲) غزل نا تمام (Vol. II, p. 35).

جگرمر پاره لدی خنجرِ جور و ستمک
صبرمک جامه سنی طوغرادی مفاضِ غمک
سجد گاه ایلریدی کعبه محراب گبی
کویک ایچند ملک گورسه نشانِ قدمک

گوڭلکم ویر سن ندرسڭ قیلین * گنمایین سانکیله فالین
 طنلرم آل گوڭلکم ویر آت برو * چیقین صودن بر آزیر گت گرو
 سانڭ اولدم آند اچاین گنمین * نا ألجه بن سنی ترک ایتمین
 شاه جهان شاه گلک آیدر ای جنم * یولغ آرئدک تنوی سن بنم
 اشد بر یلدر که سانی ازلرن * گیجه گندز چوره یلدر گزلرن
 نکر صلیی سان اوش وردی بگا * شکر و منت گنه یز بک کر آکا
 حق تعالی حاجتم قلدی روا * گوڭلککن درما قلدی دوا
 بگا استادم که تعلیم ایلدی * گوڭلکینی ورمه دیو سیلدی
 چون الومه یگرد آیرق درمزن * گز کرا یانر اوده بن گرمزن

(جلد اولک مندرج اولان اشعار

تمام اولدی)

صد گونه مطلبم دخی اولسه دَرِ مطلب * صمصامِ نوجّهله آکا فتحِ مینم
معموره طبعی صنور آتخ گورن اما * ویرانه گنج گوکل ملت و دینم
عینک عیاندِر او که عالمک نهاندِر * سر تا بقدر دایره عینِ یقینم
شرطیله بیان ایلدی دعواسنی برهان * دیرسه نوله خیر اَلْخَفِ صد گرینم
[پیرولک ایدوب فی گبی انفاسنه زیرا

هو هو دیهرک سیر مقامات رهینم]

موسیٰ عبدی

(۶۹) جامسب نامه‌دن (Vol. I, pp. 437-438).

بو مناجاتی قیلب قلدردی باش * بقدغی دم گوزنه اولدی طوداش
گرُدِ کم اوچی بله اوچب گلر * کُشک ایچنه گرتنب پنهان اولر
گلْدِر تخت اُزره گبرو قوندلر * چیقروب طونلارنی صویندلر
ییر آیدر کُشکه گالکُت گیرلم * کسه اولماسون ایچنده گورلم
ییر آیدر بو یره هرگز کشی * گلدکی یوق قویه اولمز تَشْوِشی
کیچیلاری آیدر ایلا روت کلا * نَیْلَسَا کارک بزه اول نه قلا
اوچمزدن قفقوزه آلدے * آیلَه دوت بوند بر آدم کالدی
سینر قاپهایب او بانی قاپدے * بغزنه باصب دخی خوش اویدی
بو سَزی ایشیدجک گولشدلر * قَلْغِشوبن حوض اچینه دشدلر

* * * * *

صویه گیرب یوزین خوش طلدلر * بربریلَه اوینهاغه قلدلر
کُشک اچندن چیغه گلدی شاهزاد * گوکلکن قاپب قزک دُشدی آزاد
باقین شهزادِ چون کم گردلر * ایکسی صودن چقوبن اِردلر
طونلرینی قاپین نَز قلدلر * گِگْک یره وارِب گیوبن اوچدلر
گوکلجوگی فاپلن اول فُجمدی * اول اکسی گند بوکا بقدی
یالکُر قلدی صویا بقدی طُرر * بشلیب شهزاده به چُق یالورر

وار امدی اسمایہ امر ایله بولردہ امر قیلسونلر
 حقایق ایلسون اظهار مظاهردن بلا احصا
 بقدر قابلیت هر حقیقت کیم آنی استر
 آنی هر اسم فیض اینسون عوالمدن ایدوب اجرا
 فچنکیم جمله اعیان وجوده گلک استدی
 دیدیلر قورقریز گیرو کیم ایرشمسون بزه لاول
 مدبر اسی ایرشدی دیدی پس اسم رب اول
 نظام ممکنات اولسون ایرشمسون صاقن افنا
 چو اسم ذات اشتدی آنی ایکی اسی وزیر ایندی
 مدبر در بری بری مفصلدر ایدر ایفا

* * * * *

* * * * *

کمال ای

(Vol. I, pp. 413-414). نظم (۶۷)

بوخان ایچره نچه خان قوندی کوچدی * بو تخته نچه سلطان قوندی کوچدی
 بو دنیا بر کهن کاروان سرادم * که نچه نچه کاروان قوندی کوچدی
 بو دنیا تکیه سنده بر قونقسن * که بوند نچه مهمان قوندی کوچدی
 قوسی اغلیورق گلده گنده * آیت فتسی خندان قوندی کوچدی
 بولیادی اجل زهرینه تریاق * بو شهره نیجه لقان قوندی کوچدی

برهان الدین بن جلال ارغون

(Vol. I, p. 425). غزل (۶۸)

آئینه جانان اولهلی جان حزیم * پرتو فکن شش جهت روے زمیم
 [گر میت حالیه اولوب بردم دوران * هم جلوه چرخ فلک و عرش بریم]

پس اول اسم باریدن قو اسم طلب قیلدی
 دیدی قادردن استگ کیم آنک شانده در انشا
 آیتدی اسم قادر کیم مرید اسمده در اظهار
 آنک امرنده در اعیان آنک حکمنده در افشا
 دیدیلر پس مرید اسمه که ییزی ایلکل ظاهر
 دیدیکم اسم عالمدن اولور بو حجتیه امضا
 آیتدی اسم عالم کیم سزگ اظهاریکز معلوم
 و لیکن اسم ذاتیدر بیلگک مستجمع اسم
 درلدی جمله اسم دیدیلر ذات اسمینه
 سنگ حکمکده در احکام سنگ امرگده در اشیا
 آیتدی اسم ذاتی پس بنم اول اسم اعظم کم
 دلیم بن مسایه کاو در الله ایدر ما شا
 مقدسدر آنک ذاتی نقایصدن نقایصدن
 متزهدر آنک نعتی ایرشکدن آگا آرا
 زهی سلطان اعظم کیم کالینه زوال ایرمز
 جلالی کبریا سندن جمالینه خیال ایرمز
 جلالی پرده سنده سز طورگ کیم بن وارم آگا
 گورمیکم نیجه امر ایدر ایدرسز چونکیم استنفا
 یتشدی حضرت زانه دیدی یا رب [الّا] یا رب
 که سنسن عالم الاسرار سکا مخفی دگل انبا
 دیدی حضرت بن اول ذاتم که مستغنی مراتبدن
 حقایقندن مظاهرندن نه سزا بگا نه ضرا
 ولی چون اقتضا آیتدی حقایق جمله اسمادن
 پس اسم از طلب قلدی که سن قیله سن استعطا

۵

۱۵

۲۰

۲۴

(۶۵) رباعی (Vol. I, p. 368).

حق تعالی آدم اوغلی اوزی در * اوتوز ایکی حق کلاهی سوزی در
جمله عالم بیلکه الله اوزی در * آدم اول جاندر که گونش بوزی در

یازمچی اوغلی محمد

(۶۶) رساله محمدیه دن (Vol. I, pp. 407-410).

له الملك له الحمد له الشکر له النعماء
له الخلق له الامر له النصر له الآلا
غنی بالذات ایدی اول حق وجودی محض ایدی مطلق
صفات اسمایدی مستغرق هویتیدی استعلا
که ذات آنچون اسمدر وجودی خود تجلیدر
ایکسندنده عالیدر بو در بیل نکته غرا
صفات حق مطالبیدی آکا اسمرا مراتبیدی
حقایق آکا راتبیدی بکلی ایتدی استدعا
که نیجه نیجه باطنده نیجه غیب خرائنده
نیجه وحدت سراینده عدمده قائمشر عیما
بلی صدری معلایز چه صاحب قدر اعلایز
ولیکن سر اخفایز گرکدر بیزه استعلا
چو سز بیزه اساطنسر بو گون بیزه سلاطینسر
بیزه انوار باطنسر بیزه قیلک وجود اعطا
اگر بیز اولاوز ظاهر اولاسز سز دخی ظاهر
بولینه شرعت غرا بولینه حکمت زهرا
بونو اشید بیلک اسمرا درلیدی بریره جمعا
دیدیلر ربنا حقا نجلی ایت بلا اخفا

وله ایضاً،

(۵۸) رباعی. (Vol. I, p. 367).

ای رُخَنکِ عشقنک سرگردان فلک * یوزیگه فارشو سجود ایلر ملک
حسن ایچنک فرد و یکناسک نه شک * هر کشینک نقدینی چاقر محک

(۵۹) رباعی. (Vol. I, p. 367).

ای حقّی هر یرده ایدرسن که وار * سنک بس حق وارمش حق سنک وار
انبیانک سَرینی بیلمزده وار * قسمت اولمز دیوه راح خوشگوار

(۶۰) رباعی. (Vol. I, p. 367).

بولشم حقّی انا الحقّ سویلرم * حقّ بنم حقّ بنک در حقّ سویلرم
گور بو اسراری نه مغلقّ سویلرم * صادقر قولمده صدقّ سویلرم

(۶۱) رباعی. (Vol. I, p. 368).

طالمشم شول بجره کیم پایانی یوق * بانمش شول گجه کیم خسرانی یوق
بولشم شول بدری کیم نقصانی یوق * گیرمشم اول شهره کیم ویرانی یوق

(۶۲) رباعی. (Vol. I, p. 368).

دنیاَنک اهلندن اوصاندی گوکل * غفلت اویقوسندن اویاندی گوکل
۱۰ حقّی اینجیمکدن اوناندی گوکل * حقّی دوتدی حقّه دیاندی گوکل

(۶۳) رباعی. (Vol. I, p. 368).

گل مُحیطِ عشقه بر کر طاله گور * وحدتک سَری ایچنک فاله گور
آدمه قیل سجد کبری صاله گور * اولمه شیطان دوشمه مکر و آله گور

(۶۴) رباعی. (Vol. I, p. 368).

گورمشم هر شید حقّ مطلقّی * گر دگلسن لا شی ایترمه حقّی
۱۴ کیمکه حقّی بولمده اولدی شقی * گل که طوفان اولدی استه زورنی

وله ایضاً،

(۵۷) غزل. (Vol I, pp. 365—367).

دائم انا الحق سویلرم حقدن چو منصور اولشم
 کیمدر بنی بر دار ایدن بو شهره مشهور اولشم
 قبله سیم صادقلرگ معشوقیم عاشقلرگ
 منصوریم لایقلرگ چون بیت معبور اولشم
 موسی بنم کیم حقله دائم مناجات ایلرم
 گوکلم تجلی طوریدر آنک ایچون طور اولشم
 ایردم قاشک معراجنه کیم قاب قوسین اولدر
 وصلت شبنه گور بنی سر تا قدم نور اولشم
 بزم آزلده ایچشم وحدت مبینک جرعه سن
 شول جرعه دن کیم نا ابد سر مست و مخمور اولشم
 ای مهر یوزک وَالضُّحٰی وَاللَّیْل ایش صاچک قرا
 لعلک بگا دارالشفا اولدر که رنجور اولشم
 هر یاکه کیم دونه یوزم یاری گورر آنده گوزم
 چون بو غمگدن غم یدم شادان و مسرور اولشم
 اول شاهد غیبی بنم کیم کائناتک عینیم
 اول نطق ربانی بنم کیم دلده مذکور اولشم
 چون اون سکر پیگ عالمه اولدی وجودم آینه
 اول صورت رحمن بنم کیم خلقه مستور اولشم
 اول گزلو گنجک سیرم کیم ظاهر اولدی عالمه
 اول گوهرم کیم گون کبی عالمده مشهور اولشم
 چون بن نسبی گوهرم گنج سزه فاش ایلدم
 بن بر دلو دیوانه م گور کیم نه معبور اولشم

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۲

وله ایضاً

(۵۶) غزل. (Vol. I, pp. 364—365).

شول تمام آیتک یوزندن چونکه رفع اولدی نقاب
 ظلمتک دورانی گجدی ظاهر اولدی آفتاب
 لبرک جامر میندن جمله اشیا آسیریش
 طیب ای پاکیزه ساقی بارک الله گلاب
 ای بناغک حسرتندن جنتک قلبنده نار
 وی دوداغک شربتندن کوثرک عینده آب
 ای رخک حمرا گلندن لاله نک جامنده می
 وی گوزک سودا میندن نرگسک چشمنده خواب
 حق تعالی نک کلامی صورنک تفسیری دمر
 ای یوزک انا فتحنا حقدن اچلدی بو باب
 کرپگک فاشکله زلفک حق کتابی در ولی
 اول کتابی کیم بیلیر من عنده علم الکتاب
 صورنک لوحنده یازلش حروفی ییلیم
 بیلدی صوم و صلاتک صاغشن بوم الحساب
 آب حیوان در دوداغک روح قدسی در دمک
 صورت حق در یوزک و الله اعلم بالصواب
 قبله حاجات ایش لعلک مگر کمر عاشقه
 هرنه کمر قیلدی نمنا و استجب گلدی جواب
 دلبرک یولنده ای سالک ایکیلک پرده در
 منلگی رفع ایتینجه آرادن گنیز حجاب
 ای نسبی سجد قیل اول ماهه کیم حقدن سکا
 و أعبدوا آیات و أسجد و اقرب گلدی خطاب

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۲

وله ایضاً

(Vol. I, pp. 363—364). غزل (۵۵)

ای یوزک نصر من الله ای صاحب فتح قریب
 ای بشر صورتلو رحمان ای ملک سیما حبیب
 والهم حسنگدن ای ریحان صاحبکدن منفعل
 جنتک باغده ریحان سنبلک چیننده طیب
 زلف و رخسارک در رحمان علی العرش استوی
 کعبه نیک محرابی فاشک فتنه لو عینک خطیب
 غیر افشان سنبلک اسراری اولدی آشکار
 گلدی روح الله و منسوخ اولدی زُئار و صلیب
 صورتک لوحده اندردی کتابی جبرئیل
 ای جمالک حق کلامی اِنَّه شیء عجیب
 عاشقک اسرارینی حقی بلن عارف بلور
 آشنا حالن نه بلسون نفسی بلمز غریب
 کیم که سوداسندن اولدی صبر و شهلا گوزلرک
 شریقی شیرین لبک در عیسوی نطقک طیب
 خویلرک عشقندن ای زاهد منی منع ایله
 چونکه عشق ایتدی بکا روز ازلک حق نصیب
 ای ادیب چوق ویرمه آدابکدن اهل وحدته
 اِسم اول نیچون که اهل وحدته حق در ادیب
 جنت عدنک گلستانی یوزک در شک دگل
 ای گلستانکده روح الله و رضوان عندلیب
 ای نسبی چون رقیبک فضل ایش یعنی اله
 لطفیله قهر اولدی واحد هم حبیب اولدی رقیب

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۲

جانسیں یا آدم اوغلی ای پرے رخساره کم
 صورتک نقشند انسان والہ و حیران اولور
 صانعک احسانیدر حُسنک تعالی شانہ
 قدرنی کامل اولانک عادتِ احسان اولور
 یا رب اول پاکیزہ جوهر کم بشر در صورت
 قنغی عالمدن گلور آدے نہدن انسان اولور
 گر صاچک چینک مسکن ایلسہ گوکلم نولہ
 اہل توحیدک مقامی روضہ رضوان اولور
 صورتک ہر شیک چونکیم ظاہر اولدی اے گوش
 کیم دیدی حوری گورمز یا پری پنہان اولور
 ای کہ مشکل در دیش سن واصل اولق یاریلہ
 قوی سنی سندن کسل کیم مشکاک آسان اولور
 گل نہ چیمک در کم آئی بکژدم رخسارگہ
 قنغی گلزارک رخک نک بر گل خندان اولور
 نفسنی ہر کسہ کیم بلدی و بولدے ربی
 عارف رب اولدی ادی عبد ایکن سلطان اولور
 کل شیء ہالک وجہکد ایری شک دگل
 گور بو وجہی کم نہ وجہک وجہنہ برہان اولور
 دوشدی سودایہ گوکل آشتہ زلفک دامنہ
 دوشین شول عنبرین زنجیرہ سرگردان اولور
 صورت رحمانہ انکار ایلدے دیو رجم
 احسن تقویہ سجدہ قلیان شیطان اولور
 ای نسبی آب کوثر در مگر نطقکدہ کیم
 ہر کم ایچر اول شرابی مست جاویدان اولور

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۴

عشقکِ حدیثِ گل ایشیت افسانہ بہ الدنہ کم
 قرآن صانان ہر واغطکِ نقلی اوزون افسانہ در
 دوشمز خمارکِ رنجہ وحدت میندن نا ابد
 شول مستِ حق کم ساقیسی اول نرگس مستانہ در
 شیرین لبی در دلبرکِ وحدت میکِ پیانہ سی ۵
 ای زاهد اول پیانہ دن مست اول کہ خوش پیانہ در
 شول صورتِ رحمانہ اول ساجد کہ مردود اولدے
 اول اہلِ حق کم سجدہ سی اول صورتِ رحمانہ در
 عارف بلن در ربّی گل ربّی گور عارف اول
 شیطان گی حقدن بوگون محبوب اولان بیگانہ در ۱۰
 مشکین صاچکِ زنجیرنہ دوشدی نسبی اے صنم
 زنجیرِ زلفکِ قیدنہ صید اولیان دیوانہ در

وله ایضاً

(Vol. I, pp. 361-362). غزل (۵۴)

عیدِ اکبر در جمالکِ عیدہ جان قربان اولور
 آب حیواندر دوداغکِ ہرکم ایچر جان اولور
 گرچہ عشقکِ مسکنی در گوگملکِ ویرانہ سی ۱۵
 گنج بی پایانہ لایق قندہ ہر ویران اولور
 ای فاشکِ محراب و بوزکِ قبلہ ایمان اہلنہ
 عاشقکِ بیت الحرامی صورتِ رحمان اولور
 صورتکِ اسرارینی زاهد نہ بیلسون یا فقیہ
 قلّ کفی باللہ محرم قندہ ہر نادان اولور ۲۰
 ای فاشکِ کرپگکِ مشکین صاچکِ اُمّ الکتاب
 اہل توحیدکِ امام و مرشدے قرآن اولور

دریغا قانی اول سرو سمن تن * یقلدے طہرغہ اولم یلسدن
 قنی اول ناز اہلی نازنین یار * نجاسی قیدے آگیا چرخ غدار
 تینی گوز یشی برلہ یودیلر * عبیر و عنبر اوستینہ قودیلر
 قرشدی خاکلہ اول گوہر پاک * قبا پیرینہ جانلر اتدلر چاک
 ° ددی و حسرتیلہ سغدے ساغو * بلان بیگی دلندن یغدے آغو
 بوطک اول خدچون دیدی یوز سوز * نتاسی یانب اولمادی اوزے کونر
 چومشکین زلف و خالن آکدی در حال * قرارب بوزی تینہ اولمده لال
 چو فرہاد اول کلای گوش قلدی * صناسن زھر قائل نوش قلدے
 روان اندی بوشمش بیگی یغدن * کلنکن الدن و کندوی طغدن
 ۱۰ قیادن قارہ طغ بیگی یقلدے * دریغ و حسرتیلہ آہ قلدے
 یوز اورب پیرہ دیدی قانی شیرین * بو آجیلکہ ویردی جان شیرین
 طرلشدی قوشی بو طار یوادن * فضای عرشہ عزم اندی هوادن
 بلوردی جاننگ تن در حجابی * حجابی گندی گونرلدی عذا بی

نسیمی

(Vol. I, pp. 359—360). غزل (۵۲)

شیرین حدیثک ہر برے بر گوہر یکدانہ دم
 شمع رخک انوارنیہ آے ایلہ گون پروانہ دم
 یوزک در اول تابان قمر کانوار تابندن آنک
 خورشید و ماہک مشعلی دایم طوشمش یانہ دم
 نسیم ایلہ سجادہ ہی الدن براق اے مدعی
 شول زلف و خالہ باق آنی گور کم نہ دام و دانہ در
 عاشق لک جانانہ سی حقد ر حقہ ویر جانگی
 ۲۰ نیچون کہ جانشز قالیسر اول جان کہ بی خانانہ در

چو بولشلاردی اقبال و بختی * بر انمشلردی اول گون ایکی تختی
 آکی جانبک طورمش حور و غلمان * نتاکم روضه جتده رضوان
 انورمش باربد عودیلہ دمسار * نکيسا شوق سازیلہ هم آوانر
 لب شیریندن اول صو کوثر اولمش * بتن قامشلی فی شکر اولمش
 ۱۰ بوزندن شاهک اولب عکس رخشان * ژلال ایچنک صن لعل بدخشان
 بو لعلک ذوقن اندکجه نصور * صولائب اغزی اولر قندیلہ پُر
 بودینور اول لب جلابه فارشو * صناسن نشنه دللر آبه قرشو
 شہک اول حالنه عواد دمسار * مناسب بر غزل قلده سر آغاز
 (غزل خواندن باربد از زبان خسرو مناسب حال)

دل و جان اول لب مرجانه نشنه * صناسن قورو تن در جانہ نشنه
 ۱۰ قوردی بَغْرَم اول حسرنده صنکم * صررمش سبزہ در بارانہ نشنه
 اسرگہ جان ویرر ای خضر سیراب * سکندر چشمه حیوانہ نشنه
 زلالہ دهر مالامال اولورسه * گوزندن صنغل کم قانہ نشنه
 [لبک عشقینہ دل خون دل ایچر * روادر چونکم اولدی قانہ نشنه
 سراب اولدی بگا لعلک شرابی * صودن نیچہ بر اودہ یانہ نشنه
 ۱۰ بو حسرتدن گوزمر باشند گوکلم * صناسن غرقہ در عُمَانہ نشنه]

وله ایضاً

(۵۲) خسرو و شیرین دن (Vol. I, pp. 334-335).

پس اول گرکسلین گوک گوزلو قاری * فرا قرغالین شر سوزلو قارے
 قوشاندی اول یولا چون بولدی فرمان * ایرشدی بیستون طاغینہ بی جان
 گلوب فرهاد قانده اوترده * برز یرمزدی و گوکسن اوترده
 کہ ای مسکین کمچون بونجه زحمت * دُن و گون جانکہ جور و مشقت
 ۲۰ ددی چون نشنه دل و ن لعل یاره * قلوزون طاغ و طاشی پاره پاره
 دکندن گل ویرن طشدن زلالی * بگا بو طغیده گوستوده جمالی
 ۲۲ پس اول تلخ اشلو قلدی بر صوق آه * کہ شیرین اُلدی فرهاد اولمز آگاه

دوکیلور گوزلری باشی مطر وار * کہ یعنی بُرج آئیدہ قمر وار
 نہ طوری بلدی و نہ قونہ بلدی * نہ ایلا رو نہ گیرو دونہ بلدے
 بحالی قلدی نہ آو نہ سیران * اصردی پرمغینی قلدی حیران
 سمبر اول نظردن غافلیدے * کہ سنبل نرگسینہ حایلیدے
 چو گندی گون یوزندن ابرمشکین * گوزن اچدی و گوردی اول نگارین
 ہا گوردے ہنر پیر عقابہ * درک اولش درر سرو آفتابہ
 بو شرم و خوفلہ اول چشمہ آب * شو رسمہ دتردی کم صودہ مہتاب
 اول آی بولادی بوندن غیری چارہ * کہ گیسولارن ایدندے ستارہ
 [منیر ایلر مہی شعراے دیجور * نجہ اولسون گنش شعریلہ مستور]
 بورندی صچلریفی اول نظردہ * گجالی گندمرہ ایلا دے پردہ

و لہ ایضاً

(۵۱) خسرو و شیرین دن (Vol. I, pp. 332—333).

مگر برگون شہ فرخند اختر * کہ یعنی خسرو خورشید منظر
 تماشا عزمہ قلمشدے سیران * سوار اولش بلہ اول شاہ خویان
 یانجہ ہر کیموٹک بر شاہ وار در * قو یردہ تماشا گاہ وار در
 گڑب منزل بمنزل دشت و طاعنی * قلورلردے تفرج باغ و راغی
 اررلر اول صوبہ کہ آدی آرس در * یری مشکین ہواسی خوش نفس در
 گورلر بر زلال پاک و صافی * گوگل دردینہ در کافی و شافی
 طلّو نیلوفر و سوسنلر اولش * کنارے سبزہ و گلشنلر اولش
 گلہ قرشو گوز اچمش نرگس مست * چچکلر بغلمش صف دست بر دست
 اگوز ایردو کجہ سبزستان و گلشن * ارادہ اول اولو صو پاک و روشن
 صونی و برمش لب لعینی لالہ * اورر دندان دُرّین آگہ زالہ
 بگندی اول مقامی بو آکی شاہ * بویردیلر طونلدے خیمہ خرگاہ
 قورلدی تخت شاہی گجدی پرویز * مہیا قلدے عیش اسبابی نیز
 یانندہ اول نگار زھرہ منظر * صناسن مہرلہ ماہ منور

دیش فرق ایلین حقّ عبّدن * که تنزیهی در اللّٰهک حدثن
 قونک حاصلی اول در موجه * که محدث در حوادثن متزه
 جمالی بر در گر چوق در عبارت * قواول حُسنه ایدر لر اشارت
 اگرچه بوقدر و حدنده قسمت * بیان اول رسمه قلمش اهل حکمت
 ۵ که اولور اوچ مرتبه توحید مطلق * بری علم و بری عین و بری حق
 سوزی علم اهلنک برهان ایله در * ولی عین استهسک و جدان ایله در
 اولور توحید حق مخصوص واحد * نه فائل یول بولور آکا نه واجد

وله ایضاً

(۵۰) خسرو و شیرین دن. (Vol. I, pp. 328—332).

مگر قوندوغی بر پرویز شاهک * یقینق منزلی پیدی بو ماهک
 شو حالنده که شیرین شکر بار * یونردی بُرج آیده قمر وار
 ۱۰ گزراک ایرشور اول سبزه زاره * تفرُج ایدرک قیلور نظاره
 گورر جنت صفت بر تازه گلشن * آفر صو آب کوثر بیکئی روشن
 اغاج ایچنده بر شیرنگ بغلو * غندن خنگ چرخک بغری طغلو
 بر ات کم خسرو خورشید سیما * بو رسمه بنمدی بر باد پیمایا
 گلورک ارخون ارخون گوردی ناگاه * صو ایچند تجلی قلدی بر ماه
 ۱۵ نجه ماه کآفتاب عالم افروز * ایرشسه سایه سینه اوله بهروز
 صو ایچندن جهانیه برق اورر نور * صو آئی اول جهانی نورله یور
 گله صچمش بنفشه دانه دانه * اورر سنبللره دندان شانه
 تنی گنجینه قلمش صو اچینی * بو گنجه نارومار اتش صچینی
 گرو قلمش الی اول ماری در پیچ * که یعنی سحر در اوشنمکوز هیچ
 ۲۰ بنا گوشن گورب اتدوکنه جوش * صوبی زلفندن اتش حلقه در گوش
 چو آشفته در و شوریک تدبیر * دگل حلقه که قلمش بند و زنجیر
 صچلقدنه تن بلورنه آب * صن ایدر پرده دردن نور مهتاب
 ۲۲ گورندکده شها اول ماہ دلکش * گنش اولیشدی شه یعنی آتش

نعره‌سی غرّنده رعد و قیچی رخشنده برق
 قلیچیدر صاعقه آندوخی اوخدورر شهاب
 بزم و رزمگ رونقی و بخت و تختوگ زینتی
 خلق اچنده اولدرر و الله اعلم بالصواب
 دولت استرسگ بو شاهوگ صحنیدن احمدی
 اوله غایب بر نفس کم دیدار من غاب خاب

شیخی

(۴۹) خسرو و شیرین دن (Vol. I, pp. 328-328).

در مراتب توحید

گل ای دل مطلبِ اعلی آراسگ * بل ای جان مقصدِ اقصی صورارسهگ
 که توحید اولدی اعلی مقامات * بودر اقصی غایات کرامات
 دیش هر طائفه عقل اردیگجه * بصیرت نوری قوت ویردیگجه
 ۱. آنک وصفه چوق رمز و اشارات * کی ذوقی کی علی عبارات
 و لیکن حق توحیده حقیقت * بول ابرمدی اصحاب طریقت
 که زیبرا بحر کم پایانی یوقدر * احاطه ایتمگن امکانی یوقدر
 شولر کم عقل و علمگ کاملی در * ایرشدیگی بو بحرگ ساحلی در
 ارم باغن نه ییلسون برگ تره * گوش جرمن نیجه شرح ایده ذره
 ۱۰. تعالی شأنه عما یقولون * تنزه ذاته مها یشیرون
 عجب بو نیجه که ایدرلر بیانی * دخی مستور در حقگ عیانی
 که زیبرا پرده نوری در ضیاسی * ظهورندن درر غایت خفاسی
 ولی کشف اهلنک تنبیهی که گاه * ایدر طالبری منزلدن آگاه
 اشارت کم اولور وجدان ذوقی * گتورر وجد و حاله اهل شوقی
 ۲۰. نه کیم دیدی نفی ابدن مضافات * که التوحید إسقاط الإضافات
 هم ایدر کسه کیم صاحب قدم در * حدث نفسیله اثبات قدم در

وله ایضاً

(Vol. I, p. 296). غزل (۴۷)

نه مظهر سن که اولدی سرتسر نور * که یوخر گوند داخی اولقدر نور
 سنی گورال اولدی باکه روشن * که یوزکدن آلور شمس و قمر نور
 نفس مهرکدن اوردی صبح آنچون * صفا سندن طلو در بحر و بر نور
 صچو کدن شام اندک مایه ظلمت * یزوکدن صجدم بر مختصر نور
 جمالوگ گونشی انسه تجلی * اوله عالمده هر ذره که وار نور
 یوزوگت محشرده آچر سه نقابی * طولا اوجدن اوجا نار سقر نور
 آنوچون احمدی عشقکده یانر * که شمع اولر ینیم سرتسر نور

وله ایضاً

(Vol. I, pp. 297-298). غزل (۴۸)

میر سلمان عز نصرن چون اچر جام شراب
 صورتینک چشمه سندن نور ایدر التهاب
 روشن اولور گون بیگی سر سقا هر ربهم ۱۰
 چونکه کندو قللرینه صونه اول جام شراب
 ایچن اول ساغری نور اندکجه غیبدن
 ایها السلطان هنالک دیو هم اردی خطاب
 مجلس جتدر آنوگ حور رضوان حاضر اوش
 داخ نقیله شراب و شعله چنگ و رباب ۱۵
 کمدر انکه برابر باده نوش ایدن که آنوگ
 جرعه سینک بیری بیگ عقلی ادر مست و خراب
 نجه کم چوخ ایچر یسه عقلی کامل تر آلور
 بلزم شکر ایچر آب حیوان یا گلاب
 رزم اچنده ایرن آکه صانه مریخ و زحل ۲۰
 بزم اچنده گورن آتی دیه ماه آفتاب

وله ایضاً

(Vol. I, pp. 294—295). غزل (۴۵)

نه یوزوگوک نظیری مهر و مه وار * نه آغزوگ یک درج در شهوار
 صچوگدر دسته ریحان و لیکن * بنوم بختمه اولشدر سیه مار
 گنه بولمادین آور جان و غزگ * نولیدی حال اولسیدم گنه کار
 اریدم مقعده عشقوگ بولنده * اگر اولسیدی بختوم آتی رهوار
 لبوگ وصفند در ذکر گوهر عیب * بکوگ فاتنده در ذکر شبه عار
 بنفشه زلفکوگ سوداسیله * بوگوگم گه پریشان دور گه زار
 جمالوگه دعای احمدینوگ * که اولسون حق جمالوگه نگهدار

وله ایضاً

(Vol. I, pp. 295—296). غزل (۴۶)

اولکه یوزوگی گل زلفوگی ریحان ایلش
 بو پریشان گوگلی عشقوگه حیران ایلش
 صورتوگ ماهینک هر کشی بر نسنه دیر
 روشن اولکم حق آتی صنعنده برهان ایلش
 آغزوگ وصفن نجاسی گاتری ییلمه دله
 چنکه حق بو گوهروگ رازینی پنهان ایلش
 گوزوگ آشوب و قنور ایچنه در بوگون عجب
 اشبو جادوی سیه دل گوزنه فان ایلش
 خضر و اسکندر طلب سن انسلر کم صنع حق
 زلفگی ظلمت لبوگی آب حیوان ایلش
 صاچنوگ بر بندنی چوزمش صبا پیلی صباح
 اول نفس در کم هوای غیر افشانت ایلش
 سنبل و ریحان و نرگسه یوزوگی یزین
 احمدی پی بو گلستانه نشاخوان ایلش

وله ایضاً

(Vol. I, p. 293). غزل (۴۲)

ایلت بنم سلامی دلداره ای صبا * عرض ایلگل پیامی اول یاره ای صبا
 طاغت بنفشه صچلرن گل یاغخ اوستنه * صجغل عبیر و عنبر گل زاره ای صبا
 پنهان ور بردن طاپوسینه و آردرسک * گسدرمه کندزوگ اغیاره سن ای صبا
 سن گزلو رازی سنی محرم بن ایلدم * بالله ایتمه رازی دیاره ای صبا
 بیچاره لوغی بنوم اول یاره عرضه قل * باشد که بوله دردمه بر چاره ای صبا
 دیگل که احمدی به نجه زخم اورسن * غماز غزلو گوزی مکاره ای صبا

وله ایضاً

(Vol. I, pp. 293-294). غزل (۴۴)

هر کیم گروگه صید اوله مست و خراب آلور
 هر کیم صچوگه قید اوله بی خور و خواب آلور
 گیم صچوگله شب قدر اولور و برات
 گونم یوزوگله شرف آفتاب آلور
 بولم دین طوطاغوگه وعدگله دست رس
 آب حیاتی گور که آگه نیجه سراب آلور
 گوگلوم صچوگه اولدی پریشان وقتِ شام
 حال غریب اولن کیشلارک خراب آلور
 گوزدن یشوم بگی بو وجودی دُشرمشم
 باگه گرکز اول که آرامزده حجاب آلور
 گرچه قنوم دوکر یزوموگ صوبی در یشوم
 کم اول دررکه اودمه بر فتح باب آلور
 یاری گرکسه جورنه صبر ایله احمدی
 کم مدتیه خون جگر مشک ناب آلور

طوبیدیلر آئی کم ورمشدی * بی تعب آب حیانه ارمشدی
 چونکه اول آکا قولشد تعیین * لا جرم روزی آکا اولدی هین
 نسنه کم کیشیه قسمت فالیا * بی گان اول هرگز الا گرمیا
 نسنه کم بر کیشیه اولا نصیب * بی تعب الینه گیر عن قریب
 ظلت ایچنده سکندر چکد رنج * رنج آکا قلدی و خضر ابلند گنج
 قسمتی که حق اده ایرخی اولز * کمسنه رزقن کمسنه آلمز

وله ایضاً،

(۴۲) اسکندرنامه دن. (Vol. I, p. 292)

شنیدن اسکندر وفات خود از درخت،

اول ارادن چونکه گندی شهریار * گلدی بر صحرايه طولو مرغ و زار
 اورنه ده بتش بر آغج سایه وار * دیدک آئی طوبی در مگر،
 اول اراده قودروین بارگاه * اول اغج دهنده یتدی اول گیجه شاه
 ۱۰ چونکه گجدی گیجه نگ نصفی تمام * قامو اویسی غیر حی لا بنام
 اول اغج ناله ادوبن زار و زار * ددی ای محنت چکیی شهریار
 نیجه یوریدر سنی بو حرص و آز * مال چوغی نه آصی چون عمر اوله آز
 عمرک آخر اولدی پس نه در سبب * کم فلورسن دنیایی بویله طلب
 چونکه گوردک دولنگ بولدی کمال * اول کماله بلکه ایریشور زوال
 ۱۰ پادشلق سوردک اون دُرْت پیل تمام * برگون اولدک جهانده شاد کام
 بونجه جمع اندک ولیکن یبدوک * اولم و ایروغه قاله دیدوک
 اوش گذرسن فلور ایرخلاره گنج * سن چکرسن اراده ییوده رنج
 ای دریغا درد سنوک رنجکا * کم ایریشمز اولدی الک گجکا
 شاه اغجندن چون بوسوزی ایتدی استماع * صانکه ددی تن جانینه الوداع
 ۲۰ گندی خسته اول ارادن صُبْح دم * خُشک لب اولش گوزی طیطولو نم
 گیجه گوندوز سوردی بر مُدّت تمام * ناکه ایردی ایرانه شاه نیکنام

بُندن آڱه گرچه آز منزل درر * ليک يول اوجدن اوجا مشکل درر
 شاه ديد حق بزه آسان اده * مشکل و آساني يکسان اده
 رنج قاتنده قولمشدر چو گنج * گنج اسداين نولا چاکرسه رنج
 چکيڻجه عشق بولنده بلا * ممکن اولز کم گوره معشوق الا
 ۵ پس سپاهيله سورپين گرم راه * ورد و ظلمت ايچنه گرد شاه
 گندلر ظلمت اچنده بر زمان * بر گجه برابر قوپدي ناگهان
 غرش اندی رعد ورخشان اولد برق * صانه سين کم اوده يندی غرب و شرق
 بحر دوکلدي هوا دن موج موج * سيللر يوریدی يردن فوج فوج
 شويله طوفان قپد کم طوفان نوح * فح ایدی آنوڭ قاتند اول فتوح
 ۱۰ ظلمت اردی ظلمت اوستينه قدم * صانه سين کم قويد ظلمات عدم
 لشکر و شاه اشلريني بوزدلر * بوروريکن بر برندن ازلر
 چونکه گزمزدی بر يمين عيان * ازلر يری برندن بی گمان
 خضر که اول بولک اولپدی کتخدا * بالضروره شاهدن دُشد جدا
 کيینی اول خلقتک اندی سيل غرق * کيین الدی يل و کيین یقدي برق
 ۱۵ کيم آزدي آندن بُلغاد نشان * کم اُلُمی یا دری میدر عیان
 چونکه بو اشلا گرد بِلد شاه * کم بولماد بولماز صوبه راه
 نسنه کم کيشيه قسمت اوليا * گرچه چوخ جهد ايدک آني بوليا
 چونکه ناچار اولد گيرو دُند اول * ليک بولمندی اول کلدوگی بول
 گيداريکن اوغردیلر بر يره * کم طشی گوهردی آنوڭ يکسره
 ۲۰ کيی ياقوتیدی کيی لعل ناب * کيی پيروزه دوکلش بی حساب
 هريکا گوهر دوکلش شب چراغ * روشن اولمش گوهرک نوريله طاغ
 شاه و لشکر اول گهردن بی کران * گوترب اولدیلر اورادن روان
 جهد ادب چون يوردیلر بر زمان * چقدرلر ظلمت ايچندن ناگهان
 گردلر کم لشکروڭ بر نصفی پالک * قالبن اوراده اولمشدر هلاک
 ۲۵ خضر استايوبانک بولمادلر * ناربه وارمشدورر بلمادلر

نه بولرده وار در اوصافِ بشر * نه بلورلر کم نه در دیندن اثر
ریگ اجزاسینه وار دورر شمار * لیک بوخدر بولسره ای شهریار
بو ایکی طاغُک آراسی در یقین * گچاچک بوللری ای شاه زمین
داخی بولدن یوق بُلاره ره گذر * چاره ایلسون بو ایشه تاجور
که اولالرشه دولتنه خلق شاد * هم اولا آدی شهک خیرله یاد
هر کسُم خیرله آدی یاد اولا * دُنی و عقیده روحی شاد اولا
بز دخی دُور شوب ایدلم مدد * ایک طاع آراسن انسون شاه سد
تا که بُلاره اولا اول سد حجاب * فتنه دن بو کشور اولمایه خراب
دید شه کم شکر حقّه که اول غنی * بی نیاز اندی خلاقدن بنی
کسه دن باگه گرکز در مدد * یاردم اولسه تنگردن یاپیله سد
پس سکندر اوراده قلدی قرار * کارگرلر جمع ایتدی بی شمار
دوگد سنگ و آهنیچون سیم و زر * خیر یچون اول سدی یاپدی تاجور
خیری صرف ایت مالی که اولسین کریم * گرله آنی که آدک اولمایه لثیم
ایک طاع اوستینه ایرنجه نمل * دزد بر دیوار شاه نیکام
۱۰ خُرده آهنله مسدا سرتسر * قلدی پر دیوار آراسن تاجور
کوره لر کاترین شاه عجم * هر طرفدن اورد اول دیواره دم
آهن و مس قینیوبن اولد حل * طولدی سد اراکه قلدای خلل
نکردن توفیق اولوبن هم مدد * اشبو رسمه کم ددم بغلند سد
یأجوج و مأجوج سددن اکارو * قلدلر هرگز گچاملر برو
۲۰ لیک چون ایریشه فرمان احد * حشر یاخیننه رخنه اولا سد
یأجوج و مأجوج آندن چخلر * بید اقلیمی تمامت یخلر

وله ایضاً

(۴۱) اسکندر نامه دن (Vol. I, pp. 290—291).

گرم آندن داخی سورب شهریار * انده واردی که اولدی ظلمت آشکار
۲۲ دیدلر شاهه که ای شاه زمین * چشمه شول ظلمت ایچنده در یقین

سلیان سیرنی سنده سکندر صورتی سنده
 نه صورت صورت یوسف نه یوسف یوسف سَرور
 فلک شطرنجی اوندک سعادت ملکی طوندک
 نه ملکت ملکت دولت نه دولت دولت فیصر
 قپوگن قوللرک بی حد ولی کتر قولک احمد
 نه احمد احمد داعی نه داعی داعی چاکر

احمدی

(۴۰) اسکدرنامه دن. (Vol. I, pp. 287-289).

آکی طاغا اُغردی اول یوله شاه * هر برینوگ قُلسی نا اوج ماه
 یاخنتک اول طاغلرک شاه جهان * اُغزادی بر قومه غایت ناتوان
 عورتی وار جمله سی عریان و خوار * اچلق لندن قمو حیران و زار
 صورد احوالن بُلارک پادشاه * دیدلر جاوید اول دنیاده شاه
 نیجه دونسه چرخ طُسه بر قرار * تختکی الله قلسون پایدار
 عمرکی جاوید اینسون لا یزال * ارمسون هرگز کالوگا زوال
 انس و جن و شیر پلنگ و ازدها * هیتوگ چنگکدن اولدی رها
 فتنه دن قلدک بو بیر یوزینی پاک * عدلک آثارله گلزار اولد خاک
 چونکه ای شاه صوردک احوالومزی * ایدلم نادر اشت حالومزی
 اوله کیم بو ایشه چاره بولسن * اشبو مشکل عقیقه حل قیلسن
 وار بو طاغلردن آکارو بی کران * کوه و صحرا باجوجه اولمش مکان
 گر عمارت ایدوز گر کشت کار * باجوج و مأجوج ادرلر نار و مار
 ایشری ظلمیله غارندر قمو * هر نه انسلر خسارت در قمو
 [فته ارسالر ادرلر جور و قهر * بونلرک ظلمیله دویمز ایلک شهر]
 آدمی نصفجه اولاروگ قدی وار * آنه اولور بیرری که نسلی هزار
 تنلری پُر مودر ایللا کیم گراز * پنجه و چنگال و سرتیز و دراز

گر دیله‌سز بوله‌سر اوددن نجات * عشقیله دردیله ایدک الصلات
وله ایضاً،

(۴۸) مولد نی‌دن (Vol. I, pp. 247-248).

الوداع ای جان جانان الوداع * الوداع ای ماه تابان الوداع
الوداع ای پادشاه عاشقان * الوداع ای سرور شاه جهان
الوداع ای بلبل باغ جمال * الوداع ای آشنای ذو الجلال
الوداع ای گوه‌ر دُرّ یتیم * الوداع ای باعث نور عظیم
الوداع ای شاه سلطانم بنم * الوداع ای درده درمانم بنم
مصطفی‌دن عبرت آکک سزدخی * برمر فالیسر نگیری حقی
هرنه دگلو چوق یشارسه برکشی * عاقبت اولمک دُرر آنک ایشی
امدی اولومدن گلکک ایلن یراق * تاکه حضرتنه یوزکر اوله آق
آه الکن موت سندن اه و واه * نه گدا قورتلور الکن نه شاه
فرقتندن آل پیغمبرلرک * حسرتندن آه اول سرورلرک
هرک اوله عاقل و دولتلور * واعظ نصیحت آکا اولوم یتیر
گر دیلرسز بوله‌سر اوددن نجات * عشقیله دردیله ایدک الصلات

احمد داعی

(۴۹) غزل (Vol. I, p. 259).

ایا خورشید مه پیکر جمالک مشتری منظر
نه منظر منظر طالع نه طالع طالع انور
جمالکدن جهان روشن دوداغکدن زمان گلشن
نه گلشن گلشن جنت نه جنت جنت کوثر
یوزکدر آیت رحمت اوزکدر مظهر قدرت
نه قدرت قدرت صانع نه صانع صانع اکبر

گر دبلرز بوله‌سز اوددن نجات * عشقیله دردیله ایدنک الصلات
 یرادلش جمله اولدی شادمان * غم‌گدوب عالم یگیدن بولدی جان
 جمله ذرات جهان ایدوب صدا * چاغرشوبن دیدیلر کم مرحبا
 مرحبا ای شمس تابان مرحبا * مرحبا ای جان جانان مرحبا
 مرحبا ای آفتاب عاشقان * مرحبا ای ماهتاب صادقان
 مرحبا ای بلبل باغ‌آلست * جمله عالم عشق‌کیله اولدی مست
 مرحبا ای جان باقی مرحبا * مرحبا عشاقی ساقی مرحبا
 مرحبا ای بلبل باغ‌جمال * مرحبا ای آشنای ذوالجلال
 مرحبا ای رحمة للعالمین * مرحبا اهلاً شفیع المذنبین
 ۱۰ مرحبا ای عاصی اُمت ملجائی * مرحبا ای چاره‌سز لر اشفائی
 مرحبا ای عالی سلطان مرحبا * مرحبا ای کان عرفان مرحبا
 مرحبا ای ذات حق‌ک مظهری * مرحبا ای انبیان‌ک رهبرے
 مرحبا ای آفتاب بی زوال * مرحبا ای ماهتاب لا بزال
 مرحبا ای طوطی باغ جهان * عشق‌ک ایله حیران اولدی جمله جان
 ۱۵ مرحبا ای سرِ فرفان مرحبا * مرحبا ای درده درمان مرحبا
 مرحبا ای قرة العین خلیل * مرحبا ای خاص و محبوب جلیل
 مرحبا ای ماه خورشید خدا * مرحبا ای حُفدن اولیان جدا
 مرحبا ای جمله‌نک مطلوبی سن * مرحبا ای خالق‌ک محبوبی سن
 مرحبا ای پادشاه دو جهان * کم سنگچون در بوکون ایله مکان
 ۲۰ ای رسالت تخت‌نک سن خانی * ای نبوت مهر‌نک سن خانی
 ای جمالی گون گبی بدر منیر * ای قو دوشمشری سن دستگیر
 [ای گوکلر دردینک درمانی سن * ای قو دوشمشرک سلطانی سن]
 چونکه نورک روشن ایتدی عالمی * گل جمال‌ک گلشن ایتدی عالمی
 سن سگ اوش سلطان جمله انبیا * نور چشم اولیا و اصفیا
 ۲۵ ملک معنی جمله فرمان‌کده در * عشق اربنک باشی میدان‌کده در

بو گیجه سندن اولیسر مصطفیٰ * عالمه رحمت اولیسر مصطفیٰ
 اولو دولت بولدک ای دلداری سن * طوغیسر در سندن اول خلقی حسن
 بو گیجه جان ویرر اصحاب دل * بو گیجه بنده در ارباب دل
 بو گلان علم لدن سلطانیدر * بو گلان توحید عرفان کانیدر
 ۵ بو گلان عشقینه دور ایدر فلک * یوزینه مشتاقدر انس و ملک
 بو گلان اول شاه ختم المرسلین * صدر عالم رحمة للعالمین
 بو گیجه امر ایدی حی و ذوالجلال * کمنه وارسه برادلمش پر کمال
 زین اوله حورو قصور و هم جنان * باغ رضوان دخی صحن گلستان
 بو گیجه بی آنده تبیین ایتدیلر * جنتی جوهرله تزین ایتدیلر
 ۱۰ هم دخی حوری و غلمان هر نه وار * ایلر اول شاهه جوهرلر نثار
 هم دخی جبریله امر ایدی جلیل * طو قاپوسنی یاپ یا جبرئیل
 گلیسر در بو گیجه حق رحمتی * حق جلاندن گتوردی هیبتی
 بو گیجه اول گیجه در کم اول شریف * نوریله بو عالی ایلر لطیف
 بو گیجه اول شاه ختم المرسلین * صدر عالم رحمة للعالمین
 ۱۵ بو گیجه دنیایی اول جنت قیلور * بو گیجه اشیایه حق رحمت قیلور
 بو گیجه وحش و طیور هم انس و جان * هر نه وارسه آشکاره و نهان
 رقصه گرمشیر طریله سرتسر * کم گلور حق رحمتی خیر البشر
 وصفنی بو رسمه ترتیب ایتدیلر * اول مبارک نوری ترغیب ایتدیلر
 دیر امینه چونکه وقت اولدی تمام * کم وجوده گله اول خیر الانام
 ۲۰ صوصادم غایت حرارندن قتی * صوندیلر بر جام طولوسی شربتی
 فاردن آق ایدی هم صاوق ایدی * لذتی آنک شکرده یوق ایدی
 ایچدم آتی اولدی جسم نوره غرق * ایلهمزدم نوردن کندوی فرق
 چون بنی اول نور مستور ایلدی * گوگلوی جانمی مسرور ایلدی
 گلدی بر آق قوش قنادیله روان * ارقمی صیغادی قونله هان
 ۲۵ طوغدی اول ساعت اول سلطان دین * نوره غرق اولدی سماوات و زمین

حق تعالی رحمت ایلیه آځا * کیم بنی اول بر دعا ایله آځا
هرکیم دِلر بو دعاده بولنه * فاتحه احسان ایدنه بن قولنه

وله ایضاً،

(۲۷) مولود نئی دن. (Vol. I, pp. 243-247).

آمنه خاتون محمد انهسی * اول صدفدن طوغدی اول بردانهسی
هم محمد گلمسی اولدی یقین * چوق علامتر ییلوردی گلمدین
چونکه عبد اللهدن اولدی حامله * وقت ایرشدی هفته و ایامیله
اولگیه کم طوغدی اول خیر البشر * انهسی آنده نلر گوردی نلر
اون ابکنجی سی ربیع الاولک * اول دوشنبه گیجهسی ایدی بلک
ددی گوردم اول حیبتک اناسی * بر عجب نور کم گوش پروانهسی
برق اورب چقدی آوُمدن ناگهان * گوکله ایردی و نور اولدی جهان
اندیلر گوکدن ملکر صاف صاف * کعبه گبی قلدیلر آیم طواف
ددیلر کیم اول نئی محترم * گلیر در صاحب بیت المحرم
هم هوا اوزره دشدی بر دوشک * آدی سندس دوشیان اتی ملک
گوکله اچلدی و فتح اولدی ظلم * اوچ ملک چقدی انده اوچ علم
برینی مشرقده دکدیلر روان * برینی مغربده دکدیلر عیان
کعبه اوستونه برین تعظیمیله * دکدیلر هم اتی چوق تکریمیله
چون گووندی بگا بو اشلر یقین * بالیکوز حیرنده قلمشدم هین
یارلوب دیوار چقدی ناگهان * گلدی اوچ خوری بگا اولدی عیان
بلدم آنلردنکه اول خلقتک بگی * کیم یقین اولدی جهان گلمگی
گلدیلر لطفیله اول اوچ مهجین * ویردیلر بگا سلام اول دم هین
عزتیله ویردیلر بگا سلام * سولدیلر لطفیله بر فتح کلام
چوره یانومه گلوب اوتوردیلر * مصطفای بر برینه مشولر
دیدیلر اوغلوک گبی هیچ بر اوغول * یاره دیلالی جهان گلش دگل
بو سنک اوغلوک گبی قدری جمیل * بر انایه ویرمشدر اول جلیل

سلیمان چلی

(۴۶) مولد نی دن (Vol. I, pp. 241—243).

الله آدین ذکر ایدلم اوْلا * واجب اول در جمله ایشد هر قوله
 الله آدین هرکیم اول اوْل آگا * هر ایشی آسان ایدد الله آگا
 الله آدین اوله هر ایشک اوْکی * هرگز ایتد اولیه آگک صوْکی
 هر نفسد الله آدین دی تمام * الله آدیلد اولور هر ایش تمام
 ۵. برگز الله دیسه عشق ایله لسان * دوکلور جمله گناه مثل خزان
 اسم پاکن پاک اولور ذکر ایلین * هر مراده ایرشور الله دین
 جان و دلدن آگالم اول رازقی * بزى بوقدن وار ایدن اول خالق
 عشقیله گل امدی الله دیلم * دردیلد گوز باشیله آه ایدلم
 اوله کیم رحمت قیلد اول پادشاه * اول کریم و اول رحیم و اول اله
 ۱۰. عالم و علام و غفار الذنوب * صانع و تواب و ستار العیوب
 اول دُرر الله و قدوس السلام * ربّ و باقی لا یموت و لا ینام
 اول دُرر هم پادشاه بی زوال * بی شبیه و بی نظیر و بی مثال
 جمله عالم یوق ایکن اول وار ایدی * برالدشدن غنی جبار ایدی
 بر در اول برلگنه شک یوق دُرر * گرچه یاگلش سویله ینلر چوق دُرر
 ۱۵. وار ایکن اول بوغیدی انس و ملک * عرش و فرش و آی و گون هم نه فلک
 صنع ایله بونلری اول وار ایلدی * قدرتن بونلرده اظهار ایلدی
 بارینه حاجت فیلاوز سوزی چوق * بر دُرر اول آندن ارتق تنگری یوق
 حشره دك گر دنلرسه بو کلام * نیجه حشر اوله بو اولیه تمام
 گر دیلرسز بوله سز اوددن نجات * عشقیله دردیلد ایدک الصّلات

۲۰. ای عزیزلر اشته باشلارز سوزه * بر وصیت فیلاوز الا سوزه
 اول وصیت کیم دیرم هرکیم طوته * مسک گی فوقوسی جانلرده طوته

(۲۹) تیوغ (Vol. I, p. 222).

بخشی آکلادم جهانک وایه یوق * یاردن اوزگه بو خمارم آیه یوخ
ایکی عالمدن اُمید سرور دُرر * آندن ابری داخی هیچ سرمایه یوخ

(۳۰) تیوغ (Vol. I, p. 222).

سجیلین دنیاده خوب آز ایش * نغمه کی راست آکلادم شهناز ایش
گوکلره کککله بو دنیاده * الا شاهین گوزلرک شهباز ایش

(۳۱) تیوغ (Vol. I, p. 223).

گوکلک گزلو بولسه بر تاسه در * عمر ایله اجل دخی هم کاسه در
دنیا بزمند ایکی عالم دخی * عشق اری قاتند هم بر کاسه در

(۳۲) تیوغ (Vol. I, p. 223).

بللو در حق قاتنده کردارمز * اوپله کیم وار مسمل و مردارمز
ساقی ویرگل المه طولو ایاخ * کیم گنه بو گوکلدن ژنگارمز

(۳۳) تیوغ (Vol. I, p. 223).

گورمدم سن تک لطیف نازک جوان * طاپکه اولسون فدا جان و جهان
قطره جه لطفنک بزه ایرر بولسه * قطره تک اوله قاتنده بیگ عمان

(۳۴) تیوغ (Vol. I, p. 223).

صحبت ایتدک بو گیجه شول یاریله * شول فرا قلیبی گوزلری عیارله
آئی قیلنالم آنکله بو دم * کیم قیلنمدخ دخی دیارله

(۳۵) تیوغ (Vol. I, p. 224).

همیشه عاشق گوکلی بریان بولور * هر نفس غریب گوزی گریان بولور
صوفیلرک دله گی محراب و نماز * ارکشینک آرزوسی میدان بولور

(Vol. I, p. 220). رباعی (۲۱)

گوگلم بینه اول لیلی به مجنون اولمش * یاشم بینه یار یولنه جیجون اولمش
لبلی چاقشیش گوگلی اولهیب * باخدم آرالرنه مگر خون اولمش

(Vol. I, p. 220). رباعی (۲۲)

دیدم که لبیک دیدی نه شیرین سویلر * دیدم که بلک دیدی نه نارین سویلر
دیدم که جانم جمله فدا در صدغنه * دیدی که بو مسکین هله وارین سویلر

(Vol. I, p. 221). رباعی (۲۳)

دیدی که نیچون گوزیک پیغم گوررم * یا گوگلی بن نیشه پیغم گوررم
دیدم صفا آنک ایچون که لبیک * دائم گورمزیم ولی دم دم گوررم

(Vol. I, p. 221). رباعی (۲۴)

بن لبلیک جانم ام سم گوررم * گوزک یاره سن گوگله مرهم گوررم
عشقک اودینی که یاخه ایکی جهانی * بن کندو جانم یاخمز کم گوررم

(Vol. I, p. 221). رباعی (۲۵)

یورک گوزکک یولنه صد پاره گرکدر * گیسوارک ایچنک دل آواره گرکدر
۱۰. بیچاره به که قالدی بو گیسوگله مشکین * شول لعل لبیکدن صفا چاره گرکدر

(Vol. I, p. 221). رباعی (۲۶)

جانانه به جان ویرمگه عشاقه صلادر * جان ویرمزو جانانه دلربونه بلادر
عالم قاموسی گر عرصاته اوله حاضر * بن سکا اگر ایرر ایسم آنک خلا در

(Vol. I, p. 222). رباعی (۲۷)

ازله حق نه یازمش ایسه بولور * گوزنه فی که گوره جک ایسه گورر
ایکی عالمده حقه صیغنه شز * توختمش نه اوله یا اختخ تیمور

(Vol. I, p. 222). رباعی (۲۸)

حقه شکر قوچلرک دورانی در * جمله عالم بو دمک حیرانی در
۱۶. گون باتردن گون طوغان بره دگین * عشق ارینک بر نفس سیرانی در

یَل داخی آواره در طولشالی زلفنا
بری در اول آکا چون قیلله قال ایلدی
گرچه کیاب ایلدی عشقی اودینا جانی
بار آغزنک یازف ییزا زلال ایلدی
وله ایضاً،

(۱۷) غزل (Vol. I, pp. 218—219).

اولش تنومه عشقی آنوڭ روح دگلی * غمزه سیله دل دخی مجروح دگلی
عشقیله قوشندی گوڭلر یولنه آنوڭ * عشقیله قاخیلن قپو مفتوح دگلی
کیرپوکی نه قلدوغنی سن صنه معماً * گوڭلک آنوڭ یاره سی مشروح دگلی
بگ بیلک اگر نوح یشاد یسه بگ یاش * اول یاش بگا بر لخطه ده ممنوح دگلی
معشوقله عاشق بر اولور عشق اودیلله * ماح دخی پس هم ینه مدوح دگلی
وله ایضاً،

(۱۸) غزل (Vol. I, p. 219).

نگارینا نگارینا نگارین * سوزک آب حیات در عشق نارین
منم مخمور جز لعل لیکندا * یاریمز کمنا آنوڭ خمارین
قراری زلفوڭوڭ یوخر نیدالم * نه قیلالر هله شول بی قرارین
ییزا یارامازن گپو سالوم * گتورلور اراموزا یارارین
وله ایضاً،

(۱۹) رباعی (Vol. I, p. 220).

دیدم لیکنی صورسه م و اسم اولهی * بو دردمه [درمان] عجب ام سم اولهی
۱۰ چون ایرمز الم وصلنه دوشتم ایراخ * دوشک خیالنی لیکن اسم اولهی

(۲۰) رباعی (Vol. I, p. 220).

شاد اولور ایسم وصلکنه غم اولهی * بن ارمز ایسم نسنه سزه کم اولهی
۱۷ صد پاره و مجروح ایدر ایدم جگری * لعلک ایله بیلم آکا مرهم اولهی

جان گیسوسبلا پریشان در * گوزینوگ گوشه سنده قلدی سکن
 گوزلرم جعفر اولدی چون طوطی * بیرسی در حُسین و بیرى حَسَن
 قیل بلیچون تنوی قیل قیلیم * اولیم یولنا اویس قَرَن
 وله ایضاً،

(۱۵) غزل (Vol. I, pp. 216—217).

بن نجاسی دیریلر سندن اراخ * بیلیم نه قیلر سندن اراخ
 گوزلرم یاشی درر سایل شها * بن دخی هم سایلر سندن اراخ
 دل دیرلرین جان ویرورم بن عوض * دیرلم که دل دیرم سندن اراخ
 قیل قلیچون گیسوگوگ مسکین اولوب * بو تنوی قیل قیلیم سندن اراخ
 گوزلرم گیرور گوگولر قاتنه * گوز قاتینه مایلم سندن اراخ
 جان جنوگه متصل درای نگار * هم ینه بن حایلم سندن اراخ
 ۱. سندن ایرخ سندن ایرخ یانارم * صمه که بن غافلیم سندن اراخ

وله ایضاً،

(۱۶) غزل (Vol. I, pp. 217—218).

یار ییزومبله بنا گور که نه آل ایلدی
 تا که یاشوم فان اولا یا کفن آل ایلدی
 آغزنی گورالی دزلیگم اولدی گمان
 ییلنی گوسدارلی بینی خیال ایلدی
 جانوی آلدی گوزی گوگلم آپردی طوزی
 شهد و شکر تک سوزی عفلوی لال ایلدی
 هجرنه دویمزم وصلنه ایریمزم
 شول صنمک که بوزی بدری هلال ایلدی
 حُسنی که حق لطفی در ییزا حرام ایدین
 گوزلری عاشق قانن نیشه حلال ایلدی

۱۵

۲۰

تن دری در جانلا جانسز خراب * جاندن ایرو جان یری تحت التراب
 بو عمارت لر درے در جمله * مُلک عمارت نیّله اولور خصیله
 عالی دیری عمارت لر دوتنر * بی عمارت بو جهاندن نه بتر
 بو یدی نسنه که شرح اولدی تمام * قاموسندن گچدوگک یز در مقام
 شوکه بگرر که یدی پرده درر * مطلوب آنی گچدوگک پرده درر
 امدی بُلردن گچب گتمک گرک * گچمسا گچ بیتسا تمک گرک
 عشق دوت کم کی قلاوز در سکا * قاموسندن کاجروب اَلتر اگا
 زیره کم عشق ایرو در قامودن * عشق مکانی در مکان لا مکان
 کم واررسه عشقله اِردی حفا * اولیه هرگز بولا عمر بقا
 کم بقرسه عشقله دوست یوزنه * قنده بقسه گر نوکاله گوزنه
 عاشق امدی عشقله اورغل دی * عشقله گچدی بو مُلکدن آدمی
 هر کموگ کم پر و بالی عشق اولا * حاشا کم اول کمنه بولدن قَلّا
 ای خدایا دغرو بولدن اِرمغل * کندو عشقکدن بزے اَیرمغل

قاضی برهان الدّین،

(۱۴) غزل. (Vol. I, pp. 214—215).

تنک شکری لعل لبوک تنگه گتوردی * طوطیسنی بو گوکلک آهنگه گتوردی
 ۱۰ گوکلی بن قومیشدم گوکلی بولینه * چاره ندرر شیشه چون سنگه گتوردی
 قوردی قشّی یایی و گزلاردی گوزی اوخ * مگر که بو تَرکیلی اول جنگه گتوردی
 جانوی سَچی قبلی باخر عودگی چون * قانون بو در هر نه که جنگه گتوردی
 ویرگل اله ساقی طولو جای و آکله * شول لطفی که اول باده گلرنه گتوردی

وله ایضاً

(۱۴) غزل. (Vol. I, pp. 215—216).

ای سیه گیسو و سپید ذفن * گیسولارگده صد هزار شکن
 ۲۰ شع نیچه که دلی اوزونسا * نوروکیله مقامی اولدی لکن

دیرِ عقی عشقِ دوترِ بلکلِ عیان * اولو در عشقِ عفلِ بَلو بیان
 قنغی عافلِ کم حفا عاشقِ دگل * اول حقیقتِ حضرنای لایقِ دگل
 عشقه بولداس اولینِ عفلِ اولو در * کندو نفسندن آنوچونِ اولو در
 اولِ عفلِ کم عشقه بولداس اولدی * حکمت و اسرارِ آکا آش اولدی
 درلکی عفلِک بو حقِ عشقیله در * بل که عفلِ حضرتِ عشقِ ایله در
 اولِ عفلِ کم حضرتِا حیرانِ دگل * ایله بل کم تکرِ عشقی جانِ دگل
 آنوچون قیغوده قلش در اول * جانی یوقدر یعنی کم اولش در اول
 پس بو عفلِک جانی عشقِ در مطلقا * گر سکا عشقِ عفلِ ارمزِ حفا
 بَلو بلدک عشقِ بو عفلِ جانمش * عشقِ گُرمِ درلکی قندا ایش
 ۱۰ گورِ کم نیله دری در عشقِ دخی * عشقه جانِ بل گل حقیقتِ او حقِ
 حفا در درلکی عشقِک تمام * حقدن ایرقِ یوقدرِ عشقه مقام
 دُنیده عشقِک دلاکی یوقدر * عشقه مقصود و مرادِ اولِ حقدِ
 عشقِ اچندِ حقدن ایرقِ نسنه بوق * جمله عالمِدن آنوچونِ کوکلِ طوق
 عشقِ اچندِ یوقدرِ نام و نشان * عشقِ اچندِ چوقِ دررِ گنجِ نهان
 ۱۰ حقِ سُرّی در سیلادوگی عشقِ دلی * حقِ اشی در اشدوگی عشقِ الی
 عشقِ گوزندن حقِ نوری در کم بقار * آنوچونِ هم پیار و هم یقار
 عشقِ قولیدرِ عفلِ و نفس و جسم و جان * عشقه زیره حقِ طوبدرِ بی گان
 عشقِ دری در حفا پس مطلقا * عشقِ برگِ دوتِ کم اراسنِ اولِ حفا
 عشقِ سن هیچ آندن ابرو بلکل * گوکلِ عشقِدن آبروغا هیچ آملکل
 ۲۰ قامویا عشقِ جان دررِ حقِ عشقه جان * بی نشانِدن ایچرو اولِ بی نشان
 اشیویدی نسنه کم گلدی دله * بیر برینگِ جانی در معنی بله
 عشقِ حق در دیرِ دوتنِ ای صفا * عشقِ اری آنوچونِ اولمز بی وفا
 عفلِ دیری عشقِ دوترِ هیچ شکسُزن * عفلِ آنوچونِ عشقه دتمش در بُزن
 علمِ درلکده عفلِ دتمش دُر * اول سبیدن بو عملِ بتمش دُر
 ۲۰ جانِ دری در علمه بلکلِ عیان * اولو در بی علمِ جانِ بَلو بیان

آدمینگ جانی وار هم جسمی وار * جانی در کم جسمی قائم دوتار
 جان گدیچک جسم اُلر اشدن قُلر * مالی و مُلکی ایرق آلور
 صورنگ بو جانله در رونقی * جان گدیچک رغبتی قلمز دق
 جانلا اشدر گورر بو گوز قُلُق * جانله دوتر بورر بو آل آق
 جانلا در دل دخی سِلادگی * ایلدن ایلله خله حکم ایلادگی
 صورتن خلقک دری بو جان دوتر * چونکه جان گندی صورتدن نه بتر
 اول تمام اولدی بوگزگل جانی گور * اول علم نیله دری در آنی گور
 جان دری در علمه بلگل عیان * جانه جاندر علم حق بَلو بیان
 ققّی جان کم علم یوقدر اولودر * گور سکا کم اول قومدن اولودر
 ۱۰ بو فضیلت علمه در جانلره * آنوکیچون حکم ایدر سلطانلره
 جان کم آنک تنگری علی جانی در * گور سکا اول قامونک سلطانی در
 دیری پس جانی بو حق علی دوتر * درلو حکمت اول دری جانندن بتر
 جاهلوک جاننده درلک یوقدر * حق بلک سز بو سوزی کم حق درر
 درلکی عالم لره وردی چلب * حضرته آنن قُلر بُلر طلب
 ۱۵ جانلرک پس جانی در بو علم حق * آل دُرغل نکر علمدن سبق
 تنکر علی جانلرک خود جانی در * اول علم نیله دری در آنی گور
 عقله در درلکی علمک دق * عقله بق بو سوزک علمن اوق
 هر کموک کم عقلی یوقدر علی بوق * عقل کامل کمنوک خود علی چوق
 علم دیری عقللا دوندی دوتان * علم هم بو عقللا اوندی اوتان
 ۲۰ اولدی مُرد علی عقلسوز کیشنوک * آنوکیچون حاصلی بوق ایشنوک
 بو عقلدر جانی علمک مطلقا * عقل ناقص علمه ارمز حفا
 قغنی علم اسی کم اول عاقل دگل * هیچ علمندن عمل حاصل دگل
 پس دری علم اولدرر کم عقل آکا * بولداش اولمش در بله اوکدن صکا
 علم بلدک عقلیش درلگی * عقل بر گور کم نچیش درلگی
 ۲۵ عقل درلکه دوتن بر گور ندر * ایشد امدی کم حکایت نینه در

ایچرو اول قامودن جانلر جانی * اولدرر کمر قاملر استر آئی
 بو یدی قَت نسنه تندر جانی اول * کمر بلیسر بیله مگر آئی اول
 حال گلدک بو سوزک نفریرنه * بر نظر قل پادشاه نقدیرنه
 گور که عالم یدی قَت درمش درر * جمله یوز اول حضرته اورمش درر
 هر برینگ شرحنی ایدم سکا * دگله امدی نیجه در اوگدن صکا
 بر قتی بو پیر و گوک در تن گبی * سن اِشت بو بو العجایب ترنهی
 بو یدی قَت بر برینگ جانی در * اصلنه بقسک بولر جسمانی در
 هر صورت کم آنک ایچی بوش اول * بر دخی نسنه گرک کم اول طولا
 بو عمارت لر که وار در دُنیده * دُنینگ جانن یل آئی ای دده
 اول عمارتله دری در بو جهان * بُخسه جانسز بر صورتدر دک هان
 دُنیده بو شهر و بو کویلر که وار * دُنیی بیلک دره بُلر دوتار
 قند کم بُلر خراب اولش درر * ایلَه بِلکم اول مقام اولش درر
 قنغی برده کم عمارت اولیا * کسه آندن راحتی هیچ بولیا
 پس عمارت بو جهانک جانی در * گرچه کمر کندو دخی جسمانی در
 بو گرن گلدک عمارت جانسه * بر اِشت کم جسم نادر جانی نه
 چون عمارت دیر دوتر عالمی * آئی کمدر دیری دوتن آدمی
 آدمینگ صورتی جان در آکا * دگله اشبو حکمتی بتغل طکا
 هر عمارت که آنک آدم اولیا * بیلک آندن هیچ راحت گلیا
 چون خلایق اولیا هر بر مکان * ایلَه بل کم اولو کوده در هان
 ۱۰ فتنی مُلکه کم رعیت یوقدرر * اول مقامک اولدکی مطلق درر
 بو رعیت ملکلری قائم دوتر * دِر لکین و دولتن دائم دوتر
 ملکلرک پس جانی خلق در مطلقا * جان گدیجک ملک اولور دُمنز بقا
 جان دخی چوقدر جهانده لیک خاص * آدمی در آدمی خاص الخواص
 جمله خلقک آدمی در بکرکی * کم بولر در دُنیده ملکلر بکی
 ۲۰ پس بنی آدم دوتر ملکی دری * آدمی سز ملک اُلودر هر بری

ایشد امدی نیجه در ایدم عیان * کم بلاسین بو ایشی بلو بیان
 آدمیکه دُرت قیو وار ره گذر * پیر و گوک اهللی گلور آندن گجر
 ایله سان بر دودی کاروان سیرای * کاروان دُرمز گجر پیل اونکای
 پیر و گوک دُگمه بری بر ایل گبی * اورنه یرده آدمی بر یول گبی
 ۵ بول اوزره بو صورت بر شهر اولو * کم گلور آندن گجر اصلو دلو
 شهر ایچنده وار دُرر بر تختگاه * حاکم اول تخت اوستنه محکم اله
 جان آنک ملکی گوکل گنج خانهسی * عقل کیالی فهم پیانهسی
 بو صورت شهری مقام در معتبر * گر نیجه کیم گورنُرسه مختصر
 بو شهرده دُرت قیو وار در عیان * آدلو آدیلده دیم بللو بیان
 ۱۰ بیرسی گوزدر بیر قونق دُرر * بیرسی دلدرد بیر پرمق دُرر
 نیک و بد جمله گلور آندن گجر * عقل اوکنه عرض اولر جانندن گجر
 کیسی گوزدن گَرر الدن چقار * کبی قولقدن گَرر دلدن چقار
 قونق آلور سوزی ویرر کوکله * بینه گوکلدن گلور اول سوز دله
 پس بلوک گوزدن گیرن الدن چقار * هم بو قولقدن گیرن دلدن چقار

وله ایضاً

(۱۲) غریب نامه‌دن. (Vol. I, pp. 194-200).

۱۵ ای گوکل سن بول اریله یارسک * بول ایچنده هم ذوی الابصارسک
 نه گوررسک عبرت آل او نسنه‌دن * کم بلاسین هر ایشک اصلی ندن
 گوزکه گوزدک نسنه‌دن عبرت دونا * بس گوکلده قینیه حکمت بتا
 آچلا آندن آکا گنج نهان * اول بلا کم نیجه در اشبو جهان
 آکلغل کم بو جهان قچ قَت دُرر * قتلری ندر نچون قَت قَت دُرر
 ۲۰ دُگمه فانیه ندر حال و صفت * اشبو ایشی آکلامقدر معرفت
 دکله امدی سن بو سوزک حکمتن * کم بلاسین پادشاهک قدرتن
 آکلغل کم پید قَت در بو جهان * اچلو طشلو بیر بیرندن نهان
 ۲۲ بو یدی قَت بر برینگ جانی در * ایله صانکم اول طمر اول قان در

طُبرغ اوستنه سکا وردی مقام * کم اولاسن اول مقامه سن مُدام
 هم بو طبرغدن صورت وردی سکا * کم گورن حیران اولر قالر طکا
 سن دخی شکر و ثنا فِلْسَکْ گرگ * اشبو لطفک شکرنی بِلْسَکْ گرگ
 لَئِنْ شَکَرْتُمْ لَا زَیْدَنکُمْ

کم حلال اول سکا بو عشق و دم * دولتک ارتادوره هر دم بدم
 چون بودورت نسنه قولکدرای صفا * سن دخی حق عشقنه قلغل وفا
 هم قولکدر هم دخی اصلک کوکک * اشبو سوزه اولسون هرگر شکک
 ظاهر ایچنده بولر سندن اولو * باطن ایچنده بولر سندن آلو
 صورنا بَقْسه بولر بَسَلر سنی * معینه قولدر سکا بلکل شونی
 ۱۰ گلدی بولر بَسَلما کیچون تنی * گلدی قول ایدنه کُلّی سنی
 قامو نسنه جانہ قول اولش درر * جان حفا قولیگیچون گلش درر
 حیف اولا کم قول اولا قوللارنه * قولق ایدہ کندو بخشوللارنه
 اشبو سوزلر عاقلہ معنی بتر * بو قدر سوزدن دلیم معنی بتر
 جاهله سوز اُوکشی اصی دگول * چون ایشدب معنی بی قلز قبول
 ۱۵ کسنا که کندوزن بلش اولا * جمع اولب کندوزنا گلش اولا
 معنی ننگ اصلی آکا معلوم اولور * آنوکیچون مُنِصف و محکوم اولور
 عشق سوزیدر عاشقا معنی ورن * معنی دن واقف دگل عشق سزارن
 ای خدایا بو سوزے آکلاینگ * عشقن آرتور جانلا دگلاینگ
 کندو عشقکدن آتی آپرمغل * دنیا آخرت دُغرو بولدن اِرمغل

وله ایضاً

(۱۱) غریب نامه‌دن (Vol. I, pp. 193-194).

۲۰ بر عجب حکمت دیام نظمہ * شرح و تقریر و بیان قلدن قله
 کم بو حکمت سیر ویرہ جانکا * جان ایچنده قوت اولا ایمانکا
 هم بو حکمتدن بلاسن حالکی * آکلده بو سُر سکا احوالکی
 ۲۲ بِلَسن مؤمن منافق نائش * دُنِده درلعلری نیجایش

قَوْلُهُ تَعَالَى لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ (الآية)

شکر ایدرسک آرئرا بخشایشک * دگله امدی ایدیم نا در ایشک

قَوْلُهُ تَعَالَى وَآمَّا يَنْعِمَ رَبِّكَ فَحَدِّثْ (الآية)

چونکم اول الله سکا وِرد وجود * طِیراغ و سوپیل و اود قلدی سجود
 ۰ طورِد بر کزَدن سنک قوللوغکا * گلدی تسلیم اولدی اولولوغکا
 هر برسی قوللغا دُندی یوزین * کر نو بِلگیل بو سوزی دُنه اویون
 ایدیم هر برینک اشی ندر * کمر بِلَاسین بو حکایت نیتدر
 اود گوردم بورکوگذه بانهدر * اِشی لکوک اود دگلی بانهدر
 معدهکی گرم ایلین اود درسنک * آنوگیله قائم اولر بو تنک
 ۱۰ هم گونش اود در طغر هر گن گلور * قارکویکن اوکی آیین قلو
 نه دکرسک بسلر آبی پتورر * نه بترسا پرورشله پیشور
 کم سن آبی یوین شکر ایدسن * دون و گون الله آدن ذکر ایدسن
 لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ،

یل دخی گلدی سکا اولدی نفس * کم آنوگله دیری یورر بو قفس
 ۱۰ گر نفس گیدوب گرو گلهزسه * تن اولر یلدن نفس المازسه
 دگنه بر ساعت ییگ کزای ولی * سکا نعمت ایلر الله اول بیل
 شکر ایدرسک سن دخی اول نعمته * خوش نفسلر ویریگیل حضرتنا
 لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ

صوی گور کم طامرکله فان دُرر * هم اچرسک صوصایق فانددر
 ۲۰ صورنک هم آنوگیله خوش گچر * هم یونر هم ابدست آلر هم ایچر
 دین و دنیا اهلنه هم ساقی در * هم چَلپ دیدارنک مُشتاقی در
 آبی دخی نعمت آیلپ اول جلیل * کندو لطفندن سکا قلدی سبیل
 کم اچاسین شکر ایدسن سن دخی * بیرنه گلمک گرک قوللق حق
 لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ

طِیرغی هم گور که زندی اول اله * سانکیچون ایلدی خوش نختگاه ۲۵

هر که گلدی قامسینگ اصلی وار * اصل اولن نسنهنگ هم نسل وار
 اول که اصلی فرع یوقدر کم در اول * اول درر کم قامویا حاکم در اول
 ایشد آنک قدرتن ایدم عیان * کم بلاسن بو اشی بلو بیان
 گور که نه قلدی و نتدی نیلیدی * نه یرندی نای نادن ایلدی
 بو اشی واجب درر بللک سکا * دگله ایدی ایدم بتغل طک
 الک یرندی قدرتند عقل کل * عقل کلدن ایلدی درت درلو قل
 قلدی اول دردی جهان درت ستون * آندن اولدی جر و نصب رفع و سکون
 آب و آتش باد و خاک آد ایلدی * بئلری بو ملکه بنیاد ایلدی
 دردنه درت حکم وردی اول جلیل * کم بلاره یقدرر اولق ذلیل
 ۱۰ هر بریسی بر ایشه قائم درر * بئلرگله بو جهان دائم درر
 ایشد امدی هر برینگ ایشی نه * گور که نیجه خشنود اشلو ایشنه
 برسندن تازه اولور دشت و باغ * بیتر آنوک حاصلندن بال و یاغ
 بریسی ملکه چراغ اولمش درر * آیدندن پیر و گولت طلش درر
 بریسی پیر یوزینگ فزاشی در * هر سولر هر سوپرر هر آردر
 ۱۵ بریسی محکوم اولب دندی قرار * تا که مخلوق سوره اندا روزگار
 درد درد اشد دُر بُدر خوش لطیف * اشلو ایشنده ولی دُردی حریف
 تا قوپنجه اول قیامت گونلری * کسه معزول ایتیمسر بونلری
 عالمک اصلی بو دُرت سرور درر * عالی قائم دوتن بئلر درر
 بونلرگله بو جهان دُندی ثبات * بونلرگله دُنیاده بتدی نبات
 ۲۰ دُنیاده نسنه وجوده گلمیا * کم بولردن آنده موجود اولیا
 صورت اهلی جمله بو درتدن پتر * هم ینه جمله غذا آندن دوتر
 امدی گل معنی ایلہ بقی حالکنا * عافلیسنگ واقف اول احوالکنا
 گور کم اول الله سنکله نیلیدی * نیجه دُزدی سنی نادن ایلدی
 نه عنایت قلدی سکا اول حکیم * نه کرامت وردی سکا اول کریم
 ۲۵ گر بُلر سَک قدرنی شکر آیلگل * دون و گنڈز دُرمین ذکر ایلگل

نسنه آکسدیمی ملکگدن سنگ * یا سوزمی گجدی حکمگدن سنگ
 رزقگی بیوب سنی آچی قوم * یا آکسوزک سنی محتاجی قوم
 قیل گی کپری پارسن گج دیو * یازغگدن سن سنی گل سج دیو
 قیل گی کپریدن آدم می گجر * یا طیانور یا اوریلور یا اوچر
 ۵ فولرک کپری پارلر خیر ایچون * خیری اولدر کیم گجرلر سیر ایچون
 پس گرک واسع و محکم اوله اول * کیم گچلر دیهلر اوش طوغری بول
 ترازو قوردک خبائث طرفه * قصد قیلدک بنی اوده آتمغه
 میزان آکا یراشور بقال اول * یا قیوچی ناجر و عطار اول
 سن خییرسن خود ییلورسن حالی * نه حاجت کیم طراسن اعمالی
 ۱۰ چون گناه مردارلرک مُرداریدر * حضرتنده یاره زلر کاریدر
 سن نیچون مرداری طرطوب آگسن * پس گرک کیم لطفله سن اورته سن
 دیه سنکیم سنی اوده اوره بن * شرکک آغر گلور ایسه گوره بن
 شری آز اینک الکده خیری چوق * خیری آز اینک الکده شری چوق
 سن تماشایله سن خوش بن بنام * حاشا لله سندن ای رب الانام
 ۱۵ گجدمی انتقامک اولدوروب * چوریدوب گوزیمه طپراق طولدیروب
 بر آویچ طپراغه بونجه قیل و قال * نه گرکدر ای کریم ذو الجلال
 چونکه دمدی یونس دن بر زیان * سن ییلورسن آشکاره و نهان

عاشق پاشا

(۱۰) غریب نامه دن (Vol. I, pp. 188—192).

گورکم اول الله نلر قلمش درر * قدرت الدن نلر گلش درر
 دیلدی کم کندوزینی بلدوره * ملک یراده مخلوقله طُلدوره
 ۲۰ اول ددی اولدی جهان و جسم و جان * دردی یرگوک معلوم اولدی انس و جان
 هریر اشی بر اشته قلدی سبب * اول سبیدن قامویا اولدی نسب
 ۲۲ هیچ سببوز دُنیده ایش اولدی * هیچ نسبسر دنیایه خلق گلمدی

وله ایضاً

(۸) غزل (Vol. I, p. 173)

بولداس اولهلم ایکیمز گل دوسته گیدلم گل
 حال داش اولهلم ایکیمز گل دوسته گیدلم گل
 قولاغوز اول گل سن بکا دوتهلم دوستدن یکا
 قابیغل اوگدن صوگا گل دوسته گیدلم گل
 بو دنیایه قالمیهلم فانی در آلدنیهلم
 ایکیمز ایرلیهلم گل دوسته گیدهلم گل
 دنیا دگلدر پایدار آج گوزیکی جانک اوپار
 اولغل بزه بولداس و یار گل دوسته گیدلم گل
 [بو دنیادن بز گوچهلم اول دوست ایلنه اوچالم
 آرزو هوسدن گچهلم گل دوسته گیدهلم گل]
 اولوم خبری گلهدین اجل یقامز آلمدین
 عزرائیل حمله قیلهدین گل دوسته گیدلم گل
 گرچک عاشقی گوردهلم حقک خبرین آلم
 عاشق یونسی بولهلم گل دوسته گیدهلم گل .

وله ایضاً

(۹) مثنوی (Vol. I, pp. 173-175)

۱۰ یا الهی گر سؤال اینسک بکا * بو درر آنده جوام اوش سکا
 بن بکا ظلم ایلدم ایتدم گناه * نیلدم نندم سکا ای پادشاه
 گلهدین حقمده بنم کم دیدک * طوغدین عصی بکا آدم دیدک
 هر نه دیلرسک حقمده اشلدک * نه طوشه طوردم ایسه سن طوشلدک
 گوز اچوب گوردمکه بر زندان ایچی * پُر هوا طَبَطْلُو شیطان ایچی
 ۲۰ حبس ایچنده اولمایم دیو آج * مُسْمَل مردار یدم بر ایکی قاچ
 بنی دوزدم بنی سن دوزدک بنی * پُر عیب نیچون یراندک با غنی

وله ایضاً،

(۷) غزل (Vol I, pp. 171—172).

اول قادر کن فیکون لطف ایدیمی رحمان بنم
 کسپدن رزقی ویرن جمله لره سلطان بنم
 نطفه دن آدم برادان بمورطه دن قوش دوریدن
 قدرت دلینی سویلدن ذکر ایلین سبحان بنم
 کیمنی زاهد قیلان کیمیسنه فسق اشلدن
 عیبارینی اورتوجی اول دلیل و برهان بنم
 بر قولنه آتله و یروب عورت و مال اوغل و یروب
 هم یوق برینگ بر پولو اول رحیم رحمان بنم
 قار یاغدیروب یر طوگدران حیوانلره رزق ویرن
 بو جمله ایشلری گورن هم جانلره جانان بنم
 بنم اید بنم بقا اول قادر حق مطلقا
 یارین خضر اوله سقا آتی قیلان غفران بنم
 درت درلو نسنه دن حاصل بیلگ اشته بنم دلیل
 اود ایله صوطیراق و یل بنیاد قیلن یزدان بنم
 ات و دری سکولک جان تن پرده لرینی طوتن
 قدرت ایشم چوقدر بنم هم ظاهر و عیان بنم
 هر باطنم هر ظاهر هر اولر هر آخرم
 هم بن اولم هم اول بنم هم اول کریم سبحان بنم
 یوقدر آراده ترجمان انداغی ایش بگا عیان
 اولدر بگا ویرن لسان اول دگر عثمان بنم
 بو یری گوکی یرادن بو عرش و کرسی دور ایدن
 بیگ بر آدی وار در یونس اول صاحب قرآن بنم

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۲

باش نه اولور بو یوله ویر طوارک سن ییله
 باشسوز جان گوزک آچ کیم گورسین تانگری بی
 گوکه آغسین جانوم گر اوله سین سن بنوم
 آچ الوکی ویر مالوگ کیم دوته سین تانگری بی

یونس امره

(۶) غزل (Vol. I, pp. 170—171).

کعبه و پوت ایمان بنم چرخ اورون دونن بنم
 بولوت اولوبن هوا به بغور اولوب یغان بنم
 یلدرم اولوب شاقیان شاقیوب نفسی طوقیان
 اول بر قعرنک بوکران اول آغلو پیلان بنم
 این ایغن شیشرن حمزه قافدن آشیران
 چوقلری تخشدن اشوران حکمت اسی سلطان بنم
 بولوت اولوب گوکه اغان بغور اولوب بره یغان
 گوز سوزلرک گوزنک کی بوز پوصارق دومان بنم
 ات و دری سکوک چانن قدرت ایله دیری طونن
 حکمت بشکنک یتان قدرت سودین امن بنم
 یاز گوروب یر طونادن گوگلز اوی خاندان
 خشنود اتادن اتادن قوللق قدرین بیلن بنم
 بر نیجه قیلدم اسیر دولت ایله سوردم عمر
 یانن کمورسز بن تیمور اورسه چکچ صلین بنم
 درتلو کشتی گلسون بری گوسترین آکا بری
 گوگلم اوین گوزین شهری دور ایچنک زمان بنم
 یونس دگل بونی دین قدرت دیلدر سویلین
 کافر اوله اینانیمان اول آخر هان بنم

۵

۱۰

۱۵

۲۰

۲۲

گوک و پیر آنک فاندنا بر آلا * تنگری دن ایچی طاشی بر سر آلا
بوز اولرسا حرفلر ییر سوز آلر * سوزلر ایلا عاقبت ییر گوز آلر
ناکه ورسا اولر اول بر جان قَلر * اول جهانده قوللا سلطان قَلر
قول و سلطان ییر درر ایکی دگل * اول سرا ایچرا ییر آلر بالک و قُل

* * * * *
۰ تنگری دیدی سَیرو اولدم موسیا * کندو دوستن کیشی بویله استیا
اولو گیچی گلدی یینی گورمغا * نیتیه در کم گلمدن سن سُرْمغا
موسی دیدی حاشا سندن سیرولق * سن خالق سن سانگا قندن سیرولق
پینه دیدی سیرو اولدم گلمدن * دیدمگ سوزے حسابا آلمدن
موسی دیدی بو سیری انگلامزم * مقصودنگ نادر بو سَرْدن بلزم
۱. تنگری دیدی سیرو اولدی ییر ولیم * دنیا ایچرا سیرولق دارتی دلیم
ییر گون آتی نیتیه وارب گورمدنگ * نیتسن دیب حالندن سورمدنگ
بن آنک سیرولغندن سیروم * سائمه کم بن اول ولیدن ایروم
کم آتی گورا یینی گورمش در اول * کم آتی سورا یینی سورمش در اول
یینی اندا آن بنده گورنگوز * یینی آندن آتی بدن سورنگوز

وله ایضاً

(۴) قطعه. (Vol. I, p. 163)

۱۰ سنون اوک بو گیجه نور دوتتی * آنونچون کیم ایچند آی دوشتدی
قرانگو قالیه آند که بو آے * قرانگوی نوریله طشره یتتی
او ایدیدن طولیک بللو اولور * کیم اوغری اوده قالدی یاکه گیتدی

وله ایضاً

(۵) قطعه. (Vol. I, p. 163)

تنگری ایچون گل بگا کیم آنکاسین تانگری
ویر بو جهانی بو گون کیم آله سین تانگری

کدوڑی بیگی سنی خاص ایلیا * رحمندن یازقنگ باغشلیا
 بو جهاندا اول اری گی استغل * آئی دوتغل ایرقن الدن قغل
 آئی دوتلر جهان اسمی اُلر * بَلْکِ آنلردن جهان دیرے قَلر
 بو جهان گودا بگی بئلر جانی * گودیا باقا ایچی گور جان قانی
 ۵ گوده گورینر جانی کُز گورمده * جان نیتالیغینی اسلو سُرْمده
 جان گورنس کم یوزن گوزلر گورا * گوده داگل کم گلا قارشو دورا
 علم لا گور جان یوزن نو بو گوزی * ایله کم اسنگ گورر هر بیر سوزی
 هر نسانک گوزلرے اُیْرِ قِسْدُر * سند یوز گوز وار دوکالینی گورر
 سوزلرنگ گوزی بایق قولق اُلر * گی سوزی یاوز سوزی قولق یلر
 ۱ طادماغنگ گوزی آغز در گوده ده * طاتلوی آجیدن اول گی فرق ابده
 هر نسانیا آننگ گوزیلر باق * کم گوراسن دشیماسن سن ایراق
 جان یوزینا جانلا بافاق گرک * جان دلرسن گوددن چفاق گرک
 نور دیلرسن وار نور اُلغل نورچن * حور دیلرسن وار حور اُلغل حورچن
 آتیلا بلغل دوا جُفت اُلمدی * آیلر کم یاوز اِدن گی بُلْهادی
 * * * * *

۱۵ ترکجه بلسیدم بن ایدیدم سزا * سرلری کم تنگری دن دگدی بزا
 بُلدریدم سوزلا بِلْدوغی * بُلْدُریدم بن سزا بُلْدوغی
 دیلرم کم گورلر قامو آئی * جمله یوقسلر اولا بیندن غی
 بُلْدرم دوکالینا بِلْدوغی * بوللر اولو گیچی بُلْدوغی
 * * * * *

تنگری بی پیغامیرندن استغل * زنهار آئی حقندن ایرو سمنغل
 ۲۰ اول که بولدی تنگری بی گی دُت آئی * آئی بولچق دِما تنگری قانی
 تنگری آندن ایرو دگل اچ کُرنک * اول ورر سانگا همیشه اوروزنگ
 کم که ییری ایکی گورر شاشی دم * سوزنی ایشتمغل قلاشی دم
 ۲۲ ای قزنْداش بو سوزی ایلا که ور * اول بلا کم تنگری بی جانندن سَوْر

مال طوبراق در بو سوزلر جان درر * اسلولر آندن قاجر بونده درر
 سوز قالور باقی طَور فانی اُلر * دری بی دُت قوغل آنی کم اُلر
 تنگری بی دُت کم فلاسن سن ابد * گون و گیجه تنگری دن استه مدد
 یلواروب زاری قلب دیگل انگا * رحمت ایتغل کندو لطفندن بگا
 ۵ گوزی اچ کم سیفی بللو گورم * طامله گیبی دنگیزا گیرم دُرر
 نینه کم طامله دنگیزا قارلر * ایکی قالمز طامله دنگیز بیر اُلر
 بن داقی طامله بگی دنگیز اُلر * اُلیم دنگیز گیبی دیرے قالم
 اسلولر حیران قالم بو سوزلرا * کمر خلاقی خالق نیتا گورا
 بن بولارا ایدرم کم اول یوزی * کسه گورمز گیو گورر کدزی
 ۱۰ تنگری کندو نوری انگا ورر * اول نوربلا تنگری بی بلو گورر
 حرف ایچنه بو قدر معنی سغر * بو سوزبلا اسلو یوقارو اغر
 فهم ایدر کم تنگری گوردی تنگری بی * تنگری نوری در که سوردی تنگری بی

* * * * *

اوسنگی قوغل دلو اول بو یولا * بو یولا بر جان ورن یز جان آلا
 تنگری دن در جان گیرو ورغل انگا * کم عوض ویرا اکش جانلر سنگا
 ۱۵ اول برا الک جانی کم بر یوز آلا * اکین اندا جانی باوز آلا
 اُیقدا گور جانگی قندا گیدر * سنسز اندا جان نجا اشلر ایدر
 سن یاتیق کوددن جانگک اُچر * قُش بگی قندا اولرسا پیر اچر
 کندوزندن یوز صورت بر جان اُلر * شهر الر بازار الر دکان الر
 کندودن هم پیر الر هم گوک الر * جان ایانقدر اگر کودا بتر
 ۲۰ بویله بلغل سن اُلجک جانگی * جان وررکن گی ساقن ایمانگی
 کم ییله ایتا انی جان تنگریا * اوچماق اچریا حورلرا بوریا
 بختلو اول جان که جانی عشقدر * قولقی بو یوله صافی صدق در
 عشق سز جانی اُلو بلماق گرک * اول که عاشقدر آنی بلماق گرک
 ۲۴ کم جانگی عشقلا دیرے ایدا * هم نورندن بو قرانگولق گیدا

(جلد اولده مندرج اولان اشعار)

مولانا جلال الدین رومی

(۱) بر غزلدن (Vol. I, p. 150).

اگر کیدور قرنداش یوقسا یاووز * اوزون یوله بو در سکا فلاووز
چوبانی برك طوت قورتلر اوکشدیر * ایشیت بدن قرا قوزم قرا قوز
اگر طائسه کد و گر رومسن و گرتک * زبان ییزبانان را بیاموز
وله ایضا،

(۲) بر غزلدن (Vol. I, p. 150).

دانی که من ز عالم بالغوز سینی سیورمین
گر درم برم نیائی اندر غمت اولرمین
روزی نشسته خواهم بالغوز سینونگ قانونگده
هم مین چاغیر ایچرمین هم مین قایس بیلیرمین

سلطان ولد

(۲) رباب نامه دن (Vol. I, pp. 157—162).

مولانا در اولیا قطعی بلنک * ناکیم اول بویردی سا آفی قلنک
تنگری دان رحمت در آن سوزلری * کورلر افرسا اچلا گوزلر
۱۰ قانق کبشی کم بو سوزدن یول ورا * تنگری آنک مُزدنی بانگا ویرا
بو فیدی مالر طوارم کم ویرم * دوستلغن مالیه بللو گوسترم
مال کیم تنگری بانگا ویردی بو در * کم بو مالی استیا اول اُسلو در
۱۲ اوسلو کیشینن مالی سوزلر آلور * مالنی ویرر بو سوزلاری آلور

نسخه‌لری دخی زوجہ‌سی طرفندن در سعادت انگلترہ سفارتی کتبخانہ‌ستہ اہدا اولنمشیدی. بویوک، کوچوک اوچ یوزی متجاوز کتب مطبوعہ ترکیہ ایسہ کہ بیرچ دار الفنونی کتبخانہ‌سنہ ویرلشدیر. گرک بو ترکیہ کتابلر، گرک مذکور کتبخانہ‌دہ اولجہ طوبلانش اولان آثار اسلامیہ ینہ متوفانک زوجہ‌سی طرفندن تبرع ایدیلن آتجہ مقابلنک استحضار اولنان حجرہ مخصوصہ‌دہ محافظہ اولمقکہ در. دارالفنون کتبخانہ‌سی مأمورلری بو حجرہ‌یہ متوفانک نامنہ نسبتلہ «Gibb Room» دیورلر. عثمانلی ناشر و مؤلفلری طرفندن دارالفنون مذکور کتبخانہ‌سنہ ایلرودہ اہداسی مأمول بولنان کتابلر ایلہ گیب حجرہ‌سنک کی آثار عثمانیہ‌نگ ترایدی عثمانیلیق ایچون موجب شرف بر شی اولور اعتقادنکیم.

چوق امکله صرفيله گيبيگ اشعار عثمانیه تأريخنگ اقسام منتشره سنی کاملاً
ترجمه به ترجمه ايلش. هتي مزداد اولسون!

چركش شينی زاده

خليل خالد

كه يريچ دارالفنونی

(هامش)

مؤلف اثرنگ مالک عثمانیه هيج آياق باصامش اولديغنه دائر بلاده
بر اشارت مقيد ایدی. بوندن متوفی گيبيگ مملکتی زیارت ايلک ايستمه مش
اولديغی آگلاشلسون. کنديسته او آرزو شدله موجود ایدی. فقط مالک
عثمانیه نگ نضیق استبداد آلتنگ اولديغی غزته لرده اوقیوردی، شرقدن
۱. گلنلردن ایشیديوردی. بو جهته عثمانلی اهل عرفانی ايله سربسته
ملاقای اولمیه جغندن، مبادلۀ افکار علمیه ايله میه جگندن، کبتخانه لره
گيروب نوادر آثار منسوخی تدقیق و نتیجۀ ایلیمیه جگندن امین ایدی.
فی الواقع امور سیاسیه ايله مشغول اولمديغندن کنديسنگ دیگر زوآر
اجانب گبی داعی شبهه برحالی بولنه میه جی طبیعی ایدی. فقط دور سابقه
۱۰ بدخواه اولان اجنبی سیاحینی گبی خیرخواه اولان زوآر فضائلشعار دخی
جاسوس تعییزندن آزاده قالمديغندن قلبنگ عثمانیلیر ایچون حسن نیتدن
بشقه بر حسن بسیلیم گيبيگ حرکات و معاملات دخی سو تأویله
اوغرایه جغندن شبهه بوق ایدی. مملکتی احوالنگ او مقوله فناقلرنندن
آگاه اولان مؤلف ارباب ظلمنگ قهر اولوب و یا ایدیلوب و طمنزده بر
۲. دور حریت آچیلیمه بزم قدر خواهش گوسترر و زیارت ایچون اویله
بر دور حریتنگ کشادینه انتظار ایلردی.

مؤلفنگ کبتخانه سندن بولنان نفیس و یا نادر کافۀ آثار منسوخی (بریتیش
موزه نوم) کبتخانه عمومیسنه وقف ایدلدیگی گبی مالک اولديغی کافۀ آثار
۲۹ مطبوعه نگ اروپا لسانلرننگ محرر بولنان و احوال شرقیه دائر اولان

بیلہ جوابنامہ لری معلومات مطلوبہ بی دگل بلکہ قوروجه نقدہ جملہ بی حاوی بولنوردی. ایشته بو مقوله مشکلات عظیمہ دن طولایدنر کہ گیب دَوْرِ جدیدی تشکیل ایله جک اولان صوگ جلدده اگ مهم بر موقع طوتسی لازم گلن نامق کمال بگ مرحوم حَقْنَه معلومات مکملہ استحصال ایله مہمشیدی. بالکثر شناسی افندی و ضیا پاشا مرحوملر حَقْنَه برر فصل یازمقدن ماعدا صوگ جلد ایچون هیچ بر متن حاضرلیه مامشیدی.

دَوْرِ جدید ادبینگ طلوعی حَقْنَه مؤلف طرفندن ترتیبی تصور اولنان صوگ جلدک مباحثی استحصار ایلدکن صوگره میدان انتشاره چیقارمقی مستشرق محترم برون افندی امید ایلمکدر. نیت ابتدگی بر ایشک ۱۰ حَقْنَدن گلمک ایچون هر درلو مزاحی اختیار و مشکلاتی اقتحامدن چکسین بو صاحب عزم جلد مذکوره مناسب اولان مباحثی جمع ایله جکدر. مرحوم نامق کمال بگ وسائر شعرای ممتازہ عثمانیہ نگ ذاتلری و اثرلری حَقْنَه جمع معلومات ایلمک ایچون استانبولک بولنان بر عثمانلی دانشمندی طرفندن وعد معاونت دخی آلمشدر. بناء علیه آرہسی چوق گیچمدن دَوْرِ جدید ادبیاتره مخصوص اولقی اوزره منصور اولان جلدک دخی انگلیزجه متکلم اصحاب مطالعه به عرض اولنه بیلہ جگی قویاً امید ایله رز.

اشعار عثمانیہ تأریخنک حاوی اولدیغی اقسام مباحثدن دَوْرِ مہجور، دَوْرِ عتیق و دَوْرِ تحول حَقْنَه و فرسنگ مسالک نظمہ نه درجه به قدر تقلید اولدیغی ایله شعر عثمانینگ بالآخره نه صورتله ملی بر چیغره گیردیگنه ۲۰ دائر بوراده بر آز ایضاحات ملنقطه و بر مک آرزو ایلر ایدم. هله برنجی جلدک علوم و ادبیات اسلامیه دن باحث اولان مدخل فاضلانہ سنی بر فرصت بولوبک ترکیجه ترجمه ایتمک و آیریمجه بر کتاب صورتک چیقارمقی ایستر ایدم. فقط بر عثمانلی صاحب غیرتنگ همتی او بیلہ بر خدمت ناجیزانه حاجت بر اقمدی. استخباره نظراً رسومات امینی رائف پاشازاده ۲۵ دانشمندان ضباط عثمانیه دن میر آلائی محمد رائف بگ نیجه وقتلر و پک

نشری در عهد ایلدی. السنه وادیات اسلامیه ده کی احاطه کلیه سیله نام محترمی معروف اولان معلم برون افندی بورولمق، اوصافق بیلنر بر ذاتدر. مشغول اولدیغی سائر بونجه وظائفله برابر گیبیک اثرینی دخی تنظیم ونشره موفق اولدی. تاریخ اشعار عثمانیه ننگ آلتغی جلدینی تشکیل ایدن و یالگر اثر مذکوره مندرج اییات مترجمه ننگ اصلرینی حاوی اولان بو جلدی دخی ترتیب ونشر ایلین ینه او ذات غیرنماتدر.

جمعا یدی جلد تشکیل ایتیمی لازم گلن تاریخ اشعار عثمانیه ننگ ایلک بش جلدی بر وجه معروض پذیرای ختام اولدیغی حاله حیفاکه دور جدید ادبیاتمزه تخصیصی مطلوب اولان صوگ جلدک مسوده لرینی ۱۰ احضاره عمر مؤلف مساعد اولماشدر. متوفی گیب عثمانیلرک صوگ یارم عصر ظرفند ترقیات ادبیّه جه وقوع بولش اولان موفقیتلرینی بشقه ملئرلر آتخی یوز سنه ظرفند استحصال ایدیلدیلر فکرنه بولنوردی. بناء علیه دور جدید ادبیاتمزه وقوعه گلن موفقیتانگ اهمیتتی کندیسنی پک چوق تدقیقات و نتبغات اجرانسه مجبور ایلوردی. بویله بر همه تشبیهی مملکتدرده ۱۰ استبدادک پک شدتله حکم سور دیگی زمانلره تصادف ایلش اولدیغندن تحری معلومات امرند افتخای غیر قابل مشکلاته دوچار اولیوردی. دور جدید ادبی رجالنک حیات و اثرلرینه وقوف ایچون پک زیاده اوغراشدی؛ فقط بو رجالنک کیسی منفاده فوت اولش، کیسی تضییق جواسیس مغلبه ايله گوشه ساکنه انزوایه چکیلمگه مجبور قالمش؛ یازدقلری صحایف ادبیّه ننگ ۲۰ پک چوغی نشر اولنهامش، نشر ایدیلنلری ایسه طویلاتدیریلهرق میدان استفاده دن قالمش. گرک ادبا، گرک تألیفات ادبا حقند داخل مالک عثمانیه ده بولنان اهل وقوف ايله مخابره اولنوبک معلومات مقتضیه آلنه مازدی. اوبانک بالواسطه استیضاح وقوع بولسه بیله مراجعت ایدیلن ذوات یا سو تفسیر جواسیسدن خوقا و یا - مع التأسف نقصیرات ۱۰ ملّیه مزدن اولان اهل سبیلله - جواب ویرمزدی: جواب ویرنلر بولنسه

ایدی لوندره به وصولندن چند گون صوگره قیزیل خسته لغی ایله فراش
اضطرابه دوشمش؛ همانک شدتی قلبه تاثیر ایشمش. قلب خسته لغی ایشته
بویله جه آز مدت ایچنک زواللی بی آلدی گونوردی جنازه آیینده اوچده
ترك حاضر ایدی که بونلردن بریسی متوفانک دوست قدیمی عبد الحق
حامد بگ، بریسی ده مساعی ادبیّه سنک اکّ شدتلی تحسینونلرندن
اولان و او صیره ده بالتصادف انگلتره ده بولنان ادبای عثمانیه دن مرحوم
عبد الحليم مدوح بگ، او بریسی بو رفیق صمیمیسی ایدی. کلیسا درونده
متوفانک آق صفاللی بر پیر سالخورده بولنان پدری یانمه گلدی و آنکا
ایله بزی سلامدی. او آنک هیزده بر صحت غیر اختیاری! بالکراسان حال
۱۰ ایله او بزم و بزاونک تاثرانه آجیوردق.

ایشته گیب هنوز قرق دورت باشلرندک ایکن بردن بره عالم ابدیّه
گوچدی. «تاریخ اشعار عثمانیه» سنک اقسام باقیه سنک مسوده لری ده
اوراق پریشان حالده قالدی.

آرتق میدان کیم چیقوبک سائقه حسن ایله، جاذبه هوس ایله، نقد و
۱۰ وقت صرفیله ترک کرک عرفان، اخلاق و تاریخی اعلايه - او زمانلر
ایجابات سیاسیّه دن اوله رق ترکله هیچ ده محب اولیان انگلتره ده -
گیبک ایفا ایتمک ایستدیگی خدماتی اتمام ایلیه جک؟ هر مشکک بر چاره
حسنه سنی تحری به چالیشنی گی بر عزم متینه انگلیزلر هر ملّتن زیاده
مالکدرلر. ایدی متوفانک والدسی گرک اشعار عثمانیه تاریخنک، گرک
۲۰ مستشرقلرجه مفید عد اولنان آثار علمیّه و ادبیّه نک طبع ونشریه خادم
اولق اوزره بر خیلی آجه تبرّع و او نشریاته نظارت ایلمک اوزره تعیین
اولنان متولیره تودیع ایدی که بو وقفه «The E. J. W. Gibb Memorial Trust»
تسمیه اولمقددر. گیبک احبای قدیمه سندن اولان مستشرق مشهور
که میریج دارالفنون معلمانلرندن ادوارد برون افندی حضرتلری دخی
۲۰ مسوداتی تنظیمی و بناء علیه تاریخ اشعار عثمانیه نک اقسام باقیه سنی پیدرپی

لسانلرنک و علی الخصوص انگلیزجهده بیطرفانه ومدققانه یازلش بر تاریخ عثمانی بوقدر؛ آتی آنجی سز میدانه گنوره بیلورسگر» دیش ایدم. بو فکری قبول ایلش ایدی اما هیهانکه نه تاریخ اشعارینک اکمال طبعنه نهده بو تصورک ابتدارینه فلک مساعد اولدی. برنجی جلدی حقیقه ۱۹۰۰ سنه سی ایلولنک نشر اولنان رسمی ثروت فنون نسجهلرندن برینه بر مقاله توقیریه یازان قلم ناچیزانه افسوسکه ۱۹۰۱ سنه سی کانون اولنک بو دوست وفاکارمک، بمحبت حقیقی عثمانیانک خبر وفاتی یازمق گبی بر وظیفه الیه ایفا ایدی. تایس غزه سنک و فیات اعیان ستوننه درج ایدمک اوزره گیپک وفاتی مشعر بر فقره یازدیغم زمان گوزلرمدن ۱۰ یاشلر آقدی. سنه لره الفتک بولندیغم و برابر چالیشدیغم بر دوستی - بیکلرجه بدخواهلمزک ماتمزی هان آفریقا وحشیلرندن فرقلی اولیه جق صورتک نصاب عرفاندن محروم اولقی اوزره اتهامه اوغراشدقلری بر صیرهده عرفان ادبیزی فعلاً اثبات ایچون چالیشان بر دوست عثمانیانی - بردن بره غائب ایتک نجه پلک الیم بر حال ایدی. گیپ ۱۰ آتوینی ایله بر معتاد یاز تعطیلی استوجیاده گچوردکن صوگره اثرینک ایکنجی جلدینک مسوده لرینی طبعه صالح بر حاله قویق ایچون لوندربه گلیور ایدی. ورودندن بر قاچ گون اول بگا بر مکتوب یازهرق لوندربه کی خانه سنک بولوشمقلغمیزی و برلکک اوکله طعای ایتککگیزی ایستیوردی. حال بوکه تعیین ایلدیگی گونک ایلک پوسته سی ایله زوجه سندن آلدیغم ۲۰ بر مکتوبک گیپک بولاشیق بر خسته لغه طوتیلهرق یاندیغی ذکر اولنیور و بناء علیه بر نوع خصوصی قارانتینه آلتک آلنان خانه لرینه یناشماقلغم نفسی صیانه اخطار اولنیوردی. زواللی گیپ غلاصغو شهرنک نزله سی بولندیغی بر صیرهده و الکیلله برلکک قونسره گیتمش. جمع غیرکک تنفس متادیس ایله هوای مفسود اولان قونسر محلتک حوینات مضره سی ۲۵ نزله سبیلله قیرغین بولنان وجودینه فرجه یاب دخول اولمشیدی نه

اولدیغندن تصوّفی بیتلری بگا صوردیغی زمانلر اکثریت اوزره اظهار
عجز ایدردم. مهیدن مثبت چیقارمق سرعتله طورانغی گبی سر تدیر
مغالطه کارانه ایسه گیب عیارنک فاضل و فطین بر ذاتی البتّه اقباعه مدار
اوله مازدی. بن کندیسنه شیوهیه، تاریخه، عادات عثمانیه و ارکان اسلامیّه
تعلق ایدن نقاطلر آز چوق ایضاحات اعطاسنه موقی اولوردم. مسائل
تصوّفیّه حقنک کی نقطه لرده ایسه هند علمای اسلامیّه سندن علم تصوّف
اختصاصی بولنان و بر زمانلر قلندرانه بر صورتک لوندرده یشامش اولان
بر ذات یاردم ایدردی. ایشته بوندن ناشیدر که اسم عاجزانه مله برابر بو
هندلی دانشمندک نامنی کتابنک برنجی جلدینک مقدمه سندن مقام تشکرده
۱۰ ذکر ایلشدیر.

تاریخ اشعار عثمانیه ننگ ایلک جلدی ۱۹۰۰ سنه میلادی سندن نشر
اولمشیدی. جلد اول حقیقته تاریخ اشعارمز حقنک تفصیلاتدن زیاده علوم
اسلامیه حقنک مطالعات عالمانه بی حاوی اولقی جهتله بر اهمیت مخصوصه به
مالکدر. دور اخیر ادبیاتمز ایچون تحریرینی تصوّر ایلش اولدیغی صوگ
۱۰ جلد مستثنا اولقی اوزره دیگر جلدلرک مسؤده لری دخی حین وفاتنک
موجود اولقله برابر قسم اعظمی پراکنک بر حاله بولینوردی. گرک بو پراکنک
مسؤده لری و گرک نظر مطالعه سندن گچمش اولان کتب عدیه ایچنک
براقمش اولدیغی ورقه لرده کی قیودات و اشاراتی طبع اولنه ییله جک درجه ده
بر حال انتظامه صوقی ده ا برخیلی زمان صرفنه محتاج ایدی. مع ما
۲۰ فیه گیب باشلامش اولدیغی اثر عظیمک اک سورکلی و مشکل جهتی
یعنی نتبع کیفیتنی - دور جدید تاریخی مستثنا اولقی اوزره - اکمال ایلش
اولدیغندن باقی قالان جلدلری آز بر زمان ظرفنک موقع انتشاره قویه ییله جگی
امید ایدپوردی؛ حتی تاریخ اشعار عثمانیه سنگ طبعنی اکمالدن صوگره
یکتی بر اثر تحریری آرزوسنه ییله دوشمش و نه بولک بر تالیف وجوده
۲۰ گتورمک مناسب اوله جغی حقنک بنله مشاوره ییله ایتش ایدی. «آروپا

بو حکایه‌لری نقلدن مقصدم «اشعار عثمانیه تاریخی» مؤلفنگ لسان وادیاتنگ تحصیلنه اولان مراقی گبی عادات قومیه و ارکان اعتقادیه‌مرنگ تفهمنه اولان هوسنی مثال ایله ارائه ایلمکدر. مراقی بو درجه‌لرده بولنامش اولسه ایدی ترک لسان و ادبیاتنه، عثمانلی تاریخنه و ترک‌لرنگ احوال سیاسیه و اجتماعیه‌لرینه متعلق السنه مختلفه‌ده یازلمش بونجه آتارنگ نتبعی ایچون عمرینگ یگری سنه قدر برمدتی حضر ایلمز ایدی. متوفی گیب لازمه محویته بغایت اعتنا گوستردی؛ متزو یانه برصورتک امرار حیاتی غلغله اجتماعاته ترجیه پک مائل ایدی. لوندرونک اولدقجه گورولتیدن آزاده محلاتندن برنگ کائن خانه‌سندن تبعادی سومز ایدی. طبع سلیمه دلالت ایدر ۱۰ برصورتک مفروش اولان حجره نتبعنه نفیس شکل‌لرده مجلد بوزلرجه آثار شرقیه و غربیه آره‌سنگ بولنق کندیسیمون حیاتنگ آک بوبوک بر ذوق عرفانجوپیسی ایدی. پک چوق زحمتلر، نیچه انتظارلر و بوزلرجه لیرالر ایله الک ایتیش اولدیغی ترکجه دیوانلر، تاریخلر و تذاکر شعرا مثللو نفیس وقدم کتب منسوخه‌یی حاوی اولان مزین دولابنگ صیانتنه هان حیاتنگ ۱۵ محافظه‌سی قدر اهتمام ایلردی دیش اولسه هر حدود حقیقتی پک چوق تجاوز ایتیش اولمام. بویازمه کتابلری - که تحری و اشتراکلی خصوصنه معاونتی سبق ایتیش اولسندن طولای بر برادرمنگ سوء تأویل جواسیسه اوغرایه‌رق غلطه سرائی زندانک آلتی آی قدر وسیله حبسی بولنشدی - متوفی گیب (بریتیش موزه‌نوم) کتبخانه‌سنه با وصیتنامه ترک ایلمشدر.

۲۰ گیبک لسان ادبیز حقنه حاصل ایتدیگی وقوف حقیقه موجب حیرت اوله‌جق درجه‌ده بوبوک ایدی. اشعار قدیمه ترکیبه‌یی تدقیق ایلدیگی صیره‌لرده بعض مغلق ایات و مصارعی و مهور تعبیراتی بزلردن صوراردی؛ فقط صوردیغی آدمله برلکک آنلرنگ مأللربنی حله اوغراشدیغی آنک معنای کلایینه چوق کره کندیسی میدانه چیقاردی. اکثریسی منصوفانه ۲۵ یازلمش اولان اشعار قدیمه‌زدن استخراج معانی ایتک قولای برایش

قدیم تضرعیه کره هیچده اهمیت ویرمبورسگر؛ شمدی به قدر معارفه پیدا
ایتدیگم ترکرلرک هپسندن مولود شریفک قرائتی صیرهسندن اجرا ایدیلن
مراسی صوردم؛ هیچ بریسی تفصیلات ویرهمدی «بولنک سرزنشک بولمشیدی»
بنده عائله منک آفرانغهلغه تمایل گوسترنلر بولمندیغنی وطریق علمیه دن
برعائله به منسوب اولدیغم ایچون تربیه ابتدائیه مک متقی کیمسه لر طرفندن
ویرلش بولندیغنی و بناء علیه کندیسنه او باندک ایضاحات کافیه ویره بیله جگمی
سویلدم. جامعلرده ارکک وقادینلرک استماعی ایچون مولودک نصل
اوقوندیغنی و «گلدی بر آق قوش قنادیله» دیه باشلایان بیتک
اوقوندیغنی صیرهده بر طاقم کیمسه لرک قالقوب جماعته شکر کلاهلری ویا
۱۰ شربت طاغندقلربی فلانی آکلاتدم. بعض حسیات رقیقه اصحابنک قاری
مولودک صوت مؤثرانه سیله هیجانه گلوب هونکور، هونکور آغلادقلربی
علاوه بیان ایلدیگم زمان «لطفًا مولوددن مقام ایله بر قاج بیت اوقویگر»
دیه مولود نسخه سنی اله ویرمک ایستمش ایدی. بنده «آهنک تلاوتنک
سزده جوش و خروش بکا حاصل ایدجک صورتک تأثیری بولندیغندن
۱۵ پک امیدوار دگلم؛ فقط سزی قاپو طیشاری قاجیراجق درجهده
دلخراش اولدیغندن امینم» طرزند تکلیفی قبولدن امتناع ایتمش وسفارت
سنیه امامی حافظ اولتی حیثیتیه مقام اوزره بزه مولود اوقومسی مناسب اوله جغی
مطالعه سندن بولنش ایدم. وقوع بولان رجای مخصوصی اوزرینه برگون امام
افندی بی آلوب اوینه گیتدم؛ گیبک حجره مطالعه سنه قیاندق؛ امام
۲۰ افندی اله مولود شریفی آلدی و «ای عزیزلر ایشته باشلارز سوزه» دیه
اولدقجه بوکسک صدا ایله قرائته باشلادی؛ ایکیمزده امام افندیگ حسن
صوتنی بر وضع متأثرانه و ساکتانه ایله دیکلدک؛ اوقونان قطعه لر بیتدکدن
صوگره شکرلر ویرلدی، شربت لرده صونولدی؛ لکن وقت اوکله دن صوگره
اولدیغندن و - معلوم اولدیغنی اوزره - هرگون انگلتره ده اوکله صوکی
۲۵ چایی ویرلدیگدن شریته بدل جای ایچیلدی.

متوفی گیب ترکلرک شجاعت و متانتک حقیقت تحسینخوانی ایدی. ترکلرک وجودینی بالکز آوروپا طوپراغند دگل حتی آسیای غربید بیله گورمگه تحمل ایدمین عالم افرنج اجدامز ایله عصرلرجه چارپشش ایدی. ایشته بویله بوتون عالم افرنج قارشی سطوت گوسترمش اولان اسلاف عثمانیانک مکانک عزمنی، اقتدار دوربینسنی و فعالیتتی متوفی گیب پک چوق یاد ایدر و آره صیره زمانز ترکلرینک نسیبتی واسکی زمان ترکلیر گگی «پراتیک» اولدقلرینی دخی مقام تنقیدده سردایلر ایدی. اشعار عثمانیه ده ذکرلی گچن رجالک آثارینی و اعمال خیره سنی دخی حاده تدقیقندن گچورمکه متلذذ اولوردی. مثلاً بروسه ده بر تره، استانبولک بر سییل، ادرنه ده بر سرای بیلم نرده بر جامع و یا مدرسه و یاخود عارنخانه یاپلدیغنه دائر دیوانلرده، تذاکر شعرا ده اشارات گورسه تاریخلره، سیاحتنامه لره اسکی و یگی کتب مصوره به هان مراجعت ایدر و آثار خیره عمران حقنه کشف ایدیلدیگی معلوماتی لذتله مطالعه ایلردی. برگون اوکنک بویوک قطعه ده بر استانبول خریطه سی آچهرق خاریل، خاریل بر بر آرادیغی صیره ده حجره مطالعه سنه گیرمش ایدم. نه آرادیغی صوردم «تخته قلعه جوارنک موجود اولدیغنی بر برده اوقودبغم عرب قهوه خانه سی محلنک بوراده اشارت اولنوب اولدیغنه باقبورم» دیش ایدی. استانبولی زیارت ایتش اولسه ایدی البته او قهوه خانه بی بالئات آرامغه گیر، عکام باشیلر آره سنک اوطورر و بلکه «یا حبیبی، یا روحی» مثللو عوام عربه مخصوص اولان تغیلری دیکلمک بیله ایستردی. بونجه اقوام مختلفه به حکومت ایدن سلطنت عثمانیه نک پانختنک بزم قاله المی ایستدیگمز، گیرمگه «تنزل» ایلدیگمز اویله برلر واردرکه او اقوام شرقیه نک اطوار حیاتیه لرینی مصور اولدقلرندن مدققین غربیه نک رویتنی جذب ایدرلر. گیب برگون سلیمان دده نک مولود شریفندن بعض پارچهلر ترجمه ابتدگی صیره ده «سز زمانه ترکلیر کندی عادات اصلیه اجتماعیه کزه و داب

A HISTORY OF OTTOMAN POETRY.

یعنی «اشعار عثمانیه تاریخی» تسمیه اولنشدر. ایشته مقدمه سنی یازمقالم
 لطفاً تکلیف اولنان بو جلد اشعار عثمانیه تاریخنگ بوندن اولکی
 جلدلرنه ذکرلری گچن و ترجمه لرئ اجرا ایدیلن ایپانک اصلربنی حاویدر.
 اشعار عثمانیه تاریخنگ مؤلفی اولان «گیب» ک نامنی عثمانلی اصحاب قلمنگ
 هان کافه سی طانور. بو ذاتی عثمانلی ادبسته عبد الحق حامد بگ افندی
 طانیتدیرمش ایدی؛ نیته کیم وفاتی خبرینی عثمانلیلره بیلدیرمک وظیفه مصیبتی ده
 واسفاکه قلم عاجزی به ترتب ایلش ایدی.

اسقوچیانک غلاسغو شهرنه تجارندن بر ذاتک اوغلی اولان «گیب»
 ۱. مالک شاهانه عثمانیه به هیچ ده آباق باصمدیغی حالک لسان ادبیزی صرف
 هوس ذاتی سائقه سیله انگلترده اوگره نیور، نیچه سنه لر وقت و نقد
 صرف ایدرک اله گچوردیگی آثار منسوخه و مطبوعه ترکیه ننگ اکد مغلق و
 مشکل الهم اولانلربنی بیله مطالعه یه قوبولبور، صوکره ده اشعار عثمانیه ننگ
 عالمانه و شارحانه بر تاریخنی یازمغه باشلیور؛ بویله بر نادره بشرک عثمانلی
 ۱۰ زاده عرفانی - حقزده بونجه ذهاب باطل بسیلین - افرنج آره سند
 اعلایه چالشمسی بزم ایچون موجب توقیر بر خدمت دگلی؟ بر عائله ننگ
 نک بر اوغلی اولدیغی حالک پدرینگ مسلک کسینه سلوک ایلمیور
 مسقط رأسی اولان غلاسغو شهرنه تحصیل ابتدائی و اعدادیسنی اکمال
 ایدر ایتیز لوندربه گلش اولان گیپک نه گبی بر حسن سائقه سیله لسانری
 ۲۰ اوگرندیگی و آثار ادبیه مزله توغل ایلدیگی معلوم بر کیفیت دگلدر. فقط
 ظن عاجزانه محه متوقای موی الیهک محافظه کاران فرقه سیاسیه سنه منسوب
 بر عائله افرادندن بولنسی و ترکیه ایله اشتغاله باشلادیغی زمانرده
 ظهوره گلن عثمانلی و روس محاربه سند انگلتره ده محافظه کارلرک شدتله
 ترک طرفدارنی گوسترملری گیپک ترک لساننه اختصاص هوسنی اویاندیرمش
 ۲۵ اولسه گرکدر.

لرؤوس هابون احمابندن، مكتب حقوق عثمانی مأذونلرندن و كهيمبرج دار
الفنونی Master of Arts عنوان علمی اربابندن و انگلتره ننگ جمعیت آسیائی
ملوکیه سی اعضاسندن محب قدیم خلیل خالد افندی وقوع بولان طلب اوزرینه
مقدمه آتی بی تحریر ایلشدرد.

ادوارد برون

فی ۲۲ محرم ۱۳۲۷

* ————— (مقدمه) ————— *

(اثر و مؤلفی حقیقه بعضی خاطرات و ملاحظات)

معلومات بشریه ننگ هر هانگی شعبه سنه عائد اولورسه اولسون وجوده
اگتوریلن آثار قلمیه یه انگلیز لسانند «ادبیات» تسمیه سی جائز در: ادبیات
تاریخیه، ادبیات سیاسی، ادبیات فنییه گی. بزده «ادبیات» کلمه سننگ
معنای پک محدود در: بالکر آثار شعریه یه ادبیات اطلاق ایدیورز. فی
الحقیقه فقه گی، تاریخ گی مباحثه متعلق بعض آثار محرره استننا ایدیورسه
لسانزده یارم عصر اوللرینه گنجیه قدر آثار منظومه دن بشقه ادبیات
نامنه بللی باشلی مدونات وقوعه گلمه مشدر. بناء علیه ادبیات عثمانیه ننگ
تاریخی یازمق ایستین بر محرر آثار منظومه دن ماعدا موضوع بحث ایدجک
شیلره پکک تصادف ایلیمز.

ادبیات عثمانیه ننگ اکث مفصل و اکث مدققانه تاریخی انگلیز لسانند یازلمش

اما يالكره كتمك ايستيم . كرم ايدوب بوتكليف حقنده رانگور
نه اولديغني بنديكره بيلديركن
لوندوره يه كيده . حكم يك مقرر دكلدر ، بيلديكمده نزه خبر
وبريم .

تموزده نزه يه كيده جلكسكن ؟ پدركز ياننه ؟ بودايه بر
ازايجوره كله بيله جلكزي اميد ايدرم .
حد دينكر يك كوزل بنگلي انك كبي در : صوفيله ايله
بوده هيلك ده عبارت بر مذهب حقيقت و عسوه و خوشي
ميرزا كيتديكي وقت نزه دتكره قرانه عظيم الشانك انگليز
ترجميني احاله ايندي مي ؟ ~~طرحه~~ اني كورمله ايسترم و
نزه ويرديكي حالده بكا ارال بيموره جلكزي رجا ايدرم .
بوفنا يازيلده مكتوبي اوقوب بيله جلكزي اميد ايدرم ، ترجه
يادغه مخصوص قلم يوره ، المده انجوه بر قتي دميد قلم واز
صرف ونحو قصوريني دامن عفو ايله نري لطفكزده مأمولدر

سه

جان

اله الله يقينه دوست مخلصكري بر لطفنامه ايله مسرور
ايدركن

مخلصی اولان جان امضاسیله مؤلف متوفی الیاس جان ولکنسون گیب طرفندن
بو کتابک جامع و مصححی آدوارد برون نامنه گوندربلن و ۲۱ کانون ثانی ۱۸۸۵
سنه میلادی سنه یازیلان ترجمه بر مکتوبک صورتی در،

نجیب الشامل لایم الخصال افندم حضرتی

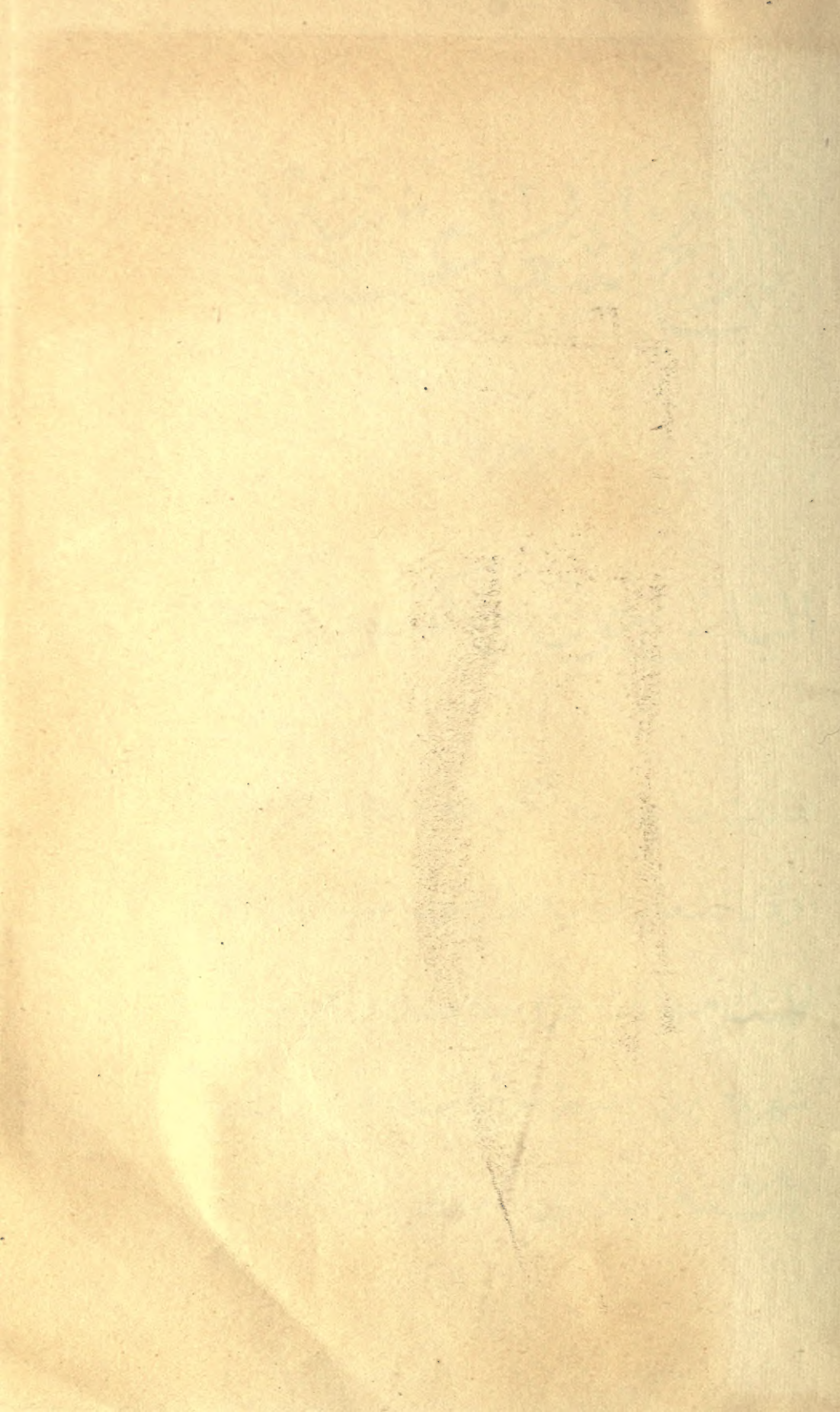
بونده چوقه وقت مقدم بر لطفنامه کری هم کمال سرور هم
مزید کدور ایل الدم. سرور ایل چونه ذات عالمکری خبرتیری
الموه دائما موجب ممنونیت در، کدور ایل زیرا که شقه کرده
چوقه عزیمت خرمه شیر موجود در کندیزک حالکز هر
دوست غم کساده مخروم، دائما مشکل بر فیه تحصیل مشغول
فرستس، یار سر یاب بالکز بر موقعه کچینکز دروه دلمه
باندی. برده میرزا باقرک کیتدیکی ایل قیزینک خسته لغی
واردن السنه شرقیه تحصیلنه فرصتکز از ایسه بیلر ترکیم او-
تومدکز، او یازدیکز لطفنامه بنیم یک کوزل و قصور در
اوبه بر فکر کولیم کدی و ایکیمز مجموعه یک مهم اوله بیلور
که ذات والای یلک طب تحصیل حتام بولدقده استابوله
کتمک و اوراده طبابت ایتمک در معلوماتلو بر انگلیز طبیعی
عثمانیلر عندنده یک مقبول اولور و ترکیم بیلاه انگلیز
طبیعی یلک آریلکه هیچ بولمیز مقصودکز مال ایسه،
ظنیم قازانمکی اوراده، بوراده ده قولای اولور، انگلیزه ده
طبیعی چوقه. برده سودیکز استانبوله بولونورکز، اوبه
قرار و بر دیکز حاده، اذکر اولسه، بنده کز سر کله کیتدر
اوطورورم. نه کوزل اولور! استانبوله کتمک چوقه استیم

نَارِیْجُ اشْعَا عَثَمَانِیَّ

اثر مرحوم

الیاس جُون و لکنسُون کیب

مجلدات سابقہ دہ انگلیزجہ یہ ترجمہ اولنمش
اولان اشعار عثمانیہ نك متون اصلیه لرینی حاوید
فلنك ممالك محروسه سندہ واقع لیدن
شہزادہ بریل مطبعہ شرقیہ سندہ طبع اولندی
سنہ ۱۹۰۹ء میلادی مطابق ۱۳۲۷ھ ہجری

PL
217
G52
1900
v.6

Gibb, Elias John Wilkinson
A history of Ottoman poetry

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

